

ОСНОВНА СТРУЧНА ОБУКА СЛУЖБЕНИКА ОБЕЗБЕЂЕЊА

Приручник

Израђен по европском упутству за основну стручну обуку службеника
обезбеђења и усаглашен са нормативним оквиром и гранским стандардима у
Републици Србији

Београд, Мај 2014

Наслов

ОСНОВНА СТРУЧНА ОБУКА СЛУЖБЕНИКА ОБЕЗБЕЂЕЊА

ПРИРУЧНИК

израђен по европском упутству и усаглашен са нормативним оквиром и
важећим стандардима у Републици Србији

Европско упутство

European Vocational Training Manual For Basic Guarding, December 1999

Издавач

Привредна комора Србије

За издавача

Жељко Сертић, председник

Аутор

усаглашавања европског упутства на националном нивоу

Драгиша Јовановић

Рецензент

Проф др Жељко Никач

Обавештење о ауторском праву

Ауторско право © 2014 Драгиша Јовановић, Пут за Бубању 48Б, 11232 Београд, Србија, сертификовани специјалиста за подршку малим и средњим предузећима у имплементацији система безбедности (Национална агенција за регионални развој, ИД број С-0241730213). Сва права задржана на део који се односи на додате теме, усаглашавање и разраду европског упутства на националном нивоу.

Овим се даје дозвола за коришћење, копирање и дистрибуцију садржаја овог документа на било ком медијуму и без накнаде, тантијеме и званичног захтева упућеног аутору, под условом да копије нису направљене или дистрибуиране у циљу остваривања добити и да се ауторска права признају Драгиши Јовановићу, уз навођење датог извора. У противном је потребна сагласност аутора (чл. 19 Закона о ауторском и сродним правима).

Аутор усаглашавања европског упутства на националном нивоу не јамчи, не гарантује, нити прихвата жалбу у вези са актуелношћу, тачношћу, поузданошћу или било којим другим аспектом везаним за овај документ. Аутор ни под каквим условима не може бити одговоран за било какву директну, индиректну, посебну, случајну или последичну штету, или за било какву накнаду штете која би проистекла из, или у вези са коришћењем овог документа, по било којој теорији одговорности, чак и ако је обавештен о могућностима такве накнаде штете.

Људска безбедност

„Људска безбедност тиче се начина на који људи живе и дишу у друштву, тога колико слободно могу да остваре своје изборе и колико приступа имају тржишту и шансама у друштву, као и тога да ли живе у миру или у конфликту“

У оквиру UNDP концепта¹ постоји седам специфичних извора несигурности:

економија

сигурност извора хране

здравље

сигурност окружења

лична безбедност

безбедност заједница и

политичка безбедност

Побољшати људску безбедност, значи разумети изворе несигурности који се јављају на локалном, регионалном и националном нивоу.

¹ UNDP - United Nations Development Programme, Human Development Report, Oxford University Press, 1994

САДРЖАЈ

УВОД У САДРЖАЈ ОСНОВНЕ СТРУЧНЕ ОБУКЕ.....	7
ИНДУСТРИЈА ПРИВАТНОГ ОБЕЗБЕЂЕЊА.....	11
Преглед стања индустрије приватног обезбеђења у 34 европске државе	11
ТЕМА 1 ПРАВНИ АСПЕКТИ ОБАВЉАЊА ДЕЛАТНОСТИ.....	21
1.1 Статистика криминалитета у Србији	22
1.2 Основе кривичног права	23
<i>Кривична дела која се гоне по службеној дужности</i>	<i>29</i>
1.3 Обезбеђење места догађаја.....	30
1.4 Професионална етика у приватном обезбеђењу.....	33
ПРОВЕРА 1.1	33
ТЕМА 2 ПРИМЕНА ЗАКОНА.....	35
2.1 Шифре делатности приватног обезбеђења	35
2.2 Врсте лиценци за правна лица и предузетнике	39
2.3 Врсте лиценци за физичка лица.....	41
2.4 Обавезне стручне обуке за стицање лиценци физичких лица	43
2.5 Остале законске одредбе	44
2.6 Овлашћења службеника обезбеђења.....	50
<i>Употреба паса за обезбеђење лица и објеката.....</i>	<i>53</i>
ПРОВЕРА 2.1 и 2.2	58
ТЕМА 3 ВАНСУДСКА ЗАШТИТА	59
3.1 Вансудска заштита.....	59
3.2 Дозвољена самопомоћ	62
3.3 Нужна одбрана.....	64
3.4 Крајња нужда	68
ПРОВЕРА 3.1 и 3.2	69
ТЕМА 4 ОПРЕМА ЗА ОБЕЗБЕЂЕЊЕ.....	71
4.1 Профил службеника обезбеђења.....	71
4.2 Безбедно руковања ватреним оружјем	72
4.3 Врсте послова у служби обезбеђења.....	83
4.3 Опрема службеника обезбеђења у вршењу основних послова	84
4.5 Техничка заштита - подршка службенику обезбеђења.....	87
ПРОВЕРА 4.1	88
ТЕМА 5 РЕДОВНЕ ПРОЦЕДУРЕ ОБЕЗБЕЂЕЊА	89
5.1 Обезбеђење патролирањем.....	89
<i>Технике патролирања.....</i>	<i>90</i>
5.2 Контрола приступа.....	91
5.3 Контролни центар	91
<i>Функција контролног центра</i>	<i>91</i>
<i>Процедуре оператера.....</i>	<i>92</i>
ПРОВЕРА 5.1	94
ТЕМА 6 ПРОЦЕДУРЕ У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА	95
6.1 Ванредне ситуације, појам и дефиниција	95
ПРОВЕРА 6.1	98
ТЕМА 7 ПОЖАР	99
7.1 Систем заштите од пожара.....	99
7.2 Феномен пожара	101
7.3 Апарати за гашење пожара	103
7.4 Процедуре за заштиту од пожара	105
ПРОВЕРА 7.1	105

ТЕМА 8 БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ	107
8.1 Законска регулатива, стање и потребе приватног обезбеђења	107
8.2 Лична заштитна опрема:	109
ПРОВЕРА 8.1	109
ТЕМА 9 КЛИЈЕНТИ И КВАЛИТЕТ	111
9.1 Принципи опхођења према клијенту	111
ПРОВЕРА 9.1	116
ТЕМА 10 ПРВА ПОМОЋ	117
10.1 Прва помоћ у хитним случајевима	117
10.2 Мере при указивању прве помоћи	118
10.3 Уобичајене повреде и њихово третирање	119
10.5 Процедура СлОб у пружању прве помоћи	121
ПРОВЕРА 10.1	121
ТЕМА 11 КОМУНИКАЦИЈА	123
11.1 Комуникационе вештине	123
11.2 Извештаји СлОб	127
11.3 Бележнице/Књиге догађаја	129
11.4 Комуникација средствима везе	131
ПРОВЕРА 11.1	135
ТЕМА 12 РЕШАВАЊЕ СУКОБА	137
12.1 Решавање сукоба	137
12.2 Информације за јавност	145
12.3 Лојалност и поступање по упутствима	145
12.4 Тимски рад	146
ПРОВЕРА 12.1	147
ТЕМА 13 ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ЈАВНИХ СКУПОВА	149
13.1 Законска регулатива за вршење послова редара	149
13.2 Послови редарске службе	151
13.3 План обезбеђења	151
ПРОВЕРА 13.1	152
ТЕМА 14 ТРАНСПОРТ ВРЕДНОСТИ	153
14.1 Превоз новца, вредносних и других пошљици возилима	153
14.2 Пренос новца, вредносних и других пошљици пешице	154
14.3 Мере заштите у пословању готовим новцем и вредностима	154
ПРОВЕРА 14.1	166
ТЕМА 15 РАДНИ ОДНОСИ И РЕГУЛАТИВА	167
15.1 Систем социјалног дијалога	167
15.2 Познавање радног права и актуелни проблеми	171
ПРОВЕРА 15.1	177
ТЕМА 16 КРИТЕРИЈУМИ ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ	179
16.1 Елементи оцењивања	179
16.2 Критеријум оцењивања	179
ИНДЕКС СКРАЋЕНИЦА	181
ТЕРМИНИ И ДЕФИНИЦИЈЕ	183
МЕЂУНАРОДНА ПРАВИЛА СЛУЖБЕ	193
Кодекс професионалне етике приватног обезбеђења у Србији	199
План извођења основне стручне обуке	205

УВОД У САДРЖАЈ ОСНОВНЕ СТРУЧНЕ ОБУКЕ

Материјал представљен у овом приручнику резултат је другог, трогодишњег интензивног процеса сарадње представника запослених (UNI-Europa) и послодаваца (CoESS) у индустрији приватног обезбеђења.

Овај приручник је израђен по европском упутству за основну стручну обуку: *European Vocational Training Manual For Basic Guarding*.

Неки од делова морали су се прилагодити националним специфичностима (нпр. прописи, закони, стандарди, култура и сл.). Поглавља описују шта је то стручно оспособљавање, на кога се односи, које области покрива и шта је разрађено на националном нивоу.

Појам и структура основне стручне обуке

Стручно оспособљавање службеника обезбеђења (у даљем тексту: СлОб) је полазна основа за развој професионалних стандарда у индустрију приватног обезбеђења. Постоји велика разлика у облицима услуга приватног обезбеђења, што је углавном последица законодавстава у европским државама. Што се тиче обуке, ситуација варира од држава у којима је прописана обавезна обука СлОб и оних у којима обука није прописана као обавезна.

Закон о приватном обезбеђењу прописује обавезну стручну обуку (у даљем тексту: обука), као услов за запошљавање у фирмама за приватно обезбеђење и један је од основних услова за добијање професионалних лиценци СлОб и сертификата о компетентности за занимања у области приватног обезбеђења.

Министарство унутрашњих послова (МУП) издаје лиценце и води јединствене регистре за организације (привредне субјекте) и особе из области приватног обезбеђења. Било би рационално да се лиценце издају организацијама, али и физичким лицима који положи стручни испит, односно прибаве сертификат о усаглашености са стандардима које издају организације овлашћене од стране Акредитационог тела Србије (АТС) у складу са међународним стандардом СРПС ИСО/ИЕС 17024:2012, Оцењивање усаглашености - Општи захтеви за тела која обављају оцењивање особља.

Један од главних циљева пројекта је да широм Европе развије стандардизован садржај основне стручне обуке, како због подизања професионалног нивоа, тако и због подизања угледа области приватног обезбеђења.

Специјалистичка и додатна обука је у разматрању, али захтева другачију стратегију и у будућности ће бити стандардизована на европском нивоу.

Пројекат није имао намеру да мења било који национални систем обуке, за који се зна да је ефикасан. Примарни циљ био је да обезбеди подршку националном систему обуке, одреди минимум стандарда у обуци и усагласи их са националним законодавством и стандардима. Један од основних принципа је да минимални стандарди у обуци привуку нове полазнике за запошљавање у сектору приватног обезбеђења.

Стручне квалификације за службенике обезбеђења

Употреба стандарда обуке

Основни циљ развоја квалификованости за вршење послова је унапређење вештина СлОб, а тиме и квалитета услуга приватног обезбеђења. Запослени у индустрији приватног обезбеђења, као и инструктори у Центрима за обуку морали би, уз овај приручник основне стручне обуке, примењивати и важеће стандарде из области услуга приватног обезбеђења. Приручник за основну стручну обуку СлОб је само први корак ка том циљу. Стандарди, такође, представљају полазну основу за стручно усавршавање запослених у сектору. Појединци тако стичу доказ о компетенцијама и основу за даљи развој, обуку и усавршавање. За њих је то и могућност за напредовање у служби приватног

обезбеђења (од основних дужности до менаџера). Такође, стичу способност расуђивања о потребним врстама додатне обуке и специјализације која се нуди. Послодавци могу овај основни стандард применити као полазну тачку у непрекидном процесу унапређења квалитета и професионализације, као основног принципа унапређења угледа области приватног обезбеђења у Европи.

Основна обука: циљ и методологија

Циљ овог Приручника је примена основног стандарда обуке по свим врстама и категоријама заштитне и самозаштитне делатности. Програм основне обуке нуди неопходна знања и вештине за вршење послова обезбеђења. Програм је фокусиран на једноставно усвајање перформанси са тежиштем на:

- Технике запажања
- Писано и усмено извештавање
- Вештину комуникације и опхођења са клијентом
- Радне операције (процедуре)

Обука се изводи на веома практичан начин. Метода предавања у учионици своди се на неопходан минимум, а највећи део теоретских информација се преноси путем студија случаја, радионица, семинара и видео инструкција. Стандард препоручује израду софтвера за метод учења на даљину (Distance Learning).

Садржај програма основне стручне обуке

Поступци и садржај за стручно оспособљавање описани су у приручнику "Основна стручна обука службеника обезбеђења". Приручник описује начин стицања битних вештина кроз поглавља програма основне обуке.

Поједина поглавља било је неопходно модификовати и прилагодити специфичним националним ситуацијама, као што су нормативни оквир или друге карактеристике које се односе на примењену праксу обављања делатности у области приватног обезбеђења у појединим државама. То се првенствено односи на социјалне партнере на националном нивоу и начин њихове сарадње са надлежним државним органима, као и акредитоване Центре за обуку.

Развој програма на националном нивоу

У појединим деловима назначено је шта треба комплетирати и детаљније разрадити на националном нивоу. Неки делови су обрађени европским информацијама (регулативом и стандардима), али их је потребно прилагодити националној ситуацији. Све информације које се тичу закона и прописа обавезно је ускладити са националним специфичностима. У овом упутству извршена је детаљна разрада делова који су захтевали усклађивање са националним специфичностима, углавном у делу који се односи на постојећи законодавни оквир за обављање делатности у области приватног обезбеђења, терминологију и др. Разрада се у највећем делу ослања на терминологију и захтеве садржане у националним стандардима услуга приватног обезбеђења: СРПС А.Л2.001:2008, Друштвена безбедност, Услуге приватног обезбеђења - Речник; СРПС А.Л2.002:2008, Друштвена безбедност, Услуге приватног обезбеђења - Захтеви и упутство за оцењивање усаглашености; СРПС А.Л2.003:2010, Друштвена безбедност - Процена ризика у заштити лица, имовине и пословања, као и одредбама Закона о приватном обезбеђењу.

Сам садржај и методологија усвајања знања и вештина стручног усавршавања СлОб идентичан је са оригиналним пројектом европских социјалних партнера у индустрији приватне безбедности (CoESS и UNI-Europe), што пружа основу да иста врста услуга приватног обезбеђења буде препознатљива сваком кориснику у свакој од европских држава.

Резултат пројекта постигнут је интензивном сарадњом европских социјалних партнера у индустрији приватног обезбеђења.

CoESS (Confédération Européenne des Services de Sécurité / European Confederation of Security Services - Конфедерација европских служби приватно обезбеђења) је организација која представља послодавце фирми за приватно обезбеђење у Европи. Чланови CoESS су национална удружења послодаваца у сектору приватног обезбеђења. CoESS представља око 52.000 фирми за приватно обезбеђење у Европи, са преко 2.200.000 запослених.

Основни циљеви CoESS су:

- дефинисање интереса организација чланица;
- допринос хармонизацији националних законодавстава;
- израда привредних, комерцијалних, правних и социјалних истраживања;
- прикупљање и дистрибуција информација везаних за циљеве;
- примена политике ЕУ кроз интензивне контакте са Европском комисијом;
- развој и унапређење социјалног дијалога са партнером у дијалогу на европском нивоу - уједињеним синдикатима запослених у приватном обезбеђењу UNI-Europe.

UNI-Europa представља око 2.300.000 запослених у индустрији приватног обезбеђења у Европи, посредством преко 30 синдиката чланица. Организује услуге и координацију са European Works Councils (EWC's) и највећим европским фирмама за приватно обезбеђење, укључујући Group 4 Security, Securitas AB i Securicor.

Основни циљеви UNI-Europe су:

- израда и имплементација струковних стандарда
- развој програма стручне обуке
- примена лиценци у индустрији приватног обезбеђења

Организације - активне учеснице у изради пројекта:

CoESS	Country	UNI-Europa
V.S.O	Austria	H.T.V.
A.E.G.S.	Belgium	CCAS-CSC / CG-FGTB / SETCA
A.H.T.S.	Denmark	DFSF
A.S.S.I.	Finland	TEKERI
U.F.I.S.S.	France	FDS-CFDT / FETS-FO
B.D.W.S.	Germany	Ö.T.V.
S.F.I.	Ireland	SIFTU
Assvigilanza	Italy	Filcams-CGIL / fisascat-CISL / UILTUCS
V.P.B.	Netherlands	Fnv bondgenoten / cnv dienstenbond / de unie
Aproser	Spain	FEAD-CC.OO / FES-UGT / ELA-STV
B.F.R.	Sweden	Svenska transprotarbetareförbundet / H.T.F.
B.S.I.A.	United kingdom	GMB / T&G

Организације - кооперанти у изради пројекта:

N.A.	Luxembourg	DEP-OGB-L / FEP-FIT / LCGB-CLSC
N.A.	Norway	Norsk arbeidsmandsforbund
A.E.S.S.	Switzerland	VHTL/FCTA

Концепт за израду стандарда стручне обуке у погледу структуре и садржаја, израдио је CINOP - Louis Spaninks, у сарадњи са Larry Quinn i John Byrne - Federation Training Services (FTS).

Национално усаглашавање

За детаљну разраду овог пројекта на нивоу регулативе и праксе у Р. Србији допринели су Привредна комора Србије (оквирни превод дела оригиналног текста упутства: *“European Vocational Training Manual For Basic Guarding”*) и Security Consulting Agency, Драгиша Јовановић из Београда (разрада делова на националном нивоу уз додатак две теме које не спадају у основне послове

службеника обезбеђења, а односе се на обезбеђење јавних скупова и транспорт вредности, превод и редакција превода, дизајн, графика и компјутерска обрада, коректура и лектура, припрема студија случаја и периодичних провера полазника по теметским садржајима, избор и припрема видео снимака).

За потребе извођача обуке методолошки су разрађени садржаји: распоред предавања, студија случаја и семинара-радионица; садржај тема - усаглашен са националним специфичностима и провере знања после сваке теме; фонд испитних питања; завршни испитни тест; бодовни критеријум; пратећи обрасци за реализацију обуке и сумирани резултати - појединачно и збирно за групу полазника.

Распоред предавања, обрасци, тестови провере знања и испитни тест, са тачним одговорима на питања и програмом за израчунавање оцене и ранга у класи за сваког полазника посебно и за класу полазника - припремљени су у електронској форми.

Термини и дефиниције појмова коришћених у приручнику приказани су у посебном одељку на крају приручника, а преузети су из важећих стандарда из ове области.

У складу са препорукама аутора европског стандарда основне стручне обуке службеника обезбеђења, Удружење за приватно обезбеђење Привредне коморе Србије је 2011.г покренуло иницијативу за развој програма „учења на даљину“ (*eLearning*), а до доношења Закона о приватном обезбеђењу (новембар 2013), заинтересоване организације су већ у завршној фази израде програма „учења на даљину“ по овом Приручнику.

ИНДУСТРИЈА ПРИВАТНОГ ОБЕЗБЕЂЕЊА

О приватном обезбеђењу (у 33 европске државе и Р. Србији)

О програму основне стручне обуке службеника обезбеђења

Преглед стања индустрије приватног обезбеђења у 34 европске државе

Подаци за 2011² годину.

Индустрија приватног обезбеђења постала је уткана у све аспекте модерног друштва. Ово се догодило због напретка који су присутни и у свим другим секторима индустрије. Модерно друштво захтева сигурно окружење. Индустрија приватног обезбеђења била је, и наставља да буде, главни фактор доприноса у реализацији овог циља.

Према подацима за 2011.г. стање индустрије приватног обезбеђења у 34 европске државе било је:

ПРИВАТНО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ У ЕВРОПИ 2011 - 34 државе

Општи подаци

Просечан број СлОб на 10.000 становника	± 31,11
Просечан број полицајаца на 10.000 становника	± 36,28

Економски аспект

Тржиште услуга приватног обезбеђења

Годишњи приходи од услуга приватног обезбеђења	± € 35 милијарди
Просечно учешће услуга физичке заштите у односу на остале услуге приватног обезбеђења	± 60,19%

Уговори о обезбеђењу

Просечан проценат уговора за приватне кориснике (приватни сектор)	± 73,25%
Просечан проценат уговора за државне кориснике (јавни сектор)	± 25,01%
Просечан проценат унутрашњих служби обезбеђења (самозаштита)	± 1,74%

Фирме за приватно обезбеђење ФПО

Проценат држава у којима је лиценцирање ФПО обавезно по закону	± 94%
Укупан број ФПО	± 52.300

Службеници обезбеђења СлОб

Проценат држава у којима је лиценцирање СлОб обавезно по закону	± 88%
Укупан број СлОб	± 2.170.589
Просечна старост СлОб	± 35
Просечан проценат заступљености СлОб - мушког пола	± 83%
Просечан проценат заступљености СлОб - женског пола	± 17%
Проценат држава који примењују "Политику једнаких могућности" напредовања у каријери СлОб	± 85%
Просечна годишња флукуација запослених у области приватног обезбеђења	± 33,27%

² CoESS Facts & Figures 2010, objavljeno 2011

Правни аспект

Законодавство у области приватног обезбеђења

Проценат држава у којима је област приватног обезбеђења регулисана посебним законом ± 94%

Колективни уговори

Проценат држава у којима су закључени посебни у грани приватног обезбеђења колективни уговори ± 62%

Законски услови

Општи услови за лица одговорна за заступање ФПО

Уверење о некажњавању ± 88%

Безбедносна провера/или други доказ о моралној подобности ± 87%

Општи услови за СЛОБ

Уверење о некажњавању ± 97%

Безбедносна провера 100%

Психо тестирање ± 71%

Здравствени преглед ± 66%

Просечна минимална старосна доб за СЛОБ на руководећим дужностима ± 19

Просечна минимална старосна доб за СЛОБ на оперативним дужностима ± 18

Посебни услови

Проценат држава у којима су прописани посебни услови за униформе СЛОБ 100%

Проценат држава у којима је ношење униформе обавезно за СЛОБ на опретивним пословима ± 95%

Проценат држава у којима су прописани посебни услови за легитимације СЛОБ 100%

Проценат држава у којима је прописана обавеза ношења легитимација СЛОБ ± 98%

Овлашћења СЛОБ

СЛОБ имају иста овлашћења као остали грађани ± 59%

СЛОБ имају додатна овлашћења ± 41%

СЛОБ имају овлашћење задржавања осумњичених (потпуно или ограничено) ± 56%

Оружје

Проценат држава у којима је ношење оружја дозвољено (углавном под посебним условима) ± 82%

Употреба дресираних паса (K9)

Проценат држава у којима је дозвољена употреба дресираних паса у вршењу послова обезбеђења ± 91%

Употреба коња

Проценат држава у којима је дозвољена употреба коња у вршењу послова обезбеђења ± 37%

Стручна обука и сродне одредбе

Проценат држава у којима је законом обавезна основна стручна обука ± 97%

Просечан број наставних сати обуке ± 97

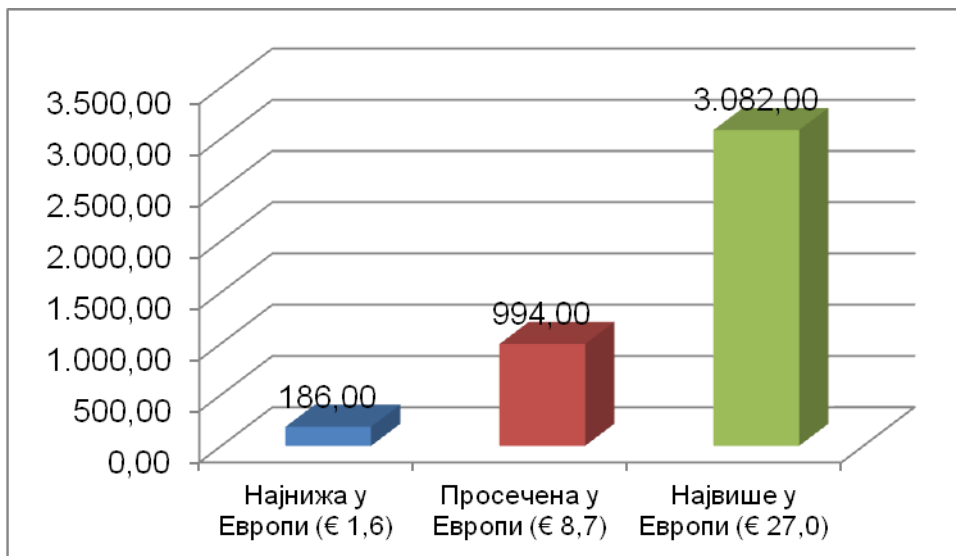
Проценат држава у којима је законом обавезна специјалистичка обука за менаџере, тј. за СЛОБ на свим руководећим дужностима у служби (од надзорника обезбеђења до лица одговорног за заштиту) ± 50%

Проценат држава у којима постоји кондициона обука ± 70%

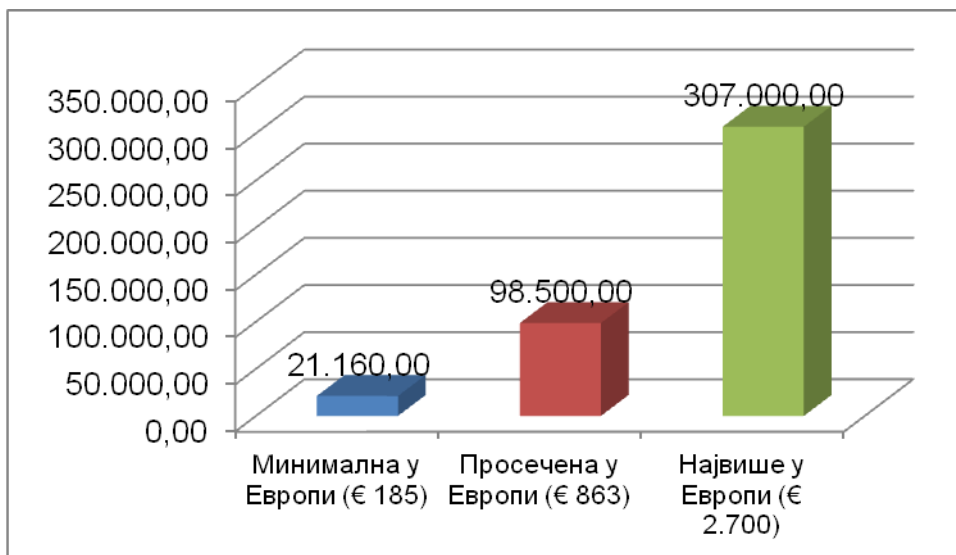
Распон зарада СлОб у 34 европске државе

Анализом прегледа видљиво је да су зараде запослених у области приватног обезбеђења у Србији **међу најнижима**, а уједно је стопа пореза и доприноса по основу зарада **највиша** (69,7%) - у поређењу са 34 европске државе.

Цена уговарања услуга по 1 човек/сату рада у Европи (у РСД)

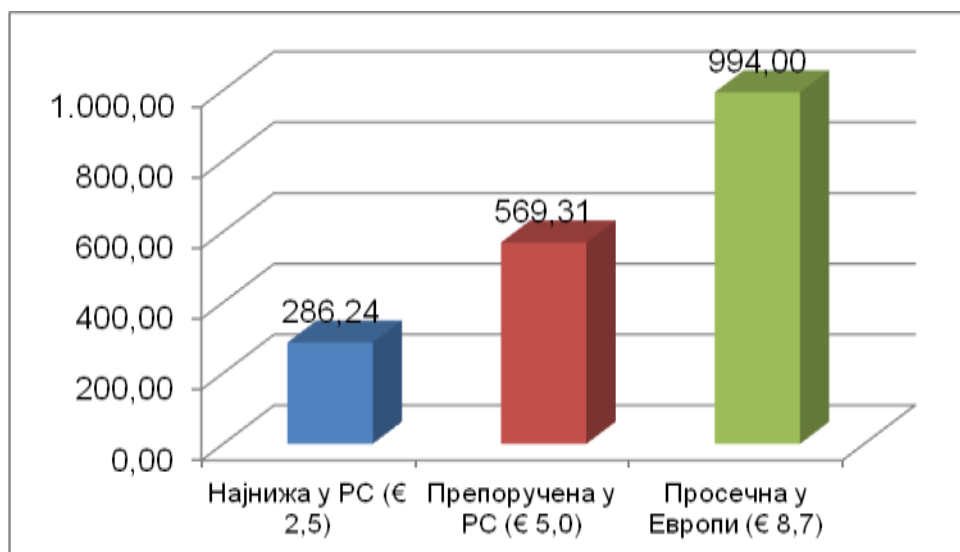

Нето месечне зараде запослених у Европи (у РСД)

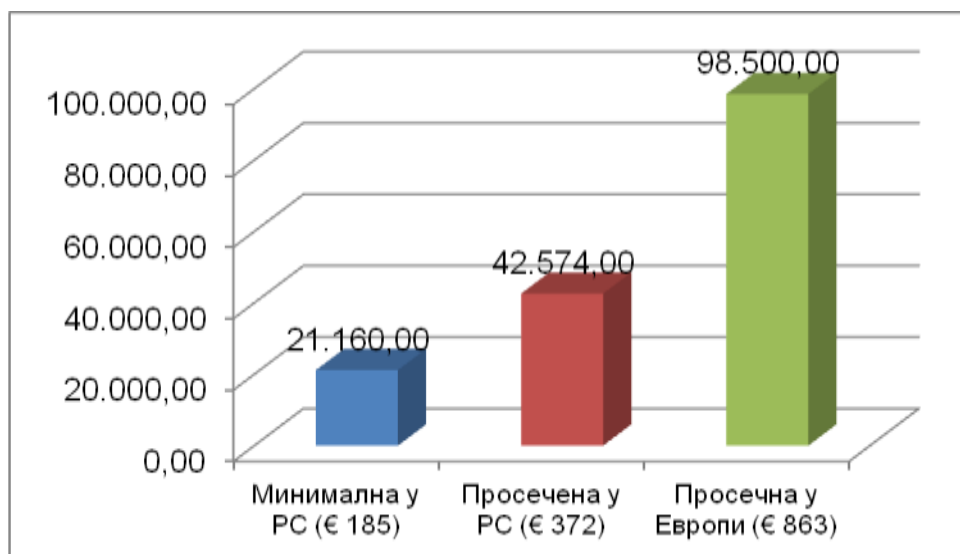

С друге стране, на тржишту расте потражња за услугама приватног обезбеђења јер расте стопа криминалитета (у Србији се сваких 5 мин догоди разбојништво), нарочито у делу малолетничког криминала.

**Граница најниже и препоручене цене услуга по 1 човек/сату рада у Србији
(у РСД)**

Нето месечне зараде службеника обезбеђења у Србији (у РСД)

Приказане су просечне нето зараде СлОб на основним дужностима, без урачунатих пореза и доприноса које уплаћује послодавац. Стопа пореза и доприноса обрачунатих на бруто зараде запослених у Србији је највећа (69,8%) у поређењу са осталим европским државама, што битно утиче на стопу непријављивања запослених на обавезно осигурање (рад на црно), па је неопходна пореска реформа у циљу смањивања стопе пореза и доприноса, како би се послодавци стимулисали да пријављују запослене и тако проблем радног статуса запослених у области приватног обезбеђења уведу у легалне токове.

Преглед степена усаглашености законских решења у 34 европске државе 2011³

Анализом законских решења у 34 европске државе произилази да се Р. Србија сврстава у првих шест држава које су област приватног обезбеђења нормативно потпуно усагласиле са међународним стандардима, препорукама CoESS и добром европском праксом.

Правни вакум у нормативном уређењу делатности у Р. Србији до новембра 2013. г искоришћен је за изучавање добре праксе и стандарда у европским државама и уграђивање истих у закон, чиме је омогућена дугорочнија примена (без потребе са изменама и допунама) закона и активности на даљој професионализацији делатности.

Утицај на друштво

Услуге приватног обезбеђења имале су, и настављају да имају, утицај на друштво. Чланови друштва још увек у довољној мери не схватају колико су зависни од разлчитих сектора индустрије обезбеђења. Постају свесни тек када претрпе личну или имовинску штету, или када добију информацију да су припадници приватног обезбеђења успешно неке спречили штету. Ово може да буде резултат примене широког дијапазона услуга обезбеђења у пословању. Скоро да је немогуће изразити уштеде у материјалном, емотивном или

³ CoESS Facts & Figures 2010, objavljeno 2011

безбедносном смислу, као последицу утицаја услуга приватног обезбеђења на друштво.

Делимично је могуће ово оценити и по томе како се људи осећају, како стрепе или су били жртва финансијског губитка криминалним актом или несрећом која им се догодила, а могла је бити спречена да су имали успостављен компетентан систем обезбеђења.

Културолошке промене

На који начин владе и државне службе безбедности употребавају новац пореских обвезника, стално се преиспитује и анализира. Посматрање је одвело владине агенције до тога да критички разматрају улогу, укљученост и ниво трошења у свим областима државе - што је утицало на смањење јавне потрошње, па тиме и војске и полиције. Професионалност, квалитет и обука, заједно са великим технолошким напретком, учинили су индустрију приватног обезбеђење економичном и ефикасном алтернативом у односу на државно ангажовање у неким сегментима јавне безбедности.

Историјат услуга обезбеђења у Србији

Прва установа приватне безбедности (полиције) "МИКТОН" основана 1922.г у Београду. Чиниоци који су утицали на процес приватизације услуга безбедности нису потпуно исти у зрелим демократијама и у постсоцијалистичким државама, посебно не у Србији.

Процес приватизације сектора безбедности отпочет је крајем осамдесетих година прошлог века доношењем првог Закона о предузећима (1989) што се приближно подударило са процесима распада бивше СФРЈ, ратним сукобима и профитерима, слабљењем остатка државе, формирања издвојених „центара моћи” и свим пратећим, претходно поменутих, социјалним девијацијама...

Процес приватизације сектора безбедности свој пуни замах добио је средином деведесетих година прошлог века, у јеку свеопште друштвене кризе настале распадом бивше СФРЈ. Створена је огромна зона сиве економије, чије је учешће у друштвеном производу 1994. године износило чак 50%. Дакле, настала је „сива држава” која је обављала оне функције система које званична држава није могла да обавља. Готово да није било делатности која није била уроњена у „сиву зону”.

Овакво бујање сиве економије подстакло је приватизацију сектора безбедности у Србији.

То се дешава стога што послови у сивој економији „не уживају заштиту полицијских и правосудних органа (?)”, те се онда ослањају на приватно обезбеђење. Ратно окружење створило је и снажну „кадровску базу” новонасталим фирмама за приватно обезбеђење (у даљем тексту: ФПО):

- велики број људи вратио се с ратишта, обучен да рукује оружјем. Ангажман у ФПО био је, стога, овим људима једини начин да зараде за живот
- њихове вође су, и кроз овај облик, настојале да „уновче патриотизам”
- проблем који се и до данас испољава је „вијетнамски синдром”...

Иако нису све ФПО деведесетих година имале везу са криминалом, доминација фирми које су биле укључене у организовани криминал утицала је на то да јавност и дан данас целокупан сектор приватне безбедности види као дубоко криминализован.

Посебна форма приватизације безбедносних услуга током деведесетих последица је укидања Закона о друштвеној самозаштити 1993. године. Тај Закон је прописивао задатке и одговорности привредних актера у систему безбедности. Проблем је настао јер се укидањем друштвене самозаштите

појавила празнина у сектору безбедности, коју државни актери нису попунили, па је у тај простор дошао приватни капитал.

Делујући по захтевима тржишта, а у одсуству законске регулативе, овај се сектор није интегрисао у безбедносни систем Србије - све до 2009.г. (усвајањем Стратегије националне безбедности, када је приватно обезбеђење сврстано у део структуре система националне безбедности).

У агресији западне војне алијансе учествовало је 18 држава предвођених Америком, Немачком, Великом Британијом и Француском. Злочиначка акција, цинично названа "Милосрдни анђео", трајала је од 24. марта до 10. јуна 1999. године и од ваздушних удара погинуло је 1.002 припадника војске и полиције и више од 2000 цивила, међу којима и 90 деце. Око 10.000 људи је рањено, од којих су више од две трећине били цивили, укључујући децу, жене и старце.

Србија и више од деценију после бомбардовања осећа последице. Многи људи умиру од болести (канцер) за које се основано сумња да их је изазвао осиромашени уранијум, којим су пуњене бомбе (до 2004.г. регистровано 30.000 нових обољења). Материјални губици су срушени мостови, железничке пруге, аутопутеви, фабрике, трансформатори и далеководи, стамбене зграде, школе, болнице, чак и 30 ТВ станица и релеја, а укупна штета је процењена на 100 милијарди америчких долара. БНД је преполовљен - до данас нико од НАТО званичника није ни поменуо обештећење, нити је изразио жаљење.

Такво наслеђе прошлости и лоша искуства државе у "пословању са подземљем" утицали су на инерцију државе да нормативно уреди област приватног обезбеђења.

Услови за обављање делатности у последњој деценији су значајно промењени

- институционално струковно организовање
- све јачи утицај међународних "правила игре"
- окретање пословних политика ФПО ка дугорочним (уместо краткорочним - "брза зарада") пословним интересима

У другој фази транзиције и даље су присутни синдроми прошлости (корупција и организовани криминал), који су резултат похлепе појединаца, а не прокламоване одлучности државе да се са њима обрачуна.

Већина ФПО доживела је свој процват уласком страних предузећа на српско тржиште крајем 2000. године. Најзначајнији клијент ФПО у Србији постале су стране банке, а пар година касније и нафтна индустрија

- бројне стране компаније су приватизацијом српских предузећа обезбеђење компаније повериле некој ФПО, често уз клаузулу о преузимању до тада запослених властитих чувара
- ова клаузула представља један од начина на који су се нови власници предузећа (а нажалост и држава у јавним установама) решавали вишка запослених, без обавезе исплате отпремнина...

Експанзији приватног сектора безбедности допринео је и прелазак вишка војног и полицијског кадра у приватни сектор безбедности, услед смањивања бројног стања војске и полиције (који тренд се и даље наставља). У Србији је, до продаје страним фирмама, пословало око шест већих ФПО, од којих је свака бројала преко хиљаду запослених, и око 350 мањих ФПО. Све ове компаније су, и после продаје станим купцима, чланице Удружења за приватно обезбеђење ПКС.

Присутан је тренд „београдизације“ послова. Наиме, уговори између великих клијената (банака превасходно) и великих ФПО склапају се у Београду. Клијенти (банке) расписују тендере тражећи одређену врсту услуга за одређен износ новца, а ФПО која је у стању да испуни те захтеве добија посао на нивоу целе банке, што значи да ће обезбеђивати и све експозитуре у унутрашњости Србије.

ФПО, потом, обезбеђују експозитуре клијентских фирми по Србији, и то регрутовањем локалног особља или преузимањем већ постојећег особља.

На српском тржишту данас је присутно:

- неколико мултинационалних security компанија (G4S, Securitas) које су постале већински власници највећих српских ФПО (Прогард, ДМД Систем, Гордон, SCP International, Систем ФТО...)
- већи број страних лица којима безбедност није основна делатност, а којима су српске ФПО продале део власништва (од 10% до 55%)

Страни власници куповали су домаће ФПО, преузимајући тиме и део тржишта и ресурса (преко 80%). О томе се у круговима ФПО могу чути дисонантни тонови:

- с једне стране, поздравља се постојање слободног тржишта, као и могућност да клијент безбедносних услуга одлучи о томе хоће ли купити „мерцедес или југо“
- с друге стране, постоји велика бојазан да ће српске ФПО нестати са тржишта и да ће “трећом оружаном силом у држави” потпуно управљати странци у свим условима (мир, ванредне ситуације...)

Сама чињеница да не постоје тачни подаци о ФПО указује да сектор није у довољној мери под институционалном контролом.

Ово представља последицу неколико фактора:

- недостатка закона (од 1993 до 2013) који би регулисао опште и посебне услове регистрација и пословања ФПО,
- недостатка органа који би се искључиво бавио надзором над радом ФПО
- слабог функционисања тржишних механизма контроле и самим тим постојања системских могућности корупције и нелојалне конкуренције

Ради илустрације пословних прихода и броја запослених на узорку од 50 фирми за приватно обезбеђење (ФПО) у Србији, а према објављеним финансијским извештајима за 2012.г. (подаци Агенције за привредне регистре), може се извести закључак о стању у области:

35 ФПО - претежно физичке заштите	2011	2012	СТОПА РАСТА
Пословни приход	15.691.295.000,00 Дин.	17.690.541.000,00 Дин.	1,127
	153.834.556,57 €	157.965.186,42 €	1,027
Добитак	5.123.298,92 €	2.924.876,89 €	0,571
Запослени	21.369	20.117	0,941

15 ФПО - претежно техничке заштите	2011	2012	СТОПА РАСТА
Пословни приход	1.573.807.000,00 Дин.	1.741.067.000,00 Дин.	1,106
	15.040.204,51 €	15.310.121,35 €	1,018
Добитак	1.277.092,89 €	1.406.788,60 €	1,102
Запослени	151	161	1,066

50 ФПО - УКУПНО	2011	2012	СТОПА РАСТА
Пословни приход	17.265.102.000,00 Дин.	19.431.608.000,00 Дин.	1,125
	168.874.761,09 €	173.275.307,77 €	1,026
Добитак	6.400.391,81 €	4.331.665,49 €	0,677
Запослени	21.520	20.278	0,942

Из горе наведеног приказа видљиво је да укупни годишњи приход и број запослених (пријављених на социјално осигурање) у анализи узорка од 50 ФПО (35 физичке заштите и 15 техничке заштите) - одговара проценама у малобројним истраживањима о стопи раста тржишта услуга приватног обезбеђења у Р. Србији и броју запослених у сектору, па се апроксимацијом може доћи до реалне процене за регистроване ФПО (којих има око 500, а не зна се колико их је тренутно активно на тржишту).

У даљем тексту приказани су резултати истраживања невладине организације (Центра за цивилно-војне односе, сада Београдски центар за безбедносну политику из 2008.године) о стању у сектору приватног обезбеђења.

Број запослених 25 000 - 60 000

Количина оружја

- у сектору приватне безбедности 47 000
- у поседу грађана: 1 056 314 (легално) и 944 000 (нелегално)
- у поседу МУП: 53 000
- у поседу Војске: 200 000 + 589 000 (резервисти)

Вредност тржишта услуга приватног обезбеђења из 2008. године - 150 милиона ЕУР

Број регистрованих фирми: 3000 фирми (нема прецизних података колико њих тренутно ради)

Поверење у приватни сектор обезбеђења: 25% грађана има поверење у овај сектор, а 44% сматра да својим радом више доприносе небезбедности грађана (због постојања ФПО и „радника обезбеђења“ који нису регистровани)

Доношењем Закона о приватном обезбеђењу створени су услови за формирање тачних евиденција о лиценцираним правним лицима, предузетницима и физичким лицима, као и броју запослених којима је издата легитимација за вршење послова приватног обезбеђења.

ТЕМА 1 ПРАВНИ АСПЕКТИ ОБАВЉАЊА ДЕЛАТНОСТИ

НЈ-1 Статистика криминалитета у Србији

Преглед података о пријављеним кривичним делима, коју води Републички завод за статистику

НЈ-2 Основе кривичног права и кривичног поступка

Појам кривичног дела; Обележја кривичног дела; Елементи кривичног дела; Време и место извршења кривичног дела; Појам кривице; Појам урачунљивости; Појам умишљаја; Нехат; Покушај кривичног дела; Појам кривичне санкције; Врсте казни; Сврха и врсте мера безбедности; Правне последице осуде; Врсте кривичних дела (кривична дела која се гоне по службеној дужности); Докази (појам, врсте, терет доказивања, доказне забране, доказна средства); Увиђај; Форензика; Штета (врсте, накнада, изузимања); Одговорност за штету; Прекршаји (санкције за прекршаје одредби Закона о приватном обезбеђењу)

НЈ-4 Обезбеђење места догађаја

Место догађаја; Садржај почетне информације јавним службама у случају настанка догађаја; Поступци службеника обезбеђења; Обезбеђење доказа и трагова

НЈ-3 Кодекс професионалне етике

Значај кодекса у односу на законске санкције; Суд части

ПРОВЕРА 1.1 - Правни аспекти обављања делатности

Увод

Од велике важности за обављање делатности приватног обезбеђења је познавање правних аспеката вршења послова СлОб у постојећем нормативном оквиру, како би се извршио уговор о обезбеђењу (заштита лица, имовине и пословања), а истовремено отклонила одговорност за евентуалну штету насталу извршењем уговора. Ово је важно за све СлОб, јер поред свакодневног супротстављања претњама и ризицима, велика је изложеност правним ризицима, односно - како онима који нису били на лицу места када се догоди инцидент, објаснити шта се догодило, а истовремено избећи одговорност за своје поступке.

Учестали напади на полицајце

Само у 2012.години више од половине насртаја односи се на ометање службеног лица, око 25% кривичних дела чине напади на службено лице, а 15% се односи на спречавање полицајца да раде свој посао. Евидентирано је и 20 кривичних дела кад су нападачи у групи спречавали полицајце и три кривична дела позивања на отпор.

У периоду од 2006. до 2010.године почињено је 8.426 кривичних дела у којима су жртве биле полицијски службеници, због чега су поднете кривичне пријаве против 9.933 осумњичених.

Од јануара до маја 2011. године извршено 669 напада на полицијске службенике док се број напада сваке недеље алармантно увећава.

Карактеристичан је и случај полицајца Д. К. (40), из ПУ Бор који је претучен на интервенцији, када је покушао да раздвоји групу момака које је затекао у тучи, и где је од једног младића задобио ударац стакленом боцом по глави задобивши повреде у виду расекотине, који јасно говори да поједини грађани не презају од насиља и напада на полицијске службенике који имају статус службеног лица.

На прес конференцији Независног полицијског синдиката Србије изнет је податак да је услед напада на горе поменутог полицајца, општински јавни тужилац (Бор), пре почетка рочишта и одржавања јавног претреса, поднео

споразум о признању кривице који је закључен између тужилаштва и окривљених. Обавезао се окривљени да на име буџета Србије уплати износ од 50.000 динара и тако се ослободио од даљег гоњења.

Каква је, у том смислу, позиција службеника обезбеђења ?

1.1 Статистика криминалитета у Србији⁴

У Р. Србији не постоји јединствена база података о статистици криминала. Општи увид је могућ на основу података о пријављеним кривичним делима, коју води Републички завод за статистику. Процењује се да је најмање још толико непријављених кривичних дела.

Пријављена и осуђена пунолетна лица, према кривичном делу		
РЕПУБЛИКА СРБИЈА (2011)	Пријављена лица	Осуђена лица
Укупно	88.207	30.807
Убиство	281	204
Тешка телесна повреда	1.197	680
Лака телесна повреда	1.823	1.110
Силовање	131	59
Запуштање и зпостављање малолетног лица	84	36
Насилје у породици	3.550	1.616
Недавање издржавања	1.882	1.115
Крађа	27.175	4.088
Разбојништво	3.190	626
Трговина људима	53	14

Извор података: Републички завод за статистику

Свакога дана у Србији се пријави 242 напада на живот и тело.

Малолетни учиниоци кривичних дела, по изреченим кривичним санкцијама	
РЕПУБЛИКА СРБИЈА (2011)	Број лица
Укупно	2.290
Млађи малолетници	979
Дисциплинске мере (мере упозорења и усмеравања)	452
Мере појачаног надзора	467
Заводске мере	60
Старији малолетници	1.311
Малолетнички затвори	13
Дисциплинске мере (мере упозорења и усмеравања)	562
Мере појачаног надзора	692
Заводске мере	44

Извор података: Републички завод за статистику

Свакога дана у Србији се пријави 6 кривичних дела малолетника !

⁴ Републички завод за статистику, подаци преузети са интернет странице јула 2012

Учиниоци привредних преступа		
РЕПУБЛИКА СРБИЈА (2010)	Правна лица	Одговорна лица
Пријаве	2.265	2.348
Оптужења	2.796	2.988
Осуде	1.945	2.002

Извор података: Републички завод за статистику

Свакога дана у Србији се пријави 6 привредних преступа правних и 7 одговорних лица !

Кривична дела против привреде су најучесталија, али и најтеже доказива (због тога што су „тајкуни“, у спречи са „релевантним владајућим круговима“, доносили законе и прописе по властитим потребама, па не чуди утисак јавности да су грађани Србије „опљачкани по закону“...).

1.2 Основе кривичног права

Важење кривичног законодавства РС (временско, просторно и персонално)

Временско важење кривичног законодавства означава да се на учиниоца кривичног дела примењује закон који је важио у време извршења кривичног дела. Уколико је после извршења кривичног дела једном или више пута промењен кривични закон, примењиваће се закон који је најблажи за учиниоца. Просторно важење означава да се кривично законодавство Републике Србије примењује на сваког ко не њеној територији учини кривично дело. Под територијом Републике Србије рачуна се и ваздухоплов, било да је војни или цивилни, па се на учиниоца примењује кривични закон РС без обзира да ли кривично дело учињено у лету и без обзира где се ваздухоплов налазио у време извршења кривичног дела. Кривично законодавство важи за сваког ко у иностранству учини кривично дело које се односи на угрожавање независности, признавање капитулације или окупације, угрожавање територијалне целине, напад на уставно уређење, убиство наших највиших представника, оружана побуна, тероризам, саботажа, диверзија, шпијунажа и тд...

Персонално важење кривичног законодавства означава да кривично законодавство РС важи за странца који ван територије Србије учини према њој или њеном држављанину кривично дело, ако се затекне на територији Србије или буде екстрадиран.

Појам кривичног дела

Кривично дело је оно дело које је законом предвиђено као кривично дело, које је противправно и које је скривљено.

Нема кривичног дела уколико је искључена ПРОТИВПРАВНОСТ или КРИВИЦА, иако постоје сва обележја кривичног дела одређена законом.

Поред наведених објективних елемената, потребно је да постоје и субјективна обележја и то: да је дело учињено са УМИШЉАЈЕМ или ИЗ НЕХАТА.

Основна обележја кривичног дела

Основна обележја кривичног дела су: радња извршења, последица, друштвена опасност дела, противправност и кривица учиниоца.

Под радњом извршења поодразумева се понашање учиниоца кривичног дела због кога је дошло до извршења истог, било чињењем или пропуштањем. Радња извршења кривичног дела је само она којом се извршава кривично дело и која је садржана у опису кривичног дела. На пример код кривичног дела крађе радња извршења састоји се у одузимању туђе покретне ствари. Последица је не само претпоставка кривичног дела, његове друштвене опасности, већ постојање кривичног дела као друштвено опасног. Без последице нема кривичног дела због непостојања друштвене опасности. Друштвено опасно дело је оно дело које

угрожава или повређује одређена правна добра, државу или друштвену заједницу као целину односно појединца, и које је у одређеном времену и месту и у склопу бројних економских, политичких, и других прилика упућује на закључак да је неко понашање учиниоца друштвено опасно.

Противправност постоји ако је дело противно норми која забрањује извесно понашање, или која наређује одређено понашање.

Дело малог значаја

Незнатна друштвена опасност

Кривично дело губи карактер кривичног дела иако садржи сва обележја истог, јер представља дело малог значаја.

Дело је малог значаја ако је:

- а) степен кривице учиниоца низак
- б) ако су штетне последице одсутне или незнатне (преко 5.000,00 динара) и
- ц) ако општа сврха кривичних санкција не захтева изрицање кривичне санкције

ОВЕ ОДРЕДБЕ МОГУ СЕ ПРИМЕНИТИ САМО НА КРИВИЧНА ДЕЛА ЗА КОЈА ЈЕ ПРОПИСАНА КАЗНА ЗАТВОРА ДО 3 ГОДИНЕ.

Суду је остављено да процењује све околности конкретног случаја ради примене овог института.

Степен друштвене опасности дела може се процењивати тако што ће се степенovati друштвена опасност кривичног дела одређеног у закону. Степенујући друштвену опасност конкретног кривичног дела може се доћи до закључка да једно кривично дело губи карактер кривичног дела због одсуства његове друштвене опасности.

Време и место извршења кривичног дела

Ради правилне примене кривичног закона веома је важно утврдити време извршења кривичног дела. У првом реду према времену извршења кривичног дела утврђује се урачунљивост учиниоца. Кривична одговорност учиниоца утврђује се према закону који је важио у време извршења кривичног дела. Према времену извршења утврђује се и старосна доб учиниоца.

Код неких кривичних дела време извршења је посебно обележје кривичног дела, на пример крађа за време поплаве, пожара или сличног удеса - онда се ради о тешкој крађи.

Од времена извршења кривичног дела почиње тећи рок застарелости.

Место извршења кривичног дела је оно место где је учинилац радио или био дужан да ради тако и у месту где је последица наступила. Ако је извршено кривично дело са више одвојених радњи од једног, или више учинилаца, сматра се да је дело извршено на сваком месту на коме је извршена било која од тих радњи. Ако је радња кривичног дела извршена на једном месту а последица наступила на другом месту, сматраће се да је дело извршено на оба места.

Појам кривице

Кривица постоји ако је извршилац у време извршења био урачунљив и поступао са умишљајем, а био је свестан, или је био дужан и могао бити свестан, да је његово дело забрањено.

Кривично одговоран је онај учинилац кривичног дела који је имао одређена психичка својства и одређени психички однос према делу. Стога се кривично дело може ставити на терет учиниоцу, јер ће се сматрати кривично одговорним, ако је био у таквом психичком стању и имао такав однос према делу да је могао схватити значај истог и да је могао управљати својим поступцима.

Нико не може бити кривично одговоран ако у време извршења кривичног дела није био у стању да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, а поред тога и ако није имао одређени психички однос према делу. Кривична одговорност утврђује се увек према моменту извршења кривичног дела. Елементи кривичне одговорности су урачунљивост и виност.

Појам урачунљивости

Појам урачунљивог учиниоца у нашем кривичном законодавству одређен је негативном дефиницијом.

Учиниоца је неурачунљив ако није могао да схвати значај свог дела, или није могао да управља својим поступцима услед трајне или привремене душевне болести, привремене душевне поремећености, или заосталог душевног развоја, или друге теже душевне поремећености.

Према томе урачунљивост је психичко стање учиниоца које га чини подобним да схвати значај свог дела и управља својим поступцима. Такво стање чини га кривично одговорним за учињена дела. Подобност за урачунљивост увек се процењује према стању учиниоца у време извршења кривичног дела и то у односу на учињено, а не неко друго дело.

Појам умишљаја

Кривично дело је учињено са умишљајем када је учиниоца био свестан свог дела и хтео његово извршење, или када је био свестан да услед његовог чињења или нечињења може наступити забрањена последица, па је пристао на њено наступање.

Из овога произилази да је умишљај психички однос учиниоца према кривичном делу. Свест и воља су елементи умишљаја. Свест учиниоца обухвата како свест значаја оног што чини, тако и свест да услед радње коју предузима или пропушта може наступити одређена забрањена последица. У односу на радњу извршења кривичног дела елемент воље састоји се у хтењу извршења кривичног дела или пристајања на забрањену последицу.

Нехат

Кривично дело учињено из нехата кад је учиниоца био свестан да услед његовог чињења или нечињења може наступити забрањена последица, али је олако држао да ће је моћи спречити или да она неће наступити; или кад није био свестан могућности наступања забрањене последице, иако је према околностима и према својим личним својствима био дужан и могао бити свестан те могућности.

Покушај кривичног дела

Покушај кривичног дела постојаће ако је његово извршење са умишљајем започето али није довршено. Покушај кривичног дела је кажњив ако је његово извршење започето са умишљајем и ако се ради о кривичном делу за које је запређена казна затвора испод пет година.

Покушај кривичног дела се разликује од припремних радњи. Покушај постоји када је предузета радња која је елемент бића кривичног дела.

На пример покушај кривичног дела крађе почиње разбијањем улазних врата у продавницу.

Појам кривичне санкције

Кривичне санкције су мере кривично-правне принуде које суд изриче, у законито спроведеном поступку, учиниоцу кривичног дела, ради заштите друштва од криминалитета, а састоји се у лишавању или ограничавању слободе и права или упозорењу учиниоца да ће бити лишен или ограничен слободе или права ако поново изврши кривично дело.

Сврха кажњавања

Сврха кажњавања је спречавање учиниоца да чини кривична дела и утицање на њега да убудуће не чини кривична дела, утицање на друге да не чине кривична дела, изражавање друштвене осуде за кривично дело, јачање морала и учвршћивање обавезе поштовања закона

Врсте казни

Учиниоцу кривичног дела могу се изрећи следеће казне: казна зтвора; новчана казна; рад у јавном интересу; одузимање возачке дозволе.

Казна затвора и рад у јавном интересу могу се изрећи само као главне казне. Новчана казна и одузимање возачке дозволе могу се изрећи и као главна и као споредна казна. Најстарија кривична санкција је казна. Настала је из крвне освете и других првобитних реаговања на недозвољено понашање појединаца. Казне као правни институти кривичног права имају неке заједничке особине: казна треба да је одређена у распону, да би суд, полазећи од личности учиниоца, тежине кривичног дела и других околности могао ову изрећи у краћем или дужем трајању. Казна треба да погађа учиниоца кривичног дела, значи да је лична. Казна треба да је променљива и опозива. Променљива, кад при изрицању суд није знао за околности које су постојале а биле би од утицаја на њену врсту, висину или обим. Казна увек треба да је опозива, ако је незаконито изречена. Изречена казна треба да одговара тежини кривичног дела и степену кривичне одговорности учиниоца.

Казна затвора

Затвор је казна која осуђеног учиниоца кривичног дела издваја из своје средине, лишава га слободе, а законом о извршењу кривичних санкција одређују се услови њеног извршења.

Казна затвора не може бити краћа од 30 дана нити дужа од 20 година. Казна затвора изриче се на пуне године и месеце а до 6 месеци и на пуне дане.

За најтежа кривична дела и најтеже облике кривичних дела може се изузетно прописати и казна затвора од 30 до 40 година. Казна затвора од 30 до 40 година може се изрећи само на пуне године. Затвор од 30 до 40 година не може се изрећи лицу које у време извршења кривичног дела није навршило 21 годину живота.

Сврха и врсте мера безбедности

Сврха мера безбедности је да се отклоне стања или услови који могу бити од утицаја да учинилац убудуће не врши кривична дела. Учиниоцу кривичног дела могу се изрећи ове мере безбедности:

- 1) обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи;
- 2) обавезно психијатријско лечење на слободи;
- 3) обавезно лечење наркомана;
- 4) обавезно лечење алкохоличара;
- 5) забрана вршења позива, делатности или дужности;
- 6) забрана управљања моторним возилом;
- 7) одузимање предмета;
- 8) протеривање странца из земље;
- 9) јавно објављивање пресуде.

Правне последице осуде

Осуде за одређена кривична дела или одређене казне могу имати за правну последицу престанак, односно губитак одређених права или забрану стицања одређених права, а настају даном правноснажности одлуке. Прописне су две врсте правних последица осуде и то: поравне последице осуде које се односе на престанак или губитак одређених права и оне обухватају: престанак вршења одређених послова или функција у државним органима; престанак радног односа или престанак вршења одређеног звања, опозива или занимања; губитак чина војног старешине и губитак одликовања. Правне последице осуде које се односе на забрану стицања одређених права јесу: забрана вршења одређених функција у државним органима; забрана стицања одређеног звања, позива или занимања и забрана стицања одређених дозвола или одобрења која се дају одлуком државних органа. Правне последице осуде могу се одредити само законом.

Извршење казне затвора

Казна затвора извршава се у казнено-поравном заводу, окружном затвору, казнено-поправном заводу за жене, казнено-поправном заводу за малолетнике, васпитно-поправном дому и специјалној затворској болници. Према степену обезбеђења и начину поступања са осуђенима, заводи могу бити отвореног, полуотвореног, затвореног и затвореног типа са посебним обезбеђењем. Казна затвора има за циљ оспособљавање осуђеног да по изласку са издржавања казне живи и ради у складу са опште важрћим правилима понашања средине и друштва. Према лицу које издржава казну затвора мора се поступате крајње човечно са пуним уважавањем његове личности.

Амнестија и помиловање

Амнестија и помиловање представљају акте надлежног органа државе на основу којих долази до потпуног или делимичног ослобођења од извршења казни или се лицу које је учинило кривично дело дају друге погодности. Амнестијом се поименично неодређеним лицима даје ослобођење од казне, врши се замена изречене казне са блажом казном, одређује се брисање осуде или се укидају одређене правне последице осуде. Амнестија се даје законом. Помиловање се даје поименично одређеном лицу. Помиловањем се даје ослобођење од кривичног гоњења, или потпуно или делимично ослобођење од извршења казне, замењује изречена казна блажом казном, условном осудом, или се одређује брисање осуде, или се укида, односно одређује краће трајање правних последица осуде или мере безбедности.

Убиство

Убиство спада у кривична дела против живота и тела. Ко другог лиши живота, казниће се затвором од 5 до 15 година. Убиство се може извршити на различите начине, под различитим околностима и различитим средствима. Учиница овог кривичног дела може бити свако лице, те својство учиниоца није од значаја за постојање овог кривичног дела. За свако кривично дело убиства постоји неколико заједничких карактеристика односно обележја. У та обележја спадају: радња – свака делатност управљена на лишавање живота другог лица; наступање смрти као последица предузете радње; противправно лишавање живота другог лица и коначно живо људско биће као објект кривичног дела. Лишавање живота неког лица може бити праћено и другим обележјима према којима долази до класификације убистава на обична, тешка и привилегована за које су запређене казне од најмање 10 година или затворска казна од 30 до 40 година.

Злостављање и мучење

Злостављање и мучење спада у кривична дела против слобода и права човека и грађанина. Ко злоставља другог или према њему поступа на начин којим се вређа људско достојанство, казниће се затвором до једне године. Ко применом

силе, претње или на други недозвољен начин другоме нанесе велики бол или тешке патње с циљем да од њега или трећег лица добије признање или исказ или друго обавештење или да се он или неко треће лице застраши или незаконито казни или то учини из друге побуде засноване на било каквом облику дискриминације, казниће се затвором од 6 месеци до пет година. Ако ова дела учине службена лица у вршењу службе, казниће се затвором од 3 месеца до 3 године, односно затвором од 1 до 8 година.

Крађа

Крађа спада у кривична дела против имовине. Радња кривичног дела крађе састоји се у одузимању туђе покретне ствари у намери да се присвајањем исте за учиниоца или друго лице прибави противправна имовинска корист. Учиниоца овог кривичног дела може бити свако лице и казниће се новчаном казном или затвором до 3 године. Ако се крађа врши на начин који је чини опасном или ако се при њеном извршењу користе посебна стања и невоље других или ако се врши у односу на културна добра радиће се о тешком облику крађе за коју је забрањена казна затвора од 1 до 8 година.

Угрожавање јавног саобраћаја

Угрожавање јавног саобраћаја спада у кривична дела против безбедности јавног саобраћаја. Овим кривичним делом обухваћени су разни облици угрожавања јавног саобраћаја. Заједничка карактеристика свих тих дела је да се радња учиниоца састоји у непрописном понашању у јавном саобраћају, тј. непридржавању прописа којима се регулишу понашање учесника у јасном саобраћају, чиме се доводи у опасност живот или тело људи или имовина већег обима. Према врсти јавног саобраћаја и врсти превозног средства, код овог кривичног дела разликују се два облика и то: угрожавање саобраћаја на путевима за које је забрањена затворска казна до 3 године и угрожавање железничког, бродског, трмвајског, тролејбуског аутобуског саобраћаја и саобраћаја жичаром за које је забрањена затворска казна од 6 месеци до 5 година.

Бекство и омогућавање бекства лица лишеног слободе

Ово кривично дело спада у групу кривичних дела против правосуђа. Лице лишено слободе на основу закона које употребом силе против неког лица или претњом да ће непосредно напасти на живот или тело побегне, казниће се затвором од 3 месеца до 5 година. Истом казном казниће се и лице које силом претњом, обманом или на други начин омогући бекство лицу које је на основу закона лишено слободе.

Примање мита

Примање мита спада у кривична дела против службене дужности. Извршилац ових кривичних дела може бити само службено лице. Ово кривично дело може се извршити искључиво са умишљајем. Службено лице које захтева или прими поклон или другу корист или које прими обећање поклона или друге користи за себе или другог да у оквиру свог службеног овлашћења изврши службену радњу коју не би смело извршити или да не изврши службену радњу коју би морало извршити, казниће се затворском казном од 2 до 12 година.

Одавање пословне тајне

Ово кривично дело спада у групу кривичних дела против службене дужности. Службено лице које неовлашћено другом саопшти, преда или на други начин учини доступним податке који представљају службену тајну или које прибавља такве податке у намери да их преда непозваном лицу, казниће се затвором од 3 месеца до 5 година. Тежи облик овог кривичног дела је ако се поверљиви подаци учине доступним из користољубља или ради објављивања или коришћења података у иностранству – учинилац ће се казнити затвором од 1 до 8 година. Службеном тајном сматрају се подаци или документи који су законом,

другим прописом или одлуком надлежног органа проглашени службеном тајном и чије би одавање проузроковало или би могло дас проузрокује штетне последице за службу.

Расна и друга дискриминација

Ово кривично дело спада у групу кривичних дела против човечности и других добара заштићених међународним правом. Ко на основу разлике у раси, боји коже, националности, етничком пореклу или неком другом личном својству крши основна људска права и слободе зајемчена општеприхваћеним правилима међународног права и ратификованим међународним уговорима, казниће се затвором од 6 месеци до 5 година

Претпоставка невиности

Свако се сматра невиним све док се његова кривица за кривично дело не утврди правноснажном одлуком суда.

Државни и други органи и организације, средства јавног обавештавања, удружења и јавне личности дужни су да се придржавају тог правила и да својим јавним изјавама о окривљеном, кривичном делу и поступку не повређују права окривљеног.

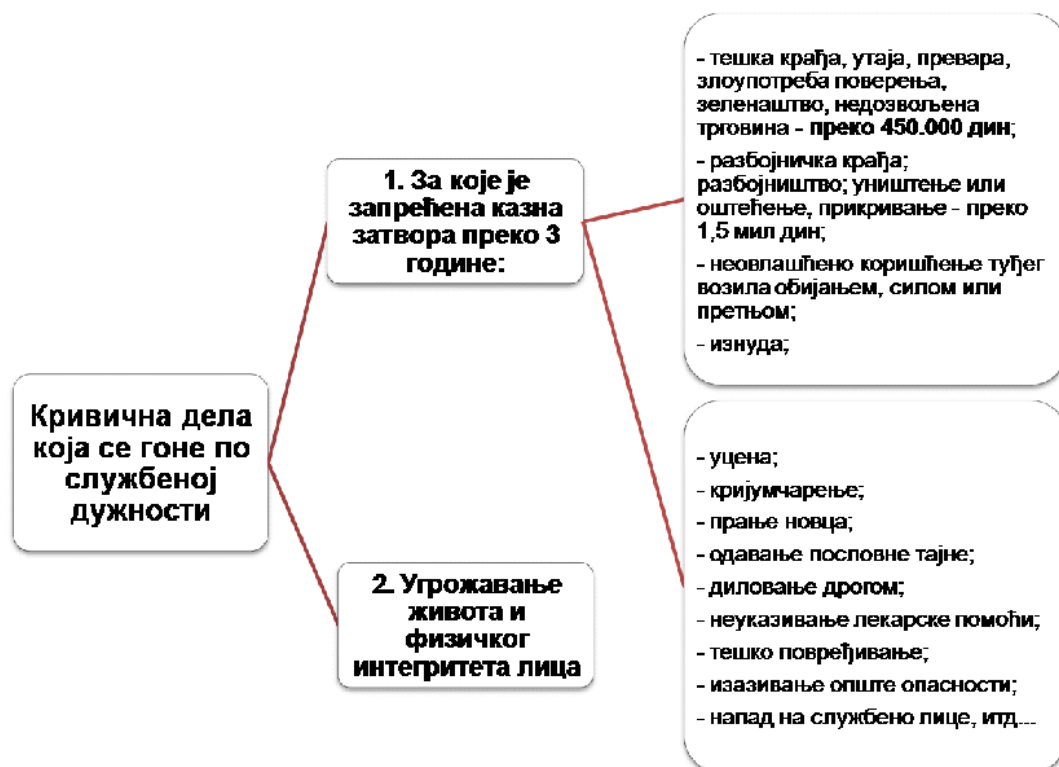
Ne bis in idem

Нико не може бити гоњен за кривично дело за које је одлуком суда правноснажно ослобођен или осуђен или за које је оптужба правноснажно одбијена или је поступак правноснажно обустављен.

Правноснажна судска одлука не може бити измењена на штету окривљеног.

Кривична дела која се гоне по службеној дужности

Због начина примене овлашћења, Слоб мора приближно знати да процени која се кривична дела гоне по службеној дужности. У најопштијем смислу, **кривична дела која се гоне по службеној дужности**, начелно су:

Прекршаји у обављању делатности приватног обезбеђења

Законом о приватном обезбеђењу прописане су санкције за прекршаје законских одредби и то:

За правно лице: *новчана казна од 100.000 до 1.000.000 динара, заштитна мера забране вршења делатности у трајању од шест месеци до три године*

За одговорно лице за заштиту: *новчана казна од 5.000 до 50.000 динара, и/или изрицање заштитне мере забране обављања послова, односно вршења делатности у трајању од три месеца до једне године*

За службеника обезбеђења: *новчана казна од 5.000 до 50.000 динара или казном затвора до 30 дана*

1.3 Обезбеђење места догађаја

Појам и подела криминалистике

Криминалистика је наука која се бави изучавањем одговарајућих метода и средстава у циљу спречавања и откривања кривичних дела и учинилаца и обезбеђења личних и материјалних доказа. Самим тим криминалистика обухвата превентивну и репресивну компоненту супростављања криминалитету.

Криминалистика се дели на следеће криминалистичке дисциплине:

- криминалистичка тактика (изучава и примењује криминалистичка правила и методе који су општег карактера и заједнички за спречавање и откривање свих или већине кривичних дела)
- криминалистичка техника (изучава и усавршава савремене техничке методе и поступке у циљу њихове примене на проналажењу трагова и предмета кривичног дела, битних за расветљавање криминалног догађаја)
- криминалистичка методика (изучава, истражује, и примењује најцелисходније методе и средства карактеристична за откривање појединих кривичних дела)
- криминалистичка оператива (изучава и примењује специфичне методе и средства која се одобравају по посебном поступку, а спроводи их искључиво орган унутрашњих послова - специјалне истражне технике, оперативне везе и сл.)

Место догађаја

Савремени криминалистички рад, у смислу коришћења трагова и предмета као доказа или будућих предмета вештачења у циљу откривања и истраживања кривичних дела (КД) те проналаска и идентификације починиоца, стварно започиње обезбеђењем места догађаја.

Службеник обезбеђења, који у правилу први стиже на место догађаја, треба да:

- обавести полицију
- одреди простор места извршења КД (место будућег увиђаја)
- предузме брзе, сигурне и одговарајуће кораке с циљем обезбеђења места извршења КД

Главни разлог таквог поступка је проналажење и обезбеђење будућих стварних доказа у виду трагова и предмета који су у вези с КД или предметом вештачења.

За свако овлашћено лице вреди налог: "Не дирај и не померај ништа", водећи рачуна да неко трећи не додирује, помера, ствара нове или уништава постојеће трагове на месту извршења КД, посебно водећи рачуна о тзв. "неовлашћеним лицама" (особље хитне помоћи, ватрогасци, стручњаци за плин, електричну енергију и др.).

Службеник обезбеђења или друга службена лица у кругу места извршења КД не смеју бити:

- брзоплети и непромишљена, већ
- смирена и промишљена, али опрезна

Грешке настале на месту КД, за разлику од грешака приликом испитивања лица, у правилу се не могу исправити.

С обзиром да услови и ситуација варирају од случаја до случаја, од једног места извршења КД до другог, немогуће је дати чврсто и трајно правило понашања на месту догађаја.

Међутим, постоје одређена правила која су водич у раду, тако на пример једно правило гласи: "Увек треба записати време доласка на место извршења КД"

Хоће ли бити затечено стање врата, прозора, светала, запажени знаци, стање течности у боцама, стање хране у тањиру и сл. неважно је, али је важно да се ништа не додирује или помера, осим ако није апсолутно преко потребно.

Треба онемогућити другим запосленим у објекту, или родбини, пријатељима, познаницима, да на месту извршења КД било шта уклоне, дирају, сакрију, оперу, обришу - а све у циљу одржања првобитног стања.

Да би се правилно одредио простор места извршења КД, овлашћена службена лица морају направити мисаону реконструкцију КД.

Овлашћене особе треба да остану на месту догађаја, а у случају непосредног гоњења починитеља или пружања хитне помоћи, односно отклањања опасности, могу напустити место догађаја, али ће замолити трећа лица, ако се ту затекну, да преузму њихову улогу.

Колико постоји врста КД, с тим у вези и начина извршења - толико постоји и начина обезбеђења места извршења КД.

Битну улогу имају три чиниоца и то:

- начин извршења КД
- употребљена средства извршења КД
- локација места извршења КД

Најкраћа упутства за рад на месту извршења КД приликом његовог обезбеђења:

- ништа не дирати
- ништа не мењати
- избегавати непотребно кретање
- непозвана лица држати на потребном одстојању и онемогућити разговоре и договоре
- гледати, слушати и запажати
- обавестити контролни центар и чекати
- паралелно с обезбеђењем треба започети с непосредном потрагом када је то потребно и могуће
- претражити и привремено задржати осумњичене, када је то законски основано

Након одређивања простора (круга) места догађаја потребно је:

- ако је могуће, хитној помоћи одредити трасу кретања
- од ватрогасаца и других затражити да не униште постојеће и створе што мање нових трагова
- водити рачуна о присуству непозваних лица

- ако је реч о поврђеном лицу а оцени се да неће дуго живети, обавити информативни разговор одмах, пожељно је да буде присутан барем један сведок, или исказ регистровати неким техничким средством ако је могуће
- не сме се дозволити да на пословима пружања прве помоћи или одношењу жртве учествују лица која се могу сматрати осумњиченим за извршење
- узети кратке изјаве и податке од лица затечених на месту догађаја
- треба увек прибележити атмосферске прилике у тренутку доласка на место догађаја
- мртво тело треба одмах прекрити
- никада се не треба ослањати на памћење, већ треба све бележити

Основни поступци службеника обезбеђења

Приликом обезбеђења места догађаја примењују се криминалистичка начела, а посебно:

- начело оперативности (брзине и изненађења)
- начело чувања тајне
- начело истине
- начело објективности
- начело методичности
- начело темељитости
- начело упорности
- начело неверице (скепсе, сумњичавости)
- начело економичности и др.

При обезбеђењу места извршења КД службена лица морају стално водити рачуна о тзв. контролном систему стварних доказа. Овај појам у себи садржи:

- онемогућавање неовлашћеног располагања, губитка или преношења, права кориштења стварних доказа,
- утемељене и одржавање тзв. ланца чувања стварних доказа,
- утемељене одговорности за чување доказа,
- попис стварних доказа, њихове идентификацијске ознаке и назнаку локације где се чувају и услови складиштења (влажност, температура, светлост и сл),
- уступање стварних доказа трећем лицу уз претходно одобрење службене особе,
- идентификацијске податке и радно место овлашћеног лица којој се стварни доказ уступа,
- назнаку разлога за уступање стварног доказа,
- обезбеђење документованог доказа да је уступање стварног доказа направљено овлашћено,
- назнака коначне диспозиције са стварним доказима.

Увиђај

Је процесни поступак-радња и доказно средство који се предузима када је за утврђивање или разјашњење неке важне чињенице у поступку потребно непосредно опажање надлежног полицијског или судског органа у расветљавању кривичних дела. Углавном, увиђај обавља јавни тужилац, док се то изузетно може поверити и полицији, уколико извршење увиђаја не трпи одлагање. Увиђај се врши ради проналажења и фиксирања трагова и предмета који су у вези са кривичним делом и обавља се на месту извршења кривичног дела које обухвата ближу и даљу околину, односно сва места на којима се могу

пронаћи трагови и предмети кривичног дела. Да би се увиђај могао успешно извршити неопходно је благовремено обезбедити лице места, а то обављају службеници обезбеђења који су, у правилу, први на чицу места.

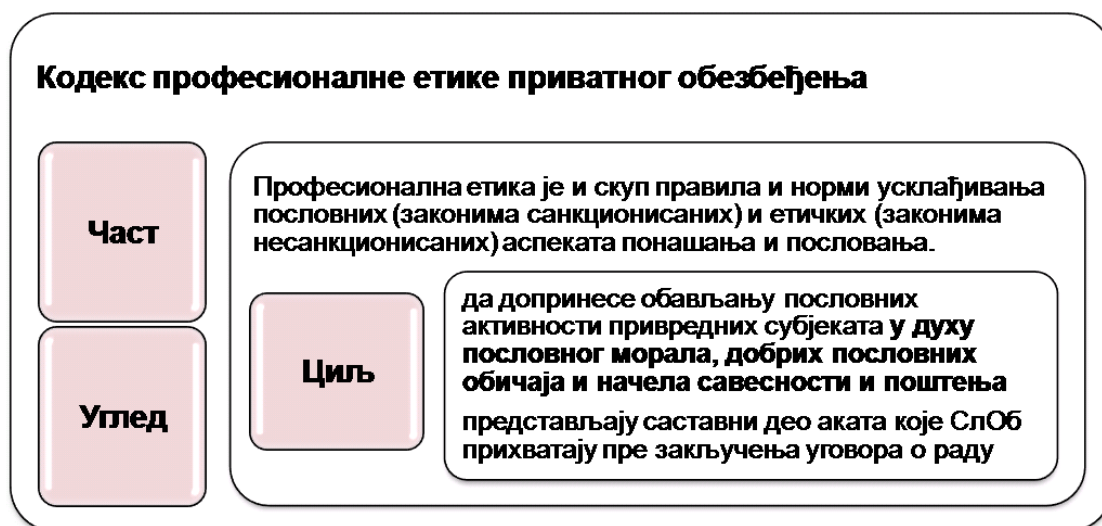
Циљ обезбеђења лица места је да се сачува затечени изглед до доласка увиђајне екипе, а једини изузетак јесте ако на лицу места има повређених и неке је потребно пружити хитну медицинску помоћ. Лица која се затекну на месту извршења кривичног дела се легитимишу и по процени задржавају до доласка увиђајне екипе.

Фазе вршења увиђаја су статичка и динамичка фаза.

- У статичкој фази на лицу места ништа се не мења, односно ништа се не помера. У овој фази, разгледа се лице места, обележавају се видљиви трагови и предмети, фотографише се, прави се „кроки скица“, лица места.
- Динамичка фаза представља наставак вршења увиђаја и том приликом се детаљно прегледа место извршења кривичног дела, могу се померити предмети и ствари на лицу места, након фотографисања и фиксирања одређени трагови и предмети се пакују у одговарајуће фолије ради обезбеђења доказа, прикупљају се изјаве од сведока-очевидца, оштећених и других грађана, саставља се записник о увиђају који потписује руководиоца увиђајне екипе.

1.4 Професионална етика у приватном обезбеђењу

Полазећи од традиција српског предузетништва, потребе за успостављањем социјалног дијалога послодаваца са синдикатима, потребе укључивања у међународне економске и финансијске токове, потребе развоја тржишне привреде и друштва у целини; неопходности понашања послодаваца у складу са међународним, а пре свега европским и домаћим законодавством, стандардима, нормама пословног морала и опште прихваћеним моралним вредностима - у Р. Србији већ дуго постоји институт доношења кодекса пословне етике у свим привредним гранама и на свим нивоима организовања.

Суд части при Привредној комори Србије у Београду је Суд који утврђује одговорност и изриче мере привредним субјектима због повреде пословне етике и добрих пословних обичаја у складу са Кодексом професионалне етике приватног обезбеђења у Србији (у прилогу), Кодексом корпоративног управљања и правилником о раду.

ПРОВЕРА 1.1

ТЕМА 2 ПРИМЕНА ЗАКОНА

2.1 Шифре делатности приватног обезбеђења

Закон и уредба о класификацији делатности, хармонизован са међународним системом класификације делатности

2.2 Лиценце правних лица и предузетника

Општи и посебни услови за добијање лиценци за правна лица и предузетнике

2.3 Лиценце физичких лица

Услови за лиценце физичких лица; Врсте лиценци СлОб

2.4 Потребне обуке за стицање лиценци

За послове процене ризика у заштити лица, имовине и пословања; За послове физичко-техничке заштите лица и имовине и одржавања реда на спортским приредбама, јавним скуповима и другим местима окупљања грађана; За послове техничке заштите

2.5 Остале законске одредбе

Униформа, ознаке и легитимација службеника обезбеђења; Надзор над радом, евиденције и заштита података

ПРОВЕРА 2

2.6 Овлашћења СлОб

ПРИМЕНА МЕРА: провера идентитета лица; преглед лица или возила; издавање забрана, наредби и упозорења; привремено задржавање лица; УПОТРЕБА СРЕДСТАВА ПРИНУДЕ: средства за везивање; физичка снага; посебно дресирани пси; ватрено оружје.

ПРОВЕРА 3

2.1 Шифре делатности приватног обезбеђења

Класификације су систем израза у стандардној форми који се користе у приказивању одговарајућих појава. Оне раздвајају опште податке у категорије које су, колико је могуће, хомогене у погледу оних карактеристика које су предмет одређеног истраживања. Те категорије су најчешће приказане у хијерархијској структури, где се свакој приписује словна или нумеричка ознака.

Класификације се деле на референтне и изведене.

Референтне класификације су оне које су глобално прихваћене и званично усвојене од Уједињених нација и сличних међународних институција (ММФ, UNESCO, ILO). То су нпр. ISIC (класификација делатности), CPC (класификација производа), HS (класификација спољне трговине), ISCO (класификација занимања) итд.

Изведене класификације се базирају и изводе из референтних и то су НАЦЕ (класификација делатности у ЕУ), CPA (класификација производа у ЕУ), ISCO-88 (класификација занимања у ЕУ) итд.

На основу референтних и изведених класификација утврђују се **националне класификације**, које им одговарају у потпуности или до одређеног нивоа.

У Р. Србији је на снази нови Закон о класификацији делатности (Службени гласник РС, број 104/09) и Уредба о класификацији делатности (Службени гласник РС, број 54/10) са прилогом о јединицама разврставања.

Као што је случај у другим државама, тако и у Србији скоро да не постоји ФПО која је специјализована за пружање само једне врсте услуга приватног обезбеђења, нпр. услуга физичке заштите. Одговарајући захтевима тржишта и корисника услуга, ФПО истовремено нуде и пружају више врста услуга обезбеђења, нпр. физичку заштиту, техничку заштиту, транспорт вредности и др.

Подела на врсте (секторе) и категорије услуга приватног обезбеђења у ЕУ потпуно одговара наведеној класификацији врста и категорија услуга приватног обезбеђења из српског стандарда услуга приватног обезбеђења, па је тако европски стандард основне обуке потпуно примењив у Р. Србији.

СЕКТОР И АДМИНИСТРАТИВНЕ И ПОМОЋНЕ УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ

80 Заштитне и истражне делатности - област

Обухвата услуге повезане са заштитом као што су: истражне и детективске услуге; услуге обезбеђења и патролирања; прикупљање и пренос новца, докумената и осталих вредних ствари уз помоћ особља и опреме за заштиту ових драгоцености током преноса.

Овде спада и обезбеђење функционисања електронских алармних система као што су противпровалнички и противпожарни аларми, углавном даљинско надгледање ових система, које често укључује и њихову продају, постављање и поправљање. Уколико се продаја, постављање и поправљање тих система обављају засебно, ове услуге не сврставају се у ову област, него у малопродају, грађевинарство и сл.

80.1 Делатност приватног обезбеђења - грана

80.10 Делатност приватног обезбеђења - група

Обухвата једну или више следећих услуга: заштиту и патролирање, прикупљање и пренос новца, докумената и осталих вредних ствари уз помоћ особља и опреме за заштиту ових драгоцености током преноса.

Обухвата услуге:

- коришћења блиндираних возила
- обезбеђивања телесне заштите
- коришћења детектора лажи
- узимања отисака прстију
- заштите

Не обухвата:

- обезбеђивање јавног реда и опште безбедности, дел. 84.24

80.2 Услуге система обезбеђења - грана

80.20 Услуге система обезбеђења - група

Обухвата:

- надгледање и даљинско надгледање електронског заштитног алармног система као што су противпровалнички и противпожарни аларми, укључујући њихово постављање и одржавање
- постављање, одржавање, поправљање и подешавање механичких или електронских уређаја на закључавање, безбедносно заштитне сефове повезане са блиским и даљинским надгледањем
- Јединице које извршавају ове активности могу бити ангазоване у продаји заштитних система, механичких или електронских уређаја на закључавање, безбедносних и заштитних сефова.

Не обухвата:

- постављање система обезбеђења као што су противпровалнички и противпожарни аларми, без каснијег надгледања, дел. 43.21
- трговину на мало заштитним системима, механичким или електронским уређајима на закључавање, безбедносним и заштитним сефовима у специјализованим радњама, без надгледања, инсталирања и услуга одржавања, дел. 47.59
- давање савета у вези са безбедношћу, дел. 74.90

- обезбеђивање јавног реда и опште безбедности, дел. 84.24
- услуге израђивања дупликата кључева, дел. 95.29

80.3 Истражне делатности - грана

80.30 Истражне делатности - група

Обухвата:

- истражне и детективске услуге
- активности свих приватних истражитеља без обзира на то за кога и шта истражују

Регулатива и стандарди у Србији

Интензивни напори у доктринарном и нормативном уређењу области приватног обезбеђења и примени међународних стандарда, датирају од 2002 (почетак струковног организовања), а нарочито од 2005.г. када је основано Удружење за приватно обезбеђење Привредне коморе Србије, које је носилац тих активности на националном нивоу и признат партнер Министарству унутрашњих послова у доношењу прописа из области безбедности.

Област приватног обезбеђења у Р.Србији до децембра 2013.г није била регулисана законом, који би на јединствен начин уредио све специфичности које произилазе из природе делатности. Од самог почетка легалног обављања делатности у Србији (1989.г. доношењем Закона о предузећима), послови приватног обезбеђења обављали су се у пресеку 20-так закона, мноштва подзаконских аката, стратегија и важећих стандарда.

Важан допринос уређењу делатности представљају и стандарди у систему инфраструктуре квалитета и тенденције да се хармонизују надлежности о контроли безбедности и квалитета производа/услуга на тржишту Р. Србије између државних органа и установа (Акредитационо тело Србије и др.), по основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености.

Вршење послова приватног обезбеђења у Републици Србији регулисано је:

- **стратегијама** (Стратегија националне безбедности)
- **системским законима и прописима из области безбедности**
- **Законом о приватном обезбеђењу** (»Сл. Гл. РС« број 104/2013)
- **стандардима**
 - СРПС А.Л2.001:2008, Друштвена безбедност - Услуге приватног обезбеђења - Речник (»Сл. Гл. РС« број 104/2008)
 - СРПС А.Л2.002:2008, Друштвена безбедност - Услуге приватног обезбеђења - Захтеви и упутство за оцењивање усаглашености (»Сл. Гл. РС« број 07/2009)
 - СРПС А.Л2.003:2010, Друштвена безбедност - Процена ризика у заштити лица, имовине и пословања
 - важећи технички стандарди
- **институтима у систему инфраструктуре квалитета**
 - сертификациона тела за оцењивање усаглашености организација и лица са важећим стандардима
 - шеме за сертификацију компетентности особа на пословима приватног обезбеђења
 - пословници о квалитету ...

Нормативни оквир обављања делатности

Циљ сагледавања правних аспеката вршења послова службеника обезбеђења је унапређење обављања делатности фирми за приватно обезбеђење регистрованих за заштиту лица, имовине и пословања, како у смислу оптималне правне заштите лица која се одреде за коришћење услуга фирми за приватно обезбеђење, или за ангажовање на пословима службеника обезбеђења, тако и у смислу боље координације и сарадње са службеним лицима, а све у циљу повећања личне и имовинске сигурности грађана у складу са Уставом загарантованим основним правима.

Организовани напори да се делатност приватног обезбеђења нормативно уреди у Р. Србији датирају од 2002.г. од када су организације заинтересованих страна израдиле четири модела закона о приватном обезбеђењу и спровеле велик број истраживања и јавних расправа. У деловима овог приручника приказаће се неки од резултата тих истраживања.

Услови за запошљавање на пословима приватног обезбеђења, до доношења националних стандарда услуга приватног обезбеђења 2008.г. - били су исти као и за запошљавање у другим привредним гранама, са изузетком посебних услова прописаних за ношење оружја за обављање делатности: уверење о здравственој способности за ношење оружја; уверења за безбедно руковање ватреним оружјем и сагласност МУП-а лицима којима се поверава ношење оружја за обављање делатности.

Стручна обука за вршење послова приватног обезбеђења, до доношења закона није била прописана и сводила се на интерне обуке по сопственим програмима ФПО. У Европи 34 државе основну стручну обуку од 1999.г углавном спровode у складу са европским стандардом за основну стручну обуку.

Доктринарно уређење

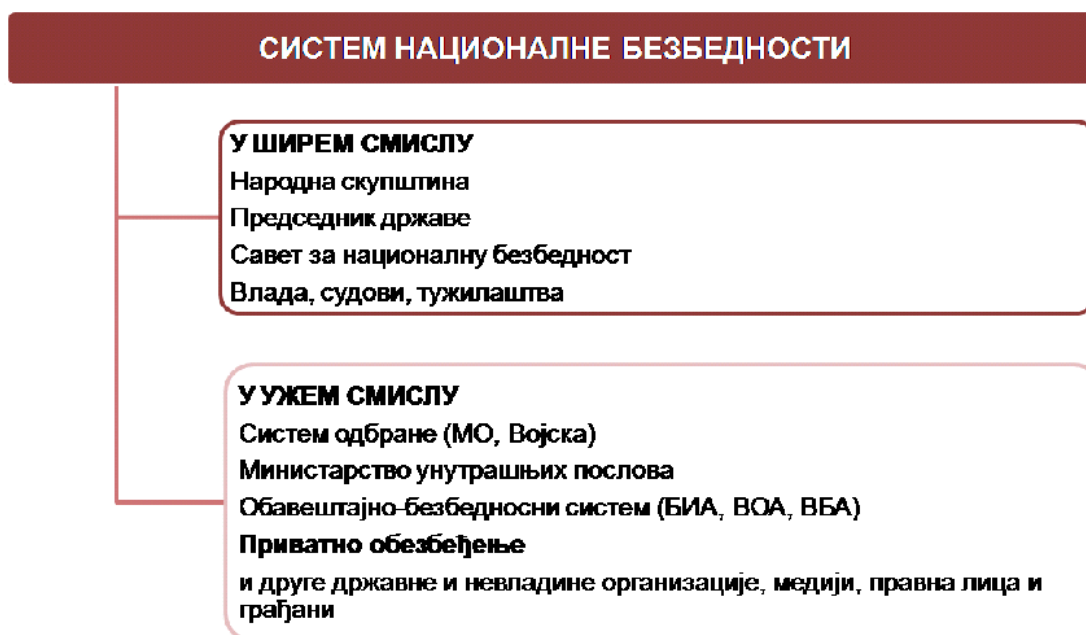
Доктринарно уређење подразумева хармонизацију места и улоге субјеката из области приватног обезбеђења са системским законима из области безбедности Р. Србије, као и успостављеним системом квалитета, заснованом на примени важећих стандарда (Акредитационо тело Србије и Институт за стандардизацију Србије).

Имајући у виду да се субјекти из области приватног обезбеђења разликују од других привредних субјеката по томе што су им запослени углавном наоружани у вршењу послова, и/или су у поседу поверљивих безбедносних информација других организација и особа којима пружају услуге (план обезбеђења, план заштите и спашавања у ванредним ситуацијама, план изведеног система техничке заштите, мере заштите информација, план заштите од удеса, план заштите од пожара, акт о процени ризика по безбедност и здравље на раду и у радној околини, увид у стање економске безбедности и др.) - неопходно је успоставити и међусобно координирати механизме контроле обављања делатности између државе (ресорна министарства) и инфраструктуре система квалитета (сертификациона тела и др.).

Први корак у доктринрном уређењу делтности приватног обезбеђења био је Закон о ванредним ситуацијама. Прави изазов за Закон, посебно за њиме предвиђено додатно приходавање из премије осигурања и других средстава правних лица, је да на дужу стазу издржи својинске промене, као што су приватизација у сектору јавних услуга, смањење учешћа јавне својине и друге, које у условима развијеног тржишта захтевају и **прерасподелу надлежности између јавног и приватног сектора безбедности** у којој јавни сектор нема више надлежности које су својевремено успостављене због заштите друштвене својине, већ је на рачун њих подигао капацитете на заштити живота и личне безбедности свих људи и на заштити јавне својине, **док приватни сектор у**

далеко већој мери преузима одговорност за заштиту приватне и задружне својине, уз пружање других услуга у приватном сектору безбедности.

Структура система националне безбедности

У Стратегији националне безбедности Републике Србије, поглавље IV. Политика националне безбедности, Одељак 4. Политика унутрашње безбедности, у ставу 3 наводи се:

„Све већу одговорност у спровођењу политике унутрашње безбедности, заједно са државним и осталим органима и институцијама, имају субјекти из области приватног обезбеђења чија делатност обухвата заштиту безбедности појединаца, објеката и других материјалних добара која није обухваћена заштитом надлежних државних органа. Од посебног друштвеног значаја је да делатност субјеката из области приватног обезбеђења буде у целости нормативно и доктринарно уређена.”

Нормативно уређење подразумева недавно доношење закона о делатности, који на целовит начин прописује “правила игре” на тржишту.

У наставку се приказује извод из основних одредби Закона о приватном обезбеђењу, којима се уређује област приватног обезбеђења у Р. Србији.

2.2 Врсте лиценци за правна лица и предузетнике

Правна лица и предузетници за приватно обезбеђење, под условима прописаним законом, могу имати:

- 1) Лиценцу за процену ризика у заштити лица, имовине и пословања;
- 2) Лиценцу за вршење послова физичко-техничке заштите лица и имовине и одржавање реда на спортским приредбама, јавним скуповима и другим местима окупљања грађана;
- 3) Лиценцу за вршење послова обезбеђења транспорта и преноса новца и вредносних пошilhки;
- 4) Лиценцу за вршење послова планирања система техничке заштите;
- 5) Лиценцу за вршење послова пројектовања и надзора над извођењем система техничке заштите;

6) Лиценцу за вршење послова монтаже, пуштања у рад и одржавања система техничке заштите и обуке корисника.

Правна лица и предузетници за приватно обезбеђење дужна су да обезбеде услове и средства за вршење послова у складу са важећим стандардима, техничким прописима и прописима којима се уређује област безбедности и здравља на раду.

Ближе услове о начину вршења послова техничке заштите прописује Министарство.

Општи услови за стицање лиценци

Лиценце за вршење послова приватног обезбеђења може се издати правном лицу, односно предузетнику који испуњава опште услове за добијање сваке од утврђених врста лиценце, односно који:

- 1) су уписани у регистар привредних субјеката у Републици Србији;
- 2) имају акт о систематизацији радних места, са описом послова и овлашћењима запослених за свако радно место;
- 3) имају акт који ближе прописује изглед униформе коју носе службеници обезбеђења и изглед знака;
- 4) имају одговорно лице:
 - а) које је држављанин Републике Србије,
 - б) које је пунолетно,
 - ц) које је психофизички способно за вршење послова, што доказују лекарским уверењем надлежне здравствене установе,
 - д) које је има најмање средњу стручну спрему,
 - е) је прошло одговарајућу безбедносну проверу,
 - ф) које је има лиценцу за вршење послова приватног обезбеђења, која се издаје физичком лицу;
- 5) поседују одговарајући пословни простор;
- 6) поседују посебан простор за смештај оружја и муниције, у складу са прописима о условима за смештај и чување оружја и заштиту од пожара, уколико послове приватног обезбеђења обавља са оружјем.

Посебни услови за стицање лиценци

Посебни услови које треба да испуни правно лице, односно предузетник да би добили:

- 1) Лиценцу за процену ризика у заштити лица, имовине и пословања - јесу да имају најмање једног запосленог службеника обезбеђења са лиценцом која се издаје физичком лицу, односно са Лиценцом за процену ризика у заштити лица, имовине и пословања;
- 2) Лиценцу за вршење послова физичко-техничке заштите лица и имовине и одржавање реда на спортским приредбама, јавним скуповима и другим местима окупљања грађана - јесу да имају најмање 10 запослених службеника обезбеђења са лиценцом која се издаје физичком лицу, односно са Лиценцом за вршење послова одговорног лица за заштиту или Лиценцом за вршење основних послова службеника обезбеђења - без оружја или Лиценцом за вршење специјалистичких послова службеника обезбеђења - са оружјем;
- 3) Лиценцу за вршење послова обезбеђења, транспорта и преноса новца и вредносних пошиљки – јесу да имају најмање 10 запослених службеника обезбеђења са лиценцом која се издаје физичком лицу, односно са Лиценцом за вршење специјалистичких послова службеника обезбеђења - са оружјем

и да поседују техничка средства за транспорт и пренос новца и вредносних пошиљки у складу са законом;

- 4) Лиценцу за вршење послова планирања система техничке заштите - јесу да имају најмање једног запосленог са средњим образовањем техничке струке, са лиценцом која се издаје физичком лицу, односно са Лиценцом за вршење послова планирања система техничке заштите;*
- 5) Лиценцу за вршење послова пројектовања и надзора над извођењем система техничке заштите - јесу да имају најмање једног запосленог са високим образовањем у пољу техничко-технолошких наука, са лиценцом која се издаје физичком лицу, односно са Лиценцом за вршење послова пројектовања и надзора над извођењем система техничке заштите;*
- 6) Лиценцу за вршење послова монтаже, пуштања у рад и одржавања система техничке заштите и обуке корисника - јесу да имају најмање једног запосленог са средњим образовањем техничке струке и са лиценцом која се издаје физичком лицу, односно са Лиценцом за вршење послова монтаже, пуштања у рад, одржавања система техничке заштите и обуке корисника.*

Правна лица и предузетници за послове приватног обезбеђења којима је издата лиценца за вршење послова физичко-техничке заштите лица и имовине могу да врше послове техничке заштите и да користе техничка средства, осим вршења послова техничке заштите за које је потребна лиценца (планирање, пројектовање и надзор, монтажа, одржавање и обука корисника).

Министар надлежан за послове здравља доноси акт којим се утврђује листа референтних здравствених установа које издају уверења о психофизичкој способности за обављање послова приватног обезбеђења.

2.3 Врсте лиценци за физичка лица

За вршење послова приватног обезбеђења физичком лицу Министарство може издати:

- 1) Лиценцу за процену ризика у заштити лица, имовине и пословања;
- 2) Лиценцу за вршење послова физичко-техничке заштите лица и имовине и одржавања реда на спортским приредбама, јавним скуповима и другим местима окупљања грађана:
 - а) Лиценцу за вршење послова одговорног лица за заштиту,*
 - б) Лиценцу за вршење основних послова службеника обезбеђења - без оружја,*
 - ц) Лиценцу за вршење специјалистичких послова службеника обезбеђења - са оружјем;*
- 3) Лиценце за вршење послова техничке заштите:
 - а) Лиценцу за вршење послова планирања система техничке заштите,*
 - б) Лиценцу за вршење послова пројектовања и надзора над извођењем система техничке заштите,*
 - ц) Лиценцу за вршење послова монтаже, пуштања у рад, одржавања система техничке заштите и обуке корисника.*

Општи услови за стицање лиценци

Послове обезбеђења могу вршити само **физичка лица** која имају лиценцу Министарства.

Лиценца за вршење послова приватног обезбеђења може се издати физичком лицу које испуњава опште услове за добијање сваке од утврђених врста лиценце, односно које:

- 1) *је држављанин Републике Србије;*
- 2) *је пунолетно;*

- 3) *има најмање средњу стручну спрему;*
- 4) *је прошло одговарајућу безбедносну проверу;*
- 5) *је психофизички способно за вршење ових послова, што доказује лекарским уверењем надлежне здравствене установе;*
- 6) *је обучено за руковање ватреним оружјем, ако послове врши са оружјем;*
- 7) *је савладао одговарајућу обуку за вршење послова приватног обезбеђења у складу са законом;*
- 8) *има положен стручни испит.*

Обуку могу похађати само лица која испуњавају услове из т. 1, 2, 3 и 5.

Обуку физичких лица за вршење послова приватног обезбеђења могу да спроводе Министарство и правна и физичка лица која испуњавају материјалне, техничке, стручне и кадровске услове за обављање послова обуке која добију овлашћење Министарства.

Ближе услове, у погледу потребних објеката, односно просторија, материјално-техничких средстава и опреме, стручне оспособљености и броја лица која спроводе обуку лица за вршење послова приватног обезбеђења, а које морају испуњавати лица из претходног става, као и програме стручне обуке, начин њиховог спровођења, садржину и начин вођења евиденција о овлашћеним лицима и лицима која су учествовала у обукама и висину трошкова организовања и спровођења обуке прописује министар надлежан за унутрашње послове.

За лице које поседује лиценцу, доказ о психофизичкој способности за вршење послова приватног обезбеђења подноси се једанпут годишње. Правно лице, односно предузетник доставља Министарству лекарско уверење о годишњој провери психофизичке способности за свако физичко лице коме је издата лиценца. У случају да правно лице, односно предузетник не достави лекарско уверење, сматраће се да је физичко лице за које није достављено лекарско уверење престало да испуњава прописане услове за вршење послова приватног обезбеђења.

Изузетно, лицу које има одговарајућу стручну спрему и најмање 3 године радног искуства на пословима овлашћеног полицијског службеника, безбедоносно - обавештајним пословима и пословима извршења кривичних и прекршајних санкција, издаје се лиценца уколико испуњава опште услове из закона, осим обавезе похађања стручне обуке и прибављања уверења о безбедном руковању ватреним оружјем, а за тачку 3 овог става мора имати и одговарајућу стручну спрему техничке струке.

Без обзира на наведене изузетке везане за ослобађање од похађања обуке, сви који желе да прибаве лиценцу за вршење руководећих или извршних послова у служби приватног обезбеђења - морају положити стручни испит.

Поред МУП које је законом овлашћено за спровођење стручног испита, у Србији постоји развијена инфраструктура квалитета, у оквиру које је могуће полагање стручног испита за добијање лиценце СлОб и у организацијама овлашћеним од Акредитационог тела Србије (АТЦ) по међународном стандарду СРПС ISO/IEC 17024:2012, Оцењивање усаглашености - Општи захтеви за тела која обављају оцењивање особља.

Трошкове организовања и спровођења стручних испита сноси лице које полаже стручни испит, односно правно лице код којег је лице које полаже испит запослено.

Физичка лица, којима је издата лиценца, могу послове приватног обезбеђења вршити и самостално, уколико су уписана у регистар привредних субјеката Републике Србије као предузетници.

2.4 Обавезне стручне обуке за стицање лиценци физичких лица

Р Б	ВРСТА ЛИЦЕНЦЕ	ВРСТА И ТРАЈАЊЕ СТРУЧНЕ ОБУКЕ										
		Процена ризика у заштити лица, имовине и пословања у области приватног обезбеђења - 36 н/ч	Основна стручна обука службеника обезбеђења - 101 н/ч	Обука за безбедно руковање ватреним оружјем* - 7 н/ч	Стручни испит из области заштите од пожара (посебна обука)* - 192 н/ч	Обука за процену ризика у планирању система техничке заштите - 24 н/ч	Обука за планирање, пројектовање и надзор над извођењем система техничке заштите - 24 н/ч	Обука водича дресираног пса са испитом социјализације пса* - 90 н/ч	Лиценца 353/453 за пројектовање телекомуникационих мрежа и система* -	Обука за вршење послова монтаже и одржавање система техничке заштите -	Укупно наставних часова	
1	2	3	4	6	7	8	9	10	11	12	13	
1	Лиценца за процену ризика у заштити лица, имовине и пословања <i>Лице које поседује ову лиценцу може бити распоређено на радно место менаџера ризика.</i>	36									36	
2	Лиценца за вршење послова физичко-техничке заштите лица и имовине и одржавање реда на спортским приредбама, јавним скуповима и другим местима окупљања грађана и/или Лиценцу за вршење основних послова службеника обезбеђења - без оружја <i>Лице које поседује ову лиценцу може бити распоређено на радна места за вршење основних послова у служби физичке заштите без оружја (портир, рецепција, конторла улаза), редара у редарској служби, оператора контролног центра и противпожарне патроле.</i>		101					опционо			101	
								90			191	
3	Лиценца за вршење послова одговорног лица за заштиту <i>Лице које поседује ову лиценцу може бити распоређено на руководећа места у служби физичке заштите, менаџменту из контролног центра, менаџменту вредностима и редарске службе.</i>		101	7	192						300	
4	Лиценца за вршење специјалистичких послова службеника обезбеђења - са оружјем <i>Лице које поседује ову лиценцу може бити распоређено на радна места за вршење специјалистичких послова у служби физичке заштите са оружјем (обезбеђење специфичних објеката, обезбеђење личности, посаде мобилне патроле и посаде тимова за обезбеђење транспорта новца).</i>		101	7				опционо			108	
								90			198	
5	Лиценца за вршење послова планирања система техничке заштите <i>Лице које поседује ову лиценцу може бити распоређено на руководећа места у служби техничке заштите (инжењер система заштите) и менаџмента из контролног центра.</i>				192	24					216	

6	Лиценца за вршење послова пројектовања и надзора над извођењем система техничке заштите	216
	<i>Лице које поседује ову лиценцу може бити распоређено на руководећа места у служби техничке заштите (инжењер система заштите) и менаџмента из контролног центра.</i>	192 24
7	Лиценца за вршење послова техничке заштите и/или Лиценцу за вршење послова монтаже, пуштања у рад и одржавање система техничке заштите и обуке корисника	19
	<i>Лице које поседује ову лиценцу може бити распоређено на извршна радна места у служби техничке заштите (техничар заштите) и члана посаде мобилне патроле за одзив на алармни сигнал.</i>	19
* (жуто осенчена поља) - Обуке које се реализују по основу посебних прописа, а обавезне су за стицање назначених лиценци по Закону о приватном обезбеђењу		

2.5 Остале законске одредбе

Правно лице и предузетник послове приватног обезбеђења може вршити само на основу и у оквиру **закљученог писаног уговора** са правним или физичким лицем коме пружа услуге.

За вршење послова приватног обезбеђења не може се ангажовати правно лице и предузетник који нема лиценцу.

Обавештење о закљученом уговору, анексу уговора или обавештење о раскиду уговора, доставља се надлежној полицијској управи по месту извршавања уговора, у року од 8 дана од дана настале промене.

Обавештење мора да садржи:

- назив и седиште правног лица или предузетника за приватно обезбеђење;
- назив (име, презиме и ЈМБГ) и седиште (пребивалиште) одговорног лица у правном лицу и код предузетника за приватно обезбеђење и корисника услуга;
- јасно одређен предмет уговора;
- начин вршења уговорених послова приватног обезбеђења (врста, категорија, уговорена овлашћења службеника обезбеђења, време покривености заштите и др.);
- број службеника обезбеђења по уговору и локације радног распореда;
- врсту и количину ангажованог оружја и средстава заштите;
- датум почетка/прекида уговореног вршења услуга.

Месно надлежна полицијска управа је она управа која је образована за подручје на чијој територији се налази место извршавања уговора, а ако се уговор извршава у више места, месно надлежна је она полицијска управа на чијој територији се налази седиште, односно пребивалиште правног или физичког лица које је корисник услуга.

Правна лица и предузетници који врше послове приватног обезбеђења не могу вршити послове посредовања у наплати потраживања.

Униформа, ознаке и легитимација службеника обезбеђења

Униформа, ознаке и возила

Боју и саставне делове униформе коју носе службеници обезбеђења прописује министар.

Изглед униформе прописује се у складу са условима и пословима који се врше.

Правно лице и предузетник за приватно обезбеђење, на основу прописа из става 1. овог члана, својим актом, ближе утврђује изглед униформе коју носе службеници обезбеђења.

Правно лице и предузетник за приватно обезбеђење дужни су да утврде изглед и садржину знака (лого) који ће користити као сопствено обележје на униформи, возилима и објектима.

Ознака припадности правном лицу и предузетнику за приватно обезбеђење, знак (лого) и натпис „Обезбеђење” и/или „Security”, морају бити истакнути на видном делу униформе службеника обезбеђења.

Службеници обезбеђења, који непосредно врше послове приватног обезбеђења, дужни су да носе униформу.

Униформа се може носити само за време вршења посла.

У обављању послова обезбеђења лица, службеник обезбеђења послове може вршити у грађанском оделу, на основу писаног налога правног лица и предузетника за приватно обезбеђење.

Униформа и знак (лого) приватног обезбеђења, по изгледу и боји, морају се јасно разликовати од униформи и ознака на возилима службеника полиције, војске, царине или униформе и ознаке било ког другог државног органа.

Легитимација, надзор, евиденције

Легитимацију службеника приватног обезбеђења издаје Министарство.

Службеник приватног обезбеђења, приликом вршења послова обезбеђења, мора код себе имати легитимацију и дати је на увид овлашћеном полицијском службенику на његов захтев.

Легитимација садржи личне, податке, фотографију и назнаку овлашћења службеника приватног обезбеђења коме је издата.

Правно лице и предузетник за приватно обезбеђење, за службеника обезбеђења коме престане радни однос, буде распоређен на друго радно место без примене овлашћења, или се као предузетник одјави у регистру привредних субјеката, дужно је да у року од три дана врати легитимацију Министарству.

Ближу садржину, изглед и начин употребе легитимације службеника приватног обезбеђења прописује министар.

Надзор над радом, евиденције и заштита података

Надзор над спровођењем овог закона врши Министарство.

Овлашћени полицијски службеници Министарства, у вршењу надзора над спровођењем овог закона, поред овлашћења на предузимање радњи утврђених законом којим се уређује инспекција, имају право и дужност да проверавају начин чувања и ношење ватреног оружја, психофизичку способност и оспособљеност службеника обезбеђења за руковање оружјем, као и да, по потреби, спроводе и друге радње којима се остварује непосредан и ненајављен увид у вршење послова приватног обезбеђења.

Овлашћени полицијски службеници Министарства, поред овлашћења на изрицање мера утврђених законом којим се уређује инспекција, имају право и дужност да правном лицу и предузетнику који имају лиценцу за вршење послова приватног обезбеђења привремено забране обављање делатности, а службенику обезбеђења да привремено забране вршење послова приватног обезбеђења ако делатност, односно послове обавља или врши:

- без лиценце или овлашћења;
- без закљученог уговора;
- без потребних кадровских и техничких услова;
- на нестручан и непрофесионалан начин који може проузроковати штету или опасност за корисника, службеника обезбеђења или треће лице;
- супротно налогу да обављање делатности, односно вршење послова усклади са законом.

Налагање мере којом се обезбеђује да правно лице и предузетник који имају лиценцу за вршење послова приватног обезбеђења или службеник обезбеђења отклоне неправилности у вршењу делатности, односно послова приватног обезбеђења и да њихово вршење ускладе са овим законом овлашћени полицијски службеници Министарства налажу решењем, с тим што наложени рок за извршење мере за отклањање неправилности не може бити дужи од 60 дана.

Овлашћени полицијски службеници Министарства могу лице које поседује лиценцу која се за обављање послова приватног обезбеђења издаје физичком лицу, да упути на лекарски преглед, ако се оправдано посумња да више не испуњава психофизичке услове за вршење послова.

Против решења може се изјавити жалба министру.

Министар, у складу са прописима којима се уређује државна управа, у циљу остваривања сарадње са удружењима правних лица и предузетника за послове приватног обезбеђења и службеника обезбеђења и праћења области приватног обезбеђења и подношења иницијатива за унапређење обављања послова у тој области у складу са новим стандардима, решењем оснива посебну радну групу - Стручни савет за унапређење приватног обезбеђења.

Регистрована удружења правних лица и предузетника за послове приватног обезбеђења и службеника обезбеђења, из реда својих чланова, предлажу министру кандидата за члана Стручног савета за унапређење приватног обезбеђења.

Евиденције

Министарство води следеће евиденције:

1) евиденцију издатих лиценци за правна лица и предузетнике који обављају делатност приватног обезбеђења, која садржи:

- (1) редни број,
- (2) назив правног лица – предузетника,
- (3) адресу седишта и матични број,
- (4) серијски број издате лиценце,
- (5) датум издавања и датум истека важења лиценце,
- (6) податке о извршеном надзору,
- (7) службене белешке;

2) евиденцију издатих лиценци за физичка лица која врше послове приватног обезбеђења, која садржи:

- (1) редни број,
- (2) име и презиме физичког лица,
- (3) адресу пребивалишта/боравишта и матични број грађана,
- (4) број издате лиценце,
- (5) службене белешке;

3) евиденцију издатих легитимација за службенике обезбеђења, која садржи:

- (1) редни број,

- (2) назив правног лица – предузетника који подносе захтев за издавање легитимације,
- (3) адресу седишта и матични број,
- (4) списак са именима и презименима службеника обезбеђења, адресом пребивалишта/боравишта, врстама и бројевима лиценци,
- (5) број издате легитимације,
- (6) датум издавања и рок важења,
- (7) датум враћања легитимације,
- (8) податке о извршеном надзору,
- (9) податке о предузетим мерама,
- (10) службене белешке.

Евиденције из става 1. овог члана воде се у облику регистра, као електронска база података и чувају се трајно.

Правна лица и предузетници за приватно обезбеђење воде следеће евиденције:

1) евиденцију привремено и повремено ангажованих службеника обезбеђења, која садржи:

- (1) редни број,
- (2) име и презиме службеника обезбеђења,
- (3) број легитимације службеника обезбеђења,
- (4) датум и време ангажовања код послодавца,
- (5) врсту послова које врши у редарској служби,
- (6) место рада и радни распоред (назив и седиште корисника услуга, датум почетка и завршетка рада код корисника услуга),
- (7) напомену (догађаји, запажања и сл. током реализације уговора);

2) евиденцију закључених уговора са корисницима, која садржи:

- (1) редни број,
- (2) број и датум закључења/прекида уговора о обезбеђењу,
- (3) назив/име и презиме и седиште корисника услуга,
- (4) предмет уговора о обезбеђењу (врста уговорених услуга),
- (5) име и презиме надзорника обезбеђења за извршење уговора,
- (6) број ангажованих службеника обезбеђења за извршење уговора,
- (7) број ангажованог оружја за извршење уговора,
- (8) број ангажованих транспортних возила за извршење уговора,
- (9) напомену (догађаји, запажања и сл. током реализације уговора);

3) евиденцију збирке података за правна и физичка лица која се обезбеђују, која садржи:

- (1) врсту података и назив збирке података,
- (2) врсту радње обраде (системи техничке заштите, физичка заштита и др),
- (3) назив, име, седиште и адресу правног лица за приватно обезбеђење,
- (4) датум започињања обраде, односно успостављања збирке података,
- (5) сврху обраде (превентивна заштита и др),
- (6) правни основ обраде, односно успостављања збирке података (уговор и др),
- (7) категорију (правно и/или физичко) лица на које се подаци односе,
- (8) врсту и степен тајности података,
- (9) начин прикупљања и чувања података (системи техничке заштите, извештаји службеника обезбеђења физичке заштите лица и др),
- (10) рок чувања и употребе података,
- (11) назив, име, седиште и адреса корисника података,
- (12) име, презиме, место и адреса боравишта лица која се о обезбеђују,

- (13) ознаку уношења, односно изношења података из Републике Србије са називом државе, односно међународне организације и страног корисника, правни основ и сврху уношења, односно изношења података,
- (14) предузете мере заштите података,
- (15) захтеве корисника поводом обраде података;
- 4) евиденцију штићених објеката и простора који се обезбеђују, која садржи:
- (1) редни број,
 - (2) назив корисника, место и адреса објеката и простора који се обезбеђују,
 - (3) број ангажованих службеника обезбеђења,
 - (4) датум почетка/завршетка обезбеђења,
 - (5) величину објекта,
 - (6) напомену (специфичности објеката од значаја за обезбеђење);
- 5) евиденцију оружја, муниције, опреме и средстава за рад, која садржи:
- (1) редни број,
 - (2) назив правног лица од којег је набављено/примљено оружје и муниција,
 - (3) датум пријема оружја и муниције,
 - (4) назив и број исправе на основу које је оружје и муниција набављено/примљено,
 - (5) податке о оружју (врста, марка, калибар, фабрички број, количина),
 - (6) податке о муницији (врста, калибар, количина),
 - (7) напомену (подаци о отуђеном, депонованом у МУП, продатом, изгубљеном, оштећеном оружју и муницији и сл.);
- 6) евиденцију издатих налога за ношење оружја и грађанског одела, која садржи:
- (1) редни број,
 - (2) датум и време издавања/враћања налога,
 - (3) име и презиме службеника обезбеђења којима је издато оружје и количина муниције,
 - (4) име, презиме, место и адреса боравишта лица која се о обезбеђују оружјем,
 - (5) назив корисника, место и адреса објеката и простора који се обезбеђују оружјем,
 - (6) број ангажованих службеника обезбеђења,
 - (7) датум почетка/завршетка обезбеђења,
 - (8) подаци о исправности оружја и муниције,
 - (9) напомену (подаци о употреби оружја и муниције у време трајања налога);
- 7) евиденцију одржаних вежбовних гађања из ватреног оружја, која садржи:
- (1) редни број,
 - (2) назив овлашћеног стрелишта,
 - (3) име и презиме службеника обезбеђења,
 - (4) датум и време вежбовног гађања,
 - (5) врсту, марку и серијски број оружја са којим се обавља гађање,
 - (6) врсту гађања, калибар и количина утрошене муниције,
 - (7) резултат вежбовног гађања,
 - (8) име и презиме одговорне особе за извођење вежбовног гађања,
 - (9) напомену (запажања са изведеног вежбовног гађања);
- 8) евиденцију о примени средстава принуде:
- (1) идентификациони подаци службеника обезбеђења који подноси извештај,
 - (2) датум, време и место догађаја,
 - (3) име и презиме, адреса и други лични подаци лица против којег је употребљено средство принуде,

- (4) врста средства принуде,
 - (5) врста и степен сваке повреде нанесене било којем лицу (грађанин или службеник обезбеђења) а која је резултат употребљене силе,
 - (6) датум, време и место пружања медицинског третмана повређенима,
 - (7) име и презиме и бројеви личних карата сведока догађаја,
 - (8) датум и време извештаја подручној полицијској управи;
- 9) евиденцију извештаја о кривичним делима која се гоне по службеној дужности и прекршајима са елементима насиља, достављеним надлежној полицијској управи, која садржи:
- (1) редни број,
 - (2) врста кривичног дела/прекршаја (квалификација),
 - (3) подаци о извору информације из предмета извештаја (алармни систем, физичко лице, службеник обезбеђења, други извори),
 - (4) назив ПУ којој је достављен извештај,
 - (5) датум, време и начин подношења извештаја ПУ (телефоном, писано, лично),
 - (6) име, презиме и функција службеника обезбеђења које је доставило извештај,
 - (7) подаци о мерама предузетим од стране службеника обезбеђења по достављању извештаја,
 - (8) подаци о мерама предузетим од стране ПУ по достављању извештаја,
 - (9) напомена (статус извештаја: активан/пасиван);
- 10) евиденцију о извршеној стручној обуци и стручном испиту службеника обезбеђења, која садржи:
- (1) редни број,
 - (2) врсту извршене стручне обуке и стручног испита,
 - (3) датум и број издатих потврда о обучености и сертификата о положеном стручном испиту,
 - (4) назив Центра за обуку који је издао потврду о обучености и тела које је издало сертификат о положеном стручном испиту,
 - (5) датум и место извођења кондиционе обуке по врстама (вежбовна гађања, борилачке вештине, студија случаја) са бројем службеника обезбеђења присутних на обуци и подацима о извођачима,
 - (6) напомену.

Евиденцију из става 1. тачка 2) овог члана правна лица и предузетници из члана 45. овог закона (самозаштита) воде за уговоре које закључују са правним лицима из области приватног обезбеђења.

Евиденције из става 1. тач. 5), 6), и 7) овог члана не воде правна лица и предузетници који послове приватног обезбеђења не врше са оружјем.

Евиденције из става 1. овог члана воде се ручно или електронски у складу са прописима којима се уређује заштита података о личности и чувају се трајно.

Заштита података

Подаци који су прикупљени у вршењу посла приватног обезбеђења могу се користити само у сврху за коју су прикупљени и не могу се уступати трећим лицима или јавно објављивати, осим ако је другачије прописано или уговорено.

Лице на кога се подаци односе има право да захтева да му се прикупљени подаци ставе на увид, што обухвата право на преглед, читање и слушање података, као и прављење забележки, а о свом трошку и добијања копија податка (фотокопију, аудио копију, видео копију, дигиталну копију и сл.) у облику у којем се информација налази, као и да, у складу са прописима, захтева измену или брисање података.

Ако је збирка података успостављена уговором, или на основу пристанка у писаном облику, у случају испуњења или раскида уговора, односно повлачења пристанка у писаном облику, правно лице за приватно обезбеђење, односно предузетник за приватно обезбеђење обавезно је да податке преда кориснику или да их брише у року од 15 дана од дана раскида уговора, односно повлачења пристанка, а друге податке који нису од значаја или које корисник одбије да преузме, уништи у року од осам дана.

Правна лица и предузетници који врше послове приватног обезбеђења, као и службеници обезбеђења, дужни су да као тајну, у складу са законом и другим прописима којима се уређује тајност података, чувају све податке које сазнају у вршењу послова, осим ако је друкчије прописано или уговорено.

Обавеза траје и по престанку обављања делатности правних лица и предузетника који врше послове приватног обезбеђења, односно по престанку радног односа службеника обезбеђења.

2.6 Овлашћења службеника обезбеђења

СлОб је по закону овлашћен да:

1. **провери** идентитет лица која улази или излази из објекта или простора који се обезбеђује и у самом штићеном простору;
2. **прегледа** лице или возило на улазу или излазу из објекта или простора и у самом штићеном простору;
3. **забрани** неовлашћеним лицима улаз и приступ у објект или простор који се обезбеђује;
4. **нареди лицу** да се удаљи из објекта или простора који се обезбеђује, ако се лице ту неовлашћено налази;
5. **упозори лице** које својим понашањем или пропуштањем дужне радње може угрозити своју безбедност, безбедност других или изазвати оштећење и уништење имовине;
6. **привремено задржи лице** које је затекао у објекту или простору у вршењу кривичног дела и тежих прекршаја нарушавања јавног реда и мира, до доласка полиције
7. **употреби следећа средства принуде:**
 - а) средства за везивање
 - б) физичку снагу
 - в) посебно дресиране псе
 - г) ватрено оружје

Овлашћења службеник обезбеђења може применити и употребити само у штићеном објекту или простору, или ван штићеног објекта и простора када врши обезбеђење транспорта и преноса новца и вредносних пошилики, приликом патролирања и када обезбеђује лице у складу са законом.

У уговору о обезбеђењу, које правно лице и предузетник из области приватног обезбеђења закључује са корисником услуга, наводе се уговорена овлашћења.

Примена мера мора бити сразмерна законитом циљу њихове употребе и извршена на начин којим се не вређа достојанство, углед, част или друго загарантовано људско право. Приликом примене мера нико не сме бити подвргнут мучењу, нечовечном или понижавајућем поступању.

Службеник обезбеђења сме поступати само на начин који је утврђен овим законом и прописима, тако да извршење задатака постиже са најмањим штетним последицама. Ако је у односу на околности дозвољено применити више мера, дужан је применити најпре ону која лицу најмање штети. Са

применом мера мора престати онда када престану разлози због којих су биле примењене или онда када утврди да задатак на тај начин неће моћи да изврши.

Примена мера

Провера идентитета

Провера идентитета врши се увидом у личну карту или други идентификациони документ са фотографијом издат од надлежних државних органа.

Службеник обезбеђења неће дозволити улаз у штићени објект или штићени простор лицу које, на захтев обезбеђења, одбије да се идентификује приликом уласка.

Преглед лица и предмета

Службеник обезбеђења може да изврши преглед лица и предмета које лице носи са собом и превозног средства које улази или излази из штићеног објекта или простора.

Прегледом лица сматра се визуелни увид у садржај одеће и ствари које лице носи са собом.

Преглед мора вршити лице истог пола, изузев када је неопходан хитан преглед лица ради одузимања оружја или предмета подобних за напад или самоповређивање.

Прегледом превозног средства, сматра се преглед отворених и затворених простора саобраћајног средства и предмета који се превозе.

Преглед се може вршити коришћењем за то намењених техничких средстава.

Службеник обезбеђења позваће лице да самостално покаже садржај одеће, предмета или возила. Уколико лице то одбије, а постоје основи сумње да лице код себе, у превозном средству или пртљагу који носи са собом, има предмете који могу послужити као доказ у прекршајном или кривичном поступку, службеник обезбеђења ће поступити у складу са законом.

Упозорења, забране и наредбе

Упозорења и наредбе издају се гласом, покретима руку и тела, светлосним или звучним сигналом, истицањем знакова и писаних упозорења и забрана.

Упозорења морају бити издата на јасан и недвосмислен начин.

Привремено задржавање

Службеник обезбеђења ће привремено задржати лице затечено у објекту или простору који штити у вршењу кривичног дела или прекршаја, а о привременом задржавању ће одмах обавестити полицију и поступити по добијеном налогу.

О привременом задржавању лица сачиниће писани извештај који ће предати полицији у року од 24 сата.

Употреба средстава принуде

Употреба средстава за везивање

Средства за везивање могу се употребити према лицу које се привремено задржава по одредбама овог закона, ради:

- спречавања отпора лица или одбијања напада;
- спречавање бекства задржаног лица;
- онемогућавања самоповређивања или повређивања другог лица.

Под употребом средстава за везивање сматра се везивање, по правилу руку, испред или иза леђа, службеним лисицама, пластичним затегама или другим средствима која су за то намењена.

Употреба физичке снаге

Под употребом физичке снаге подразумева се коришћење вештина самоодбране ради одбијања напада и савладавања отпора лица које физички напада службеника обезбеђења, лице које се штити, односно имовину која се обезбеђује.

Физичку снагу службеник обезбеђења може употребити у обављању послова обезбеђења само ако на други начин не може одбити:

- истовремени не скривљени противправни напад којим се угрожава његов живот или живот лица које обезбеђује;
- истовремени не скривљени противправни напад усмерен на уништење, оштећење или отуђење имовине коју обезбеђује.

Пре употребе физичке снаге службеник обезбеђења мора упозорити лице да ће против њега употребити физичку снагу, осим ако би тиме довео у опасност себе или другог.

Употреба физичке снаге мора бити сразмерна нападу који се одбија и бити обустављена након престанка напада.

Употреба посебно дресираних паса

Службеници обезбеђења могу употребити посебно дресиране псе за вршење обезбеђења објекта, спречавање отпора или одбијање напада на службеника обезбеђења и друга лица унутар објекта и штићеног простора.

Службени пси могу се користити једино ако су дресирани за вршење одређених радњи и ако их воде обучени службеници обезбеђења - водичи паса, у складу са важећим прописима у кинологији.

Посебно дресирани пси употребљавају се са корпом или без ње. Ради савладавања отпора, посебно дресирани пси са корпом употребљавају се у случају када је, у складу са овим законом, дозвољена употреба физичке снаге, а без корпе у случајевима кад је дозвољена употреба ватреног оружја.

При употреби посебно дресираних паса, службеник обезбеђења дужан је да пази да пас непотребно не повреди лице против кога се употребљава.

Службеник обезбеђења не може користити посебно дресиране псе на начин који изазива узнемиреност грађана.

Употреба ватреног оружја

При обављању послова физичке заштите са оружјем, службенику обезбеђења дозвољено је да употреби ватрено оружје само у случају ако на други начин не може да одбије истовремени нескривљени напад којим је угрожен његов живот, живот лица које штити или објект који штити.

Пре употребе ватреног оружја службеник обезбеђења мора се идентификовати и издати јасно упозорење да намерава да употреби ватрено оружје речима („стој, обезбеђење, пуцаћу”), осим у случајевима када би таквим поступањем довео у животну опасност себе или лице које штити.

При обављању дужности у својој зони одговорности током смене, службеник обезбеђења може употребити ватрено оружје само ако употребом других средстава принуде не може постићи резултат у извршењу задатка и кад је апсолутно нужно да се:

- 1) заштити живот људи у својој зони одговорности током смене;
- 2) спречи бекство лица затченог у извршењу кривичног дела за које се гони по службеној дужности и за које је прописана казна затвора у трајању од десет година или тежа казна, а у случају непосредне опасности по живот;

3) спречи бекство лица законито лишеног слободe или лица за које је издат налог за лишавање слободe због извршења кривичног дела из тачке 2) овог члана, а у случају непосредне опасности по живот;

4) од себе одбије непосредни напад којим се угрожава његов живот;

5) одбије напад на објект или лице које обезбеђује, а у случају непосредне опасности по живот.

Употреба оружја у вршењу послова СлОб детаљније је разрађена у Теми 3 и 4.

Обавезе након употребе средстава принуде

Лицу које је повређено употребом средстава принуде, службеник обезбеђења дужан је да пружи прву помоћ и одмах обавести лекарску службу.

О употреби средстава принуде, службеник обезбеђења одмах обавештава надлежну полицијску управу.

Извештај о употреби средстава принуде службеник обезбеђења у року од 12 часова доставља одговорном лицу у правном лицу и код предузетника за приватно обезбеђење.

Одговорно лице у правном лицу и код предузетника за приватно обезбеђење извештај са мишљењем доставља полицијској управи у року 48 часова.

Употреба паса за обезбеђење лица и објеката⁵

Скандинавска легенда каже да се човек, када су се на Земљи одвајали континенти, нашао усамљен на једном делу копна. Све животиње су остале са друге стране мора. Једино је пас препливао море и легао човеку код ногу. Ова прича, језиком предања, говори о страсти пса и о његовом пријатељству са човеком. Поуздано се зна да је пас живео уз човека још у праисторији.

Веома често човек бира пса који, поред тога што му пружа пријатељство и задовољство, обавља одређене послове. Радни пас, било да лови, чува и брани, налази изгубљене људе, води слепе, активно учествује у људском животу. Сваки пас може обављати одређене задатке - ако је за то обучен.

Пас не може да мисли као човек. Он распознаје време и простор и има моћ памћења. Његови се инстинкти могу модификовати и усмеравати. Интелигенција код паса појављује се као мешавина нагона, наслеђа и обуке. Чула су код паса веома важна у обуци, а поједина су много изостренија него код човека, као што су: чуло мириса, чуло слуха, чуло вида, а говори се и о шестом чулу код паса.

ЧУЛО МИРИСА је код пса развијеније него код свих других бића. Пас може да разликује око 500.000 мириса, док човек може око 8.000. Пси широких и дугих њушки имају много бољи њух, него пси са уским и кратким њушкама. Колико је чуло мириса изостреније код паса него код човека говори и податак да је мирисни епител код човека 5 цм², код јазавичара 75, а код немачког овчара око 150 цм². Утврђено је да је осетљивост мирисних ћелија код пса и до 12.000 пута већа него код човека. Уочивши то, човек је почео да користи пса на пословима и задацима који имају директне везе са мирисом.

ЧУЛО СЛУХА: слушни орган прима спољашње утицаје у виду вибрација који се у ваздуху пружају брзином од око 300 м/сец. Људско ухо разликује фреквенцију од око 15 хиљада а пас разликује од 30-40 хиљада вибрација. Када је на опрезу, пас наћули уши и помоћу мишића повећа површину ушних шкољки. Слук му је селективан, што значи да може изоловати одређене звукове, а друге искључити. Потврђено је да у идеалним условима, када нема буке, пас може да чује бат корака на удаљености од 800 метара. Пас реагује на одређене промене у

⁵ Извод теме аутора Саше Сударског, из приручника „Нема тајни“, група аутора, издање 1999.г

интонацији гласа и на тај начин памти велики број речи и тако учи да слуша и да сарађује са човеком.

ЧУЛО ВИДА: Вид код пса је оштар, али се разликује међу расама. У највећем броју раса, пас удаљене предмете у мировању тешко разазнаје, а боље их види ако су у покрету. С обзиром на положај очију у глави, видно поље, у односу на човеково, знатно је шире. Човеков вид је бинокуларан и орјентисан према напред, а код паса латералан, што му омогућава да види са стране.

ШЕСТО ЧУЛО КОД ПАСА: Неретко се прича о псима који су превалили десетине и стотине километара да се врате кући или да нађу свог господара. Пси предосећају олују пре него што се на небу појави и један облак, а узнемире се пред природну катастрофу. Шесто чуло је блиско проблему нагона. За обуку паса посебно је битан нагон за лов, одбрану и напад.

Овде нас посебно занима радни пас који се користи у одређеним институцијама људског друштва. Отуда и њихов назив **СЛУЖБЕНИ ПАС**.

СЛУЖБЕНИ ПАС

У службене псе сврставамо псе - неловачких пасмина, а које је признала Међународна организација "ФЦИ".

Према намени, код нас се сврставају у следече групе:

- трагачи,
- нападачи,
- трагач и нападач (универзални)
- претраживачи
- за патролно позорничку делатност.

Такође могу се обучити и за следеће послове и задатке:

- спасилачки пси (за рушевине и лавински пси)
- курирски
- санитетски
- за идентификацију:
 - ✓ са трагова на извршиоце
 - ✓ са предмета на извршиоца
 - ✓ са трага на траг,
 - ✓ са предмета на предмет

ПРЕМА РАСИ: Немачки овчар, доберман, велики шнауцер, немачки боксер, ротвајлер, ердел теријер, дугодлаки црни белгијски овчар, краткодлаки белгијски овчар, оштродлаки белгијски овчар, босешки овчар, бријешки овчар, француски пиринејски овчар са краткодлаким лицем, пикардијски овчар, фландријски терач стада, португалски овчар, атласки овчар, моваварт.

Која је раса најбоља за рад? Ово питање се често јавља код оних који желе да набаве службеног пса. Не може се одредити која је раса најбоља, јер су укуси и потребе различити код будућих власника.

Поред наведених раса службених паса, постоје и друге расе које се користе у служби полиције и војске за одређене специјалне задатке. Лабрадори се користе за откривање опојних дрога и експлозива, шарпланинац за чување објеката, итд. Сви испити које полажу службени пси су прилагођени практичној обуци коју врше полиција и војска.

Већина испита за службене расе садрже углавном три основне групе вежби:

- послушност,
- одбрану и напад, и
- траг

Тимови са службеним псима се састоје од водича и пса. Добром селекцијом, тренингом и надзором - тимови са псима могу постићи изузетне резултате. Водичи паса би требало да се одабирају по следећим критеријумима:

- искрена љубав према псима
- морају бити добровољци,
- психолошки профил, смиреност, стрпљење, сталоженост
- физичка спремност за дуге шетње, трчање, пузање итд.
- подесне године
- положени психо тест
- поседовање возачке дозволе

Критеријум за селекцију паса:

- подложност обуци - лакоћа тренинга
- послушност
- чуло мириса, слуха, вида
- храброст
- сталоженост
- снага
- пол - требао би бити мушки
- физичка и здравствена способност (потврда ветеринара)
- склоности ка предмету, да не паничи због буке (пуцња)
- пас треба да показује интересовање за околини

ОПЕРАЦИОНИ РАД: Тимско операционо опремање треба да укључи: специјално опремљено теренско возило, поводник и другу припадајућу опрему, радио станицу или телефон, прву помоћ за водича и пса.

СМЕШТАЈ ПСА: Бокс, који мора да буде довољно простран, бетониран (патос) постављен ка сунчаној страни, унутар њега дрвена кућица и дрвена палета.

ИСХРАНА ПСА: Храна за псе мора бити комплетна у свим хранљивим састојцима, избалансирана и дата у количини која је потребна у зависности од узраста, намене, климатских услова и физиолошког стања.

Хранива можемо поделити на:

- енергетска
- протеинска
- минерална
- витаминска

Енергетска хранива обезбеђују пса енергијом неопходном за живот и рад. Могу бити биљног и животињског порекла:

- биљног су: кукуруз, пиринач итд.
- животињског: маст и лој

Протеинска хранива обезбеђују протеине неопходне за раст и развој. Протеини су основни градивни елементи организма. Могу бити биљног и животињског порекла:

- биљног су: легуминозе, соја итд.
- животињског су: месо, риба, јаја итд.

Минерална хранива подмирују потребе пса за минералима, то су коштано брашно, креда, кости итд.

Витаминска хранива подмирују потребе пса за витаминима. То су шаргарепа, квасац, јетра, рибље уље итд.

Исхрану треба прилагодити сваком псу индивидуално водећи рачуна о узрасту, телесној маси, кондицији, климатским условима, смештају, раду који се од њега очекује итд.

Водич мора да води дневник у коме ће уписивати следеће информације:

- тренинг програм (дан, време, трајање, место, вежбе, специјални догађај)
- програм исхране, дијетни или гојазни програм, тип хране, специјални адитиви - додаци
- клиничко праћење (апетит, повреде и њихова природа, болести, ветеринарски третман, трајање и др.)

Дневна искоришћеност пса зависи од атмосферских прилика, и пса које је намене. Под неповољним атмосферским приликама као што су дуга киша, јако сунце, јаки ветрови, велика прашина, ледено тло итд., искоришћеност пса је мања него кад су временски услови повољни.

Примера ради пас који је обучен за проналажење експлозива у нормалним условима може да ради око 30 минута након чега мора да се одмори бар 45 минута, да би се могао поново пустити. То се може поновити 3-5 пута дневно.

Радни живот обученог пса је око 8 година.

Школовани, обучени службени пси представљају изузетно опасно оружје. У свим светским специјалним јединицама, а и код нас у полицији и војсци, веома успешно су заступљени службени пси. Нема полиције а ни војске која би се одрекла њихових услуга. С обзиром на анатомско физиолошке особине они се могу обучавати за обављање специјалних задатака (према врстама намене).

ПСИ ЧУВАРИ су широко заступљени како у државним тако и у приватним секторима. Најчешће се користе за обезбеђење објекта унутар њих, или ту дужност обављају око објекта. Њихова улога је да одврате човека од уласка на територију која је чувана на више начина: појавом, лајањем (чиме упозорава лице које се налази на обезбеђењу) или самим нападом на лице које је угрозило безбедност чуваног објекта. Пси чувари се обично привезу ланцем дужине 3 - 4 метра на разапету сајлу, а постављају се на критичним местима.

ПАТРОЛНИ ПСИ: приликом обезбеђивања објекта који се налази на већој површини - неопходно је користити патролне псе. То су пси који су обучени за одбрану и напад, чување територије и свог водича. Пси се током обуке уче на пуцањ, тако да немају страх, већ пуцњем бивају још више изазвани. Патрола се у пракси врши са два водича и једним псом.

ПСИ ТРАГАЧИ се користе за претраживање објекта и терена (одбеглим лицем, експлозивом, опојним средствима, људима настрадалим од елементарних непогода итд.)

ПСИ ЗА ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ЛИЦА се користе у, и изван објекта. У зависности од величине објекта, или простора где се човек налази, користи се један или више добро обучених паса. Пси реагују на сваки прилазак или контакт са чуваним лицем. Наравно, уз пса је увек његов водич, који мора да има максималну контролу над псом.

Након завршене обуке пса и водича, на свака 3 месеца вршиле би се провере спремности пред инструктором и комисијом. Тиме би се имао константан увид у спремност тимова за обављање најсложенијих послова.

НАГОНИ КОД ПСА - забране и вежбе

Код обуке паса користе се његове урођене особине. Правилним усмеравањем, путем похвале и казне и успостављањем везе између условних и безусловних рефлекса, ствара се добро обучен пас.

Да бисмо у потпуности каналисали одређени нагон и да би пас у различитим ситуацијама сигурно извео одређене, жељене радње, морамо да га припремимо

- такође у различитим ситуацијама и околностима и са различитим предметима. Тако се код пса ствара једна врста "појма". Ако пас апортира (доноси) увек један исти предмет у истим условима и на истом терену, пас ће ову вежбу одлично изводити само на том месту. Међутим, може се десити, ако предмет заменимо, да пас неће схватити шта се од њега тражи, па неће извести вежбу. За обуку пса потребно је познавање њихове психологије, технике обуке, стрпљење и мало ефективног рада.

СТИЦАЊЕ КОНДИЦИЈЕ

Службени пси у сваком тренутку морају имати довољно снаге и кондиције да изврше одређене задатке. Телесна грађа, углованост предњих и задњих ногу, висина, дужина врата и снага њихових вилица су прилагођене за изузетне напоре, које изискују обука паса. Добру кондицију пас стиче тренингом. Велика је грешка прерано почети са тренингом код паса. Пре 7 месеца живота не треба пса излагати физичким напорима, јер организам, док не постигне одређени степен телесног развоја, није способан да поднесе велике физичке напоре. Сваки форсирани тренинг младог организма може проузроковати велике поремећаје и омести правилан развој штенади. Са интензивним тренингом почињемо тек у периоду између 9-12 месеци, када је пас завршио са растом. Када почнемо са тренингом, пса морамо постепено навикавати на физичко оптерећење. На првим тренинзима пас треба да превали километар или два. На сваких 15 дана повећавамо за 1000 метара, док не постигнемо да пас са лакоћом претрчи 10-12 км. То је сасвим довољно да пас буде у доброј кондицији. Само константан рад може довести до врхунских резултата. Кампањски рад проузрокује велике осцилације. Кондиција и радна способност врло тешко се стичу, а лако губе. Упоредо са тренингом, треба радити и обуку (дресуру). Тако ће се обезбедити комплетност пса.

ОДБРАНА И НАПАД

Обука пса за одбрану и напад је веома компликована и захтева велико знање и искуство. Поред тога, она захтева и стручног помоћника "маркера", непознато лице. Само добар, искусан маркер, може брзо и тачно да установи зашто се неки пас плаши и који поступак треба применити у обуци да би савладао оно што се од њега очекује.

Почетници највећу грешку праве раздражујући пса махањем штапа и ударајући га. Пас, у дат ситуацији, мора силом прилика да лаје и режи. Мислимо да имамо оштрог пса, а кад га пустимо на маркера, он покуша да побегне.

Да се то не би десило, маркер мора прво да тестира сваку јединку и види како и на који начин реагује.

ИСПИТИВАЊЕ - ТЕСТИРАЊЕ

Маркер (у заштитном оделу и са крпом у руци) маше испред пса, кога водич држи на поводнику и то на одређеној дужини, тако да не може да дохвати крпу. Циљ је подстицање пса да ухвати крпу. Ова вежба се не изводи са огрлицом, већ са амом (пас лакше дише).

Маркер из даљине почиње да виче на пса, маше крпом и прави изненадне покрете телом (лево десно, горе доле) а све у циљу да изазове код пса одређене реакције.

Већ при првом контакту, маркер може да оцени како пас реагује и шта са њим треба даље радити. Тестирани пси могу да се поделе у три основне групе:

- једни храбро реагују,
- други су незаинтересовани или гледају збуњено маркера, јер не знају шта се од њих тражи, и најзад,
- трећи се плаше, покушавајући да се сакрију иза водича.

Понашање пса друге и треће групе је, у највећем броју случајева, последица недовољног и непотпуног васпитања младог пса у игри са крпом. С много

упорности, знања и воље скоро сваки пас може да се одлично обучи за вежбе одбране и напада.

Када смо извршили тестирање пса и установили да поседује одређене квалитете за рад прелази се на почетну фазу у раду за одбрану и напад. Сам рад подељен је у неколико фаза:

- хватање крпе
- хватање крпе и борба између маркера и пса
- хватање кобасице
- хватање рукава (мекани и тврди)
- провера храбрости (кратки и дуги напад)
- облајавање.

Важно је запамтити: код одбране и напада ништа се не ради на пречац. Не журити. Завршити вежбу по вежбу. Корекције су скоро не могуће.

ПРОВЕРА 2.1 и 2.2

ТЕМА 3 ВАНСУДСКА ЗАШТИТА

НЈ-1 Вансудска заштита

Законска регулатива; Однос судске и вансудске заштите; Општи услови допуштености (ликвидност права; недостижна судска заштита; потребан и примерен начин; одсуство очигледне несразмере; природна воља); Посебни услови допуштености (појавни облици; дозвољена самопомоћ, нужна одбрана, крајња нужда)

НЈ-2 Самопомоћ

Појам и услови за примену института; Право својине (овлашћење држања, овлашћење коришћења, овлашћење располагања); Ограничење права својине; Повреда државине;

НЈ-3 Нужна одбрана

Услови за постојање напада; Услови одбране; Прекорачење границе нужне одбране

ПРОВЕРА 4 - Самопомоћ и нужна одбрана

НЈ-4 Крајња нужда

Услови за постојање опасности; Услови за отклањање опасности; Прекорачење границе крајње нужде; Дужност излагања опасности

ПРОВЕРА 5 - Крајња нужда

3.1 Вансудска заштита

Законска регулатива

Исторјиском анализом правне науке могуће је закључити да још у римском праву наилазимо на појавне облике института вансудске заштите (самоодбрана). Оно што је заједничко са данашњим правом је то да вансудска заштита ослобађа од кривичне одговорности. При томе су, као и обично, препознатљиве две основне теорије: објективна и субјективна.

Објективна теорија сматра да је битно уочити стварне околности случаја и немогућност интервенције суда, занемарујући при томе стање свести у коме је починилац био када је прибегла примени вансудске заштите.

Субјективна теорија фаворизује стање свести починиоца као битну околност, занемарујући стварне околности датог случаја.

Данас је у праву заступљена мешовита теорија, која разматра оба фактора под којима се прибегло вансудској заштити.

Однос судске и вансудске заштите и облици

У нашем законодавству, вансудска заштита (самозаштита) има исто правно дејство као и судска заштита, уколико су испуњени општи услови допуштености у основним појавним облицима самозаштите (посебни услови).

Самозаштита је област у правној науци која се посматра као изузетак и која је дозвољена само под нарочитим околностима. Те нарочите околности познате су под називом општи и посебни услови допуштености вансудске заштите. Генерално, вансудска заштита дозвољена је само онда када је судска у датом моменту неблаговремена и недостижна.

У правној науци и судској пракси влада мишљење да је увек, у идеалним условима функционисања правосудног система, потребно пронаћи начин за судску заштиту, јер је она најефикаснија, стручнија и управљана од стране надлежних лица, а самим тим је у границама закона и праведнија. Међутим, наводи се да постоје и такве друштвене и животне околности када то није могуће, па се зарад очувања одређеног добра (живота и имовине) - може приступити вансудској заштити.

Општи закључак је да је судска заштита увек примарна и обавезна, а вансудска заштита постоји као нужни, секундарни супститут. Јасно је да однос судске и вансудске заштите у највећој мери зависи од укупне унутрашње стабилности једне државе (нормалан привредни развој, склад законодавне судске и извршне власти) и њеног положаја у међународној заједници.

Иако се делатност ФПО мора првенствено сводити на превентивну заштиту (спречавање нарушавања правног поретка благовременом проценом и предузетим мерама заштите), из претходног произилази да је степен односа судске и вансудске заштите у конкретном друштву управо пропорционалан степену опште стабилности тог друштва.

Да би се боље разумео правни положај ФПО и СлОб у задатом правном оквиру пословања, у основним цртама осврнућемо се на законски прописане опште услове допуштености у Постојећим облицима вансудске заштите који, према правној терминологији представљају посебне услове допуштености, јер се само на њих и примењују општи услови допуштености вансудске заштите.

Општи услови допуштености

Да би правно и/или физичко лице, у складу са законима (и републичким), у своје име и за свој рачун и/или у своје име и за туђи рачун (нпр. ФПО) примениле институт вансудске заштите у складу са важећим законодавним оквиром РС, нужно је кумулативно испуњење следећих општих услова допуштености⁶:

Ликвидност права - у слободном тумачењу значи: институт самозаштите може се применити онда када би се нападнуто добро и иначе заштитило судском заштитом (да је благовремена). Другим речима, мора постојати правна основа, право да се предметно добро штити.

Недостижна судска заштита - правна основа постоји, али би чекање судске заштите било прекасно (нпр. поседник права службености пролаза, који му је једини приступ до куће, сам уклони препреке који му је противник противправно поставио, обзиром да би због празника или нерадних дана суда било прекасно чекати судску заштиту да би ушао у кућу).

⁶ Норме прописи који су на снази и обавезни су у поступцима законске процедуре надлежних органа у конкретној ситуацији

Потребан и примерен начин - право сваког лица да отклони повреду права кад непосредно прети опасност, ако је таква заштита нужна и ако начин отклањања повреде права одговара приликама у којима је опасност настала

Одсуство очигледне несразмере - није допуштено убити лопова због крађе, односно не може се жртвовати добро веће вредности као што је живот, због добра мање вредности, као што је нека ствар.

Природна воља - фактичка способност поседовања воље да се штити право, што у слободном тумачењу значи: бити свестан да ти је право повређено - имати способност (менталну и сазнајну) за нормално расуђивање.

Основни облици вансудске заштите (посебни услови допуштености):

Није кривично дело оно дело које је учињено у нужној одбрани и крајњој нужди. Да би се у поменутим случајевима извршила тачна квалификација, обзиром да се ради о сложеним категоријама, неопходна је подробна стручна анализа законских текстова, али и истовремена анализа становишта судске праксе.

Како је за обављање делатности ФПО од посебног значаја познавање и разумевање општих услова допуштености у поменутим облицима (посебним условима) самозаштите, то је потребно поближе протумачити законске текстове и описати неке примере становишта судске праксе. Пракса деловања ФПО у РС указује, нажалост, да се правна и физичка лица у мањем броју случајева опредељују за ангажовање ФПО благовремено (превентивна заштита добара), а претежно тек када наступе и/или прете да наступе повреде добара, односно када је ситуација већ постала спорна. У таквим околностима, које обично прате уверење наручиоца посла о недостижности судске заштите, са аспекта законског поступања ФПО неопходно је суштинско познавање законске регулативе, како би преузете обавезе према наручиоцима посла могле да се изврше успешно и без правних последица.

Како је већ речено, појавни облици самозаштите су: самопомоћ, нужна одбрана и крајња нужда. У склопу тога важан је и став законодавца да се лице које је дужно изложити се опасности (у коју категорију спада и службеник обезбеђења) - не може позивати на крајњу нужду. Зато је и то становиште потребно поближе разјаснити, као и категорије прекорачења нужне одбране и крајње нужде.

Посебни услови допуштености су дозвољена самопомоћ, нужне одбрана и крајња нужда.

3.2 Дозвољена самопомоћ

Сва савремена законодавства, па и српско, познају и институт **дозвољене самопомоћи**. Тако да, **ко у случају дозвољене самопомоћи проузрокује штету лицу које је изазвало потребу самопомоћи, није дужан накнадити је**.

Под дозвољеном самопомоћи подразумева се право сваког лица да отклони повреду права кад непосредно прети опасност, ако је таква заштита нужна и ако начин отклањања повреде права одговара приликама у којима настаје опасност.

Ко на своју штету дозволи другоме предузимање неке радње, не може од њега захтевати накнаду штете проузроковане том радњом.

Дозвољена самопомоћ је право држаоца да сам, применом извесне силе, одбије сметње своје државине, односно врати државину која му је одузета. Она је допуштена под одређеним условима:

- да је сметња, односно одузимање државине, неовлашћено;
- не сме се вршити наношењем телесне повреде;
- држалац је дужан да се уздржава од поступака који према околностима нису оправдани;
- код самопомоћи сила се одбија сразмерном силом и
- држалац одговара за штету проузроковану прекорачењем граница дозвољене самопомоћи.

Ако је ствар одузета може је повратити у року у којем се може подићи државинска тужба, тј. **у року од 30 дана од дана сазнања за одузимање и учиниоца**, а најкасније у року од годину дана од дана одузимања.

Државинске тужбе и државински (посесорни) спорови

Поведа државине може бити извршена на два начина:

- 1) одузимањем ствари, односно државине и
- 2) сметањем државине

Одузимање ствари (депоседовање - које је чешће код покретних ствари, али је могуће и код непокретности) значи потпуно искључење држаоца из фактичке власти и заснивање фактичке власти новог држаоца (нпр. крађа, усељење у туђи стан док је власник односно држалац одсутан)

Сметање државине (по правилу непокретних али то могу бити и покретне ствари) такође може значити потпуно онемогућавање држаоца у вршењу фактичке власти, али без заснивања фактичке власти новог држаоца (нпр. некоме буде онемогућен пролаз и приступ до непокретности која је у његовој државини). Сметање се чешће састоји у сужавању и отежавању фактичке власти.

Она може имати облик делимичног депоседовања (нпр. неко истовари песак у свом дворишту и при томе заузме део суседног дворишта). Довољно је и само психолошко узнемиравање.

Сметање се може састојати у предузимању повремених радњи (нпр. прелазу преко туђе парцеле) или у једном поступку којим се заснива трајно стање повреде туђе државине (нпр. истовари се угађ у суседном дворишту и ту остави)

Тужба за заштиту државине (за повраћај ствари или због сметања) мора се поднети у року од 30 дана од дана кад је тужилац сазнао за одузимање, односно сметање државине и за лице које је то учинило, а најкасније у року од годину дана од дана сметања, односно одузимања. Суд на оба рока пази по службеној дужности (преклузивни рокови).

Ако се сметање састоји у заснивању трајног стања (нпр. сустанар промени браву од заједничког купатила и трајно онемогући сустанару употребу купатила) - рок тече од почетка заснивања оваквог стања, односно од

предузимања радње којом је засновано овакво стање (продужено сметање). Ако се сметање врши повременим радњама (као код пролажења) - рок тече од дана кад је постало јасно да ће се сметање наставити.

У државинским споровима се расправљају само фактичка питања. Расправљање о државинској тужби ограничава се само на претресање и доказивање чињенице последњег стања државине и насталог сметања, односно одузимања, а искључено је расправљање о праву на дружавину, о правном основу, савесности или несавесности државине или о захтеву на накнаду штете *(ако је подигнута тужба за повраћај одузете ствари, суд ће се ограничити на испитивање да ли је тужени заиста одузео ствар тужиоцу и да ли је пре тога тужилац имао мирну државину, а неће се улазити у то како је тужилац дошао до ствари, ни да ли је тужени власник ствари или се; код тужбе због сметања, суд ће се ограничити на испитивање да ли постоји сметање од стране туженог и да ли је том сметању претходила мирна државина тужиоца, а у расправљање осталих питања неће улазити).*

Непосредни држалац ужива заштиту у односу на трећа лица и у односу на посредног држаоца (нпр. плодуживалац може државинском тужбом тужити власника који му је одузео ствар или га омета у употреби ствари, односно прибирању плодова). Суддржалац ужива заштиту у односу на трећа лица, у случају одузимања и у случају сметања сржавине.

Државински спорови се одликују сумарношћу, они су кратки и брзи. Судска одлука којом се решава државински спор доноси се у облику решења. По окончању државинског спора странке могу водити петиторни спор, у којем ће се расправљати и правна питања и победник у петиторном спору може бити и онај ко је изгубио државински спор (нпр. лице А - власник, који је препознао своју изгубљену ствар код лица Б и силом му је одузео, подлећи ће у државинском спору, мораће да врати ствар лицу Б, који ју је набавио од лица В; у петиторном спору између истих лица, лице А ће победити ако докаже да је ствар изгубио, а да тужени, лице Б, није постао власник одржајем или по правилу о стицању својине од невластника).

Решењем којим се усваја тужбени захтев у државинском спору наређује се успостављање пређашњег стања, односно обустава сметања и изриче забрана даљег сметања под претњом новчане казне. То се остварује предајом одузете ствари тужиоцу, односно предузимањем радњи којима се отклања материјално стање којима је вршено сметање државине. Ако ове радње тужени не изврши сам у року који му је остављен за добровољно извршење (парициони рок), приступиће се принудном одузимању ствари и њеној предаји тужиоцу, односно радња којом се отклања сметање извршиће се преко трећег лица на терет туженика. Када је у питању радња коју тужени мора да изврши лично, а он то не учини, онда се наплаћује новчана казна која му је запређена у решењу. Ако тужени прекрши забрану поновног сметања, наплаћује се новчана казна која му је запређена и запретиће му се новом казном за случај да се сметање понови. Тако да у случају поновног сметања државине, не подиже се нова тужба, него се захтева извршење раније донетог решења, колико год пута се сметање поновило.

Право својине

Право својине је право држања, коришћења и располагања једном ствари, које се може истицати према свим трећим лицима.

Право својине је сложено право, које сачињавају три компоненте:

- **овлашћење држања** - претпоставка коришћења ствари (састоји се у правној могућности да се има фактичка власт на ствари - да се ствар има у државини);

- *овлашћење коришћења* - састоји се у правној могућности предузимања материјалних аката према ствари ради извлачења користи из ње, има два облика: употреба ствари и прибирање плодова и других прихода;
- *овлашћење располагања* - има две компоненте: фактичко располагање (се састоји у предузимању материјалних аката којима се утиче на супстанцију ствари - оправка, преправка, промене којима се мења намена ствари) и правно располагање (се састоји у предузимању правних аката, којима се право својине у целини или делимично преноси на друге субјекте, па може да буде потпуно и делимично; потпуно располагање се састоји у преносу права својине на другог - продаја, поклон, трампа, или у одрицању од права својине; делимично располагање се састоји у предузимању правних аката којима власник на свом праву својине установљава права у корист других субјеката, којима се право својине у већој или мањој мери сужава, односно ограничава - послуга, закуп, плодуюживање, стварна службеност).

Право својине је апсолутно право. Оно делује према свима. У њему је концентрисана сва правна власт која се може имати на једној ствари. Право својине је трајно и у временском смислу неограничено прво. Оно постоји све док постоји ствар на коју се односи. Не може се изгубити застарелошћу.

Ограничења права својине

- *општи друштвени интерес* - ова ограничења су прописана за право својине на стварима које имају нарочити значај за друштво, економски, културни или неки други значај, добра од општег интереса се морају користити под условима и на начин одређе законом, мора се одржавати или располагати у интересу друштва;
- *законске службености у општем интересу* – право службености пролаза, јавни саобраћај и телекомуникације;
- *ограничења у корист суседне непокретности (суседска права)* - власник једне непокретности може да се користи суседном непокретношћу.
- *ограничења за страна физичка и правна лица* - не прави се разлика између странаца и домаћих држављана у погледу стицања права својине на покретним стварима, а код непокретности се прави разлика с обзиром на основ стицања: непокретности (могу стицати по основу наслеђивања под условима реципроцитета), правним послом међу живима (купопродаја, размена, поклон), могу стицати право својине на непокретностима уколико на нашој територији обављају неку делатност и под условима реципроцитета.

3.3 Нужна одбрана

Нужна одбрана је она одбрана која је неопходно потребна да учинилац од свог добра или добра другог одбије истовремени противправни напад. Нужна одбрана је основ за искључење постојања кривичног дела. Из овакве дефиниције произилазе основни елементи појма нужне одбране: стање нужде – потребно је да је учинилац био у стању нужде, тј. да је учинилац био у нужди да у одбијању напада поступи на начин како је поступио, ради заштите свог или туђег правног добра. Право на нужну одбрану припада док траје противправни и нескривљени напад или озбиљан напад који непосредно поредстоји. Учинилац дела у нужној одбрани може се по интензитету користити мером одбране која би имала за последицу престанак, односно уклањање опасности, којом је угрожено правно добро. Следећи елемент нужне одбране је напад – а напад је свако деловање, свака радња управљена на угрожавање, повреду или излагање опасности неког правног добра. Нужна одбрана је дозвољена и против озбиљног противправног напада који непосредно предстоји, а то је ситуација када постоји могућност блиског (временског) извршења. На пример: у кафани због свађе са одређеноим лицем, учинилац потегне пиштољ и лиши живота наведено лице, а

потом се обраћа присутнима речима, да ће их све побити. Лицима којима се тако обраћа припада право на нужну одбрану не због напада на лице које је већ лишено живота већ због веома озбиљног напада који предстоји а што се закључује како из фактичког понашања тог лица тако и речи претње. Следећи елемент нужне одбране је противправни напад. Противправни напад је сваки напад који није предузет на основу неког законског овлашћења.

У изузетном случају могућност позивања у помоћ може искључити право на нужну одбрану, примера ради, ако је при руци био орган полиције који је одмах могао да интервенише у корист нападнутог.

Један од општих основа за искључење кривичног дела је нужна одбрана. Према КЗ РС нужна одбрана је она одбрана која је неопходно потребна да учинилац од себе или другог одбије истовремени противправни нескривљени напад.

Штити се апсолутно (право на живот, лични и физички интегритет и сл.) или стварно право власти. Из законског текста је видљиво да се услови допуштености нужне одбране тичу **одбране** и **напада**.

Важно је уочити да сваки напад не даје право на нужну одбрану, нити се свако одбијање напада сматра као нужна одбрана. То значи да напад и одбијање напада треба **да испуњавају одређене услове** да би се могло говорити о нужној одбрани.

Овај институт вансудске заштите је веома важан за вршење послова СлОб са оружјем, а нарочито у ситуацијама када, у одбијању напада на себе и лица која штити употребљава оружје.

Важно је имати свест о томе да само ношење оружја ствара претпоставку да ће бити употребљено. Оно може да се носи на видном месту (униформисани СлОб) или прикривено (СлОб у грађанском оделу, са налогом). Ношење оружја на видном месту намењено је одвраћању од могућег напада и ефикасно је према једном делу прекршиоца.

Под **употребом оружја сматра се**: вађење оружја из футроле и заузимање безбедног положаја (прва фаза); стављање у приправност за отварање ватре (репетирање, друга фаза); упозорење нападачу да ће бити употребљено (трећа фаза, ако се тиме СлОб не доводи у опасност); пуцање у ваздух ради упозорења (четврта фаза); пуцање у правцу нападача ради одбијања напада (последња фаза, ако претходне немају ефекта).

Услови за постојање напада

Један од општих основа за искључење кривичног дела је нужна одбрана. Према КЗ РС нужна одбрана је она одбрана која је неопходно потребна да учинилац од себе или другог одбије истовремени противправни напад.

Тако, на пример, ако лице А у свађи са лицем Б извади нож и замахне на њега, а овај га предухитри и убије из пиштоља, постојаће нужна одбрана уколико се утврди да се напад на лице А није могао на други начин одбити.

напад мора потицати од човека

нападач може бити само човек. Угрожавање неког добра од стране животиње или природних сила не може се сматрати нападом у смислу института нужне одбране

напад мора бити противправан

напад је противправан ако је противан правним прописима. Напад који је предузет на основу законских овлашћења није противправан и против њега није дозвољена одбрана

напад је свака радња која је управљена на повреду неког добра

говори се о одбрани од напада на себе или другог, али се под овим подразумевају сва заштићена добра (живот, част, слобода, имовина...)

напад мора бити стваран

ако је неко погрешно држао да је нападнут и у уобразиленој одбрани повређио нападача не постоји нужна одбрана, јер нема правног повода

напад мора бити истовремен

истовремен је онај напад који је започео или још траје или непосредно предстоји

Штити се апсолутно (право на живот, лични и физички интегритет и сл.) или стварно право власти. Из законског текста је видљиво да се услови допуштености нужне одбране тичу одбране и напада⁷.

Важно је уочити да сваки напад не даје право на нужну одбрану, нити се свако одбијање напада сматра као нужна одбрана. То значи да напад и одбијање напада треба да испуњавају одређене услове да би се могло говорити о нужној одбрани.

Услови одбране

Одбијање напада (одбрана) је свака делатност која је управљена на одбијање напада и не може се састојати у повређи или, пак, угрожавању неког правно заштићеног добра нападача или другог лица. Одбијање напада, односно одбрана, такође мора да испуњава одређене услове да би се сматрала одбраном у смислу нужне одбране.

⁷ Члан 161. Став 1, 2 и 3 ЗООО: "Ко у случају нужне одбране проузрукује штету нападачу није дужан надокнадити је, осим у случају прекорачења"; "Кад неко проузрукује штету у стању нужде, оштећеник може захтевати накнаду од лица које је криво за настанак опасности или од лица од кога је штета отклоњена, али не више од користи коју је имало од оштетененог добра"; "Ко претрпи штету отклањајући од другог опасност штете, има право захтевати од њега накнаду оне штете којој се разумно изложио".

одбрана се састоји у одбијању напада

одбијање напада може се предузети ради заштите било ког свог добра (живота, слободе, части, имовине ...) или добра друге особе

одбијање напада мора бити управљено против нападача

одбијање напада треба да је усмерено на повреду или угрожавање било којег добра нападача (тела, живота, имовине...), а мора се састојати у некој активној депатности браниоца

одбрана мора бити истовремена са нападом

о истовремености одбране и напада говоримо када је одбрана уследила у време када је напад непосредно постојао или за време док је напад још трајао

одбрана мора бити неопходно потребна за одбијање напада

да би одбрана била неопходно потребна, мора постојати сразмерност између напада и одбране, што значи да треба да постоји сразмера у погледу вредности нападнутог добра и нападачевог добра

Прекорачење границе нужне одбране

- Прекорачење нужне одбране
- Учиницац који је прекорачио границе нужне одбране може се блаже казнити, а ако је прекорачење учинио услед јаке раздражености или препасти изазване нападом, може се и ослободити од казне. Прекорачење нужне одбране може постојати само ако су испуњени сви услови за нужну одбрану. То значи, да је постојао напад од човека, да је напад био противправан, да је напад био усмерен против неког правног добра и да је стваран. У оквирима нужне одбране прописани су и услови при одбијању напада тј. да се одбија противправан напад, да одбијање буде усмерено против нападача, одбијање мора бити истовремено са нападом и коначно, одбрана мора бити неопходно потребна. Ако је у одбијању напада прекорачио границе неопходне одбране, учинилац је кривично одговоран. При постојању противправног напада на правна добра ради признавања права на нужну одбрану, потребно је одговорити на два тешка али пресудна питања. Прво, да ли је одбрана била нужна, па ако није, онда нема ни нужне одбране. Друго питање јесте, кад је одбрана била нужна, онда се поставља питање који је интезитет, сразмера у одбрани била неопходна да би се одбио или осујетио напад, те заштитило правно добро. С обзиром да је нужна одбрана дозвољена ради заштите сваког правног добра, поставља се питање да ли је у случају напада на част вербалном увредом сразмерна одбрана у одбијању напада наношење тешке телесне повреде нападачу. Сходно овоме, при нападу на част вербалном увредом поставља се питање да ли је нужна одбрана у оквиру нужде ако се усвраћеном увредом (реторзијом) по природи вербалном штити правно добро, и ако се чини реалном увредом ударац шамаром. Као услов за нужну одбрану закон поставља захтев да је одбрана неопходно потребна. У том услову садржан је и захтев за извесну сразмеру између значаја - вредности нападнутог добра и добра које се при одбијању напада повређује или угрожава.

3.4 Крајња нужда

Крајња нужда постоји када је дело учињено ради тога да учинилац од свог добра или добра другог отклони истовремену нескривљену опасност која се на други начин није могла отклонити, а да при томе учињено зло није веће од зла које је претило. Елементи крајње нужде су опасност и отклањање опасности. Опасност је стање у коме постоји вероватноћа да ће непосредно наступити повреда правних добара. У том случају дело је средство за отклањање опасности. Опасност треба да је стварна, а то значи да опасност непосредно поредстоји или ако је већ наступила па све док траје. Опасност треба да је нескривљена. Опасност мора да је објективно постојала. Опасност објективно постоји ако на пример у објекту у коме се налази учинилац дође до пожара, рушења степеништа и слично. Ако је учинилац услед заблуде погрешно сматрао да опасност постоји није поступао у крајњој нужди. У том случају постојаће кривично дело, с заблуда може бити основ за искључење кривичне одговорности. Опасност може да прети било ком поравном добру и може бити изазавана од чоивека, животиње или природне силе. Крајња нужда се разликује од нужне одбране по томе што код нужне одбране – напаод може долазити само од човека. Други елемент крајње нужде јесте отклањање опасности. Крајња нужда постоји само ако се опасност није могла отклонити на други начин, тј. да се то није могло учинити без повреде правног добра трећег лица. Крајња нужда неће постојати ако се опасност могла отклонити на други начин. Нужно је утврдити да ли је било могућности да се опасност избегне на пример бежањем, или отклони дозивањем у помоћ или на други начин зависно од природе опасности. Зло које се наноси не сме бити веће од зла које је претило. То је један од услова за постојање крајње нужде. У интересу је државе и друштва да се у таквим приликама сачува добро пре свега значајније а потом веће вредности, жртвовањем мање значајног добра или добра мање вредности. Ако је нането зло веће од зла које је претило, неће постојати крајња нужда.

Услови постојања опасности

**опасност мора претити било ком правном добру
животу, телу, имовини, слободи...**

опасност не сме бити скривљена
то значи да опасност мора настати без кривиће лица које
се налази у опасности

опасност мора бити стварна
а стварна је ако објективно постоји или ако непосредно
предстоји

Услови отклањања опасности

отклањање опасности треба да буде такво да се опасност није могла отклонити на други начин, већ само повредом добра неког трећег лица

да ли је испуњен овај услов фактичко је питање и може се решавати само у односу на конкретан случај, кад суд узима у обзир све околности и чињенице под којима је отклањање опасности учињено – извршено

отклањањем опасности учињено зло не сме бити веће од зла које је претило

да би се овај услов остварио, зло које је учињено ради отклањања опасности мора бити мање од зла које је претило или бар било једнако овом. Међутим, ако је приликом отклањања опасности учињено зло веће од зла које је претило, онда постоји прекорачење крајње нужде

Прекорачење граница крајње нужде

Крајња нужда је прекорачена када је у отклањању опасности поивређено добро веће вредности од добра коме је опасност претила. За признавање права на крајњу нужду поред осталих услова захтева се сразмера између зла које се наноси од зла које је претило. Стицајем разних околности може доћи до знатно тежих последица од оних које је учинилац отклањајући опасност могао претпоставити. Такве ситуације решене су кроз институт прекорачења крајње нужде. Учиница дела извршеног у прекорачењу крајње нужде може се блаже казнити а ако је до прекорачења дошло под особито олакшавајућим околностима, учинилац се може ослободити од казне. Излагање опасности по природи позива не даје право таквом лицу на крајњу нужду. Тако на пример ватрогасац за случај пожара не сме напустити радно место, већ је управо дужан да се укључи у акцију спречавања истог или командир у заводима за случај побуне не сме напустити своје радно место иако је таквом ситуацијом доведен у опасност, а слично је и са медицинским особљем које се стара о болесницима који лече од заразних болести. Добро обучен СлОб је у стању да у ситуацијама наступања опасности брзо реагује и у отклањању опасности донесе оптималне одлуке о начину отклањања исте.

Свако колебање, страх, непознавање процедура и недостатак самопоуздања производи губитак драгоценог времена, а тиме и умањење ефикасности у отклањању настале опасности - са несагледивим последицама.

ПРОВЕРА 3.1 и 3.2

ТЕМА 4 ОПРЕМА ЗА ОБЕЗБЕЂЕЊЕ

НЈ-1 Профил СлОб

Европска дефиниција службеника обезбеђења (прихваћена и у националном стандарду услуга приватног обезбеђења)

НЈ-2 Безбедно руковање ватреним оружјем

Законске одредбе употребе оружја у вршењу послова обезбеђења; Врсте ватреног оружја; Конструкцијске карактеристике ватреног оружја; Принципи рада ватреног оружја; Пуњење и пражњење оружја; Расклапање и склапање оружја; Најчешћи застоји на оружју и начин отклањања; Чување оружја и безбедносни услови складиштења муниције; Одржавање оружја; Вежбовно гађање из пиштоља; Мере безбедности при руковању оружјем

НЈ-3 Врсте послова

Руководећи и извршни послови; Основни послови службеника обезбеђења без оружја; Специјалистички послови службеника обезбеђења са оружјем; Послови процене ризика у заштити лица, имовине и пословања; Послови техничке заштите

НЈ-4 Опрема службеника обезбеђења у вршењу основних послова

Лична опрема; Опрема у просторији СлОб; Документација која се држи у просторији

НЈ-5 Системи техничке заштите

Алармни системи (провала, пожар); Видео обезбеђење; Контрола приступа; Безбедносна расвета; Системи електрохемијске заштите; Сателитско праћење (ГПС); Механичка заштита

ПРОВЕРА 6 - Опрема за обезбеђење

4.1 Профил службеника обезбеђења

Профил основног обезбеђења

СлОб који су распоређени на основне дужности у контролним центрима и собама, рецепцијама и улазима/капијама клијента или послодавца

- воде евиденције о догађајима и инцидентима
- надгледају системе техничке заштите
- учествују у гашењу почетног пожара
- учествују у организовању интервенције у случају провале
- обезбеђују место догађаја
- бележе податке о жртвама и сведоцима
- извештавају надлежне о догађају
- врше искључивање/укључивање алармних система
- проверавају пожарне путеве и излазе за евакуацију
- доносе на место повређивања прибор за прву помоћ
- врше контролу приступа и изласка
- одржавају радне просторије СлОб чистим
- отклањају опасности по безбедност и здравље на раду
- врше спасилачку функцију

Услуге основног обезбеђења врше СлОб који су распоређени на основне дужности у контролним центрима и собама, рецепцијама и улазима/капијама клијента или послодавца.

Дефиниција службеника обезбеђења

Прецизне дужности које врше СлОб могу бити различите и зависе од задатка. Приказујемо неке уобичајене дужности. У Теми 5 приказане су процедуре за вршење ових дужности.

Према европској дефиницији, прихваћеној и у националном стандарду услуга приватног обезбеђења, СлОб је особа која је плаћена у складу са прописима, обучена, проверена и ангажована на вршењу једне или више следећих дужности:

- спречавање или откривање упада, неовлашћеног улаза (контрола приступа) или активности, вандализма или преласка преко јавне или приватне својине;
- спречавање или откривање крађе, губитка, утаје, проневере или прикривања робе, новца, обвезница, акција, меница или вредносних докумената или папира;
- заштита лица од телесних повреда;
- заштита животне средине и менаџмент безбедношћу у руралним и воденим областима;
- примењивање (по потреби) успостављених правила компаније, прописа, смерница и обичаја који се односе на смањење криминала;
- пријављивање и задржавање преступника на начин који је дефинисан националним законом.

4.2 Безбедно руковања ватреним оружјем

Законске одредбе употребе оружја у вршењу послова обезбеђења

Под условима предвиђеним законом послови физичке заштите објеката могу се вршити са оружјем ради заштите:

- обавезно обезбеђених објеката;
- банака и других финансијских организација које послују са новцем и драгоценостима - посебно пошта, штедионица и мењачница;
- објеката у којима се складишти оружје, експлозивни, радиоактивни, запаљиви и отровни материјал у већим количинама;
- објеката у којима се чува и складишти роба веће вредности.

За вршење послова физичке заштите, правна лица и предузетници за приватно обезбеђење могу поседовати полуаутоматско оружје, пиштољ калибра 7,65 мм и 9мм, код којег се једним повлачењем може испалити само један метак.

Правно лице за приватно обезбеђење не може поседовати ватрено оружје у броју већем од једне половине броја запослених службеника обезбеђења који имају Лиценцу за вршење специјалистичких послова службеника обезбеђења - са оружјем.

Набавка оружја врши се на основу одобрења Министарства, у складу са посебним законом.

Службеници обезбеђења који врше послове физичке заштите лица, имовине и пословања оружје и муницију могу да носе само у штићеном објекту или простору који му припада, и на основу сагласности надлежне полицијске управе, за време док непосредно врше те послове.

Изузетно, службеници обезбеђења могу носити оружје ван штићеног објекта или простора који обезбеђују:

- кад врше и обезбеђују транспорт и пренос новца и вредносних пошилики, само за време и на правцу кретања транспорта;
- кад врше пренос новца пешице, само на правцу кретања;
- кад врше физичку заштиту лица;

- током интервенције у тиму за интервенцију, за време интервентног обављања послова у складу са овим законом.

Одговорно лице у правном лицу и код предузетника за послове приватног обезбеђења издаје службеницима обезбеђења налог за ношење оружја.

Службеник обезбеђења који носи оружје мора код себе имати налог за ношење службеног оружја и, на захтев овлашћеног лица Министарства, дати на увид оружје и налог.

Службеник обезбеђења за време вршења посла не сме да носи лично оружје.

Службеник обезбеђења ван штићеног објекта дужан је да поступи по наређењу полицијског службеника, осим у случајевима када би тим поступањем извршио кривично дело.

Правно лице и предузетник који врше послове приватног обезбеђења са оружјем дужни су да најмање једанпут годишње изврше вежбовно гађање за службенике обезбеђења који раде на пословима обезбеђења са оружјем.

Врсте ватреног оружја

Оружјем, у смислу закона, сматра се свака направа која је израђена, прилагођена или намењена за избацивање пројектила, гаса, течности или друге супстанце путем потиска барутних гасова, ваздушног притиска, гаса под притиском или другог потисног средства, као и други предмети чија је основна намена вршење напада.

Оружје, по врстама, може бити:

- ватрено оружје, које избацује пројектил потиском барутних или других гасова насталих као производ сагоревања погонске материје;
- ваздушно оружје, које потиском ваздуха или сабијеног гаса избацује пројектил (дијаболу, куглу и др.);
- гасно оружје, које избацује или испушта гас или друге супстанце штетне за здравље;
- распрскавајуће оружје, које се распрскава под дејством експлозивних или запаљивих материја;
- посебно оружје, које под притиском експлозивне или гасне материје избацује анестетичко средство или средство које производи звучни или светлосни сигнал;
- оружје са тетивом, које потиском тетиве или друге еластичне материје избацује стрелу или други пројектил;
- хладно оружје, боксер, бодеш, кама, сабља, бајонет и други предмети којима је основна намена напад.

Према намени и посебним врстама, у смислу закона, оружје се дели на:

- оружје за личну безбедност, које чине пиштољи и револвери калибра 5,6 мм и већег калибра;
- ловачко оружје, које чине ловачке пушке разних калибара са олученим и неолученим цевима;
- спортско оружје, које чине пушке, пиштољи и револвери великог калибра, подешени за спортске сврхе, малокалибарске пушке и револвери и малокалибарски пиштољи калибра 5,6 мм, са ивичним паљењем и са олученим или неолученим цевима, ваздушне пушке и ваздушни пиштољи и револвери и оружје са тетивом;

- трофејно оружје, које чине ватрено и хладно оружје, које се чува из устанака и ослободилачких ратова или које представља лични или породични трофеј власника;
- старо оружје, које чине пушке, револвери, сабље, мачеви и друго оружје које више није у употреби, а има историјску или уметничку вредност;
- комбиновано оружје, које чини оружје са две или више олучених или неолучених цеви различитог калибра.

Конструкцијске карактеристике ватреног оружја

Пиштољ 9 мм ПАРА (.40 S&W), ЦЗ - 99

Слика: Пиштољ ЦЗ-99

Пиштољ 9 мм (.40 S&W) ЦЗ - 99 намењен је за уништавање живих циљева на даљинама до 50 м. Најбоље резултате постиже на даљинама до 30 м. Пиштољ функционише на полуаутоматском принципу, а опаљивање се врши појединачно. Команде су обостране, тако да може да се гађа и левом и десном руком. Пуни се оквиром од 15 метака, а брзина гађања је око 30 - 45 метака у минути.

метака, а брзина гађања је око 30 - 45 метака у минути.

Опис делова пиштоља

Пиштољ је састављен од следећих главних делова :

- цеви,
- навлаке са затварачем и нишанима,
- повратног механизма,
- рукохвата,
- механизма за запињање и окидање,
- оквира и
- прибора.

Слика: Делови пиштоља ЦЗ-99

Цев је намењена да се у њој изврши опаљење метка и зрну да правац, почетна брзина и стабилност у лету. У унутрашњости цеви налазе се лежиште метка и водиште зрна. Водиште зрна има 6 жлебова и 6 поља који се увијају с лева у десно. Унутрашњост цеви је тврдо хромирана и обезбеђује дуг век употребе. Цев се израђује у два калибра: 9 мм и 0,4 ин (10,16 мм).

Пиштољ има механизам за запињање и окидање са двоструким дејством.

Навлака са затварачем и нишанима је намењена да донесе метак у цев, изврши опаљење помоћу ударне игле, извуче и избаци чахуру. Уздужни жлебови са унутрашње стране обезбеђују спајање навлаке са рукохватом. На десној унутрашњој страни навлаке налази се извлакач. Затварач је смештен у задњем унутрашњем делу навлаке. У затварачу је смештена ударна игла, опруга ударне игле и утврђивач ударне игле са опругом. На горњој страни затварача смештени су отвор за смештај главе цеви и избацивање чахура и индикатор метка у цеви са опругом. Када је метак у цеви индикатор вири изнад навлаке.

Нишани су постављени на горњој страни навлаке. Код неких серија пиштоља на нишанима су уграђене ампуле са трицијум-гасом ради бољег нишањења у условима ограничене видљивости, док су код већине пиштоља постављене тачке од белог лака.

Повратни механизам је намењен да после опаљења метка и избацивања чакуре врати навлаку у предњи положај. Састоји се од вођице и повратне опруге.

Рукохват је намењен за смештај механизма за запињање и окидање и оквира, као и за спајање и вођење навлаке са затварачем. Са горње стране су изведени испусти и жлебови који служе за вођење навлаке, док се са леве стране налази полуга спојнице. Са доње стране се налазе прорез за обарачу, браник обараче и отвор за утврђиваче оквира. На бочним странама су корице, а на дну рукохвата лежиште оквира. Механизам за запињање и окидање смештен је у унутршњости рукохвата.

Оквир служи да се у њега смести муниција. Капацитет оквира је 15 и 20 метака.

Прибор је намењен за чишћење и подмазивање пиштоља и састоји се од кантице, четкице и шипке.

Пиштољ 7,62 мм М-57

Слика: Пиштољ М-57

Пиштољ 7,62 мм М-57 намењен је за уништавање живих циљева на даљинама до 50 м. Најбоље резултате постиже на даљинама до 30 м. Пиштољ функционише на полуаутоматском принципу, а опљивање се врши појединачно. Пуни се оквиром од 9 метака, а брзина гађања је око 9 метака за 10 до 15 секунди.

Опис делова пиштоља

Пиштољ је састављен од следећих главних делова:

- цеви,
- навлаке са затварачем и нишанима,
- водеће чакуре,
- повратног механизма,
- рукохвата,
- механизма за окидање,
- оквира и
- прибора.

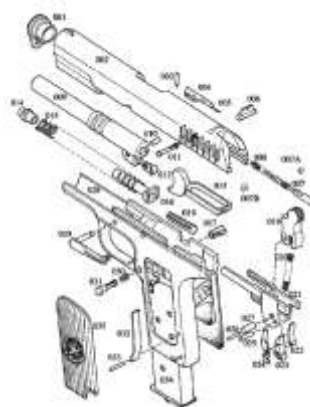
Слика: Делови пиштоља М-57

Цев је намењена да се у њој изврши опаљење метка и зрну да правац, почетна брзина и стабилност у лету. У унутрашњости цеви налазе се лежиште метка и водиште зрна. Водиште зрна има 4 жлеба и 4 поља који се увијају с лева у десно. Цев се израђује у два калибра: 7,62 мм и 9 мм (зависно од модела)

Водећа чакура је намењена да води цев и служи као предњи ослонац повратног механизма.

Навлака са затварачем и нишанима је намењена да донесе метак у цев, изврши опаљење помоћу ударне игле, извуче и избаци чакуру. Уздужни жлебови са унутрашње стране обезбеђују спајање навлаке са рукохватом. На десној унутрашњој страни навлаке налази се извлакач. Затварач је смештен у задњем унутрашњем делу навлаке. У затварачу је смештена ударна игла, опруга ударне игле и утврђивач ударне игле са опругом. На десној страни затварача смештен је овални отвор за избацивање чакуре.

Нишани су постављени на горњој страни навлаке. Предњи нишан (мушица) може да се помера при испитивању тачности и прецизности пиштоља.

Повратни механизам је намењен да после опаљења метка и избацивања чахуре врати навлаку у предњи положај. Састоји се од вођице и повратне опруге.

Рукохват је намењен за смештај механизма за окидање, оквира, за спајање и вођење навлаке са затварачем. Са горње стране су изведени испусти и жлебови који служе за вођење навлаке. Са леве стране се налази спојница, која има намену да споји и утврди цев, навлаку и рукохват. Са доње стране се налазе прорез за обарачу, браник обараче и отвор за утврђиваче оквира. На бочним странама су корице, а на дну рукохвата лежиште оквира. Механизам за окидање смештен је у унутршњости рукохвата.

Оквир служи да се у њега смести муниција. Капацитет оквира је 9 метака.

Прибор је намењен за чишћење и подмазивање пиштоља и састоји се од кантице, четкице и шипке.

Принципи рада ватреног оружја

Ватрено оружје представља систем састављен од делова који узајамно функционишу, као јединствена целина, приликом избацивања пројектила.

Ватрено оружје има цев, затварач, механизам за запињање и окидање, нишане и муницију. Сви ови делови спојени су телом односно код неких врста ватреног оружја налазе се у или на сандуку

Цев ватреног оружја са унутрашње стране има лежиште метка, прелазни конус и водиште зрна. Намењена је да се у њу смести метак, изврши опаљење метка, да се зрну да почетна брзина, правац и обртни моменат.

Метак се смешта у лежиште метка ради опаљења. Прелазни конус је конични део цеви на који се наслања зрно оним делом где му је пречник највећи. Он, уствари, спаја глатки део лежишта метка са ижлебљеним делом цеви - водиштем зрна. Жлебови дају зрну обртни моменат јер је то предуслов стабилности зрна на путањи. Жлебови нису паралелни са осом цеви већ са њом граде оштар угао који се назива угао увијања. Дужина пута на коме зрно учини један обрт (360^0) назива се корак жлеба.

Удаљеност између два супротна поља мерена кроз средиште цеви зове се калибар и редовно се изражава у милиметрима.

Затварач се налази код свих модела ватреног оружја. Његова основна намена је да донесе метак у цев, изврши забрављивање цеви, изврши опаљење, извуче и избаци чауру. У склопу затварача налази се ударна игла која врши опаљење метка, ударом у иницијалну капсулу.

Механизам за запињање и окидање служи да обезбеди сигурно запињање и окидање, врсту палбе, кочење и да онемогући опаљење метка пре него што се заврши потпуно забрављивање цеви затварачем.

Нишани су намењени са прецизно усмеравање оружја на циљ. Састоје се од предњег и задњег нишана. Предњи нишан назива се мушица. Код неких врста оружја постављени су оптички нишани и нишани за гађање ноћу.

Сва тела напуњена експлозивом или неком другом материјом која је способна да на циљу изазове одређени ефекат, називају се заједничким именом муниција.

За део система, који погонску енергију система носи до циља, усвојен је назив пројектил. Може се рећи да је пројектил назив за све предмете који се са одређеном наменом упућују на циљ. Да би се пројектил упутио на циљ неопходно је погонско пуњење (барутно пуњење) и средство за његово припалживање (иницирање). Када су ови делови и пројектил смештени у чахуру и са њом пре испалживања чине целину, онда се такав склоп зове метак.

Из дефиниције оружја произилази да је у питању систем од више елемената који у практичној примени сачињавају целину. То значи да оружје није оружје без метка.

У уводу смо рекли да СлОб мора бити експерт у познавању ватреног оружја и руковању ватреним оружјем. Да би испунили тај услов морамо, пре свега, да видимо које мере треба предузети да би руковање оружјем било безбедно, како за самог СлОб, тако и за лица која се налазе у његовом непосредном окружењу.

У овој целини обрађени су практични садржаји везани за безбедно руковање ватреним оружјем и то: пуњење и пражњење оружја, расклапање и склапање оружја, најчешћи застоји на оружју и начин њиховог отклањања, чување и одржавање оружја и муниције, са посебним освртом на безбедносне услове складиштења муниције.

Пуњење и пражњење оружја

Пуњење и пражњење пиштоља и револвера

Да би се напунио пиштољ, прво треба попунити оквир муницијом. Напуњен оквир се ставља у рукохват, повлачи навлака у задњи положај и нагло је пушта напред, чиме се метак потискује у лежиште метка. Прст не сме бити на обарачу.

Ако је претходно гађано, па након испаљења последњег метка навлака остане у задњем положају, потребно је извадити празан оквир притиском на утврђивач, убацити пун оквир и притиском палцем на задржач навлаке или полугу спојнице ослободити навлаку у предњи положај. Код пиштоља ЦЗ - 99 индикатор метка у цеви вири изнад навлаке када је метак у цеви

Слика: Пуњење оквира

Пражњење пиштоља врши се на следећи начин: прво се извади оквир из пиштоља и одложи. Након тога повлачи се навлака у задњи положај и избацује метак из цеви. Обавезно погледом треба проверити да ли је цев празна, а тек након тога пустити навлаку у предњи положај. По завршеном гађању, или приликом примопредаје пиштоља, празни се оквир.

Слика: Пражњење пиштоља

Револвер се пуни на следећи начин: десном руком држећи за рукохват палцем потиснути утврђивач добоша напред према добошу, чиме се ослобађа добош. Прстима леве руке потиснути добош у леву страну. Добош долази на длан леве руке. У овом положају добоша сва лежишта метка су доступна за пуњење. Запињање ударача није могуће, јер је аутоматски осигурач утврдио ударач и блокирао механизме револвера. Десном руком се прихвати револвер, а левом руком поставља муниција у лежиште метка на добошу. Након тога левом руком потиснути добош у рам рукохвата, све док се не забрави у утврђивач добоша. Овом радњом је револвер напуњен и може функционисати само у положају затвореног добоша уз услов да је утврђивање добоша правилно извршено.

Револвер се празни на следећи начин: отворити добош и левом руком потиснути шипку која преко извлакача потискује метке, одн. чауре, док се не извуку из лежишта; вратити добош у лежиште. С овим је револвер испражњен. Након пражњења муниција се смешта у оригинално паковање.

Револвер је опасно ватрено оружје, пошто је метак увек на правцу цеви - спреман за опаљење. С обзиром да револвер има механизам за запињање и окидање двоструког дејства и да је метак увек на правцу цеви, са њим се мора опрезно поступати и не дозвољавати необученим лицима да га користе.

Расклапање и склапање оружја

Расклапање оружја се врши ради чишћења, подмазивања, прегледа, замене неисправних делова и обуке. Честа расклапања нису пожељна, јер може доћи до хабања делова. При расклапању не треба примењивати силу. Пре расклапања оружје се мора испразнити !

Редослед радњи при расклапању пиштоља је следећи (склапање обрнутим редом):

- 1) Пре расклапања обавезно проверити напуњеност пиштоља вађењем оквира и повлачењем навлаке уназад.
- 2) Испразнити оквир
- 3) Одвојити навлаку
 - код пиштоља ЦЗ-99 повући навлаку узадњи положај и окренути спојницу надоле за 90° , навлаку полако пустити напред и одвојити од рукохвата
 - код пиштоља М-57 и сличних модела извући спојницу, окренути водећу чахуру за 180° и одвојити навлаку)
- 4) Одвојити повратни механизам
- 5) Одвојити цев од навлаке
- 6) Код пиштоља М-57 одвојити механизам за окидање од рукохвата
- 7) Расклопити оквир

Слика: Расклапање пиштоља

Слика: Склапање пиштоља

Најчешћи застоји на оружју и начин отклањања

У току дуже употребе оружја, услед хабања делова или непажљивог руковања, на оружју се могу појавити неисправности које ометају правилан рад и изазивају застоје у току гађања. Могући застоји код свих врста оружја, узроци и начин отклањања застоја описани су у доњој табели.

Да би се застоји приликом гађања спречили потребно је :

- строго придржавање правила о руковању, расклапању, чишћењу, склапању и прегледу,
- пре гађања прегледати муницију,
- оружје не пунити неисправном и прљавом муницијом, пре употребе муницију по потреби пребрисати сувом крпом,
- за време употребе оружје треба брижљиво чувати да се не запрља (песком, прашином, земљом и сл.)

РБ	ЗАСТОЈ	УЗРОК ЗАСТОЈА	НАЧИН ОТКЛАЊАЊА
1	Оквир не улази лако у рукохват	деформисан оквир или његово лежиште прљав оквир или лежиште оквира	Неисправан оквир заменити. Прљав оквир или лежиште оквира очистити и подмазати
2	Оквир испада из рукохвата	зуб утврђивача оквира је сломљен или излизан опруга утврђивача је сломљена или је олабавила изрез на телу оквира је запушен или искрзан	Очистити изрез на телу оквира. Ако је неисправан утврђивач пиштољ послати на оправку.
3	Навлака се тешко повлачи уназад	оштећени су или прљави уздужни жлебови навлаке или жлебови и испусти рукохвата надувена цев	Ако је узрок застоја прљавштина очистити делове пиштоља и подмазати их. Ако су делови оштећени пиштољ однети на оправку
4	Ударац се не може запети	излизан или оштећен зуб запињаче или оштећена опруга запињаче излизана горња површина зуба за запињање на ударацу запињача остала у горњем положају	Оружје однети код мајстора пушкара на оправку
5	Затварац не потискује метак из оквира	врх зрна се одупире од повијене стране оквира метак није довољно подигнут у оквиру јер је сломљена или олабављена опруга доносача метака	Поправити положај метака у оквиру или оквир заменити новим
6	Навлака не иде у крајњи предњи положај, те затварац не затвара цев	повратна опруга или њена вођица су сломљене или је опруга олабавила оштећени су или прљави жлебови навлаке или рукохвата прљав је метак или лежиште метка	Очистити и подмазати делове, а ако су оштећени пиштољ однети код мајстора пушкара
7	Метак није опаљен	неисправна капсула метка неисправна ударна игла (сломљен врх, искривљена, прљаво лежиште ударне игле, неисправна опруга или утврђивач ударне игле) сломљена је или је ослабила опруга удараца сломљена је или оштећена полуга за окидање превише подмазан механизам за окидање на ниској температури	Поновити окидање, очистити делове оружја, а ако су оштећени, оружје однети код мајстора пушкара на оправку. Очистити вишак подмаза на механизму за окидање.
8	Чахура се не може извући или се после извлачења испречила у навлаци	прљаво је лежиште метка сломљен је или излизан зуб извлакача прсла је или се проширила чахура метка сломљен или оштећен избацач	Очистити лежиште метка, а ако је неисправан избацач или извлакач оружје однети на оправку

9	Не може се извадити празан оквир	поломљен је утврђивач оквира или његова опруга прљаво је лежиште потискивача утврђивача прљав је рукохват	Очистити рукохват, а ако је оштећен утврђивач, опруга утврђивача или потискивач утврђивача пиштољ однети на оправку
10	После испаливања задњег метка навлака одлази у предњи положај	ослабила је или поломљена опруга задржача навлаке поломљен је или оштећен задржач навлаке ослабила је или поломљена опруга доносача	Пиштољ однети на оправку
11	Метак тешко улази у своје лежиште па треба употребити силу да би се затварач затворио	неисправан метак метак је згњечен прљаво је лежиште метка	Неисправан метак се извуче. Ако метак при отварању затварача и даље остаје у лежишту треба га шипком избацити и лежиште метка крпом намотаном на шипку очистити и подмазати.
12	Чело тела затварача при увођењу метка у лежиште метка не потискује метак из магацина	ослабио или сломљен издизач	Карабин однети код мајстора пушкара
13	При отварању затварача зуб извлакача не извлачи чахуру из лежишта метка	неисправан извлакач (оштећен зуб) испод извлакача се накупила прљавштина (гареж) згуснуто мазиво прскање чахуре	Затварач се извуче и прегледа извлакач. Ако је извлакач исправан треба покушати снажним отварањем затварача извући чахуру. Ако то не успе чахура се избацује шипком. Лежиште метка се очисти и подмаже. ако је извлакач неисправан или ако је део чахуре остао у лежишту метка карабин однети код мајстора пушкара на оправку.

Чување и одржавање оружја

Оружје ван употребе мора се складиштити одвојено од муниције. Пре одлагања оружја на стално место чувања обавезно се мора преконтролисати да није напуњено. Пожељно је да се чува у сефу, или орману под кључем ван домашаја свих лица која нису обучена за руковање и употребу.

Оружје које је у употреби чува приватни агент који га користи. Оружје се носи у за то предвиђеним футролама и без метка у цеви. Лице које користи оружје дужно је да води рачуна да не дође до губљења оружја, делова и муниције.

Муниција се чува одвојено од оружја. Као и оружје, муницију треба чувати ван домашаја деце и свих лица која нису обучена за руковање оружјем, муницијом и опасним материјама. Муниција се чува у сефу, орману под кључем, на сувом и тамном месту, ван утицаја наглих промена температуре, влаге, киселина и других корозивних утицаја. Чува се у оригиналном паковању, а ако је отпакована пожељно је да се чува у својој амбалажи у затвореној (залепљеној) кутији.

Није дозвољено растављање муниције, оштећивање херметизације метка, бацање муниције, држање на високим температурама и коришћење трофејне и застареле или непоуздане муниције.

Агенције за обезбеђење лица и објеката које користе оружје у обављању својих делатности, за смештај и чување оружја и муниције треба да обезбеде следеће услове⁸:

- Грађевински отвори на спољашњој фасади морају да буду обезбеђени решеткастом конструкцијом која је израђена варењем, максималних димензија окаца 150 x 150 мм.
- Веза између решеткасте конструкције и подлоге која је носи, обезбеђује исти ниво јачине на кидање као и сама решеткаста конструкција.
- Простор за чување оружја и муниције мора да представља издвојен противпожарни систем.
- Грејање, ако постоји, треба да буде изведено централним путем.
- Електрична инсталација треба да је изведена у складу са Правилником о техничким нормативима за електричне инсталације ниског напона.
- Инсталација вентилације, ако постоји, на вентилационим каналима на улазу у просторију, треба да има постављене противпожарне "клапне".

Утицај топлоте на иницирање муниције и опасност од иницијалних експлозива, барута и пиротехничких смеша описани су у поглављу везаном за експлозивне материје.

Одржавање оружја

Одржавање оружја је скуп активности које корисник предузима ради очувања исправности, спречавања настајања кварова и оштећења, односно њихово отклањање.

Оружје се мора редовно и правилно чистити, прегледати и подмазивати. Чишћење, преглед и подмазивање врши се ради одстрањивања нечистоће, заштите од корозије и да се оружју обезбеди стална исправност. Оружје се чисти и подмазује после сваке употребе. Ако се не употребљава, него се чува, онда га треба очистити и подмазати најмање једном месечно или извршити конзервирање ако се неће користити дуже времена. Прибор за чишћење оружја мора бити исправан, а средства за чишћење и подмазивање чиста и доброг квалитета. Оружје се чисти помоћу шипке, четке, канапа, крпе, кучине и штапића од меког дрвета.

Ради отклањања последица сагоревања барута старог мазива и механичких нечистоћа у цеви приликом чишћења треба употребљавати следећа средства:

ДРНЧ - детерџентни раствор за чишћење наоружања. Израђен је на бази деривата нафте са додатком детерхентних и антикорозивних адитива. ДРНЧ има својства растварача, а уједно се користи и као заштитно средство за заштиту оружја до 20 дана.

ЗУОН - заштитно уље опште намене. ЗУОН има заштитна својства до 6 месеци.

СИНОЛ - специјално уље за чишћење и заштиту оружја које има сличне карактеристике претходна два средства.

Приликом чишћења потребно је металне површине које су биле изложене дејству барутних гасова, натопити ДРНЧ - ом или СИНОЛ - ом и оставити у хоризонталном положају 10 - 15 минута. Након тога сувом крпом уз употребу шипке или канапа очистити цев и остале делове. Чишћење и замена крпа врши се све дотле док се нечистоћа не одстрани. Ако се не може одмах приступити чишћењу цев се може оставити натопљена ДРНЧ - ом или СИНОЛ - ом најдуже 24 часа. Остали метални делови се чисте тако што се претходно премажу

⁸ Правилник о ближим условима и начину смештаја и чувања оружја и муниције (Сл. Гласник РС 1/99)

средством за чишћење а након тога не трљајући много, обришу чистом крпом, као се не би скинула заштита (брунир) са оружја.

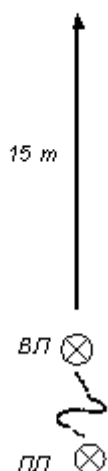
Кундак и други дрвени делови оружја се чисте сувом крпом или кучином. Незаштићени метални делови оружја подмазују се танким слојем уља, које се наноси крпом или четкицом. Брунирани делови и кундак се не подмазују.

При употреби оружја на ниским температурама покретни делови не смеју бити превише подмазани, јер долази до застоја.

За чишћење оптичких нишана користе се следећа средства: фланелна крпца, четкица од меке длаке, медицинска вата и денатурисани етил - алкохол или етер за одстрањивање масних мрља са стаклених површина.

Вежбовно гађање из пиштоља

Кружна мета

ПРОЦЕДУРА:

ПРВО СЕ НА ПОЛАЗНОЈ ЛИНИЈИ (ПЛ) ДЕЛИ ОКВИР СА ПО 5 МЕТАКА (ПРОБНА СЕРИЈА) - ИЗЛАЗАК НА ВАТРЕНУ ЛИНИЈУ (ВЛ) - ГАЂАЊЕ - ОДЛАЗАК ДО МЕТА - АНАЛИЗА;

ПОЛАЗНА ЛИНИЈА (ПЛ) - ПОДЕЛА ОКВИРА СА ПО 10 МЕТАКА - ИЗЛАЗАК НА ВАТРЕНУ ЛИНИЈУ (ВЛ) - ГАЂАЊЕ - ОДЛАЗАК ДО МЕТА - ОЦЕНА.

КРИТЕРИЈУМ ОЦЕЊИВАЊА:

> 61 - ОДЛИЧАН

51 - 60 - ВРЛО ДОБАР

41 - 50 - ДОБАР

31 - 40 - ДОВОЉАН

СЛОБ КОЈИ НЕ ИСПУНЕ УСЛОВЕ ГАЂАЊА ПОНАВЉАЈУ ГАЂАЊЕ НАЈВИШЕ ТРИ ПУТА, САМО ДРУГОМ СЕРИЈОМ ПО 10 МЕТАКА.

Мере безбедности при руковању оружјем

Пре употребе оружја обавезно проучити упутство за руковање, чување и одржавање.

Оружје никада не треба окретати у правцу у коме не желимо да гађамо. Тиме се спречава да случајно опаљење не изазове повреду, смрт или нанесе штету на имовини.

Обавезно пре употребе проверити лежиште метка увек са прстом далеко од обарача и оружјем окренутим у безбедном правцу.

Оружје увек треба носити без метка цеви са спуштеним ударачем тако да не може доћи до нежељеног опаљења.

У току гађања или уопште руковања оружјем забрањено је конзумирање алкохола, дрога или неких врста лекова, јер могу у великој мери да ослабе вид или расуђивање чинећи руковање оружјем опасним.

Муниципална која се употребљава мора бити чиста, сува и оригиналне фабричке производње, доброг квалитета и исправна. За одређену врсту и модел оружја мора се искључиво употребљавати оригинална муниција која одговара калибру оружја.

Цев оружја, лежиште метка и комора добоша морају бити чисти и без страних тела. Прљаво оружје обавезно треба очистити да би функционисало правилно и безбедно.

У току гађања, а посебно у затвореним просторијама (стрелиштима) обавезна је употреба средстава за заштиту од буке (антифона). Не придржавање ове мере безбедности често доводи до оштећења слуха.

Приликом гађања у условима јаке светлости пожељно је коришћење наочара за сунце.

Приликом гађања и вежбања у гађању треба користити за то посебно уређен простор односно стрелиште (осим лова).

У колико се гађа на стрелишту треба поштовати наређења инструктора гађања а посебно када гађа више стрелаца, да би се обезбедила дисциплина и смањила вероватноћа нежељених догађаја.

Стрелац увек мора бити сигуран шта гађа и шта се налази иза циља пре него што повуче обарач. Зрно може проћи кроз или поред мете и досећи даљину од неколико километара.

Никада не треба намерно гађати у тврде предмете или водене површине, јер зрно може да рикошетира у било ком правцу и при томе нанесе повреде самом стрелцу или другим лицима.

Никада не треба гађати поред животиње која није за то дресирана. Животиња може да реагује тако да се повреди или изазове несрећу.

Никада не треба употребљавати неисправно оружје и не треба примењивати силу да се оно поправи. Тако може доћи до неконтролисаног опаљења.

Увек треба држати оружје приликом гађања само за рукохват, а обе руке испод навлаке пиштоља или добоша револвера, односно дрвене облоге код пушке, како не би дошло до повреда или опекотина.

У случају застоја (ако метак не опали) оружје треба држати усмерено у безбедном правцу, испразнити га, издвојити неисправан метак у страну и продужити са гађањем.

Оружје приликом чувања треба држати одвојено од муниције и на закључним местима изван домаћаја непозваних лица.

Оружје никад не треба остављати пуно без надзора стрелца, а поготово запето и спремно за паљбу.

Приликом руковања оружјем не треба дозвољавати никакве шале и неозбиљан рад, јер може доћи до случајног опаљења.

Приликом кретања не треба се налазити иза лица која носе запето оружје и спремно да опали. Оружје треба да буде увек у футроли, ударач спуштен, а цев празна.

Службеник обезбеђења одговара за поверени објект, лице које чува и оружје које употребљава. Никад не сме да доведе у опасност средину у којој се налази. Само врхунски обучени професионалци могу да обезбеде да сви ови услови буду испуњени.

4.3 Врсте послова у служби обезбеђења

Радни профили у области приватног обезбеђења

(према стандарду СРПС А.Л2.001:2008)

Послови који се обављају на радним местима у области приватног обезбеђења деле се на **организационе** или **управљачке** и **оперативне** или **извршне**.

Организациони, односно управљачки послови

Оперативни, односно извршни послови су послови вршења различитих врста и категорија услуга у заштитној, самозаштитној и детективској делатности и деле се на основне (примарне) и специјалистичке послове.

За све дужности у служби приватног обезбеђења предвиђена је основна стручна обука по Европском упутству за основну обуку - *European Vocational Training Manual For Basic Guarding*, усаглашеног са националним специфичностима.

Упрошћено, сва лица распоређена на основне оперативне дужности (службеници обезбеђења различитих намена, који послове врше без оружја), обавезна су да заврше основну стручну обуку службеника обезбеђења, а специјализације за посебне намене предвиђене су додатном и специјалистичком обуком.

Постоје различите дефиниције безбедности, које зависе од контекста у којем је опис употребљен. За сврху овог документа, у контексту безбедности разматрано је „приватно обезбеђење“, насупрот полицијским снагама или контексту државних снага безбедности. У овом контексту, дакле, најшире или уобичајене дефиниције у складу са међународним и националним стандардима услуга приватног обезбеђења, приказане су у посебном одељку на крају приручника.

4.3 Опрема службеника обезбеђења у вршењу основних послова

Лична опрема

Лична опрема СлОб

- **За ефикасна извршења дужности, СлОб би требало да има:**
 - **радну одећу** за обављање дужности која се састоји од униформе и ознаке припадности
 - **свеску и оловку** за непрекидно записивање информације која је битна у одређеној прилици, како се не би ослањао на памћење
 - **лампу или бакљу** за патролирање у мрачним или лоше осветљеним местима током искључења струје. Да обезбеди да увек има довољно батерија и сијалица за ручне батеријске лампе
 - **двосмерни радио** и пуњаче за одржавање везе са СлОб у патропама, јавним службама и контролним центром
 - **дугме за аларм** (паник тастер) у ризичним ситуацијама, што је основно за безбедност СлОб
 - **заштитну одећу**: кабаница за кишу, гумене чизме и др. за заштиту од временских услова. Ови захтеви зависе од места обављања посла.
 - **осталу заштитну опрему** (шлем, штит, ел. палица и сл.) за обезбеђење јавних скупова

Опрема у просторији СлОб

Опрема у просторији СлОб

писаћи сто, како би СлОб могао да пише своје извештаје и све друге уобичајене послове за које је надлежан

столице, за себе као и за друге особе којим, на пример, обезбеђује услугу прве помоћи

плакаре, у којима похрањује књиге, документа и опрему

часовник, како би могао да зна време у случају ванредних ситуација, како би записао време догађаја

корпа за смеће, како би радне просторије биле увек уредне и чисте, оловке за писање или друге опреме за писање

телефон, да добија позиве и да позива у случају ванредних ситуација

директна веза, за ургентне ситуације, за примане и одашиљање обавештења која су повезана са датом ситуацијом

кутија за кључеве, довољно велике да држе све кључеве за чије обезбеђење је надлежна служба обезбеђења

компјутерска опрема, која све више постаје недељиви део опреме за обављање дужности обезбеђења

апарат за гашење пожара, који су витални део опреме, не само ради гашења пожара у службеним просторијама СлОб, него и за све друге делове објекта који им је поверен. Требао би да имају апарате за више врста пожара (вода, пена, прах, ЦО₂ и др.)

натписе „Не паркирај“ – за контролу саобраћаја на локацији обезбеђења, заједно са пластичним панцима, како би одвојили места где је паркирање забрањено

контролни панел и мониторе, за алармне системе чија се контрола врши најчешће из службених просторија обезбеђења (ако на објекту нема посебне контролне собе), са јасним упутствима за процедуре при дојави аларма

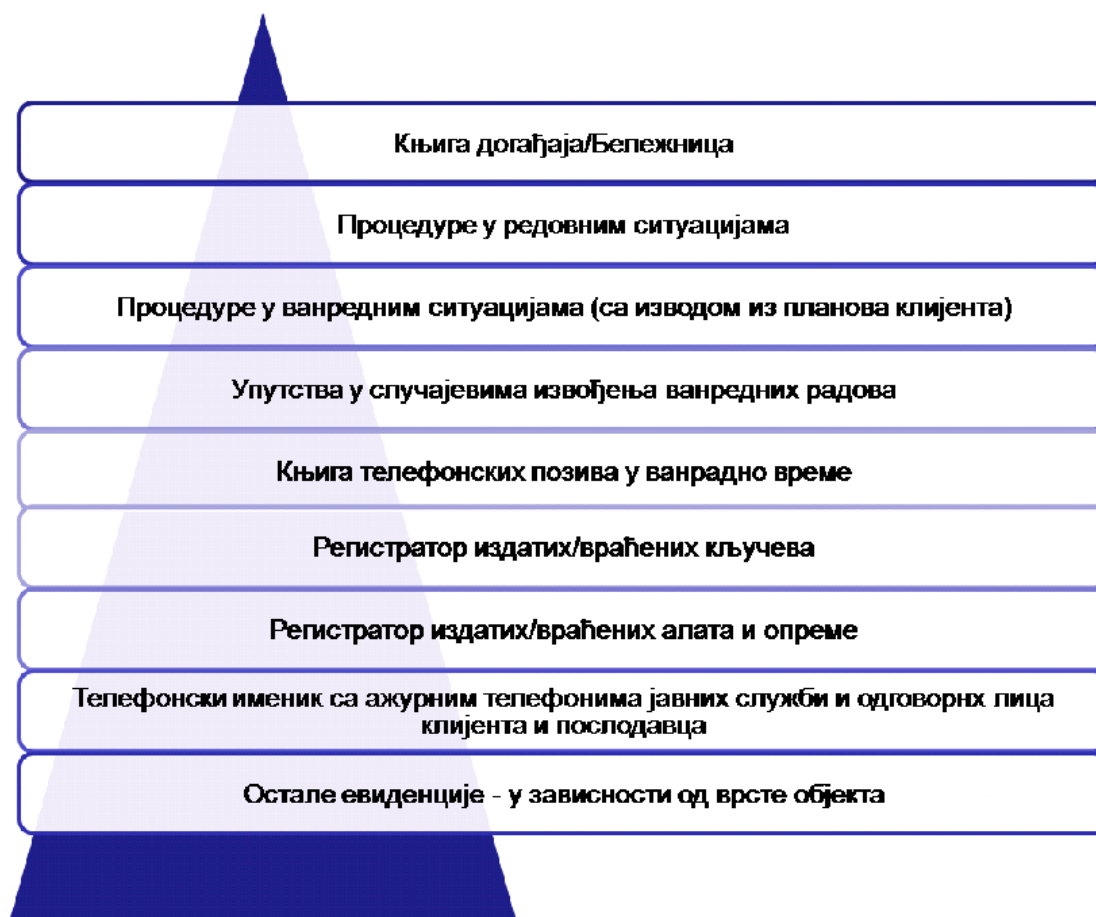
Садржај опреме варира у зависности од врсте штићеног објекта и закључака из процене ризика у заштити лица, имовине и пословања.

Додатна опрема би укључила и резервне катанце са ланцима, у случају да је потребно поново осигурати улазе и капије од покушаја провале. Даље, потребни су чекић и ексери, конопац, светла упозорења у ургенцијама, затим резервни извор светлости на батерије или соларно пуњење, резервне батеријске лампе са пуњачима или батеријама у резерви, детектори пожара или дима, торбица за прву помоћ. Вода за пиће и тоалети требало би да буду у близини просторија СлОб, како би се што мање удаљавали са радног места у току дужности. Такође је пожељно да у близини има просторију за спремање хране, као и чајник, микрорерну, решо итд. Осим тога, потребно је да има и мали фрижидер за одржавање свежине хране и воде. Потребне су и касете за обезбеђење ствари, где се одлаже лична одећа и пресвлачи у службено одело и обратно.

Документација која се држи у просторији

Ова документација може бити јако обимна и често се поспрема само у једној књизи (елаборату) у самим просторијама обезбеђења. Наравно, могуће је и да се потребна документација класификује, па се тако расподели у неколико тематских евиденција. У садашње време, са информатичком технологијом, све више се потребна документација похрањује електронским путем и јасно је да ће овај вид постајати све више стандард, а све мање изузетак. Треба узети у обзир да ће бити околности које ће диктирати да се за извештавање користи специјализовани систем обезбеђења о одређеним инцидентима или догађајима (нпр. програмске апликације за сателитско праћење возила, ИТ апликације за руковање готовином и др.).

Начелно, **елаборат документације** садржи:

Упутства за извршење задатка са детаљима као што су:

- где ићи, шта радити, кога позвати, кога упозорити
- које су линије комуникације, ко је одговоран, које му је радно време итд. у случајевима инцидента
- сталне обавезе које тачно укључују коју процедуру пратити у свакодневном послу
- план за ургентне ситуације са свим потребним детаљима за извршење посла
- копије упутстава за евакуацију како би сви који су угрожени имали начин да прате упутства
- упутства би требало да имају имена и презимена људи са различитим задацима у таквим ситуацијама као и места на која се групе састају да би се брзо и ефикасно евакуисале у свим претећим ситуацијама као што су пожар, земљотреси, поплаве, дојаве о подментутим бомбама, оружане пљачке, итд.

- податке о кључним руководиоцима или лицима овлашћеним за доношење одлука у ванредним ситуацијама
- документи који дају податке о материјалним околностима, као на пример где се налази токсични отпад, затим где се налази опрема и места за деконтаминацију, кога из спољашње средине позвати да пружи логистичку и другу подршку у ванредним ситуацијама, у зависности од типа догађаја итд.
- који запослени имају дозволе за рад са топлотним изворима, нпр. ко може да вари у објекту и сл.
- организациона шему запослених, како би могао да зна шта ко ради, за које ствари је одговоран, где му се налазе радне просторије, како да га брзо контактира и др.

Упутства у случајевима извођења ванредних радова

Ова упутства су од користи СлОб јер садрже податке о извођачима радова и свим другим лицима која обављају неку врсту посла на штићеном објекту. Садрже исцрпне детаљне планове зграда и постројења, са свим потребним локацијама и плановима електричних инсталација, водоинсталационих цеви, апарата за гашење пожара, складишта токсичних материјала, излазе и путеве евакуације, речју - садрже све релеванте податке за ефикасно обезбеђење објекта у свим околностима ванредне ситуације.

Друге књиге и евиденције:

- Књига дневних догађања, садржи запис о свим дневним догађањима, уласцима и излазима лица са дате локације као што су добављачи, запослени, посетиоци др.
- Елаборат са привременим упутствима која се ажурирају у односу на потребе свакодневног посла
- Књига телефонских позива у ванрадно време, са записаним порукама које могу бити од интереса за службу обезбеђења или за клијента
- Књига о прегледу, са подацима као што су: време, место, име особе која су прегледали, адреса или место запошљења. Ово се примењује и у случају када се претресају пакети или возила
- Списак кључева који су у надлежности службе обезбеђења, податке у вези издавања кључа и његов повраћај. Релеванти подаци су: време, датум, име лица ком је издат кључ, просторија коју кључ обезбеђује, када је исти враћен и то све пропраћено парафом СлОб. Важно је придржавати се овога, јер безбедност може да буде угрожена неовлашћеним или погрешним издавањем кључева или невраћањем истих
- Књига посетилаца, која садржи релеванте податке особа које нису запослене у компанији клијента. Ово пружа сазнања о томе где се такво лице налази док је на локацији. Изузетно, може да се тражи и потпис ових лица
- Списак возила, како би могао да се позове власник да помери ауто у случајевима да блокира прилаз или пролаз других возила
- Регистратор за изгубљене ствари, како би могло да се праати нађено и изгубљено на локацији
- Регистратор тестирања алармних система, који садрже податке о томе када су тестирани, са свим другим релевантним подацима и да ли су били исправни, или уколико не, које неправилности су уочене итд...

4.5 Техничка заштита - подршка службенику обезбеђења

Послови техничке заштите врше се употребом техничких средстава и уређаја за спречавање противправних радњи према лицима, имовини или пословању.

Влада посебном Уредбом уређује минималне техничке услове за обавезну уградњу система техничке заштите у финансијским институцијама (Тема 14).

Употребом техничких средстава и уређаја за обезбеђење лица, имовине и пословања сматрају се услуге које се пружају применом појединачних или функционално повезаних периметарских мера и средстава и механичких средстава за: противпровалну заштиту, заштиту од пожара, видео-обезбеђење, контролу приступа и изласка, сателитско праћење возила (ГПС), електрохемијску заштиту вредности, механичку заштиту и заштиту података.

Техничка средства и уређаји могу бити повезани у систем техничке заштите.

Техничка заштита спроводи се на подручју штићеног објекта или простора, приликом обезбеђења штићених лица, имовине и пословања, или приликом обезбеђења транспорта новца и вредносних пошиљки.

Није дозвољено користити техничка средства из става на начин којим се нарушава приватност других.

Када се послови заштите објекта или простора који се користе за јавну употребу врше уз употребу уређаја за снимање слике, правно лице и предузетник за приватно обезбеђење дужно је да на видљивом месту истакне обавештење да је објект или простор заштићен видео обезбеђењем, а корисник услуга је обавезан да то прихвати и архивирани снимке чува најмање 30 дана и да их, на захтев, стави на увид овлашћеном полицијском службенику.

Подаци из претходног става могу се користити само у сврху за коју су прикупљени и не могу се уступати трећим лицима или јавно објављивати, осим ако је другачије прописано или уговорено.

Правно лице, предузетник и физичко лице за послове приватног обезбеђења мора имати лиценцу Министарства за вршење следећих послова техничке заштите:

- планирања система техничке заштите
- пројектовања и надзора над извођењем система техничке заштите
- монтаже, пуштања у рад, одржавања система техничке заштите и обуку корисника

Планирање система техничке заштите врши се на основу процене ризика у заштити лица, имовине и пословања (анекс 5) коју је израдило правно или физичко лице са одговарајућом лиценцом у складу са законом.

Спектар система у овом приручнику се грубо дели на седам основних категорија:

Аларми против провале, Аларми за заштиту од пожара, Видео обезбеђење, Контрола приступа, Системи електрохемијске заштите, Сателитско праћење (ГПС) и Механичка заштита

ПРОВЕРА 4.1

ТЕМА 5 РЕДОВНЕ ПРОЦЕДУРЕ ОБЕЗБЕЂЕЊА

НЈ-1 Обезбеђење патролирањем

Обезбеђење патролирањем у штићеном објекту; Обезбеђење патролирањем у зони одговорности; Противпожарно патролирање; Тактика патролирања

НЈ-2 Контрола приступа

Врсте контроле; Процедуре контроле лица и возила

НЈ-3 Контролни центар

Контролни центар фирме за обезбеђење; Контролне собе корисника услуга; Функција и процедуре; Дежурни патролни тим контролног центра; Интервенције по дојави аларма

ПРОВЕРА 7 - Редовне процедуре обезбеђења

5.1 Обезбеђење патролирањем

Обезбеђење патролирањем у штићеном објекту

У интересу безбедности је да се сви домаћински понашају према повереној имовини и инсталираним системима техничке заштите (периметрима).

СлОб у патроли би требало да извести о случајевима који нису у складу са поменутим правилима и то:

- остављена роба поред зидова, ограда или зграда
- сва возила требало би да су паркирана на својим местима
- све отворене просторе држати чистим од материјала или робе
- да нема дрвећа са гранама које висе близу периметарске заштите оgrade или зграда
- возила, камиони и приколице не би требало да су паркирана близу периметра
- упозоравати СлОб на објекту о последицама њиховог понашања
- редовно одржавање и поткресивање шипражја и траве, како би видљивост била добра

Обезбеђење патролирањем у зони одговорности

Обезбеђење патролирањем у зони одговорности

Патролирање простором је једно од најважнијих задатака које врши СлОб. СлОб у патроли је тај кога јавност види и који у ванредним ситуацијама ради на своју иницијативу, по процедурама. Патролирање је и када СлОб (који није члан патролног тима) изађе из просторије намењене СлОб и крене у обилазак штићеног објекта и простора.

ОСНОВНИ ЗАДАЦИ ПАТРОЛЕ (мобилне и статичке):

**Мобилна
патрола**
(за више
клијената)

**Статичка
патрола**
(за истог
клијената)

1. да спречи и детектује поплаву, пожар или провалу
2. да спречи и открије превару или крађу
3. да спречи и открије штету и повреду интереса клијента
4. да обезбеди да се поштује кућни ред клијента
5. да пружи помоћ СлОб на стражарским местима
6. да учествује у процедурама у ванредним ситуацијама
7. да забележи и извести претпостављене о стању

Патролирање простором је једно од најважнијих задатака које врши СлОб. СлОб у патроли је тај кога јавност види и који у случајевима ургентности ради на своју иницијативу.

СлОб не би требало само да буде заокупљен аспектима безбедности, иако су ови његов примарни задатак, али у зависности од упуштава он има обавезу према компанији, као и да провери и извештава о стварима које се тичу здравља, сигурности, пожара и другим стварима које могу да изазову губитак компанији.

Задаци могу да се разликују у односу на природу делатности и врсте простора.

Противпожарно патролирање

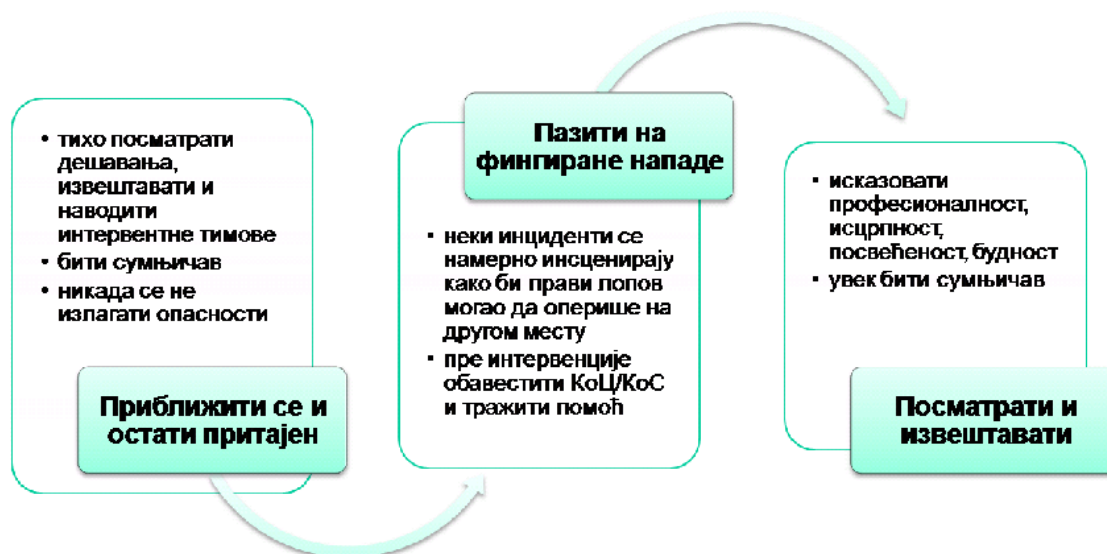
Процедуре противпожарног патролирања

СлОб треба да проверава:

- доводне инсталације - цурење уља или друге запаљиве течности
- пожарне путеве - морају бити чисти и слободни за пролаз ватрогасаца
- хидранте и другу опрему за заштиту од пожара - да ли су доступни, комплетни и исправни за употребу
- да ли има робе или било којег другог запаљивог материјала близу грејних тела
- да ли су путеви за евакуацију проходни и спремни за употребу
- опрему за варење - искључити из струје и посматрати у току хлађења
- унутрашњост и спољашњост објекта - детаљно проверити
- гасне и електричне пећи - да ли су искључени
- противпожарне апарме и сирене за узбуђивање - да ли су у функцији

Технике патролирања

У нарочито ризичним просторима СлОб би само требало да се приближи и да остане притајен. Треба да има на уму да пуно може да добије тиме што ће тихо посматрати дешавања, извештавати и наводити интервентне тимове. Ципеле са гуменим ђоновима су очигледна предност у таквим условима. Треба бити сумњичав и тако се понашати. Ако СлОб верује да има провалника у обезбеђеном простору, не сме сам да им се супротстави. Мора да обавести или центалу или полицију. СлОб никада не сме да излаже себе опасности.

СлОб треба да има на уму да се неки инциденти намерно инсценирају како би прави лопов могао да оперише на другом месту. Ако је позван да иде у проверу ванредне ситуације, мора претходно обавестити Контролни центар. Све што се нађе током патроле треба вратити на место и правилно обележити.

Ако је нешто нађено у сумњивим околностима и СлОб верује да су то докази дела, мора да обавести свог надзорника пре него предузме било шта.

Све делове простора треба проверити, као на пример вентилације, подрумске и кровне улазе и разне пролазе.

Потребно је мењати маршруту патролирања и време, да се не би развио редован распоред истих (увек имајте на уму да вас неко „типује“).

У основи, СлОб у патроли треба да посматра и извештава. Треба да искаже професионалност, исцрпност, посвећеност, будност и да буде сумњичав. Ако има чак и најмању сумњу, мора да је провери и да одмах извести о томе.

При употреби средстава везе, **увек имати на уму да вас неко слуша**, па зато немојте откривати своје намере.

5.2 Контрола приступа

Процедура контроле улаза

Основне дужности су:

- на почетку преузимања дужности проверити да ли је сва опрема за вршење дужности исправна и документација ажурна и какво је тренутно стање у објекту (лица, роба, возила)
- контролисати и, по потреби, претедати возила која улазе и излазе
- контролисати и, по потреби, претедати лица која улазе и излазе
- записати све неисправности контроле и прегледа
- уверити се у исправност прописаних докумената (путних налога и др.)
- када се врши претед возила или торби лица, учините да возач или власник сарађују и да им се не повређује приватност
- где постоје видео системи и системи контроле приступа, уверити се да су у функцији
- проверити да ли се патроле које врше обилазак објекта прате камерама или на други начин
- добро упознати простор, особље и прописана упутства

5.3 Контролни центар

Функција контролног центра

Контролни центар (КоЦ) фирме за обезбеђење и Контролна соба (КоС) клијента, је место које прима и/или прослеђује позиве за помоћ, или саветује - координира СлОб у тиму или патроли или надзорно особље у рутинским и ванредним ситуацијама.

Опрема, намештај и распоред у контролном центру је такво да се послови могу обављати ефикасно. Потребно је да грејање, хлађење, вентилација, осветљење и радна опрема буду прилагођени свим евентуалностима у току вршења посла.

Приступ у Контролни центар је рестриктиван, дозвољен је само овлашћеним лицима. Оператери КоЦ морају располагати процедурама за управљање свим кризним ситуацијама у свим врстама инцидената.

Правно лице и предузетник за послове приватног обезбеђења које поседује **лиценцу за физичку заштиту и/или лиценцу за транспорт вредности, мора имати Контролни центар.**

Правно лице и предузетник за послове приватног обезбеђења које поседује лиценцу за техничку заштиту, може да има Контролни центар.

Контролни центар је место опремљено техничким уређајима за аутоматски пријем, као и обраду алармних сигнала и других информација са удаљених објеката или возила који су заштићени средствима техничке заштите. Контролни центар мора имати дежурство током 24 часа. Правно лице и предузетник за приватно обезбеђење које има сопствени Контролни центар, мора имати мобилни тим за интервенцију по дојавном сигналу од најмање два наоружана службеника обезбеђења.

Оператер у Контролном центру дужан је да одмах обавести полицију о информацијама које указују да се врши кривично дело које се гони по службеној дужности или прекршај са елементима насиља.

Заштита података прикупљених техничким уређајима за аутоматски пријем, као и обраду алармних сигнала и других информација са удаљених објеката или возила који су заштићени средствима техничке заштите врши се у складу са одредбама закона.

Употребљена техничка средства морају, у погледу квалитета, сигурности и гаранција, испуњавати законске норме и техничке стандарде који важе у Републици Србији. Правно лице и предузетник за приватно обезбеђење одговорно је за исправност и функционалност средстава, а корисник услуга мора да осигура њихово одржавање и сервисирање у складу са законом и закљученим уговором.

Процедуре оператера

Процедуре оператера КоЦ/КоС

Контролне соба (КоС) или контролни центар (КоЦ) је место које прима и/или прослеђује позиве за помоћ, или саветује - координира СлОб у тиму или патроли или надзорно особље у редовним и ванредним ситуацијама

Функција и дужности оператера су:

ефикасни мониторинг лица, објеката и имовине клијената, применом прописаних упутстава (процедура) и помоћу телефона, радио уређаја и других врста савремених телекомуникација (ГПС, ПАД, Палм и др.) и информационих технологија (ИТ)

стално праћење (мониторинг) стања безбедности објеката, како би по откривању инцидента (ванредне ситуације) могао да изврши основну надлежност - да организује и координира интервенцију властитих мобилних патрола, полиције и СлОб на објекту - у циљу ефикасне интервенције

вођење регистра свих кључева (или приступних лозинки) клијената

праћење и регистровање времена издавања - враћања кључева, ко их узима/враћа и када

увид у операције КоЦ

детално познавање процедура

радио и телефонске процедуре

процедуре поступака по дојавном сигналу

процедуре у ванредним ситуацијама

процедуре позивања (спискови запослених и надлежних)

брзо налажење и употреба извештаја

Идентификација аларма

(Напомена: За проверу алармног сигнала, идентификација аларма се може или не може применити)

Након пријема алармног сигнала, и као могућност да аларм буде отказан од стране овлашћеног корисника, контролни центар ће омогућити одлагање од не више од 120 секунди пре него што обавести полицију.

Алармни сигнали примљени из намерно активираних уређаја су изузети из идентификације аларма.

Током одлагања идентификације аларма, контролни центар може покушати да контактира корисника из просторијама руководиоца и / или прими телефонски позив од стране корисника, како би се утврдило узрок алармног стања и идентификовати га као стварни или лажан.

Када корисник откаже алармно стање током филтрираног одлагања аларма коришћењем његове овлашћене пасс шифре, аларм се такође идентификује као лажан.

Временски параметри за идентификацију аларма

(Напомена: За верификовање алармних стања важе утврђени алармни временски параметри)

Контролни центар треба да предузме мере да се успостави комуникацију са одговарајућим хитним службама, или почиње идентификацију у следећим терминима од пријема алармног сигнала:

- за намерно активираних аларме: 30 с за 80% од примљених сигнала и 60 с за 98,5% од примљених сигнала;
- за све остале аларме 90 с за 80% од примљених сигнала и 180 с за 98,5% од примљених сигнала

Трансмисија грешака

Ако контролни центар добије грешку у преносу или прекид преноса, треба поступити на један од следећих начина:

- оператер контролног центра треба да настоји да контактира надгледани простор и/или корисника, да би утврдио узрок
- ако пренос грешке траје непрекидно више од 90 секунди, онда би контролни центар требало да спроведе своју уговорну обавезу (или шаље мобилну патролу у проверу аларма или само обавештава клијента и/или полицију и/или сервисера).

Стварни (верификовани) Аларми

(Идентификација верификованих аларма ће бити договорена писаним уговором)

Верификовани аларм је стање аларма где неовлашћени улазак или покушај неовлашћеног уласка у надгледани простор, као детектован од противпробалног алармног система и пренетог у контролни центар, је верификован применом једне од следећих метода и сматра се да се ради о стварном упада или стварном покушају упада:

Узастопно верификован

За алармно стање се сматра да је узастопно (секвенцијално) верификован:

Сценарио I - Комбиновани ефекат од два одвојена алармна сигнала стигла у контролни центар из истог надгледаног простора.

Сценарио II - Где је само један алармни сигнал послат од стране алармног система у надгледаном простору у контролни центар идентификован као узастопно верификовано алармно стање (Алармна централа у надгледаном простору је примила два одвојена и независна алармна сигнала од противпробалног алармног система и комбиновањем шаље га контролном центру као узастопно верификован алармни сигнал).

Сценарио III - Грешка у преносу (пореком из противпровалног алармног система са више од једне сигналне путање) и услови грешака могу се идентификовати као стварни аларм у узастопном процесу верификације.

Визуелно верификован

Да би алармно стање било сматрано као визуелно потврђено, оператер контролног центра мора да изврши један од следећих начина за најмање 30 секунди, ако нема претходних доказа, али у временским параметрима наведеним у Делу А2:

- оператер у контролном центру треба да види слике из надгледаног простора директно и у реалном времену, и/или
- слике треба да буду претходно снимљене на опреми за снимање (ДВР) у контролном центру и оператер контролног центра треба да прегледа снимљене слике, и/или
- слике треба да буду снимљене на опреми за снимање у Алармној централі или ДВР у надгледаном простору и оператер контролног центра треба да прегледа снимљене слике.

Чим оператер у контролном центру донесе одлуку, по прописаним процедурама, да су слике које проистичу из надгледаног простора такве да потврђују стварни упад или стварни покушај упада у надгледани простор, алармни сигнал треба да буде означен као визуално верификован алармни сигнал.

Аудио верификован

Да би алармно стање било сматрано као аудио потврђено, оператер контролног центра мора да активира један или више микрофона у надгледаном простору и слуша - у периоду наведеном у наставку мора бити минимум 30 секунди или претходних снимака:

- оператер контролног центра треба да слуша звуке које се преносе из надгледаног простора директно и у реалном времену, и/или
- звуци треба да буду претходно снимљени на опреми за снимање у контролном центру и оператер контролног центра треба да преслуша снимљене звуке, и/или
- звуци треба да буду снимљени на опреми за снимање у Алармној централі у надгледаном простору и оператер контролног центра треба да преслуша снимљене звуке.

Чим оператер у контролном центру донесе одлуку, у складу прописаних процедура, да су звуци који проистичу из надгледаног простора такви да потврђују стварни упад или стварни покушај упада у надгледани простор, алармни сигнал треба да буде означен као аудио верификован алармни сигнал.

Клијент/корисник верификован

Да би алармно стање било сматрано верификовано од стране клијента / корисника, контролни центар ће проверити ауторизацију овлашћеног лица клијента/корисника, или њихове службе обезбеђења (мобилне патроле за одзив на аларм), у ком случају контролни центар може контактирати само клијент/корисник /службеник обезбеђења задужен за надгледани простор, који ће утврдити узрок алармног стања и одредити га као стварни или лажни. Клијенти претходно морају да обезбеде контролном центру контакт са најмање два имена контакт особа које имају способност да реагују и да ће интервенисати у надгледаном простору, обично у року од 30 минута од пријема позива из контролног центра, са кључевима (шифрама) и могућности да разоружају алармни систем.

ПРОВЕРА 5.1

ТЕМА 6 ПРОЦЕДУРЕ У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА

НЈ-1 Ванредне ситуације

Појам и дефиниција; Узроци; Концепт приправности на инциденте; Редослед основних поступака службеника обезбеђења у свим ванредним ситуацијама; Додатни поступци службеника обезбеђења у различитим ванредним ситуацијама; садржај почетне информације јавним службама у случају настанка ванредне ситуације

ПРОВЕРА 8 - Процедуре у ванредним ситуацијама

6.1 Ванредне ситуације, појам и дефиниција

Ванредна ситуација је стање када су ризици и претње или последице катастрофа, ванредних догађаја и других опасности по становништво, животну средину и материјална добра таквог обима и интензитета да њихов настанак или последице није могуће спречити или отклонити редовним деловањем надлежних органа и служби, због чега је за њихово ублажавање и отклањање неопходно употребити посебне мере, снаге и средства уз појачан режим рада (чл. 8. т. 1. Закона о ванредним ситуацијама).

Оспособљена правна лица су привредна друштва и друга правна лица која су оспособљена и опремљена за заштиту и спасавање, као што су комунална, грађевинска, водопривредна, предузећа која газдују шумама, угоститељска, рударска и транспортна привредна друштва и друга правна лица, **привредни субјекти из области приватног обезбеђења**, привредна авијација, удружења, савези, друштва, и клубови из области ватрогаства, кинологије, ронилаштва, наутике, алпинизма, спелеологије, радио-аматерства, Горска служба спасавања, извиђачи и други субјекти од значаја за заштиту и спасавање (чл. 8. т. 25. Закона о ванредним ситуацијама).

Узроци ванредних ситуација

Концепт приправности на инциденте

СРПС ИСО/ПАС 22399, Друштвена безбедност - Смерница за приправност на инциденте и управљање континуитетом операција

Ова смерница служи као водич организацијама - приватним, владиним и невладиним организацијама - у развијању специфичних критеријума

приправности на несреће, континуитета извођења операција и пројектовања одговарајућег система управљања кризом.

Основни и додатни поступци у ванредним ситуацијама

Основни поступци СлОб у свим ванредним ситуацијама

Основна сврха успостављања система обезбеђења је заштита лица, имовине и пословања. Систем се успоставља на основу закључака из процене ризика, који садржи и план третирања ризика и одобрава од стране одговорних лица организације. У зависности од степена идентификованих ризика и расположивих ресурса организације. Уколико су ресурси за третман ризика ограничени, план третирања ризика треба да јасно идентификује редослед приоритета по коме ће појединачне опције третирања ризика бити примењене.

Када постоји свест о потреби успостављања интегрисаног система обезбеђења (оптимални однос система техничке и физичке заштите), онда је вероватноћа раног откривања инцидента већа, а реаговање на инцидент зависи од стручне оспособљености и професионалности СлОб.

Прави изазов за нови Закон о ванредним ситуацијама је да на дужу стазу издржи својинске промене, као што су приватизација у сектору јавних услуга, смањење учешћа јавне својине и друге, које у условима развијеног тржишта захтевају и **прерасподелу надлежности између јавног и приватног сектора безбедности** у којој јавни сектор неће више имати надлежности које су својевремено успостављене због заштите друштвене својине, већ ће на рачун њих подићи капацитете на заштити живота и личне безбедности свих људи и на заштити јавне својине, **док ће приватни сектор у далеко већој мери преузети одговорност за заштиту приватне и задружне својине, уз пружање других услуга у приватном сектору безбедности.**

Без обзира на врсту и интензитет инцидента, СлОб мора знати да су **оптимални основни поступци** следећи:

Корак I: узбуњивање угрожених

Корак II: обавештавање хитних служби и надлежних органа

Корак III: организовање евакуације

Корак IV: отклањање непосредног извора опасности

Корак V: помоћ повређеним и настрадалим

Корак VI: обезбеђење лица места и приступа

Корак VII: евидентирање сведока и заштита информација и доказа

Корак VIII: обезбеђење услова за истражне мере и радње

Корак IX: асистирање надлежним органима и службама на месту догађаја

Корак X: припрема и израда извештаја

Додатни поступци СлОб у ванредним ситуацијама

Поред основних поступака СлОб у реаговању на инцидент (било коју врсту ванредне ситуације), потребно је да, у зависности од врсте инцидента, додатно уради и следеће:

- 1) У случају ДОЈАВЕ АЛАРМА у Контролни центар:
 - а. провери да ли се ради о провали или пожару,
 - б. провери да ли је аларм стварни или лажни
- 2) У случају ПОЖАРА:
 - а. не излаже себе и друге опасности (неразумном ризику)
 - б. организује спашавање имовине
- 3) У случају ПОВРЕЂИВАЊА:
 - а. процени узроке, врсту и степен повређивања
 - б. не излаже себе и друге опасности (неразумном ризику)
- 4) У случају већих НЕСРЕЋА (катастрофе, акциденти):
 - а. процени размере и угрожене
 - б. обезбеди лица и имовину не излажући се неразумном ризику

Почетне информације за позивање јавних служби

ПРОВЕРА 6.1

ТЕМА 7 ПОЖАР

НЈ-1 Систем заштите од пожара

Дефиниција и ефекти пожара; Категорије угрожености од пожара; Организовање заштите од пожара према угрожености од пожара; Правила заштите од пожара; Противпожарна стража; Основна обука запослених; Посебна обука из области заштите од пожара

НЈ-2 Феномен пожара

Извори топлоте; Други уобичајени узроци ватре; Троугао пожара; Ширење ватре; Класификација ватре; Принцип гашења пожара

НЈ-3 Апарати за гашење пожара

Главни делови апарата; Врсте апарата према категорији ватре и смесе за гашење; Шифре боја етикета по врстама апарата; Употреба апарата

НЈ-4 Процедуре за заштиту од пожара

Превентивне мере; Редослед поступака службеника обезбеђења у ситуацијама пожара; Садржај почетне информације јавним службама у случају настанка пожара

ПРОВЕРА 9 - Пожар

7.1 Систем заштите од пожара

Пожар је процес неконтролисаног сагоревања којим се угрожавају живот и здравље људи, материјална добра и животна средина

Систем заштите од пожара (у даљем тексту: заштита од пожара) обухвата скуп мера и радњи за планирање, финансирање, организовање, спровођење и контролу мера и радњи заштите од пожара, за спречавање избијања и ширења пожара, откривање и гашење пожара, спасавање људи и имовине, заштиту животне средине, утврђивање и отклањање узрока пожара, као и за пружање помоћи код отклањања последица проузрокованих пожаром.

Категорије угрожености од пожара

Објекти, делатности и земљишта деле се по категоријама угрожености од пожара:

I категорија - са високим ризиком од избијања пожара

обавезно обезбеђује технички опремљену и обучену ватрогасну јединицу са потребним бројем ватрогасаца

II категорија - са повећаним ризиком од избијања пожара

обавезно организује спровођење превентивних мера заштите од пожара и стално дежурство са потребним бројем лица стручно оспособљених за спровођење заштите од пожара)

III категорија - са извесним ризиком од избијања пожара

обавезно организује спровођење превентивних мера заштите од пожара с потребним бројем лица стручно оспособљених за спровођење заштите од пожара

Организовање заштите од пожара према угрожености од пожара

Власник односно корисник објекта или земљишта и привредно друштво односно друго правно лице разврстано у **прву категорију** угрожености од пожара обавезно је да обезбеди технички опремљену и обучену ватрогасну јединицу са потребним бројем ватрогасаца.

Власник односно корисник објекта или земљишта и привредно друштво односно друго правно лице разврстано у **другу категорију** угрожености од пожара обавезно је да организује спровођење превентивних мера заштите од пожара и стално дежурство са потребним бројем лица стручно оспособљених за спровођење заштите од пожара (посебна обука за заштиту од пожара).

Власник односно корисник објекта или земљишта и привредно друштво односно друго правно лице разврстано у **трећу категорију** угрожености од пожара обавезно је да организује спровођење превентивних мера заштите од пожара с потребним бројем лица стручно оспособљених за спровођење заштите од пожара (основна обука за заштиту од пожара).

Министар надлежан за унутрашње послове прописује потребну техничку опремљеност ватрогасне јединице и број ватрогасаца, као и потребан број лица стручно оспособљених за спровођење заштите од пожара.

Правила заштите од пожара

Власник односно корисник пословних, индустријских и објеката јавне намене, објеката блоковског типа и подземних гаража и објеката у трећој категорији угрожености од пожара и скупштина зграде односно савет зграде у стамбеним објектима доносе Правила заштите од пожара која обухватају:

- 1) организацију технолошких процеса на начин да ризик од избијања и ширења пожара буде отклоњен, а да у случају његовог избијања буде обезбеђена безбедна евакуација људи и имовине и спречено његово ширење;
- 2) заштиту од пожара у зависности од намене објекта са потребним бројем лица оспособљених за обављање послова заштите од пожара;
- 3) доношење Плана евакуације и упутства за поступање у случају пожара;
- 4) начин оспособљавања запослених за спровођење заштите од пожара.

План евакуације и упутства за поступање у случају пожара из става 1. тачка 3) морају бити истакнути на видљивом месту.

Противпожарна стража

Противпожарну стражу дужно је да организује:

- 1) лице које претаче запаљиве течности или запаљиве гасове у количини изнад 5 м³;
- 2) лице које изводи радове заваривања, резања и лемљења, користи отворени пламен или алат који приликом коришћења варници у просторији која није посебно прилагођена за обављање тог посла или на удаљености од 200 м од руба шуме;
- 3) организатор јавног скупа или приредбе на којој постоји опасност од избијања пожара.

Под противпожарном стражом подразумева се присуство лица оспособљених за спровођење мера заштите од пожара са одговарајућом противпожарном опремом.

Основна обука запослених

Основна обука из области заштите од пожара организује се за све запослене, најкасније у року од једне године од дана ступања на рад.

Основну обуку и практичну проверу знања запослених обављају овлашћена правна лица и лица која раде на пословима заштите од пожара.

Програм основне обуке доноси послодавац односно руководилац државног органа, органа аутономне покрајине или органа јединице локалне самоуправе, по прибављеној сагласности Министарства.

Провера знања запослених врши се једном у три године.

Запослени су дужни да присуствују обуци и провери знања из области заштите од пожара и да се у раду придржавају прописаних упутстава, упозорења, забрана, мера заштите од пожара, као и да у случају пожара приступе гашењу пожара.

Посебна обука из области заштите од пожара

Лица која раде на пословима заштите од пожара дужна су да похађају посебну обуку из области заштите од пожара и положи стручни испит најкасније у року од годину дана од дана заснивања радног односа, односно распоређивања на послове заштите од пожара.

Лица која су се као припадници Војске Србије стручно оспособљавала на курсевима заштите од пожара, по програму који је усклађен са Министарством, стичу право на полагање стручног испита без обавезе похађања посебне обуке.

Стручни испит се полаже пред комисијом Министарства.

Врсту и програм обуке, обим и услове посебне обуке, начин полагања, висину трошкова стручног испита, прописује министар.

7.2 Феномен пожара

Постоји више дефиниција и описа пожара, али уопштено, то је резултат хемијске реакције између запаљиве материје и тачном комбинацијом кисеоника и извора топлоте.

Узроци ватре

Иницијални извори који могу да изазову варницу су:

- варнице од варења или машина нпр.
- пламен од отворених ватри, бакљи, бојлера итд.
- топле површине као рингле, прегрејавање мацина, трљање итд.
- грејалице, итд.
- уобичајени узроци ватре
- процес или елемент из извора који су горе наведени
- постоје и кварови на електрици који изазову варницу али постаје ватра уколико је довољно велика да запали гориво и тако иницира настанак ватре

Други уобичајени узроци ватре су:

- преоптерећење струјних кола,
- стара инсталација или лоши спојеви који варнице или генеришу топлоту,
- лоше одржавање
- мањак вентилације или хлађења
- статички електрицитет итд.
- апарати за загревање: одећа остављена на грејалицама, варнице на каминима или пећницама који се хладе без надзора а близу запаљивих материјала, неисправни термометри итд.

- процес опасности: прегрејавање машина, топлота која се генерише трењем, неконтролисане варнице, квар у процесу хлађења, хемијска реакција, вентилација лошег квалитета, неисправни електричне инсталације итд.
- запаљива прашина: лоше вађење, процес близу топлоте или извора варница, без система изолације, без надзора или система за мерење итд.
- непажња: пушење, непажња при заваривању, бушењу, сечењу, играње са сигурносном опремом, свесно удаљавање СлОб итд.
- лоше одржавање простора: цурење горива или нафте или уље, просуто а неочишћено, препуне корпе за отпатке и ђубре, недостатак сигурносних процедура за уклањање запаљивог отпада итд.
- спонтана запаљивост: хемикалије које нису похрањене на потребној температури, неисправно помешане хемикалије, запаљив отпад и материјал остављен без надзора итд.

Троугао пожара

Како би се боље разумео принцип спречавања пожара, важно је да се схвате основи горења. Да би ватра почела и наставила, мора да постоје три елемента. Први је **горива материја**, други је **кисеоник** и трећи је **топлота** (варница или енергија која запали гориво).

Ова три елемента су позната као **троугао пожара** и обично се описују на следећи начин:

Горива материја: било која чврста, течна или гасовита материја која гори

Кисеоник: процес горења који користи кисеоник у својој близини да одржи ватру и не може да настави уколико нема довољног нивоа кисеоника

Топлота: гориво и кисеоник ће, сем у изузетним околностима као што је спонтано запаљивање, остати стабилни и сигурни све док се не доведе извор топлоте: пламен, варница или извор енергије који се генерише близу горива. Овај извор топлоте мора да има довољно високу температуру да би запалио ватру. Када се комбинује са одговарајућом количином кисеоника може да резултира процесом запаљивања.

Ови елементи су међусобно зависни и док се један елемент не уклони, пожар се не може угасити.

Ширење ватре

Ватра може да се шири на три начина:

Спровођењем - где се топлота преноси са једног тела на друго у директном контакту. Примери су метална кашика у топлом чају или машица за ватру остављена у ватри и тако ће топлота да путује по кашики или машици.

Циркуларно - где се топлота шири у кружном току. Загрејан ваздух се шири и диже, па чак и ако је пламен на нивоу пода, довољно загрејан ваздух може да запали гориве материје на вишим нивоима.

Радијацијом - где се топлота преноси са једног тела на друго директним зрацима топлоте која путују као светлост. Добар пример је ребро на грејалици и када се парче новине или одеће стави довољно близу. Иако контакт није неопходан, папир или одећа се запале.

Класификација ватре

Ватра се дели на четири категорије:

У ЕУ (норма ЕН2) од 2005. године уведена је **нова категорија ватре Ф** - пожари биљних и животињских масти и уља. Гаси се апаратима класе Ф, који садрже смесу калијум ацетата (уз калијум цитрат и калијум бикарбонат) који у контакту са горућим уљем формирају сапунасти заштитни слој на површини уља који спречава доток кисоника и ново запаљење.

7.3 Апарати за гашење пожара

Главне компоненте апарата за гашење су:

- посуда - контејнер: у зависности од нивоа притиска потребног за пражњење садржаја (вода, пена итд.) посуда мора бити чврсте конструкције, углавном од метала, али и од квалитетне пластичне масе
- излазно црево: за усмеравање средства за гашење кроз млазницу
- осигурач ручице: показивач да ли је апарат коришћен или за спречавање случајног пражњења
- ручица или опруга: за ослобађање или контролу пражњења средства за гашење
- млазница: може бити стално отворена (пена, вода), или имати полугу за контролу пражњења (прах, CO₂)
- садржај посуде - контејнера: средство за гашење, вода, пена итд.

- излазно црево од дна посуде за испуштање воде/пене под притиском

Шифре боја етикета

ЕУ захтеви сада налажу да сви цилиндри (посуде) за апарате за гашење пожара буду црвене боје. Средство за гашење је идентификовано употребом траке у боји, налепнице итд. Неопходно је да се цилиндар и налепница провере и средство за гашење идентификује пре него што се апарат употреби.

Врсте апарата за гашење према категорији ватре и смесе за гашење

Деле се на ручне и преносне (зависно од количине смесе за гашење), који се производе за гашење различитих узрочника ватре. Сваки тип апарата за гашење пожара има шифру боје на етикету, ради лакше идентификације.

Принципи гашења пожара

Докле год су присутни гориво, кисеоник и топлота, ватра ће наставити да гори. Основни принцип гашења је да се одстрани један од елемената горења који чини троугао ватре, да би се пожар ставио под контролу и угасио. Постоје три начина да се то постигне:

- УКЛАЊАЊЕМ ГОРИВЕ МАТЕРИЈЕ (нпр. завртање вентила за доток гаса)
- УГУШИВАЊЕМ (уклањање или смањење кисеоника)
- ХЛАЂЕЊЕМ (најчешће водом)

Употреба апарата за гашење

За правилну употребу неопходна је обука и искуство. Користи се у фази почетног гашења пожара. Корисник увек мора, пре него што се супротстави ватри, предузети мере за властиту безбедност и унапред знати правце безбедног извлачења из подручја захваћеног пожаром.

Због своје величине и захтева конструкције (смеса под притиском) апарати за гашење имају мале количине смесе за гашење. Највећи и најпопуларнији апарат

за гашење на воду, на пример, садржи само 9 лит воде. Тачно време пражњења смесе из апарата за гашење је немогуће израчунати, јер зависи од величине посуде, средње коришћеног притиска, врсте смесе и др. Просечно време пражњења апарата за гашење је од 8 сец до 60 сец.

Употреба апарата за гашење

- прочитај или се преслишај о **упутству за употребу апарата** за гашење
- провери да ли је тај **апарат подобан за гашење тог типа пожара**
- провери да ли је **осигурач (пломба) на месту**
- **принеси апарат** за гашење на потребну локацију
- **унапред осмисли правац за безбедно извлачење** из пожара, како не би упао у замку
- **одстрани осигурач** са апарата за гашење
- једном руком **притисни ручицу**
- другом руком **усмери црево са млазницом** према ватри
- посуду држи **усправно**
- притиском на ручицу смеша за гашење под притиском ће излазити кроз отвор црева (које иде од дна посуде), па је током гашења потребно **нагнути посуду** и омогућити да цео садржај буде искоришћен за гашење
- **притисни полугу** да се смеша ослободи. Тамо где је предвиђено, полугом контролиши количину смесе коју испушташ из посуде
- не гаси пламен, **нишани жариште пожара** усмеравајући црево дуж основне зоне ширења ватре, настојећи да равномерно распоредиш садржај апарата за гашење дуж жаришта
- води рачуна **да млаз под притиском не распирује ватру** и не допринесе ширењу пожара
- води рачуна о **опасности од дима**. Дим се шири по плафону и спушта по зидовима, па када се простор испуни димом или када се наталожи, он постепено излази из просторије кроз разне отворе или се таложи на поду
- обрати пажњу на **токсична испарења** која се стварају сагоревањем, а чија концентрација зависи од гориве материје као што је нпр. пластика и сл.

Упозорење: Када је црево са млазницом фиксирано као код апарата за гашење на угљендиоксид, увери се да је млазница усмерена према жаришту пожара пре него што ослободиш смесу под притиском, како би избегао повреде коже руке услед смрзавања смесе током пражњења.

7.4 Процедуре за заштиту од пожара

У зависности од категорије угрожености од пожара штићеног објекта, редовне процедуре противпожарног патролирања, процедуре по откривању пожара и садржај информације јавним службама о дојави пожара, приказане су у Теми 5 и Теми 6.

ПРОВЕРА 7.1

ТЕМА 8 БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ

НЈ-1 Законска регулатива, стање и потребе приватног обезбеђења

Закони и прописи; Акт о процени безбедности и здравља на раду и у радној околини; Чек листе за процену безбедности и здравља на раду и у радној околини службеника обезбеђења (европски стандарди)

НЈ-2 Лична заштитна опрема

Кациге за главу, непробојни прслуци, заштитне наочаре, маске, штитници за уши, рукавице, заштитна обућа и одећа

ПРОВЕРА 10 - Безбедност и здравље на раду

8.1 Законска регулатива, стање и потребе приватног обезбеђења

СлОб, док је на дужности, представља особу од ауторитета. Чак и у случајевима када његове дужности не обухватају непосредно и одговорност за безбедност или пожар, од њега се, у случају инцидента или несреће, очекује да има основно знање о процедурама у таквим ситуацијама. Ово ће омогућити СлОб да дејствује, или понуди помоћ и смернице када је то потребно.

Ова област је у Р Србији детаљно уређена Законом о безбедности и здрављу на раду и Правилником о евиденцијама у области безбедности и здрављу на раду. У оквиру Министарства рада запошљавања и социјалне политике формирана је Управа за безбедност и здравље на раду, која врши надзор над спровођењем закона. Може се рећи да је у Р. Србији, у спровођењу овог закона, постигнут огроман напредак у претходних пар година.

Акт о процени ризика по безбедност и здравље на раду

Закон о безбедности и здрављу на раду изричито налаже обавезу послодавца да донесе **Акт о процени ризика по безбедност и здравље на раду и у радној околини**, којег израђује лиценцирано лице (правно или физичко), уз активно учешће послодавца и запослених.

Процена ризика по безбедност и здравље на раду и у радној околини и мере које послодавац утврди, обезбеђују се применом прописа о безбедности и здрављу на раду и других прописа, а примењују се ради отклањања опасности и штетности на радном месту и у радној околини, односно ради отклањања или смањења ризика, у обиму којим се спречава повреда на раду, оштећење здравља или обољење запосленог.

Процена ризика заснива се на систематском евидентирању и процењивању свих фактора у процесу рада, могућих врста опасности и штетности на радном месту и у радној околини, које могу да проузрокују повреду на раду, оштећење здравља или обољење запосленог.

Проценом ризика сагледавају се организација рада, радни процеси, средства за рад, сировине и материјали који се користе у технолошким и радним процесима, средства и опрема за личну заштиту на раду, као и други елементи који могу да изазову ризик од повреда на раду, оштећења здравља или обољења запосленог.

Ризик повећане понуде радне снаге на тржишту

У отежаним условима пословања, пораста стопе незапослености и повећане понуде радне снаге на тржишту, у погледу односа послодаваца према запосленима расте и ризик од мобинга.

Детерминисаност сектора - аутсорсинг услуга обезбеђења

Велики број компанија данас уступају функцију обезбеђења фирмама за приватно обезбеђење, јер то није област њихове основне делатности, и што на тај начин:

- смањују трошкове;
- усмеравају се на обављање основне делатности;

Остали чести разлози за то су:

- избегавање (суочавање са инцидентима, технички и људски тизици) који прате делатност обезбеђења, и пренос ризика на професионалну фирму за обезбеђење

Висока конкурентност у сектору

Жестока конкуренција у сектору приватног обезбеђења утиче на закључење уговора са клијентима на начин да се закључују по критеријуму „најниже понуђене цене“, а не „најбоље понуде“ - која карактерише оне фирме за обезбеђење које гарантују квалитетне услуге и радне услове запослених у духу поштовања колективних уговора, закону о раду и обавеза и одговорности према запосленима у примени превенције и мера по безбедност и здравље на раду и радној околини.

Нелојална конкуренција у сектору при добијању уговора о обезбеђењу нарушава углед сектора (аматеризам, рад на црно итд.) и има негативне импликације по безбедност и здравље на раду запослених.

Флексибилност и атипичност сектора

У сектору којег карактерише изразита конкуренција и променљив и релативан однос према захтевима клијената, врло често се догађа да фирме за приватно обезбеђење, да би задржали конкурентност и удовољили захтевима клијената, често прихватају изазове. Они се огледају у пословној политици двоструке флексибилности - од попуњавања високо стручним, обученим кадровима, до ангажовања „атипичних“ кадрова (који су јефтинији на тржишту).

- Акт о процени ризика по БЗР обавезно садржи закључак:

сва радна места на којима је извршена процена ризика

радна места која су утврђена као радна места са повећаним ризиком

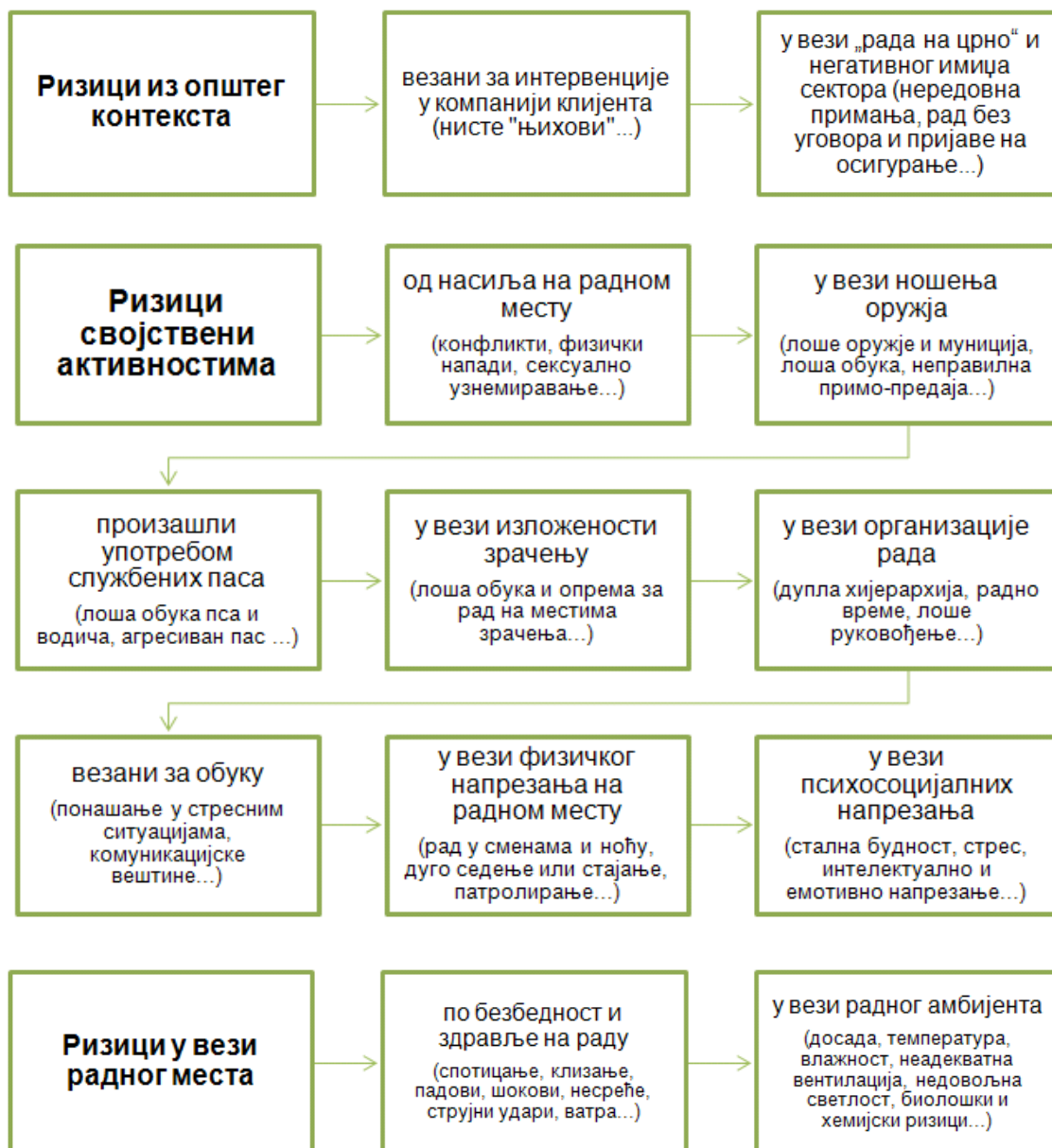
приоритете у отклањању ризика

изјаву послодавца којом се обавезује да ће применити све утврђене мере за безбедан и здрав рад

У Р. Србији, за разлику од европских држава, још увек нису озваничене „чек листе“ за процену безбедности по здравље на раду и у радној околини службеника обезбеђења, али се њихово доношење очекује.

Ризици у вези безбедности на раду СлОб

(Европске Чек листе)

8.2 Лична заштитна опрема:

У Србији још увек не постоје посебни прописи о садржају заштитне опреме Слоб, али би она, у зависности од врсте послова, требала да садржи и кациге за главу, непробојне прслуке, заштитне наочаре, маске, штитнике за уши, рукавице, заштитну обућу и одећу.

ПРОВЕРА 8.1

ТЕМА 9 КЛИЈЕНТИ И КВАЛИТЕТ

НЈ-1 Принципи опхођења према клијенту

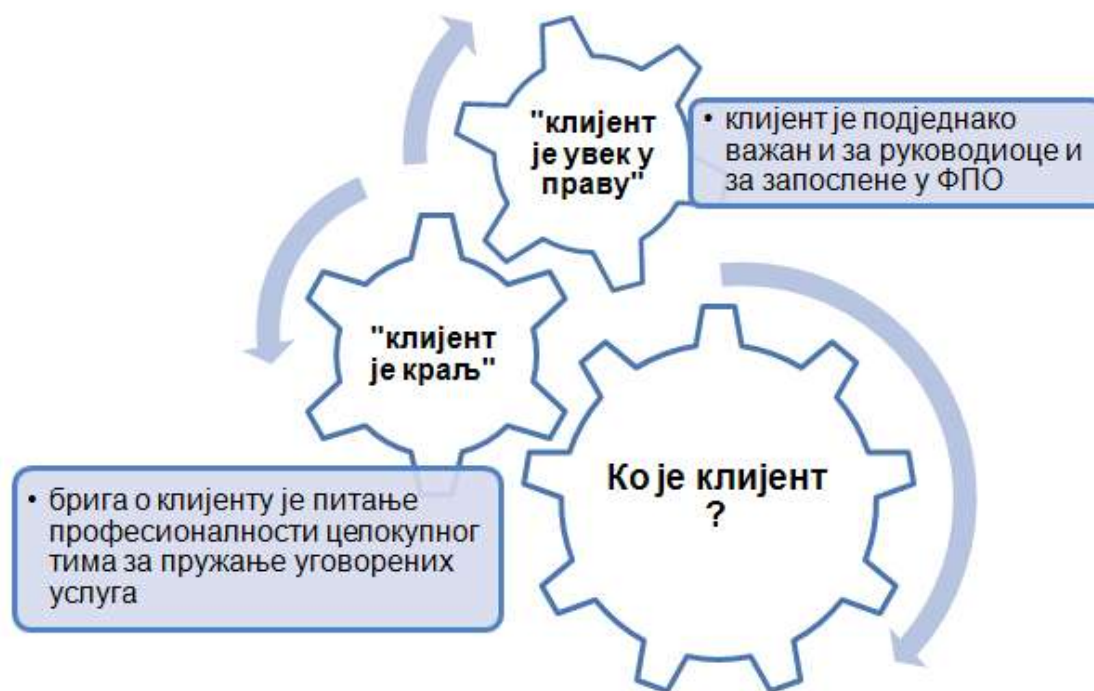
Однос према клијенту; Улога службеника обезбеђења у спровођењу принципа система квалитета управљања (ИСО 9001); Утицај службеника обезбеђења на квалитет услуга обезбеђења (СРПС А.Л2.002); Утицај клијента на квалитет услуга обезбеђења

ПРОВЕРА 11 - Клијенти и квалитет

9.1 Принципи опхођења према клијенту

Ко је клијент ?

Садашња дефиниција клијента као неког ко купује ствари или услуге - је веома штура.

Брига о клијенту није нова вештина, већ једноставно питање бављења људима на одговарајући начин. Клијент је свако од кога компанија има корист, а потенцијални клијент је и било ко други.

Важност пословне политике за бригу о клијенту

Клијенти, током боравка у просторијама компаније, имају право да очекују да им се посвети одговарајућа брига и пажња. У пословним просторијама принципи за руководство или безбедност клијената су следећи:

- слушање њихових потреба
- представљање доброг имиџа компаније
- понуђен пријатан амбијент
- бављење жалбама
- оданост клијенту

Брига о клијенту и служба обезбеђења

За фирме за приватно обезбеђење (ФПО) и СЛОБ, важни практични аспекти бриге о клијенту и посетиоцима клијента обухватају и одржавање свакодневног безбедног амбијента.

Ту се мисли на елементарне ризике, као што су:

- клизаве површине
- препреке или опасни елементи који могу да изазову оклизнућа, спотицања или падове
- редовно одржавање пожарних излаза и противпожарних пунктова
- потенцијалне увреде или крађе од стране посетилаца или запослених
- сваки облик губитка или оштећења по личност или имовину клијента, укључујући возила на паркингу компаније.

Брига о клијенту подразумева да клијенти, иако су посетиоци пословног простора, имају право да буду заштићени од сваког ризика док су у посети.

Да би био ефикасан или део ефикасне пословне политике за бригу о клијентима, СлОб мора да зна пословну политику руководства по питању њихових клијената и да у потпуности примењује или обезбеђује оне области пословне политике који се односе на његове функције, дужности и одговорности.

На крају, у случајевима када се појаве проблеми, СлОб мора бити део система извештавања, како би се осигурало да надлежнима буде скренута пажња на ове проблеме ради њиховог решавања.

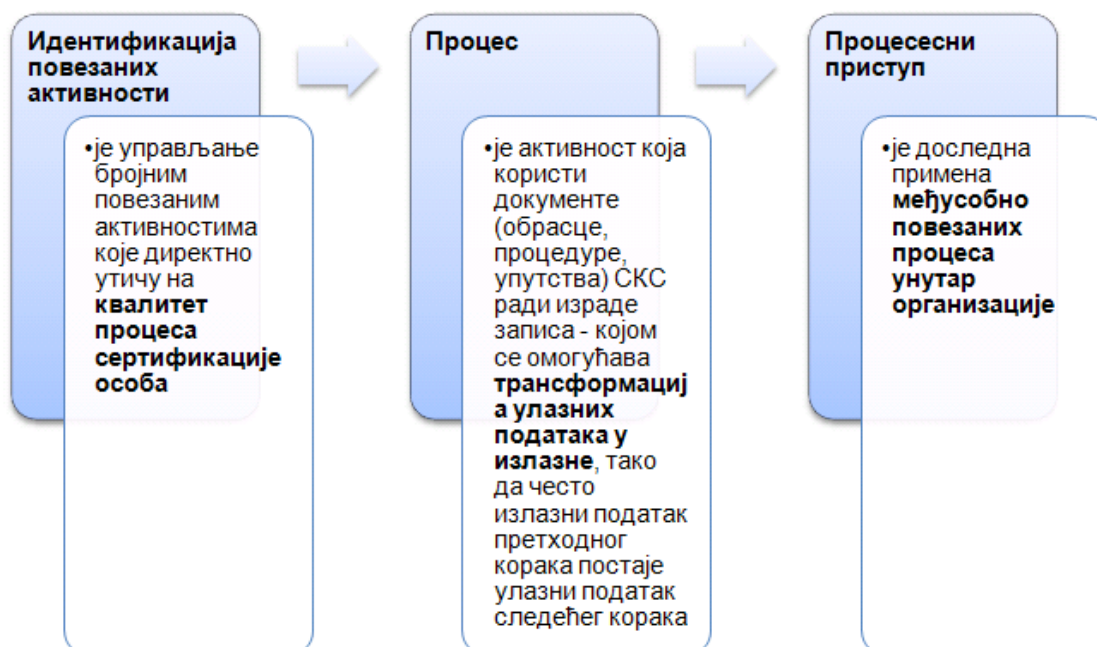
Принципи система квалитета ИСО 9000

Принципи бриге о клијенту који су обухваћени у претходном делу овог поглавља су део целокупног система квалитета.

У овом делу су наведене основне карактеристике Стандарда квалитета ИСО 9000, који има најшири опсег стандарда у оквиру ИСО серије стандарда.

Наведене области су осмишљене како би означиле главна питања чије решење мора бити садржано у примени прихватљивог и проценивог система управљања.

Главне тачке примене СРПС/ИСО 9000 - управљање системом квалитета

Стандард ИСО 9000 јасно наводи области које покрива, како би компанија могла да их примењује. Овај приказ има за циљ да обезбеди увид у кључне ставке ових стандарда и активности које предузима компанија. Он такође уопштено дефинише шта би компанија требало да постигне када примењује систем

управљања који је у складу са релевантним стандардом изабраним из серије СРПС/ИСО 9000/9001.

Сертификат о усаглашености са СРПС/ИСО 9000/9001 служи као доказ да је послодавац све процесе организације усагласио на начин који гарантује квалитет управљања процесом пружања услуга обезбеђења на тржишту, што је од користи клијентима који расписују тендере за набавку тих услуга.

Главне тачке примене СРПС А.Л2.002 - услуге приватног обезбеђења

Исто важи и за остале сертификате о усаглашености са стандардима, а нарочито за стандард СРПС А.Л2.002:2008, *Друштвена безбедност, Услуге приватног обезбеђења - Захтеви и упутство о оцењивању усаглашености*.

Квалитет услуга и служба обезбеђења

Основне области у којима би СлОб имао свој допринос квалитету уговорених услуга су:

Контрола извршења уговора: СлОб пружа помоћ у овој области, бринувши да све релевантне информације које се односе на активности на терену буду прослеђене његовим надређенима, што им обезбеђује додатне информације о начину пружања уговором дефинисаног квалитета услуга.

Контрола процедура: у овој области СлОб ће нарочито имати посла са упутствима за рад на терену. Нарочито је важно да се побрине да све промене које је неопходно унети у овај документ буду прослеђене надређенима, како би сви подаци били благовремено ажурирани.

Контрола процеса вршења услуга: ово се односи на СлОб јер има везе са методама доказивања начина пружања услуга, и обухвата:

- редовне извештаје СлОб
- извештаје о инцидентима
- документацију о посетама
- траке (или други доказ) о сатници
- штампане компјутерске материјале
- системе и процедуре надзора.

Контрола неподударних услуга: подаци које СлОб доставља руководству ће указати на ниво квалитета услуга. Свако сазнање о пропусту у квалитету услуга клијенту, омогућиће компанији да благовремено реши проблем.

Поправна/превентивна активност: у овој области компанија постаје свесна проблема у пружању услуга клијенту и предузима радње у циљу исправљања

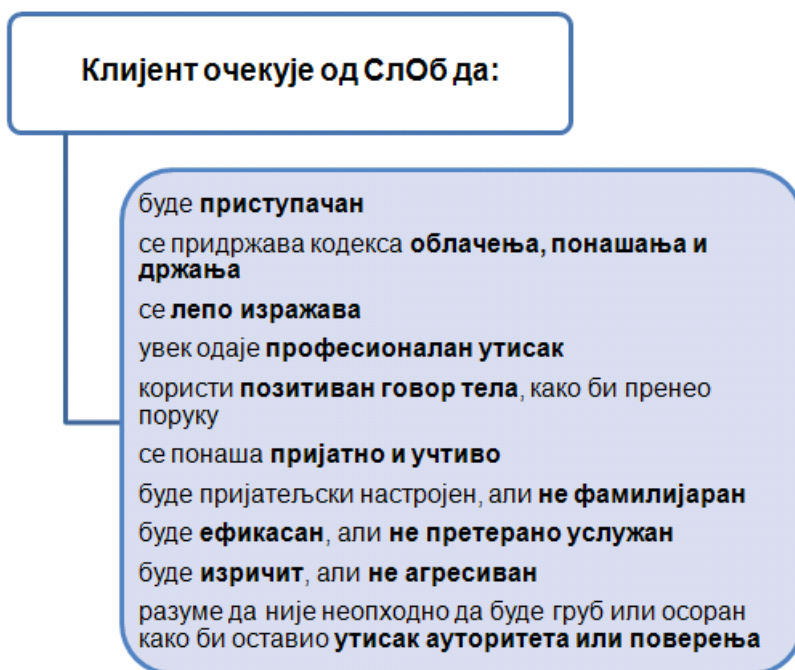
пропушта или спречавања да се он поново догоди. СлОб на терену ће, кроз исправљање уочених пропушта, допринети подизању квалитета услуга.

Евиденција о квалитету извршених услуга: приликом писања извештаја или друге релевантне документације, СлОб евидентира испуњавање уговорених обавеза компаније према клијенту.

Обука: обука коју пролази СлОб мора бити довољна да му омогући да обавља своје задатке, тако да може квалитетно вршити услугу коју је компанија уговорила са клијентом.

Сервисирање опреме за обезбеђење: ово омогућава да СлОб сву опрему користи оптимално, тако да може квалитетно вршити услугу коју је компанија уговорила са клијентом. Све ове области указују на практичну улогу коју СлОб има у пружању услуге на терену. Оне такође указују на важност једноставних активности, како би се обезбедило пружање јасно дефинисане услуге на професионалан и осмишљен начин од стране мотивисаног и добро обученог СлОб, и да пружена услуга превазилази очекивања клијента и елемената уговора.

Клијенти и одговорност за квалитет услуга обезбеђења

Нажалост, у Р. Србији постоје велики проблеми везани за корупцију, што не мимоилази ни систем јавних набавки производа и услуга. Један од доприноса таквом стању, када су предмет набавке услуге обезбеђења, је свакако и недостатак законске регулативе у области приватног обезбеђења и недовољна примена националних стандарда услуга приватног обезбеђења - као механизма тржишне контроле квалитета услуга.

Коначно, од кључне важности је да све оперативне активности буду подржане инфраструктуром компаније која, не само да треба да има релевантну евиденцију за обављање квалитетних услуга, већ да има и рејтинг у пружању услуга који је у складу са захтевима клијената.

И поред чињенице да се у многим европским државама, а посебно у Србији, у набавкама услуга приватног обезбеђења клијенти углавном опредељују за избор оног понуђача који понуди **најнижу цену** (најчешће по 1 сату рада СлОб), Европска конфедерација служби приватног обезбеђења (чији члан је и струковно удружење из Србије) промовише потребу (а у току је иницијатива да се донесе Директива Европске комисије по којој ће то бити **обавезно**) да се

избор понуђача услуга приватног обезбеђења врши искључиво по критеријуму **економски најповољније понуде**, у ком смислу је израђен приручник:

„Одабир најбоље вредности - Приручник за организације које додељују уговоре за пружање услуга приватног обезбеђења“

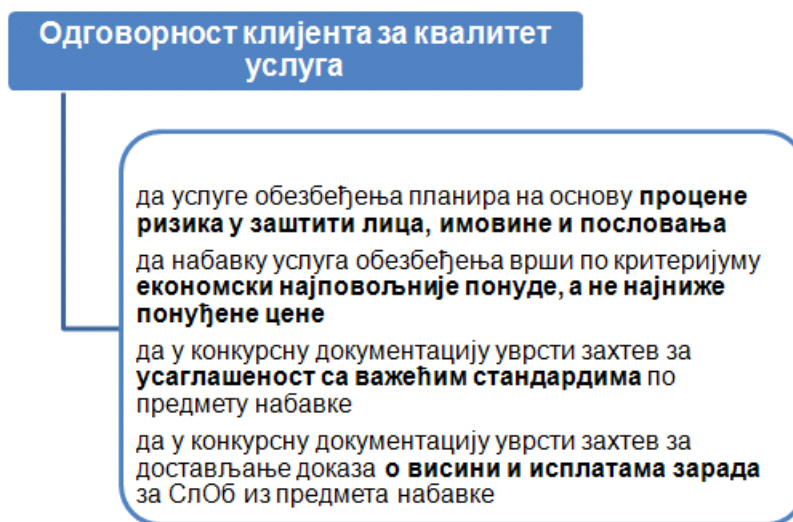
Циљ: уравнотежење односа цена/квалитет

Циљ овог приступа је да пружи организацијама које врше јавне набавке максималну аутономију у дефинисању критеријума квалитета који су од посебне важности за њих и за реализацију послова обезбеђења.

Императив: комбиновање квалитета са повољном ценом, уместо досадашњег избора понуђача са најнижом ценом - смањење негативних импликација које могу бити резултат доделе уговора само на основу цене.

Разлози:

- виши квалитет услуга, професионалност и сигурност;
- развој и усавршавање субјеката који се баве предметним услугама;
- повећање броја пријављених радника и њихових зарада што директно доводи до повећаног износа и степена пуњења буџета кроз уплате пореза и доприноса.

Примећено је да конкурентност најниже цене иницијално доводи до тога да учесници на тендеру слабе инфраструктуру својих система перформанси, што укључује:

- обуку запослених,
- надзор, и
- квалитет управљања.

Како би се трошкови још више смањили, снизиће се квалитет услуге кроз запошљавање јефтиније радне снаге, што доводи до негативног утицаја на мотивацију запослених и укупно стање безбедности.

Плате и социјални трошкови се често смањују пребацивањем са уговора на (не)одређено време на уговор о привременим и повременим пословима (и сл.) и на крају на „само запослене у сенци“ - како би се заобили трошкови пореза и доприноса на зараде. Употреба „обезбеђења у сенци“ све је више распрострањена (додељивање мање стално запослених службеника за обезбеђење од онога што је уговорено - ангажовање непријављене радне снаге). Како се цене смањују - механизми безбедности постају луксузни и недостижни, што повећава ризик по безбедност клијената и јавности.

Европска Директива за услуге (Директива савета 92/50/ЕЕЗ) - критеријуми за избор економски најповољније понуде услуга приватног обезбеђења

У првој фази критеријума за одабир дефинишу понуђаче који се аутоматски изузимају са тендера. Члан 29 Директиве даје детаљан списак тих критеријума за изузимање. Да резимирамо, наведено је да компанија која пружа услуге може бити изузета ако:

- је банкрутирала или је ликвидирана;
- је предмет поступка за проглашење банкрутства;
- је осуђена за кршење кодекса професионалне етике;
- је проглашена кривом због злоупотребе професионалних позиција;
- није испунила своје обавезе које се односе на плаћање социјалних доприноса;
- није испунила своју обавезу плаћања пореза;
- је окривљена због озбиљног погрешног приказа у пружању или непружању информација које се односе на критеријум квантитативног одабира;
- није уписана у национални регистар онако како је захтевано националним прописима.

У другој фази критеријума за одабир дефинишу понуђаче који ће бити позвани на тендер. Велики број компанија може бити искључен у овој фази, на пример на основу финансијских, економских или техничких капацитета. Директива даје опширан списак документације која се може захтевати како би се утврдили **финансијски и економски капацитети**. Члан 32 Директиве успоставља средства за доказивање које орган који уговара послове може да затражи како би се доказали технички капацитети. То укључује:

- доказе о образовању и професионалним квалификацијама службеника обезбеђења или руководећег/оперативног кадра;
- списак основних услуга које су пружене у протекле три године;
- изјаву о просечном броју запослених у периоду од протекле три године;
- изјаву о редовној исплати зарада, пореза и доприноса на зараде;
- изјаву о постројењу или техничкој опреми која је на располагању за реализацију уговора;
- опис контроле система квалитета;
- индикацију за колико од тих услуга које треба да се пруже, компанија намерава да потпише уговор са подуговарачима.

У трећој фази критеријума за одабир процењују се понуде на основу тога колико добро испуњавају тендерске спецификације. У складу са европском Директивом о услугама, критеријуми за додељивање уговора могу бити следећи:

- стручност и способности службеника обезбеђења;
- стручност и оперативно искуство руководећег кадра;
- квалитет уговорене инфраструктуре и евиденције;
- филозофије услуге компаније која пружа услуге обезбеђења.

ПРОВЕРА 9.1

ТЕМА 10 ПРВА ПОМОЋ

НЈ-1 Прва помоћ у хитним случајевима

Појам и правни аспекти; Принципи прве помоћи

НЈ-2 Мере прве помоћи

Процена ситуације; Процена повреде; Откривање узрока повређивања; Отклањање узрока повређивања; Прибор за прву помоћ; Области које захтевају додатну обуку за указивање прве помоћи (кардио-пулмонално враћање у живот; вештачко дисање уста на уста; ритмичко притискање абдомена и стављање у положај за опоравак)

НЈ-4 Уобичајени узроци повреда и њихово третирање

Поведа главе; Опекотине; Струјни удар; Отежано дисање услед удисања дима; Отежано дисање услед напада панике; Лом кости; Повреде леђа; Крварење из посекотина; Повреда ока; Клонулост; Шок; Положај тела за опоравак

НЈ-5 Процедура СлОб у пружању прве помоћи

Превентивне мере и близина комплета прве помоћи; Редослед поступака службеника обезбеђења у ситуацијама повређивања; Садржај почетне информације јавним службама у случају настанка повређивања; Заштита достојанства повређеног

ПРОВЕРА 12 - Прва помоћ

10.1 Прва помоћ у хитним случајевима

Увод

Важност овог поглавља је подизање нивоа свесности за правилно деловање у хитним случајевима (бити у могућности да се процени ситуација). Усмерено је на преузимање иницијативе, уместо пасивног приступа.

Улога СлОб је да позове Хитну помоћ, а не да преноси унесрећене до њих, држање знатичељних на одстојању и задржавање прибраности.

Пружање пуне медицинске помоћи унесрећенима је дозвољено само у случајевима када су већ завршене одређене врсте стручне обуке (нпр. курс у организацији Црвеног крста и др.).

Најважнији задатак СлОб, у случају потребе за пружањем прве помоћи је да се побрине да буде позвана медицинска, односно професионална помоћ. То може да буде позивање болничких кола, доктора, особе квалификоване за пружање прве помоћи (медицинска сестра др.).

Када је унесрећени очигледно повређен, или му је неугодно и инсистира да напусти место несреће, не заустављати га физички. Инсистирајте, што одлучније, да остане и постарајте се, уколико је могуће, да сведоци могу да потврде ваше напоре. Известите своје претпостављене о случају.

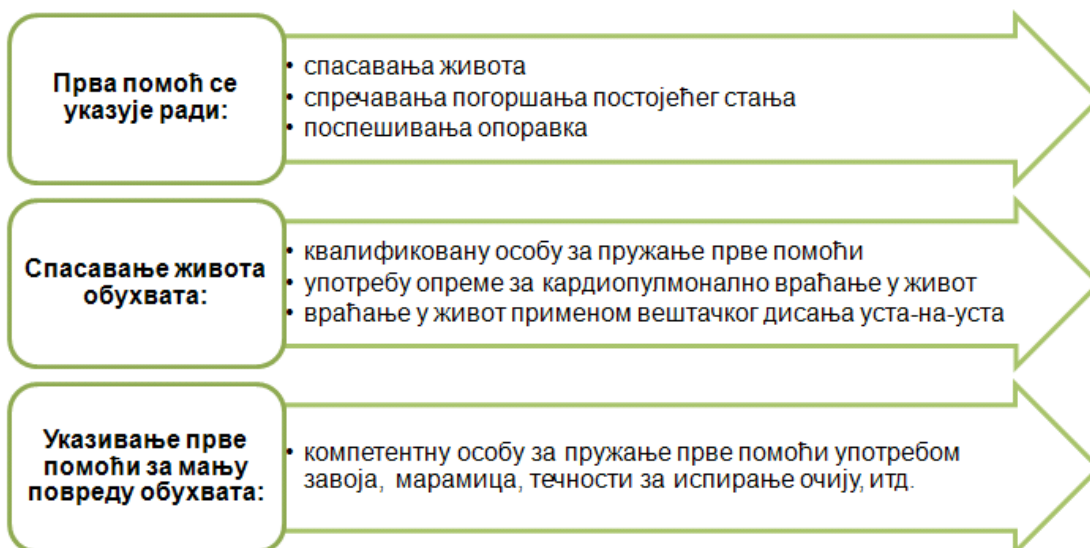
Докажите да сте покушали пружање прве помоћи чак иако унесрећени није био вољан да прихвати ту понуду.

Отпратите/помозите унесрећеном при одласку са места несреће, понудите се да позовете лифт или такси да га одвезе кући, сазнајте што више детаља од унесрећеног тј. име, адресу, итд. наставите да нудите помоћ, дајте своје име и број телефона компаније, уколико би унесрећени желео касније да разговара о том немилем догађају.

У случају да је унесрећени провалник пронађен повређен на штићеном поседу (на пример у случају пада са зида или крова или у сукобу са СлОб), он такође има право на исти ниво пажње као и посетилац када је повређен.

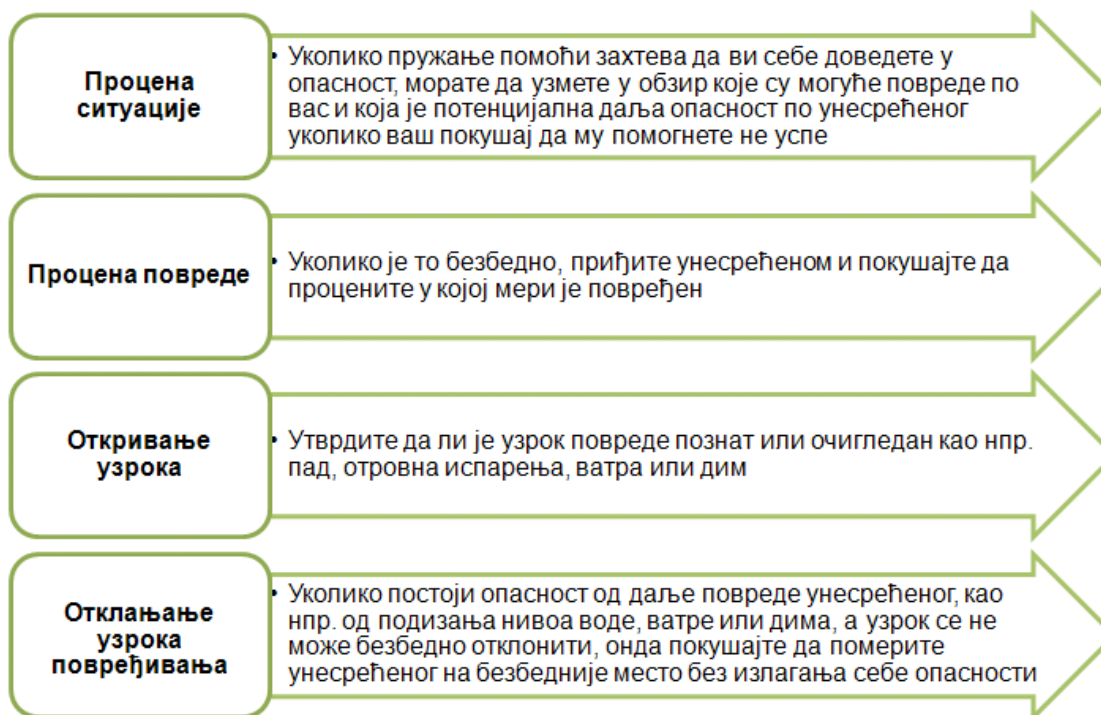
Препоручује се да СлОб прођу стручну медицинску обуку из прве помоћи.

Принципи прве помоћи

10.2 Мере при указивању прве помоћи

Мере прве помоћи у хитним случајевима представљају почетне кораке који се предузимају по откривању повређене особе. Најважније за СлОб је да изврши добру процену.

Горе наведени подаци ће бити од велике помоћи хитним службама када добију обавештење о инциденту или дођу на место несреће. Предузимање ових основних мера није тешко када су други у могућности да помогну или позову хитне службе. У случају када је СлОб сам у смени када се догодила несрећа и унесрећени зависи само од њега, основно је да потражи другу помоћ или јави о несрећи, пре него што предузме било шта што може да угрози његову безбедност.

Ове мере предострожности ће умањити могућност да резултат целе ситуације буду два унесрећена без могућности даље помоћи. Останите прибрани и ефикасни и пружајте осећај поверења, што ће смањити опасност од панике.

10.3 Уобичајене повреде и њихово третирање

Дужности СлОб подразумевају и спасилачку функцију, па је неопходно знати да је пружање прве помоћи повређенима обавезно у мери у којој се не угрожава властита безбедност и не погоршава стање повређеног. Најчешће повреде са којима се СлОб среће у вршењу послова, и начини указивања основне прве помоћи су:

Повреде главе	Ставите газу или облогу на рану, а уколико је кожа одвојена, вратите је на место пре него што прекријете рану; причврстите облогу преко ране чврсто обмотавши завој око главе да би се смањило или успорио губитак крви. Положите унесређеног у удобан положај са благо уздигнутом главом и раменима у односу на тело.
Опекотине	Расхладите опечене делове посипајући хладну воду преко њих. Понављајте поступак десет минута (испирајте 20 минута уколико је у питању опекотина узрокована прскањем неке хемијске супстанце). Склоните одећу и накит са повређеног дела тела јер повреда може да узрокује отицање. Немојте да додирујете повређени део тела нити да стављате било какав посион, итд.
Електро шок	Искључите струју или утикач из утичнице. Уколико то није могуће, станите на сув материјал као што је дрвена кутија, хрпа новина или гумена простирка (попут простирке за кола). Употребите парче дрвета као што је дршка четке да одгурнете узрок шока од унесређеног, или одгурните унесређеног од отворених електричних инсталација. Такође је могуће омотати суви конопац око чланка унесређеног и ослободити га повлачењем.
Отежано дисање услед напада панике	Поставите унесређеног у положај који опакшава дисање и дајте му да дува и удише ваздух из папирне кесе. Обратите се унесређеном тихим, али сталоженим гласом како бисте га охрабрили и одведите га на тихо место да би се смирио.
Отежано дисање услед удисања дима	Изведите унесређеног (уколико то не представља опасност по вас) на свеж ваздух, побринувши се да је довод вентилације очишћен и отворен и помозите унесређеном да се смести тако да му је најудобније за несметано дисање.
Сломљене кости	Немојте да померате унесређеног осим ако је у опасности. Не покушавајте да намештате или померате повређени део тела. Поставите повређеног у њему најудобнији положај и подуприте повређени део тела повезом ако је у питању рука, или јастуцима уколико је у питању нога. Немојте да ставите завој на повређени део тела, осим уколико је кожа напукла или има трагова крварења (стављање завоја штити повреду од инфекције и успорава или зауставља губитак крви).

Повреде леђа	Побрините се да се унесређени не помера, ставите јастуке, пешкире, итд. око главе и тела, охрабрујте га и посаветујте или упозорите да се не помера, али немојте га дирати нити га приморавати да остане миран.
Крварење из посекотина	Склоните одећу и накит са повређеног депа тела. Поставите чврсто облогу преко повреде. Причврстите облогу руком или је обмотајте завојем. Подигните повређени део тела изнад нивоа срца унесређеног (успориће проток крви). Поставите унесређеног у лежећи положај, што је битно јер може клонути или се онесвестити и пасти. Уколико крв настави да цури око или кроз првобитну облогу, додајте још облога преко првобитне.
Поведа ока	Немојте да додирујете или трљате повређено око и реците унесређеном да држи оба ока затворена и мирује. Поставите унесређеног у лежећи положај, јер повреда или жмурање могу да изазову слабију равнотежу или пад. Оспоните главу повређеног на своја колена или јастуке. Дајте унесређеном облогу да је стави преко повређеног ока, али да не притиска.
Клонупост	Поставите унесређеног да лежи на леђима. Подигните му ноге како бисте поспешили доток крви у мозак. Побрините се да унесређени има довољно свежег ваздуха. Помозите унесређеном да седи, или стоји током опорављања. Немојте да приморавате унесређеног да устане, јер ће то да успори опоравак услед смањења дотока крви у мозак. Уколико је унесређени услед клонупости пао, проверите да ли је повређен.
Шок	Поставите унесређеног у удобан положај на ћебету, подигните и придржите ноге што је више могуће. Откопчајте или олабавите одећу око врата, груди и струка. У сваком случају се побрините да је унесређеном удобно, непрестано га охрабрујте и уверите да је позвана медицинска помоћ.
Положај тела за опоравак	Најчешћи положај за опоравак подразумева да унесређени лежи у бочном положају са једном руком испод лица како би придржавао главу, док је друга рука испружена иза унесређеног, а горња нога савијена у колену које је истурено напред и ослоњено на земљу. Овај положај унесређеног чини стабилним и приступачним.

Прибор за прву помоћ

Прибор за прву помоћ мора бити доступан на сваком радном месту. Ако изузмемо додатне одредбе за посебну врсту опасности, кутија за прву помоћ мора да садржи следеће: неколико врста завоја и облога (газа) разних величина, фластере, марамике, течност за испирање очију, газе (туфере) за очи, маказице, сигурносне зихернадле, медицинске рукавице и др.

Количина сваког од ових ствари зависи од броја запослених и очекиване и препоручене просечне употребе.

Препоручује се да кутије за прву помоћ не садрже никакве масти, таблете или пилуле, осим у случају када они који су одговорни за њих имају квалификацију и довољно искуства у издавању тих лекова.

Специјална опрема би обухватала одређене течности за испирање, спрејеве и креме за третирање дејства хемикалија или опекотина, што се може догодити у таквој средини.

Закључак о првој помоћи СлОб

Важно је знати да је СлОб дужан да укаже прву помоћ и прекршиоцу којег повреди током интервенције, да повређени није обавезан да прихвати непосредну прву помоћ СлОб, док се посредна прва помоћ пружа независно од

воље повређеног: позивање хитних јавних служби, обезбеђење ствари и достојанства повређеног и др.

У ниже наведеним областима не постоји обавеза указивања помоћи СлОб код повређивања, јер би дошао у ситуацију да буде окривљен за нестручно пружање помоћи. Обавеза СлОб је да одмах позове Хитну помоћ. Када је унесређени у бесвесном стању, пружите му помоћ колико је у вашој моћи, без довођења живота повређеног у опасност.

• **Области које захтевају додатну обуку у пружању прве помоћи:**

10.5 Процедура СлОб у пружању прве помоћи

- никада не доводите себе у опасност
- побрините се да је потражена професионална помоћ
- препознајте које су ваше могућности и делујте у складу са тим
- побрините се да су личне ствари унесређеног на сигурном
- носити медицинске рукавице када се бавите отвореним ранама
- водите рачуна о достојанству повређеног (положај, знатижељни...)
- немојте унесређеном давати храну, пиће или лекове
- немојте да разговарате о тежини повреда са унесређеним
- останите прибрани, самоуверени и ауторитативни
- напишите извештај о инциденту, без обзира колико се чинио малим

ПРОВЕРА 10.1

ТЕМА 11 КОМУНИКАЦИЈА

НЈ-1 Комуникационе вештине

Корисне вештине (вербална и невербална комуникација, међуљудски односи и тимски рад); Основне комуникационе вештине (говор, слушање, писање, читање, говор тела, визуелно запажање)

НЈ-2 Извештаји СлоОб

Методи евидентирања и извештавања; Форма и садржај извештаја (ко, где, када, шта, како, сведоци); Правила за писање; Прослеђивање

НЈ-3 Бележнице/Књиге догађаја

Сврха вођења белешки; Правила за вођење Књиге догађаја; Употреба у судском поступку

НЈ-4 Комуникација средствима везе

Врсте и функција радио везе; Смернице за употребу средстава везе; Основне врсте двосмерних радио уређаја; Радио процедуре (међународне скраћенице и фразе)

ПРОВЕРА 13 - Комуникација

11.1 Комуникационе вештине

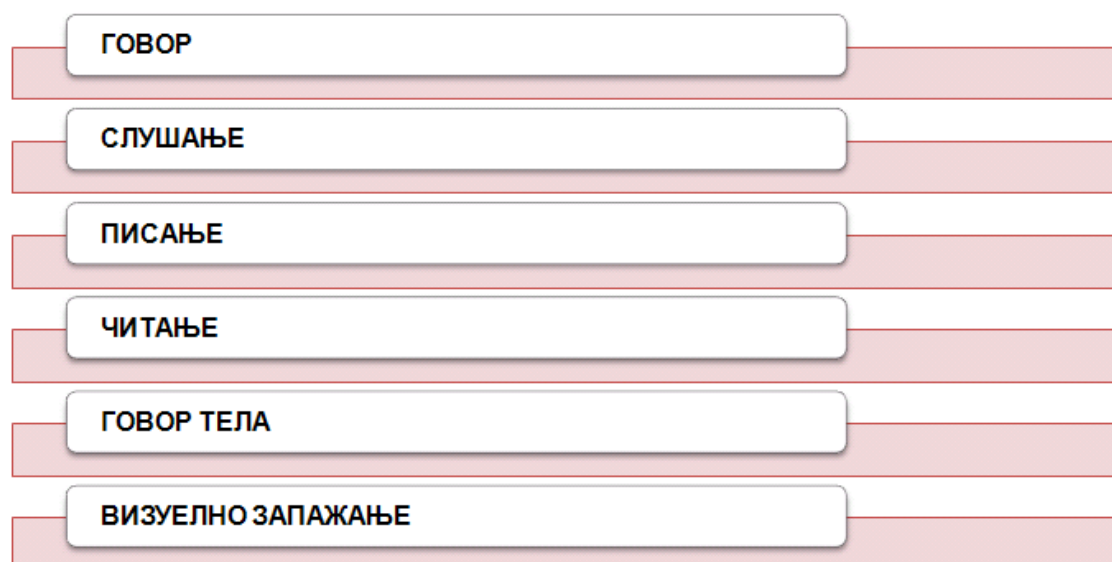
Комуникација је способност опхођења са људима на ефикасан начин, односно, дефинисана је као способност да се објаве или пренесу информације.

Информација је нови податак о неком догађају.

Корисне вештине СлоОб

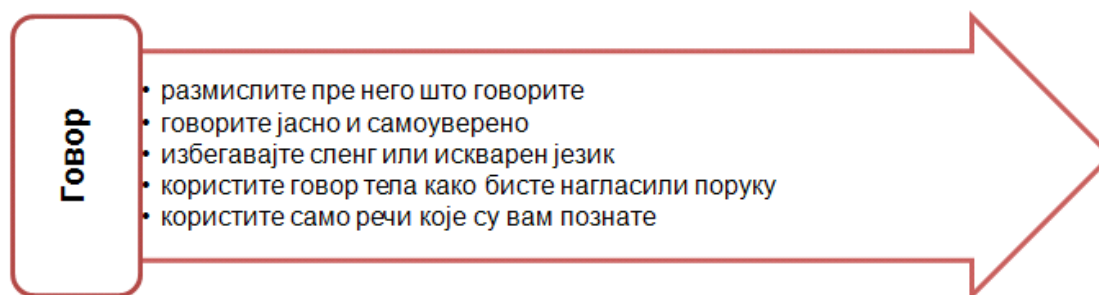

Основне комуникационе вештине су:

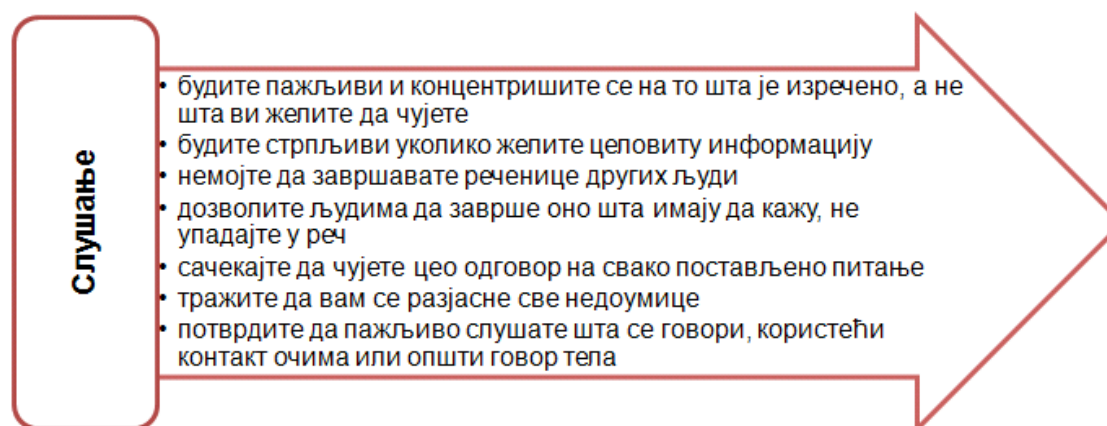

Кратак опис основних комуникационих вештина

Говор: Говор, или употреба вербалне комуникације, је потребно вежбати да би постао ефикасан, али нека једноставна правила су следећа:

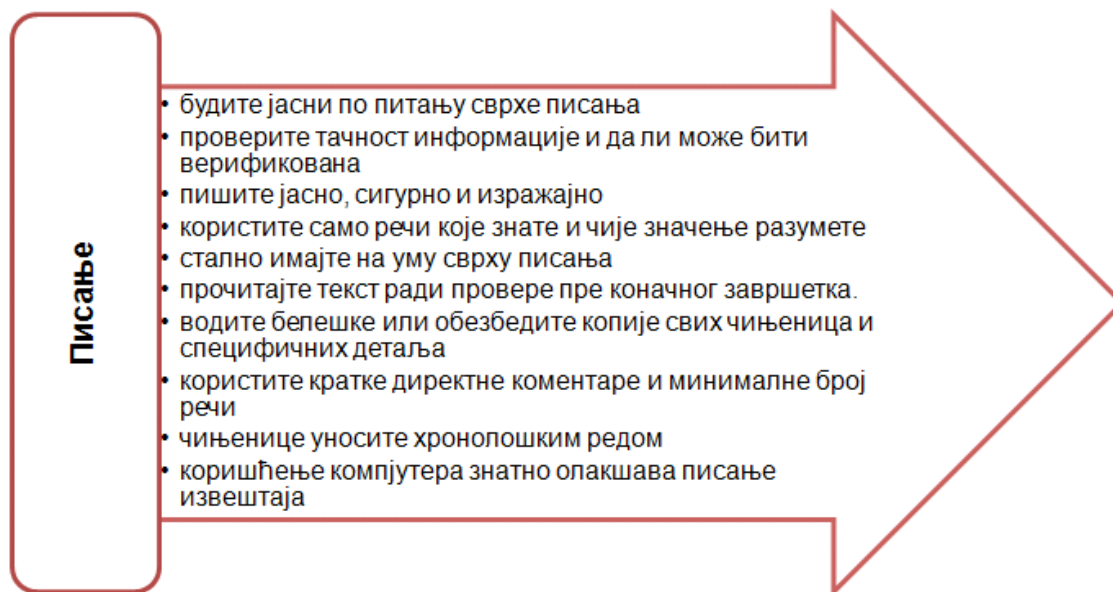
Слушање: На овај начин примамо већину информација, а неколико правила за ефикасно слушање су:

Писање: Постоје различите форме писања као што је креативно писање из задовољства, преписка са породицом или пријатељима, сажети кратки одговори приликом попуњавања формулара и писање по специфичном задатку или сврси, као што су извештаји. Различите форме писања се разликују по употреби и врсти језика. Вештина писања је способност да се ефикасно одговори на одређене захтеве. Постоји веома мало захтева када се пише из задовољства, или у преписци са породицом, итд., јер све што је написано не може имати

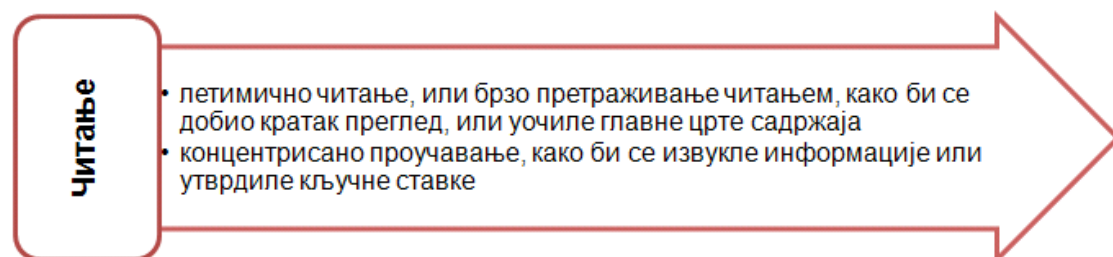
негативне последице или озбиљне критике, уколико читалац не разуме оно шта је написано.

Потребно је да СлОб вежба основне принципе писања:

Читање: Као што је описано у претходном пасусу, писање је облик комуникације од нас ка другим особама, док је читање облик преношења информације ка нама. Постоје различити разлози и сврха читања и, као и код писања, постоји читање из задовољства као што су књиге, лака штампа попут часописа, или читање ради добијања информација као што су новински чланци или приручници.

Уз то, постоје и различити приступи или начини читања и у зависности од разлога или сврхе они могу бити следећи:

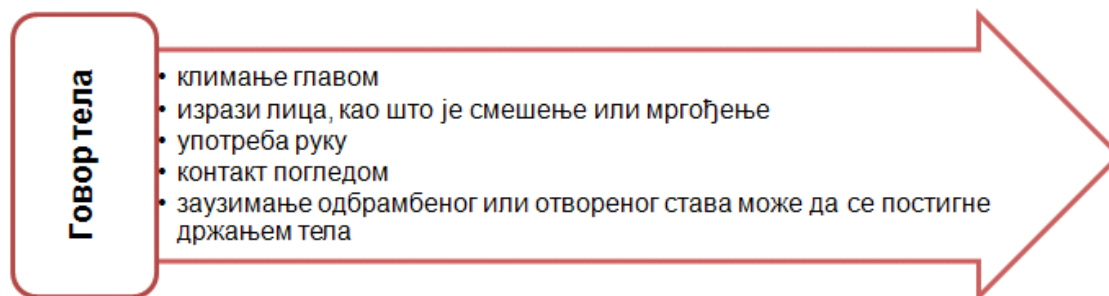
Када се из задовољства читају књиге или лака литература, није потребно задовољити икога осим себе, било да прегледамо садржај или имамо потребу да препричамо било који део информације, тако да можемо летимично да читамо, брзо претражујемо или површно прегледамо и изаберемо било који део који нас занима.

Када се чита за одређену сврху, могу помоћи следеће смернице:

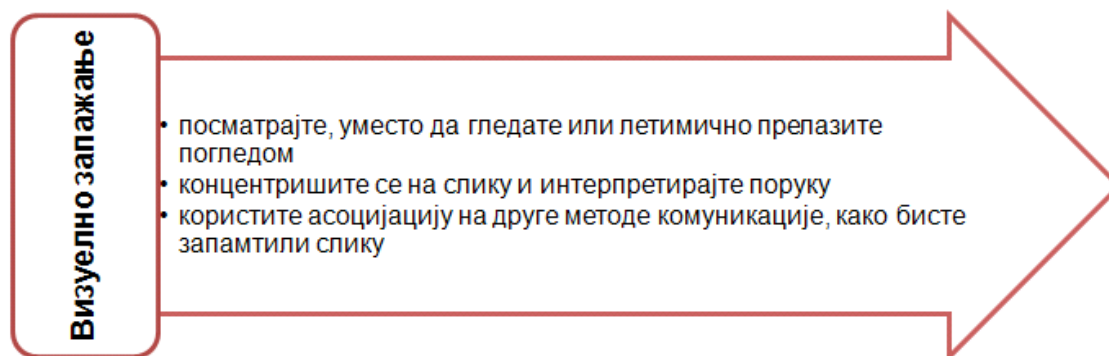
- да ли се уопште захтева читање,
- да ли је неопходно читати,
- да ли постоје приоритети да се читање концентрише на одређене делове, уместо на читав документ,
- да ли је неопходно запамтити цео садржај,
- који ниво детаља се захтева,
- како ће информације бити примењене,

- категоришите документ и утврдите које делове је неопходно детаљније проучити, које информације је потребно извући, које области је могуће летимично прочитати, итд.

Говор тела: Невербалне вештине подразумевају коришћење говора тела, а то обухвата следећу гестикулацију:

Визуелно запажање: Запажање је свима нама природно својствено, али у већини случајева ми не користимо у потпуности предности те наше способности. Следеће ставке су од помоћи:

Моћ посматрања и запажања

То је једна од основних вештина коју сви СпОб треба да развијају. Она се развија временом. Уобичајени термин за континуирано посматрање је „**будност**“.

Следећи описи би могли да буду од помоћи када се описује особа.

Када процењујете нечију висину - изаберите неки предмет и поредите са тим. Ово ће касније служити као референца за проверу.

Када су у питању бркови, брада или зулуфи - процените да ли су прави или лажни.

Приметите било какве специфичности у односу на ход или понашање.

Обратите пажњу на боју одећа, као што је кошуља, кравата, јакна и панталоне.

Израдите забелешку у односу на све детаље описа, што је пре могуће након догађаја.

Опис особа и тела

Запамти специфичности и знаке који су важни, најмању ситницу која би могла да одведе до детекције или идентификације.

Висина - одредити отприлике, поредећи са својом висином

Грађа - дебео, тежак, крупан, меснат, витак, мршав, војничког става, прав, отромбољен, погрбљен, округлих рамена

Тен - црвен, блед, свеж, увелог изгледа

Лице - округло, овално, дугачко, изборано, дебеле-танке усне, високе јагодице

Израз лица - празан, намргођен, пријатан

Коса - боја, почиње да седи, почиње да ћелави, таласаста, права, коврџава, ситне коврџе, без раздјелка, на којој страни је раздјелак, зачешљана позади, дугачка, кратка, како је ошишана, масна, неуредна, носи перику, зулуфе

Изглед лица – брада, бркови, облик, мексички, прави, само на брадици, итд.

Глава - велика, мала, уска, четвртаста, округла

Чело - високо, ниско, широко, изборано, избачено, увучено и сл.

Обрве - боја, дебеле, танке, жбунасте, чупаве, оцртане, у луку, састављене на средини

Очи - боја, облик, слеп, недостаје, стаклено, црвене по дну, дугачке трепавице, носи наочаре, пун оквир, метални оквир, облик стакла, затамњена, капци падајући

Нос - велики, мали, дугачак, кратак, орловски, прћаст, поломљен, бабураст, широке или уске ноздрве

Уста - велика, мала, обично отворена, стиснута

Брада - са рупицом, са улегнућем у средини, дупла, шиљата, округла, избачена, увучена, четвртаста вилица

Зуби - чисти, жути, покварени, са празнинама, вештачка вилица, пломбе, навлаке, златни зуби, крезуб

Уши - велике, мале, избачене, клемпаве, припојене уз главу, бушене итд.

Руке - дугачке, кратки прсти, маникиране, окореле, нокти, дугачки или кратки, грицкани, прљави

Глас - нагласак, груб, висок, дубок, гласан, мекан, женски, муцав

Манири - нервозни кашаљ, специфичан ход, пуши лулу, цигарете, томпус, пушач, увија цигарете, држи цигарете на специфичан начин

Националност - Индус, Кинез итд.

11.2 Извештаји СлОб

Комуникација не представља само низ вештина које се практикују и примењују на радном месту, већ је ефикасна комуникација корисна за свакога и требало би је практиковати у свакодневним ситуацијама.

Овај део је увод у опште карактеристике комуникације, док се други делови приручника детаљније баве захтевима за извештавањем, писањем извештаја, коришћењем бележница, моћи посматрања, итд.

Методи евидентирања и извештавања

Вербални	Визуелни	Електронски	Писани
или директним говором су, уопштено, почетни начин преношења извештаја. Стога је важно да порука буде јасна, као и да су главни детаљи наглашени (прво информација па опис)	ово би било у случају када су СлОб на одстојању и без других доступних средстава комуникације. Могу се користити заставе, сигнали рукама или говор тела	употреба фиксних и мобилних телефона, факса, пејџера и двосмерних РУ, електронске поште или порука остављених у систему које може да прочита свако ко има приступ	ретко ће се догодити да СлОб заврши смену без неког догађаја који захтева писање извештаја, или неку врсту нотирања

Евидентирање и извештавање су кључне функције СлОб и, без обзира који метод или методи се користе, они морају бити: *сажети, тачни, професионални, дискретни*

Писање извештаја

Већ је наведена важност извештавања и ретко ће се догодити да СлОб заврши смену без неког догађаја који захтева писање извештаја, или неку врсту нотирања. Најчешћи извештаји су о губитку или доказу који, у крајњем случају, могу бити део истраге или судског поступка, као на пример случајеви провала, хапшење, несрећни случај, повреда или пожар. Уосталом, чак и ако се ништа не догоди, подноси се извештај да је све у реду.

Све кључне чињенице које се односе на неки инцидент који би требало пријавити, морају бити записане првом приликом, како би се избегли проблеми које могу имати руководиоци или колеге, уколико би им била постављана питања о стварима о којима нису обавештени. Кратак привремени извештај је довољан уколико је потребно, а писање још није завршено.

Форма извештаја

Поред дела са адресом и дела са потписом, главни део извештаја би требало да буде подељен у три одвојена пасуса:

ФОРМАТ ИЗВЕШТАЈА	
УВОД	• околности које су довеле до открића, укључујући место, датум, време и активност која је одмах предузета• ГДЕ ? КАДА ?
РАЗРАДА	• детаљније, али навести релевантне информације о инциденту и детаље о даљим активностима које су предузете• ШТА ? КО ? КАКО ? СВЕДОЦИ ?
ЗАКЉУЧАК	• коначна процена штете или губитака и све препоруке које желите да дате• ШТЕТА, ШТА ЈЕ ПРЕДУЗЕТО, (ЗАШТО ? - ако има доказа)

За мање инциденте или редовна догађања практично је имати припремљен прототип извештаја који штеди време за припрему и читање.

Прослеђивање

- име(на) особе(а) којој је намењен извештај би требало да је јасно назначено на првој страни, у врху десно
- када се очекује од неких особа да предузму неке активности у вези са извештајем, договорите се о прослеђивању извештаја са надређеним, или особом која даје одобрење за то
- уколико је извештај поверљиве природе, немојте остављати резервне копије унаоколо. Јасно означите да је извештај поверљив на врху текста и залепите коверту, која такође мора бити запечаћена.
- уколико извештај мора бити послат поштом, ставите запечаћену коверту са ознаком поверљивости у обичну адресирану коверту, тако да не одудара од остале поште.

Правила за писање извештаја

Правила за писање извештаја

1. сачините **извештај што је могуће пре** - накнадно можете да га проширите уколико је потребно
2. јасно назначите **коме је намењен** извештај
3. дајте извештају **кратак наслов** јасног садржаја
4. извештај би требало да има **увод, разраду и закључак**
5. будите **јасни, кратки и директни**
6. користите **просте реченице** (без запета, једноставне и кратке) јер компликоване речи и реченице никога не импресионирају, а често могу бити погрешно написане
7. ограничите **техничке фразе на нужне** и, уколико сте у недоумици, дајте објашњење у заградама
8. немојте користити **сленг (цитате)**, осим уколико цитирате шта је тачно неко рекао
9. **избегавајте скраћенице** као на пример, одељ., радион., лаб., и слично, јер може да изгледа као лењост особе која пише извештај
10. избегавајте да записујете **мишљења без доказа**
11. увек користите **24 часовно време** (нпр. у 18 ч уместо у 6 ч)
12. немојте бити **саркастични**, нити **груби**

11.3 Бележнице/Књиге догађаја

КЊИГЕ ДОГАЂАЈА

(Бележнице у просторији СлОб)

Књига догађаја је једна од најважнијих ствари у опреми СлОб, али она лако може постати **бескорисна**, уколико се белешке не воде на прави начин.

Сврха вођења белешки може се свести на следеће:

- да обезбеди **трајну личну евиденцију** радних сати и обављеног посла
- за бележење **текућих налога, примедби и инцидената током дужности**
- као **извор детаља о инциденту**, уколико се **извештај** пише касније
- да се **евидентирају одступања од процедура** (лице које је издало налог)
- као могући **извор доказа на суду** (књига је јавна исправа)

Службеник обезбеђења увек мора имати на уму да је он, за разлику од свих других надлежних органа (претпостављени, полиција, истражне судије, тужиоци и судије), **једини присутан на месту догађаја** - што намеће потребу бележења свих релевантних чињеница, евидентирање сведока и прикупљање свих других доказа о инциденту (снимци и др.), јер је то **једини начин да се сазна истина и праведно пресуди**.

Правила за вођење Књиге догађаја

Када се воде белешке мора се имати на уму да бележница мора увек бити прихватљива као ваљана евиденција. Тек тада ће Књига догађаја бити јавна исправа, подобна за извођење доказа о инциденту. Ово се може постићи уколико се поштује следеће:

Правила за вођење Књиге догађаја

1. Свака страница мора бити нумерисана (означена редним бројевима)
2. Код пријема смене, упишите **датум и своје име и презиме**, пре него што почнете да користите бележницу
3. Сваки унос података мора бити **по хронолошком реду**
4. Забележите сваки радни дан, **почетак и крај радног времена**, чак иако се ништа не догоди ("стање редовно" - мора одговарати истини, иначе је лењост)
5. Одмах забележите **деталје о инциденту** који се догоди, или убрзо након што се догодио. Унесите само чињенице (закључке само ако имате **чврсте доказе**)
6. Немојте **ништа брисати**. Уколико су неопходне измене, **прецртајте без брисања, ставите иницијале** на сваку преправку која се односи на ствари које могу бити повезане са судским или дисциплинским поступком
7. Забрањено је **цепати листове**
8. Забрањено је остављати **празне стране**
9. Немојте да пишете **између већ исписаних редова**
10. Немојте дозволити да **уредност** иде **на штету тачности**

Битни детаљи које би требало обухватити:

Тешко је одредити шта је главно што би требало обухватити. Сваки послодавац, пословни простор или обавеза имају различите потребе, али једно правило које се не мења је да би свако уписивање података требало да буде целовито, са свим релевантним детаљима.

Ово су примери основних информација које се траже:

- инструкције дате у време обављања дужности,
- детаљи о сваком извештају о кривичном делу, инциденту, жалби, итд. као нпр. име, адреса, евиденциони број подносиоца жалбе, детаљи жалбе, датум и време инцидента, целовит опис несталих ствари и, уколико је могуће, време писања извештаја и свака накнадна активност која је предузета,
- у случају задржавања лица, време и место, име, старосно доба, адреса преступника, евиденциони број уколико је у питању запослени, разлог задржавања, одговор преступника током примене овлашћења (забележити питања и последње дате одговоре на иста питања, ако су дати),
- извештаји о изгубљеним и нађеним стварима, уколико је изван просторија обезбеђења,
- белешке о несрећним случајевима који су пријављени или виђени,
- детаљи о пожару који је уочен или пријављен и сваком прекршају против пожарних и безбедносних правила и процедура који су вам предочене, или сте их открили за време патролирања.

Употреба у судском поступку

Уколико је доказ предочен уз помоћ бележнице, суд ће скоро сигурно искористити могућност да је прегледа и неће се сматрати поузданом евиденцијом уколико се види да су белешке лоше вођене.

Место за сведока је иначе „хладно и непријатељско“, а нарочито уколико ваши површни методи дају могућност одбрани или тужиоцу да вас дискредитују као сведока.

11.4 Комуникација средствима везе

Да би ефикасно комуницирао, СлОб мора да се разуме у радио опрему, као и у правила и препоруке које се односе на правилну употребу радио опреме, како би се од ње извукла максимална корист.

Увек имати на уму да вас неко слуша (прислушкује) и томе прилагодити оно што преносите средствима везе (телефон, радио уређаји и др.).

Смернице за употребу средстава везе

Смернице за употребу телефона

када се јављате на позив, **увек се представите** да сте СлОб
говорите **јасно, кратко и љубазно**
особу која зове питајте за **име и разлог звања**
прибележите релевантне **детаље у вези са позивом**
немојте употребљавати „**уличне фразе**“
искључите или изолујте **сваку буку у позадини** која може да вас омета у
разумевању поруке
дајте тражене **одговоре који су у вашој надлежности**, а ако нису -
никако то **немојте рећи саговорнику**, него га ставите „на чекање“ и позив
преусмерите на компетентну особу.
никада немојте **завршити разговор изјавом да „нисте надлежни“** и
никада немојте саопштавати **информације које су од значаја за**
безбедност и заштиту тајности

За сваку фирму за обезбеђење је веома важно да поседује властиту фреквенцију и властите радио уређаје за одржавање везе. Тиме остварује аутономију у пословању и повећава ефикасност и ефективност услуга обезбеђења (не зависи од провајдера јавних телекомуникација), а и рационално коришћење везе, јер је то најјефтинији начин комуницирања (после једнократне инвестиције за набавку опреме и закуп фреквенције).

Функција и врсте радио везе

Двосмерни радио је најчешћа подршка СлОб од када је почео масовно да се користи седамдесетих година прошлог века. Његова највећа предност је што даје могућност СлОб да разговарају директно са КоЦ или КоС и другим СлОб, дајући прецизне детаље о ситуацији или опасности на терену. Његов највећи недостатак је што многи људи не знају или пропуштају да поштују тачне процедуре када користе радио опрему. Двосмерни радио је апарат за спање и пријем информација путем електромагнетских таласа.

Основне врсте двосмерних радио уређаја:

Централа или базна станица (у КоЦ или КоС)

Мобилни апарат (у патролном возилу)

Ручни апарат (воки-токи)

Основне врсте двосмерних радио уређаја

Mobilna Radio stanica TK-7160 / 8160

Frekventni opseg: VHF 136-174 MHz, UHF 400-470 MHz
Broj kanala: 120
Izlazna snaga: 1-25W
DOT Matrix Display – 8 karaktera
Ugrađen zvučnik na pred...

VHF repetitor TKR-750 / 850

Frekventni opseg: VHF 146-174 MHz, UHF 440-470 MHz
Izlazna snaga: 25-50W na VHF opsegu 20-40W na UHF opsegu
Broj kanala: 16
Napajanje: 13.8V DC

TK-2107/3107, ručna FM radio stanica

VHF (136-174 MHz) i UHF (440-470 MHz) opcija
16 kanala
Izlazna snaga 5W na VHF i 4W na UHF
QT, DOT, 2-tonska signalizacija
Ugrađen tajmer (TOT)
Military standard MIL STD 810 C,D,E
SMA antenski konektor
Indikator napona baterije
Dimenzije: 58 x 125,5 x 35 mm
Težina: 380 gr
Dodatna oprema:
Spori i brzi punjač, ručni MIC/zvučnik, antena.

Радио процедуре

Ово је попис радио процедура:

- послушајте шта је у етеру пре него што пренесете поруку, како не бисте упали или пресекли активне учеснике на каналу;
- користите тачан позивни знак када успостављате контакт на почетку сваког преноса; није неопходно да, до краја свог преноса, поново користите позивни знак;
- сачекајте да позвани потврди ваш позив, пре него што наставите са слањем поруке;
- будите кратки и користите стандардне фразе (једна реч или кратка фраза која се користи да би се смањило време преноса);
- користите фонетски и нумерички алфабет (једна реч која се користи да би се идентификовало слово или број, нпр. Алфа = А) за дуге и компликоване речи које су тешке за разумевање;
- нека вам понове бројеве и слова, како бисте верификовали тачност;
- избегавајте да ћаскате или се шалите;
- задржите природан ток звука и наглашавања;
- одложите микрофон када га не користите;
- завршите сваки пренос са речју „крај“.

Позвани ће само користити реч „завршено“ на крају преноса.

Приоритетни преноси

Постоје две врсте приоритетних позива: главни и средњи.

Главни приоритет

Ова класификација има предност над свим осталим преносима и не поштује се нормална рутина, већ се уместо тога користи префикс **приоритет**, да бисте одмах потом дали свој позивни знак, локацију и поруку, нпр.:

Када СлОб открије пожар, пример преноса би био:

- „Хитно, хитно“, „Алфа Један, пожар у складишту Лолорс, Улица Фор Мејн, захтев за ватрогасним колима, крај“

Контрола ће одговорити:

- „Алфа Један, порука примљена, обавестићемо ватрогасну бригаду, молимо сачекајте, крај“

Потребно је користити једноставан језик када се дају локације током напада или хитних позива. Сматраће се да овако тренутни позив значи да је помоћ потребна, тако да ће контрола потврдити пријем и предузети одговарајуће мере.

Приоритет средње важности

Ова врста обухвата инциденте или хитне позиве и може да обухвати читав низ ситуација који се првенствено базирају на сумњи или важним, али не критичним позивима, нпр.:

Када СлОб сумња да је провалник у пословним просторијама и тражи помоћ или полицију, пример преноса би био:

- „Инцидент, инцидент“, „Алфа Контрола, овде Алфа Један“

Контрола ће брзо потврдити пријем и тражити да кажете поруку.

Комуникација радио везом (Фразе)

Ово су кратке фразе које описују стандардне или уобичајене поруке које се користе у комуникацији путем радија у ЕУ, да би се смањило време преноса.

У даљем тексту су интернационалне фразе које се најчешће користе:

Фраза (Превод): Значење

Stand By - (Стање приправности): Останите на тој позицији ради добијања даље или додатне информације

Corection - (Исправка): Направљена је грешка у преносу, тачна верзија је

Disregard - (Не узимати у обзир): Последњи пренос је грешка, не узимајте га у обзир

Figures - (Бројке): Следећи бројеви

From - (Од): Пошиљалац ове поруке је

I say again - (Понављам): Понављам пренос

I spell - (Диктирам слово по слово): Издиктираћу реч слово по слово, фонетски

I Verify - (Верификујем)

Please Verify - (Молим верификујте): Користи се када се тражи потврда истинитости или тачности преноса

Out - (Завршено): Ово је крај мог преноса, нема потребе одговарати (ову фазу користи само контрола)

Over - (Крај): Ово је крај мога преноса, потврдите

Pass your message - (Пренесите поруку): Спреман сам и чекам да примим вашу поруку

Read back - (Поновите ми): Поновите ми мој пренос

Realy to - (Проследите): Проследите ову поруку

Roger - (Роџер): Успешно сам примио ваш пренос

Say again - (Реците поново): Поновите свој последњи пренос (или део)

Maintain silence - (Тишина): Немојте да вршите даље преносе док не престане обавеза тишине, или вас позове контрола

Silence lifted - (Прекид тишине): Нормални преноси се могу наставити, спреман сам да примим ваше позиве

Speac slower - (Говорите спорије): Ваш говор је пребрз или мени нејасан

That is correct - (Тако је): У праву сте, тачно сте пренели

Time - (Време): Време је (користи се 24 часовно време)

Unknow station - (Непозната станица): Позивни знак станице која покушава да успостави контакт није познат (користи се када се говорник са позивне станице није представио)

Wait - (Чекајте): Морам да направим кратку паузу, или, не могу одмах да одговорим на ваш позив

Willco - (Вилко): Примио сам ваш пренос, разумем и поступићу адекватно

Word before/after - (Реч пре/после): Поновите део свог последњег преноса (може се користити са „Реците поново“, нпр. „Реците поново речи после...“)

Location please - (Локацију молим): Где сте, (да буде шифрована, када год је могуће, да се не би открила тачна локација)

Destination please - (Дестинацију молим): Куда сте се упутили (да буде шифрована, када год је могуће, да се не би открила тачна локација)

E.T.A. please - (О.В.Д. Молим): Које је ваше очекивано време доласка

T.A please - (А.В.Д.): Актуелно време доласка на дестинацију

Phone In - (Телефонирајте): Телефонирајте контроли што пре

R.T.B - (В.Б.): Вратите се у базу или повратак у одсек

Chekin - (Провера): Користи је само контрола. Обично се користи када базна станица проверава мобилне локације

ПРОВЕРА 11.1

ТЕМА 12 РЕШАВАЊЕ СУКОБА

НЈ-1 Решавање сукоба

Стресне ситуације; Конфликт (појам, врсте); Фазе ескалације сукоба; Начини решавања конфликта; Фазе конструктивног решавања конфликта; Смернице за интервенисање у фазама конструктивног решавања конфликта;

НЈ-2 Информације за јавност

Обавеза заштите података прикупљених вршењем послова службеника обезбеђења; Обавеза уступања података прикупљених вршењем послова службеника обезбеђења (ко, коме, по ком основу); Информације за јавност на месту инцидента (права и обавезе службеника обезбеђења)

НЈ-3 Лојалност и поступање по налозима

Примена принципа хијерархије и субординације у служби приватног обезбеђења; Политика једнаких могућности (напреовање у служби)

НЈ-4 Тимски рад

Појам тима и склоности за тимски рад у служби обезбеђења; Место службеника обезбеђења у тиму; Најважнији принципи тимског рада

ПРОВЕРА 14 - Решавање сукоба

12.1 Решавање сукоба

Стресне ситуације

Ситуације ризика су саставни део у обављању послова СлОб. Нормална рефлексна реакција на ситуацију ризика јесте **страх**. Могуће су различите форме страха, почев од **треме**, преко **акутног страха од реалне опасности** до **накнадне закаснеле реакције**, која се код неког може јавити тек по нестанку угрожавајућих фактора.

Индивидуално је како ће ко реаговати у ситуацијама ризика - неке ће промене које настају у организму при страху **повећати адаптационе потенцијале**, проширити психофизичке границе ефикасности, док ће другима функционисање бити **отежано, неартикулисано** или **блокирано**. Током времена, предуги рад у ситуацијама ризика може уродити трајнијим психофизичким тензијама и немирима.

У целини гледано, елементи стреса су: **стресор** с једне стране и **СлОб** са друге. Како ће се СлОб понети у стресу, какво ће понашање преовладати у различитим фазама стреса, у великој мери је условљено и типом, јачином и трајањем стресора, као и карактером СлОб.

Оно што одређује стресогени одговор код конкретне особе јесте: **наслеђе, рана дечија искуства** и **актуелни конфликт**.

Да ли ћемо се **релативно реално понашати** под ударом стресора (стремити значајним циљевима одговарајућим начинима, еластично и реалистично, по потреби мењати начине или циљеве, одустајати до даљњег или тражити помоћ у решавању проблема, и сл.) или ћемо **подлећи психичким или психосоматским поремећајима**, у великој мери зависи од тога:

- да ли носимо генетску предиспозицију за одређене поремећаје,
- да ли нам је рано детињство обележено траумама,
- да ли смо тренутно у већим животним проблемима.

Дуготрајна изложеност СлОб стресорима, као и њихове генетске предиспозиције, могу да изазову **привремене или трајне поремећаје** у смислу њиховог психо-физичког здравља.

Навешћемо неке од њих који су најчешћи, пре свега, ради њиховог благовременог отклањања и превентивног деловања на њих:

- **Психосоматске реакције:** настају услед психичких стресова, а изражавају се телесним симптомима и поремећајима функција појединих органа, а у дужем временском периоду може доћи и до органичних обољења (срца, крвних судова, плућа, пробавног апарата, жлезда са унутрашњим лучењем и сл.). Који тип обољења ће настати донекле зависи и од наслеђене предиспозиције, а сматра се и од структуре личности (нпр: обољење срца је чешће код агресивнијих структура, обољење желуца код зависнијих типова личности итд.).
- **Алкохолизам:** свакодневне тензије и стресови у агентурном раду код неких агената доводе до посезања за алкохолом као средством за релаксацију, те је алкохолизам уочен као један од проблема који би ваљало решавати. Поред извесне друштвене пожељности коришћења алкохола, ситуацију превентивног спречавања појаве алкохолизма отежава и дилема око тога који конзумент алкохолних пића јесте, а који није алкохоличар. Да би се та нејасноћа отклонила, пожељно је упознати се са различитим типовима пијења:
 - А тип: подразумева психолошку зависност од алкохола (особа у тензији, стресу, депресији, користи алкохол као најчешће средство опуштања, поправљања расположења, укњањања страха);
 - Б тип: било да је психолошка зависност у питању или неки други мотив пијења, за овај тип је карактеристично релативно трајно, редовно и континуирано конзумирање алкохола (макар и у умереним количинама), што води оштећењу виталних органа (нервне ћелије се при том или тешко или никако не могу регенерисати);
 - Ц тип: специфичност ове категорије је губитак вољне контроле према количини узимања алкохола;
 - Д тип: присутна је физиолошка зависност од алкохола, а по престанку пијења настаје апстиненцијална криза. Треба истаћи да већ А тип конзумирања алкохола може дискретно и мање више прогресивно водити у остале форме пијења, те се са алкохолом, у принципу, мора поступати контролисано и опрезно.
- **Анксиозне неуротичне реакције:** настају као последице нагомилане психофизичке тензије, која неконтролисано и мимо реалности избија на психофизичком плану особе у виду нејасне стрепње, збње, немира, неспокоја и безразложне напетости, налик трему. То непријатно стање субјективне узнемирености, тешко подношљиво углавном за саму особу која од ње пати, може се, а и не мора, испољити на плану међуљудских односа. Психосоматске тегобе и алкохолизам неретко иду заједно и једни друге узајамно иницирају (продужена анксиозност може уродити соматским тешкоћама, а поједини је санирају алкохолом, који такође угрожава унутрашње органе).
- Могући су и тежи поремећаји који се јављају у значајно мањем броју случајева:
- **Депресивне неуротичне реакције:** одликују се наглашеном потиштеношћу, апатијом, губитком виталних нагона, а код особе преовладава непријатна психичка напетост и пасивност. Овакво стање се јавља код појединих СлОб, који су пре усласка у посао обезбеђења сами по себи били мање стабилни. Могу се очекивати онда када су укључени у задатке са високим степеном одговорности, који евентуално дуго трају, без скорих изгледа за њихово привођење крају, а због којих се појединац може осетити немоћним, уз преплављеност осећаја бесмисла онога што ради;

- **Неурастенија** (неуротична исцрпљеност): огледа се у таквом субјективном доживљавању особе којом доминира општа исцрпљеност, хронични замор и раздражљивост. И поред довољне количине сна и одмарања, објективно без већих напрезања, појединац се осећа исцрпљено и преморено. Овде се ради о типичној ситуацији истрошености адаптационих потенцијала личности у стресу;
- **Хистеричне дисоцијативне неуротичне реакције:** манифестују се у одцеplивању и самосталној функцији појединих делова личности и њених психофизиолошких система сензитивног и сензомоторног апарата. У позадини се налази снажан психолошки конфликт, те се особа несвесно брани телесним тегобама, као што су: одузетост појединих делова тела, поремећаји говора, дрхтање, сметње у осетљивости тела и сл. Код мање стабилних СлОб најчешћи је конфликт између осећања страха од опасности с једне стране, и осећања обавеза, одговорности, моралних норми с друге - последица је неадекватан, несвестан "бег" у телесну нефункционалност;
- **Параноидна психоза:** представља крајњи облик дезинтеграције личности, где се губи контакт са реалношћу уз присуство суманутих идеја прогоњености и доживљавања да су други људи непријатељски настројени и злонамерни. У овај редак вид поремећаја улазе појединци који су по својој преморбидној структури параноидне личности (у детињству показују срамежљивост, повученост, љубомору; у школи сматрају да их "сви задиркују", учитељи занемарују; касније се на послу осећају запостављенима, а пријатељске или неутралне ставове примају као непријатељске - увредљиви су и на оправдану критику; у браку су најчешће љубоморни - доминира осећај преварености; уз све јавља се и осећај супериорности, па се могу наметнути као вође, при чему никоме не верују, а склони су цинизму, скептицизму, свађама и нарушавању међуљудских односа у колективу).

Шта је конфликт ?

Конфликтологија је наука која се бави проучавањем и разумевањем конфликта у корелацији са типовима личности (темпераментом).

У ситуацијама конфликта, важну улогу има темперамент како СлОб, тако и учесника у конфликту. За СлОб је важно да буде свестан свог темперамента и да поступа у складу са вештинама решавања конфликта - што га чини професионалцем.

Темперамент, као особина, може да се дефинише као начин реаговања појединца на различите ситуације и изазове.

По Хипокритовој класификацији разликујемо четири темперамента: **колерички, сангвинички, флегматички и меланхолички** темперамент.

Колерички темперамент се огледа у јаким осећањима, честом узбуђивању и лако решавању на акцију. Колерик се лако наљути и лако манифестује своју љутњу, због чега често долази у сукоб са људима. Он реагује нагло и јако. За колерика се може рећи да је нестабилан и отворен тип личности кога одликују: импулсивност, осетљивост, немир, агресивност, променљивост, оптимизам и пре свега потреба за активностима.

Сангвиник је такође окренут ка људима те се може рећи да је веома друштвен, приступачан, говорљив, живахан, безбрижан, комотан и ведар.

Флегматик је доста затворенији тип те се може рећи да је пасиван, мисаон, пажљив, мирољубив, контролисан, поуздан, уравнотежен и благ.

Меланхолика, поред његове затворености, одликује и ћудљивост, преплашеност, крутост у мишљењу, трезвеност, песимизам, резервисаност, недруштвеност и опште стање туге и забринутости за све и свашта.

У покушајима да се објасне **узроци типичног реаговања људи**, којима одговарају поједини типови темперамената, утврђено је да конституција, физиолошка градња, условљава брзину реакције као и њен интензитет и учесталост.

Неки аутори темперамент приписују искључиво наследним факторима, јер физиолошке особине зависе пре свега од наследних фактора. Међутим, начини реаговања, поред физиолошких обележја, зависе и од низа психичких особина личности као што су **мотиви, ставови и интереси**.

СлОб, при процењивању друге личности, треба да пође од основних елемената личности, као што су њене **способности**, њен **темперамент**, њен **карактер** и њена **мотивација**. Поред наведеног треба узети у обзир и социјалне факторе који утичу на формирање личности, уколико су му они познати:

- породица из које појединац потиче са системом васпитања,
- улога вршњака и даља социјализација појединца,
- култура са обичајима, навикама, вредностима, традицијом,
- положаји и улоге које појединац заузима у друштву у одређеним групама,
- припадност одређеном социјалном слоју (класна припадност) и материјални статус,
- друштвени систем који посредно и непосредно утиче на развој појединца.

Наведени су само неки од фактора који су важни за ситуацију конфликта, како у сврху процене узрока конфликта, доношења одлука СлОб да ли да се умеша, када и како, тако и за начин успостављања контроле над ситуацијом, односно успостављања реда и мира у штићеном објекту - што је основни задатак СлОб.

Анатомија конфликта подразумева три узајамно повезане компоненте:

- **Конфликтна ситуација** - је било која ситуација у којој две или више особа, ентитета или страна опажају да имају узајамно неускладиве циљеве
- **Конфликтни ставови и опажања** - психичка стања и услови који прате конфликтне ситуације и исходе конфликтног понашања
- **Конфликтно понашање** - подразумева акције које предузима једна страна у било којој ситуацији против супротстављене стране, са циљем да противник одустане од својих циљева, или да их промени.

Међуоднос ових компоненти ствара динамику која се често описује траинглом који се у теорији конфликта приказује следећим **кругом конфликта**.

Круг конфликта

Круг конфликта - веровања и ставови у вези са конфликтом базирани су на личном искуству које је смештено у социјално традиционалне одговоре, што омета конструктивност у решавању конфликта и одређује стил и приступе у решавању конфликта.

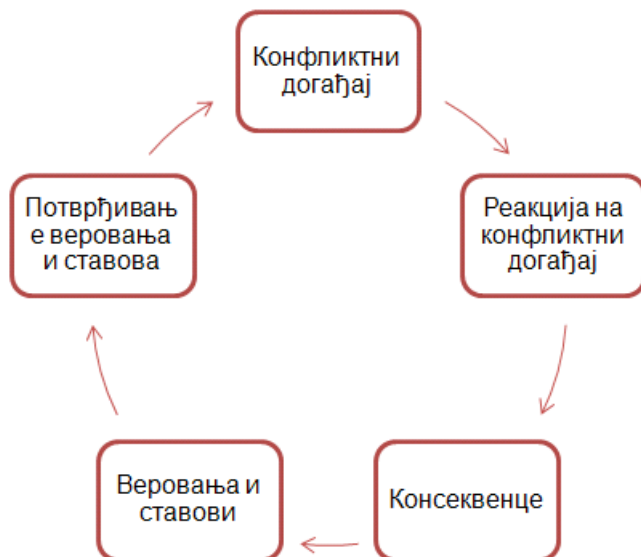
Конфликти могу бити:

деструктивни - доводе до трајних, негативних последица за појединце или групе и

конструктивни - који могу довести до промена и развоја у групи.

Конфликти се обично могу свести на конфликте интереса и конфликте вредности и уверења.

Конфликтна ситуација, код деструктивних конфликта, прераста у сукоб. Сукоб је неслагање, борба или свађа.

У свакој ситуацији СлОб мора имати на уму да сукоб има потенцијал да се развије у бес, агресију и на крају насиље. Одлука о раном уплитању у сукоб, нпр. у вербално неслагање где нема претње повређивањем или опасности, може да утиче на ескалацију сукоба.

Када у зони одговорности СлОб дође до сукоба, без обзира на његов интензитет, важно је што пре извршити процену ситуације и уочити тренутну фазу сукоба, односно шта се догађа у моменту када је СлОб

схватио шта се догађа, уочио стране у сукобу и схватио основни узрок избијања сукоба.

Ни у једном тренутку СлОб не би требало да изгуби из вида чињеницу да је његов основни задатак да спречи нарушавање јавног реда и мира у свом делокругу рада, а тиме и могућу штету по здравље и безбедност лица и имовине.

Зато је добро знати да конфликти имају нека своја „правила“, односно да не ескалирају муњевито (осим ако нису унапред планирани, што се онда сврстава у ситуације напада и одбране, а не у сукоб), него имају фазе ескалације које СлОб треба да зна и препозна, како би могао донети правилну одлуку да ли да се умеша, када и на који начин.

Фазе ескалације сукоба

ФАЗЕ ЕСКАЛАЦИЈЕ СУКОБА	
1. НЕСЛАГАЊЕ	Сукобљене стране наилазе на обострано неразумеваше. Тешкоће у комуникацији постају све веће.
2. ЛИЧНИ АНТАГОНИЗАМ И ОДБРАНАШТВО	У овој фази главни проблем постаје друга страна у сукобу. Почине обострано нападање и окривљавање.
3. ЕКСПАНЗИЈА ПРОБЛЕМА	Позивамо у сећање све проблеме које смо имали са том особом. Стари и неразрешени проблеми поново оживљавају и улазе у игру.
4. НАПУШТАЊЕ И ПРЕСТАНАК ДИЈАЛОГА	Јаке емоције нас преплављују и више нисмо у стању да конструктивно мислимо и разговарамо. Разговор постепено утихњава и престаје.
5. СЛИКЕ НЕПРИЈАТЕЉА	У овој фази почетни проблем и предмет сукоба се заборавља, а наш циљ постаје да покажемо да смо ми у праву и да тријумфујемо. Постојећа логика је ОН или ЈА, или »Ако ниси са мном онда си против мене«.
6. ОТВОРЕНО НЕПРИЈАТЕЉСТВО	Више нисмо у стању да видимо другу страну као субјекта са којим имамо и нешто заједничко, већ искључиво приступамо другој стани као објекту који не заслужује наше базично поштовање и хуман третман.
7. ПОЛАРИЗАЦИЈА	Стране у сукобу више нису у стању да деле исти простор или се тотално раздвајају и прекидају могућност било каквог контакта, или развијају сукоб било у виду хладног рата или стварног обостраног уништавања.

Начини решавања конфликта

Путем гласања	• при чему се прихвата решење већине
Путем преговарања и договарања	• свака страна попушта и одриче се неких ранијих захтева
Реципрочним уступцима	• постепено и наизменично попуштање, смањење затегнутости и остварење заједничког поверења
Тражење заједничког циља	• које ће обема странама у сукобу донети корист

Рано уплитање СлОб може да изазове контраефекат - да се сукоб окрене ка њему.

Кључне одлуке СлОб у ситуацији конфликта

КЉУЧНЕ ОДЛУКЕ КОЈЕ СЛОБ ДОНОСИ	• Да ли да се умеша ?• Када да се умеша ?• Како мешањем да реши ситуацију ?

Одлука да се умеша, зависи од околности у датом тренутку и људи који су умешани. Немогуће је утврдити све околности и предвидети поступке за сваку ситуацију. Одлагање да се умеша због страха - није прихватљиво.

Решавање сукоба применом комуникацијских вештина могуће је у случајевима када СлОб **може, требало би, или је нужно да се умеша**, у покушају да реши ситуацију. То су ситуације:

- неслагање међу члановима истог тима
- неслагање између СлОб и трећих лица, тј. инсистирање да прекршитељ напусти пословне просторије, или хватање крадљивца
- неслагање између СлОб и чланова клијентовог особља, тј. при примени правила, као што је кршење забране пушења
- када се други СлОб суочи са претњом због које може бити у опасности да буде повређен, или да не може да избегне ситуацију
- када постоји ризик да буду повређени они за које је СлОб одговоран, тј. посетиоци у пословним просторијама или клијент.

Када да се умеша је важна одлука и представља област у којој СлОб мора да употреби своје знање и вештину **да добро процени ситуацију**, односно:

- шта је узрок и, уколико није очигледан док слушате или посматрате, покушајте да га сазнате пре него што се умешате
- слушајте какав језик се користи, увредљив или погрдан, итд.
- слушајте јачину гласа, тј. гласни, брзи, бесан или агресиван тон
- осмотрите да ли су све стране у сукобу агресивне, или је неко разуман и пасиван
- осмотрите какав је говор тела, тј. претња махањем песницом, физички контакт гурањем
- осмотрите колико особа је умешано, тј. да ли један на један, група на групу или један на групу, итд.

Фазе конструктивног решавања конфликта

ФАЗЕ КОНСТРУКТИВНОГ РЕШАВАЊА СУКОБА	
1. ДИРЕКТАН КОНТАКТ	СлОб прилази месту сукоба - ни близу ни далеко и прати реаговање сукобљених страна на његово присуство. Настоји да разуме суштину конфликта.
2. ПРИХВАТАЊЕ ПОКУШАЈА ДА СЕ РАЗЛАБАВИ ЧВОР СУКОБА	У овој фази је важно обезбедити директну комуникацију страна у сукобу и СлОб и активно слушање свих учесника сукоба, што ће омогућити да се два различита виђења сукоба упореде.
3. ОБЕ СТРАНЕ ИЗНОСЕ СВОЈЕ ВИЗИЈЕ СУКОБА - ПОЗИЦИЈЕ	СлОб се поставља неутрално у односу на стране у сукобу и наизменично даје реч сукобљеним странама. Циљ СлОб је спречавање ескалације сукоба и обезбеђивање јавног реда и мира.
4. ОДРЕЂИВАЊЕ ОСНОВНОГ ПРЕДМЕТА СУКОБА - У ЧЕМУ ЈЕ ПРОБЛЕМ	У овој фази важно је обезбедити активно учешће и сарадњу обе стране око формулације и разумевања предмета сукоба. Који проблем хоће да реше? Уколико их има више, ваља почети са лакшим, односно једноставнијим.
5. ОДРЕЂИВАЊЕ ПОТРЕБА И ИНТЕРЕСА КОЈИ ЛЕЖЕ У ОСНОВИ СУКОБА	У овој фази иде се дубље у разлоге неслагања и настајања сукоба. Када СлОб установи интересе и потребе сукобљених страна, јавља се могућност нових, креативних решења датог проблема и видимо га као заједнички.
6. УМНОЖАВАЊЕ МОГУЋИХ РЕШЕЊА	Прихватиће се само оно решење којим су обе стране задовољне (нпр. да се сутра разговара са надлежнима...). Ова фаза може бити изузетно опуштајућа и обећавајућа.
7. ОДАБИРАЊЕ РЕШЕЊА КОЈИМ СУ ЗАДОВОЉНИ СВИ УЧЕСНИЦИ	Обезбедите да сви учесници изађу из сукоба као победници, односно да нема поражених.
8. КОНКРЕТИЗАЦИЈА ДОГОВОРА О РЕАЛИСТИЧНОСТИ	Проверити да ли је одабрано решење реално и оствариво. Направити договор који обавезује обе стране на реализацију договореног.
9. РЕЗЕРВНА ПРОЦЕДУРА	Важно је да се договори процедура по којој ће се поступити ако уговор из неког разлога пропадне.

Групе је најтеже проценити, јер може бити више од једне агресивне особе, или већина могу бити само посматрачи, а не и учесници.

У почетној процени потребно је издвојити главну страну или стране у сукобу и то су особе на које обезбеђење треба да се усредсреди.

Приликом процене, СлОб треба да буде јасно ко, или колико особа је тачно умешано, шта је узрок сукоба и да ли ће се развити или се већ развија у ситуацију када постоји разик од повређивања или опасност по некога.

Потом се доноси одлука да се интервенише и прилази се сукобљеним странама.

СлОб мора да обезбеди помоћ и подршку интервенцији, пре него што се нађе у ситуацији која може бити опасна по њега.

Смернице за интервенисање

1) Немојте:

- **да одржавате непрестан контакт погледом:** требало би одржавати повремен контакт погледом, али не непрестан, јер „пиљење“ може да

раздражи људе. Такође се мора обратити пажња на околину и на тело, руке и покрет стопала агресивца, итд.

- **бити агресивни:** показивање знакова агресије ће неутралисати све остале покушаје да смиристе ситуацију, тако да ови знакови као што је подизање тона, показивање прстом или дизање руку се морају избећи.
- **подизати тон:** ово приморава агресивца да једнако подигне тон, што непотребно повећава ниво агресије.
- **да budete ни премало ни превише удаљени од ситуације:** останите удаљени за дужину руке тако да нисте ни превише близу - што изгледа као застрашивање, нити превише далеко - што изгледа као незаинтересованост за ангажовање.
- **да стајете ни на чију страну:** узрок сукоба може бити истинска притужба или неслагање. Заузимање погрешне стране или наизглед неоправдана подршка једној страни, може да подигне ниво агресије или окрене агресивца против СлОб.
- **да правите физички контакт:** са изузетком гестова отворености као што је руковање, физички контакт се мора избегавати, јер агресивац може имати осећај да је спутан или угрожен и прибећи насиљу као природној одбрани.
- **да дајете наређења:** СлОб, нарочито у униформи, одају утисак ауторитета. Неки људи могу имати отпор према томе и издавање наређења само појачава отпор.
- **да приступите као да сте спремни за конфронтацију:** брзо прилажење или искорак директно према агресивцу ће одмах код њега изазвати одбрамбени став и отежати отпочињање разумног разговора.
- **да држите никакав предмет који може, или би могао бити оружје:** када СлОб можда има батерију или радио у руци, то може изгледати као да је оружје уперено против агресивца. Ове ствари би требало одложити у њихове футроле, или ставити у џеп, нарочито док се прилази.
- **да се окренете од ситуације:** важно је задобити поштовање агресивца. Да би се то догодило, поштовање мора бити показано. Окретање од ситуације или уплитање у разговор са посматрачима ће показати мањак интереса или пажње за проблем.

2) Останите изричит: важан аспект смиривања сукоба је пренос контроле ситуације са агресивца на СлОб. Ова контрола се преузима када СлОб задобије поштовање, поверење и поуздање агресивца. СлОб мора бити способан да преузме контролу и покаже агресивцу, својим изричитим и самоувереним ставом, да више није главни.

3) Увек покажите поштовање: размена увреда, давање недоличних примедби, одбацивање или игнорисање ставова агресивца, ће повећати потенцијал за бес и насиље.

4) Покушајте да смиристе ситуацију, или скренете пажњу на нешто друго: давање коментара као што је нпр. „хоћете ли да позовем полицију“ или „ово би требало да се предочи руководству“ ће показати занимање за проблем. Даљи слични коментари ће усмерити пажњу агресивца на друге ствари или аспекте које он можда није узео у обзир и на тај начин скренути његове мисли и могуће смирити ситуацију.

5) Апелујте да се смире: током разговора, коментари као што су „да ли је ово вредно малтретирања“ или „зашто се замајавати тиме“ могу утицати на агресивца да схвати да је он изнад оваквог нивоа понашања.

Многе ове ставке које се односе на примање и слање порука обухватају употребу читавог низа комуникацијских метода и вештина опхођења у стресним ситуацијама..

Следећих неколико ставки ће детаљније описати **како се комуникација користи за решавање сукоба у комбинацији са смерницама за интервенцију.**

Комуникационе вештине у решавању конфликта

- **Визуелно посматрање** - почетна процена обухвата интерпретирање слика и говора тела који су примењени. Приликом интервенисања употреба говора тела даје агресивцу слику смирености и отворености, насупрот осећају да је угрожен или спутан.
- **Слушање** - обраћање пажње и концентрисање на то шта је и како речено, указује на заинтересованост и даје неке неопходне информације у вези са ситуацијом.
- **Употреба говора тела** - отворен пријатељски став, раширене руке и окренутост (али не пиљење) ка најузружанијој или најагресивнијој особи. Померајте тело у складу са померањем друге стране.
- **Употреба вербалне комуникације** - говор смиреним тоном даје позитиван добринос узаврелој атмосфери. Начин изражавања је једнако важан и сукоб захтева пажљив одабир врсте коментара који се користе. Уопштено, тон би требало да буде у складу са апеловањем, помирљивим начином изражавања, задржавајући изричит став не лажући нити заваривајући агресивца. Уколико се ситуација погоршава, важно је да тон и начин изражавања СлОб остану помирљиви.

Важнији аспекти коришћења комуникацијских вештина нису само реакције, или коришћење стечених вештина да би се стишала ситуација, већ је једнако важно да се ове вештине користе приликом процене ситуације и стекне **самопоуздање** за интервенисање.

СлОб не сме себе непотребно довести у опасност!

12.2 Информације за јавност

Размена информација

Трећа лица (јавност) су сва лица која нису представници послодавца СлОб (колеге) и представници клијента (корисника услуга), са којима долази у контакт при вршењу дужности (посетиоци, пролазници, надлежни државни органи, јавне службе и други).

СлОб морају бити опрезни када дају информације трећим лицима, из следећих разлога:

- уколико погрешно интерпретирају коментаре које им је дао СлОб (а што је честа појава), може настати штета
- изјаве СлОб на месту инцидента употребиће се у даљем истражном поступку, јер је СлОб овлашћено лице и једини се, у односу на истражне органе, налазио на лицу места
- СлОб не може да зна све релевантне чињенице (позадину неке ситуације), па извођење закључака о неком догађају може штетити не само њему, него и послодавцу и кориснику услуга
- зато је важно знати да је обавеза СлОб да преноси само чињенице (а не закључке) о неком догађају, и то само овлашћеним лицима.

12.3 Лојалност и поступање по упутствима

Упутства могу бити у писаној форми, као део радних процедура или упутстава за обављање задатака. За дневне измене, или у случају инцидента, упутства могу бити дата непосредно усменим путем, телефонски или радио поруком. Важно је

да СлОб све добијене налоге, који одступају од писаних упутстава, **обавезно евидентира у књигу догађаја**,

Када прима текуће налоге, СлОб их мора интерпретирати и уколико има недоумица око јасноће не би требало да оклева да их разјасни. У овом сектору пословања нема места за оне који мисле да све знају или имају тешкоћа да прихвате ауторитет, јер овакавим ставом доводе у опасност не само себе већ и оне око себе. Сви СлОб морају недвосмислено да знају од кога примају упутства. Ово се постиже успостављањем руководеће структуре или ланца команде и јасним поцедурама за извештавање.

Поступање по упутствима

- За ефикасно обезбеђење било ког простора или лица, СлОб мора бити **дисциплинован и способан да прими, интерпретира и поступа по прописаним упутствима** - процедурама
- СлОб мора **да разуме, прихвати и поштује успостављен ланац ауторитета или команде**, како за безбедност штићених објеката, тако и за сопствену безбедност и безбедност своје породице
- У овом сектору пословања **нема места за оне који мисле да све знају или имају тешкоћа да прихвате ауторитет**, јер овакавим ставом доводе у опасност не само себе већ и оне око себе

12.4 Тимски рад

Место у тиму

Природа послова обезбеђења обухвата рад у групама или тимовима и као такав, овај сектор пословања је организован на полувојном принципу, које карактеришу постојање хијерархије и централизовано управљање. Ово је неопходно да би се одржала контрола и надзор над великим бројем људи раширених по граду, регији или држави.

У овом поглављу ћемо се оријентисати на малу групу или тим.

Тим је група која се састоји од ограниченог броја појединаца међу којима постоји међусобни утицај и који стоје у одређеним међусобним односима. Мала група се, по овим карактеристикама, дефинише као социјална јединица коју чини ограничен број појединаца, а са одређеном структуром и одређеним нормама понашања.

Групе се образују и одржавају ради остварења одређених задатака. За групу која успешно обавља послове ради којих је формирана, кажемо да је ефикасна и успешна група. Ефикасност се може огледати у **сигурнијем и бољем пружању услуга клијентима**, у доношењу правилних и добрих одлука, а које се успешно пласирају у остварењу различитих пословних задатака.

Један од најзаслужнијих истраживача понашања појединаца у групи, психолог Левин, посебно се бавио проучавањем промена до којих долази у понашању појединаца њиховим боравком у групи. Овакве промене у понашању назвао је групном динамиком. Он је утврдио да се лакше мењају ставови и потпуније спроводе одлуке кад се користи слободна дискусија.

Успешност индивидуалног или групног решавања задатака зависи од многих чинилаца: природе задатка, особина чланова групе, од њиховог међусобног односа и од других момента.

Тим је ефикаснији ако подлеже одређеним нормама понашања, односно дисциплини и, наравно, ако појединци који сачињавају групу - тим поседују одређена стручна знања која се међусобно допуњавају.

Тимски рад

- **имати обзира према другима** по питању времена и одсутности са посла
- **увек бити спреман да саслушате друге**
- **отворено разговарати о проблемима** и жалбама, како би се спречио развој могућих неспоразума и конфликта
- **не износити личне проблеме** другима
- **сарађивати** по питању **распореда по сменама**, како би се помогло другима
- **препознати снагу и слабости** код других и помоћи када се може
- **преузимати свој део обавеза и одговорности**, не остављајући их другима
- **бити искрен према колегама** из тима
- **помагати у опасним ситуацијама**, без обзира на потенцијалне личне разпике
- **не преносити на друге проблеме** за које сте одговорни
- схватити **шта је посао СлОб и шта се од њега очекује**
- **тимски рад подразумева компромис и сарадњу**
- не устручавати се да **посматрате друге** и постављате им питања
- у сваком тренутку се **понашати професионално**

ПРОВЕРА 12.1

ТЕМА 13 ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ЈАВНИХ СКУПОВА

НЈ-1 Законска регулатива за вршење послова редара

Закон о приватном обезбеђењу; Закон о окупљању грађана; Закон о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама

НЈ-2 Послови редарске службе

На јавном скупу у смислу прописа којима се уређује окупљање грађана; На спортским приредбама; На местима и објектима где се окупљају грађани поводом одржавања забавних, музичких, културних и других програма

НЈ-3 План обезбеђења

Сврха израде; Форма и садржај

ПРОВЕРА 15 - Редарска служба

13.1 Законска регулатива за вршење послова редара

Закон о приватном обезбеђењу

Правна лица и предузетници за приватно обезбеђење, у складу са законом, могу вршити послове одржавања реда:

- на јавном скупу у смислу прописа којима се уређује окупљање грађана;
- на спортским приредбама;
- на местима и објектима где се окупљају грађани поводом одржавања забавних, музичких, културних и других програма.

Службеници обезбеђења редарску службу врше без оружја.

На свака 3 запослена службеника обезбеђења у редарској служби, правно лице и предузетник за приватно обезбеђење може повремено и привремено ангажовати додатних 10 службеника обезбеђења са лиценцом (по уговору о привременим и повременим пословима, без обавезе заснивања сталног радног односа).

Редари током вршења посла морају бити у униформи и опремљени једнообразним јакнама или прслуцима са светлоодбојним тракама и натписом „Редар” и „Steward” или „Security”.

Током вршења посла редару на јавном скупу није дозвољено да регулише саобраћај ван границе штићеног простора.

Редари који врше послове током одржавања спортских приредби поступају у складу са овим законом и прописима о спречавању насиља на спортским приредбама.

Закон о окупљању грађана

Окупљање грађана је свако организовано окупљање више од 10 лица, које се одржава ради јавног изражавања, остваривања и промовисања политичких, социјалних и националних уверења и циљева, као и други облици окупљања.

Други облици окупљања подразумевају организовање различитих јавних приредби, односно окупљања којима је сврха остваривање државних, верских, културних, хуманитарних, спортских, забавних и других интереса.

Окупљање у затвореном простору не подлеже одобрењу ни пријављивању.

За одржавање окупљања у затвореном простору одговоран је организатор.

Затворени простор, у смислу закона јесу објекти, просторије у објектима или сваки простор ограда или означен за потребе јавног окупљања, у који се може ући или из њега изаћи, само на за то одређеном месту.

Организатор окупљања (у даљем тексту: организатор) јесте физичко или правно лице које у складу са законом припрема, организује и надзире окупљање.

Организатор одговара за штету коју су починили учесници на окупљању према правилима објективне одговорности.

Организатор врши надзор над одржавањем окупљања и усмерава рад редара.

Дужности организатора, редара и учесника на окупљању

Организатор је дужан да осигура ред и мир на окупљању. Организатор је нарочито дужан предузети све потребне мере да учесници окупљања не буду наоружани и да не почине штету.

Дужност организатора је да осигура довољан број лица за вршење послова одржавања реда и мира (у даљем тексту: редар) на окупљању и да предузме одговарајуће мере медицинске заштите и заштите од пожара.

Редари обављају редарску службу на начин прописан посебним законом. Организатор је дужан да омогући несметан пролазак возилима полиције, хитне помоћи, ватрогасним возилима и возилима јавног градског саобраћаја.

Учесницима окупљања, као и лицима која се крећу према месту одржавања окупљања, забрањено је ношење оружја, као и предмета погодних за наношење телесних повреда.

Учесници окупљања не смеју носити униформе, делове униформе, одеће или других обележја којима се позива или подстиче на оружане сукобе или употребу насиља, као и изазивање и подстицање расне, националне, верске или друге неравноправности, мржње и нетрпељивости.

Закон о спречавању насиља на спортским приредбама

Под насиљем и недоличним понашањем на спортским приредбама, у смислу закона, сматра се нарочито:

- физички напад на учеснике спортске приредбе, односно физички обрачун између учесника на спортској приредби;
- бацање предмета на спортски терен или у гледалиште;
- уношење у спортски објект обележја којима се вређају национална, расна, верска или друга осећања или на други начин изазива мржња или нетрпељивости која може да доведе до физичких сукоба;
- оштећивање спортског објекта, опреме, уређаја и инсталација на спортском објекту на коме се одржава спортска приредба;
- изазивање нереда или уништавање имовине приликом доласка, односно одласка са спортске приредбе или у спортском објекту, ремећење тока спортске приредбе, угрожавање безбедности учесника спортске приредбе или трећих лица;
- неовлашћени улазак на спортски терен, односно у службене просторије и службене пролазе спортског објекта или у део гледалишта спортског објекта који је намењен противничким навијачима;
- покушај уношења, односно уношење у спортски објект, поседовање или употреба алкохола или других опојних средстава;
- покушај уношења, односно уношење у спортски објект или коришћење пиротехничких средстава и других предмета и средстава којима може да се угрози безбедност учесника у спортској приредби или омета њен ток;
- паљење навијачких реквизита или других предмета;
- ношење навијачких шалова, капа или других предмета у намери да се скрива идентитет лица.

Организатор спортске приредбе дужан је да образује одговарајућу редарску службу (унутрашње обезбеђење - самозаштита) или да ангажује лиценцирано правно лице или предузетника ради вршења послова физичког обезбеђења и одржавања реда на спортској приредби.

За вршење послова физичког обезбеђења и одржавања реда на спортској приредби може се ангажовати, као редар, само лице које је прошло одговарајући програм обуке и стекло лиценцу за вршење основних послова службеника обезбеђења без оружја.

13.2 Послови редарске службе

Послови одржавања реда на спортским приредбама

Приликом вршења послова физичког обезбеђења и одржавања реда на спортској приредби, редарска служба је дужна да:

- забрани приступ објекту на коме се одржава спортска приредба лицима која су под утицајем алкохола или других опојних средстава, или се из њиховог понашања може закључити да су склони насилном или недоличном понашању;
- одвоји гостујуће навијаче усмеравањем на посебне улазе и излазе из спортског објекта и посебан део гледалишта који је за њих одређен;
- обезбеди да гледалац седи на тачно одређеном месту;
- онемогући улазак гледалаца на спортски терен и спречи њихов прелазак из једног дела гледалишта намењен навијачима једног клуба у други;
- онемогући уношење или продају алкохолних пића у спортском објекту;
- онемогући уношење у спортски објекат предмета који се могу употребити у насилничким поступањима (пиротехничка средства, мотке, флаше и сл.), односно којима се може ометати ток спортске приредбе (огледала, ласерски показивачи, звучни уређаји веће снаге, транспаренти или обележја којима се подстиче расна, верска, национална или друга нетрпељивост и мржња, односно чији је садржај увредљив или непристојан и сл.);
- онемогући уношење у спортски објекат и истицање навијачких симбола који су већих димензија и могу ометати рад службених лица, осим застава, шалова, капа и дресова са обележјима клуба;
- упозори, односно удаљи гледаоца који својим понашањем или пропуштањем одређене радње може изазвати насиље на спортској приредби, угрозити безбедност учесника спортске приредбе или ометати њен ток;
- не дозволи приступ спортском објекту, лицу коме је изречена мера безбедности, односно заштитна мера забране присуствовања одређеним спортским приредбама.

Гледалац, односно група гледалаца је дужна да поступа по налозима редарске службе.

13.3 План обезбеђења

Циљ, форма и садржај

Када правно лице и предузетник за приватно обезбеђење пружајући услугу одржавања реда на јавном скупу ангажује више од три редара, дужно је да сачини план обезбеђења, који организатор скупа, заједно са пријавом, доставља полицијској управи са седиштем на територији на којој се заказује и одржава јавни скуп.

План обезбеђења мора да садржи:

- број и распоред ангажованих редара,

- овлашћења редара,
- податке о одговорном лицу које ће руководити редарском службом за време одржавања јавног скупа и
- начин комуникације.

Редар поступа по наређењу овлашћеног полицијског службеника у складу са Планом обезбеђења.

ПРОВЕРА 13.1

ТЕМА 14 ТРАНСПОРТ ВРЕДНОСТИ

НЈ-1 Превоз и обезбеђење транспорта новца, вредносних и других пошиљки возилима

Услови за вршење послова пратње и обезбеђења транспорта новца, вредносних и других пошиљака; Студија случаја оружане пљачке

НЈ-2 Пренос новца, вредносних и других пошиљки пешице

Услови за вршење послова преноса новца, вредносних и других пошиљака; Студија случаја оружане пљачке

НЈ-3 Минималне мере заштите у пословању готовим новцем и вредностима

Врсте и категоризација финансијских институција; Процена ризика у заштити лица, имовине и пословања; Врсте и начин остваривања мера заштите; Заштита и коришћење података прикупљених системима техничке заштите

ПРОВЕРА 16 - Транспорт вредности

14.1 Превоз новца, вредносних и других пошиљки возилима

Правна лица и предузетници за приватно обезбеђење врше послове пратње и обезбеђења транспорта и превоза новца, вредносних и других пошиљака ако имају најмање једно специјално возило за транспорт које мора:

- 1) да поседује дозволу за ванлинијски друмски превоз;
- 2) да буде означено у складу са прописима;
- 3) да има сталну двосмерну везу са контролним центром и делом посаде која напушта транспортно возило при преузимању/предаји вредности (ГСМ мрежа и/или радио веза са сопственом фреквенцијом и репетиторима);
- 4) да има уграђен ГПС уређај за сателитско праћење и даљински мониторинг из сопственог контролног центра;
- 5) да поседује уграђен паник тастер са аутоматским слањем дојавног сигнала у контролни центар;
- 6) да има уграђен систем електро-хемијске заштите новца у транспорту или је блиндирано или има специјално ојачане: каросерију, стакла и механички сигурносни сеф за новац монтиран у возилу;
- 7) да има уграђен мобилни систем видео обезбеђења возила.

Посаду специјалног возила за транспорт чине возач и најмање један пратилац, осим ако се новац преноси коришћењем система електро хемијске заштите вредности, у ком случају посаду може чинити један службеник обезбеђења.

Сви чланови посаде специјалног возила за транспорт морају бити службеници обезбеђења из истог правног лица.

При обављању послова, сви чланови посаде специјалног возила за транспорт и пратиоци морају бити наоружани прописаном врстом ватреног оружја и морају бити опремљени у складу са прописима.

Износ готовог новца и вредности који се обавезно превози специјалним возилом је износ преко 100.000,00 евра, или еквивалентан износ у другим валутама по званичном средњем курсу динара.

Изузетно, превоз и пренос готовог новца и вредности у износу до 100.000,00 евра, или еквивалентан износ у другим валутама по званичном средњем курсу динара, може се обављати возилима унутрашње службе обезбеђења у којима је уграђен механички сигурносни сеф за новац и ГПС систем за сателитско праћење, односно употребом система за електрохемијску заштиту.

14.2 Пренос новца, вредносних и других пошилики пешице

Правна лица и предузетници за приватно обезбеђење могу вршити послове обезбеђења преношења новца и вредносних пошилики пешице, при чему морају користити системе за електрохемијску заштиту вредности.

Пренос новца или вредносне пошилке обавља најмање један службеник обезбеђења у сталној комуникацијској вези са контролним центром (ГСМ мрежа и/или радио веза са сопственом фреквенцијом и репетиторима).

Изузетно, ако се превоз новца или вредносне пошилке врши блиндираним, односно специјалним возилом без система електрохемијске заштите, у пратњи службеника обезбеђења од возила до тачке преузимања/депоновања новца (на тротоару) мора се налазити најмање још један наоружани службеник обезбеђења.

Укупна тежина система за електрохемијску заштиту и предмета који се у њему преносе не сме бити већа од 18 kg, осим ако је прилагођен за ручну вучу.

Новчанице неподобне за оптицај које су умрљане јарком бојом (ALERT COLOUR) којом се врши електро хемијска заштита новчаница у транспорту, односно којом се новчанице обоје у случају насилног отварања паковања готовог новца, банка прима од својих клијената уз подношење личне исправе подносиоца новчанице и попуњавање изјаве о пореклу таквих новчаница (на прописаном обрасцу, који банка даје подносиоцу новчанице), у складу са Одлуком о начину обављања послова у вези са ефективним страним новцем између Народне банке Србије и банака, Одлуком о начину управљања токовима готовине снабдевањем банака новчаницама и кованим новцем и Упутством за спровођење Одлуке о начину управљања токовима готовине снабдевањем банака новчаницама и кованим новцем.

14.3 Мере заштите у пословању готовим новцем и вредностима

Поједини појмови имају следеће значење:

1. финансијске институције - правна лица и предузетници те други организациони облици у чијим пословним просторима су готов новац и вредности, како је одређено у смислу ове уредбе, основни предмет рада или којима је основна делатност пословање с готовим новцем и вредностима или који у обављању своје основне делатности користе веће количине готовог новца и вредности
2. централни трезор - организациона јединица која у смислу просторно техничких и грађевинских захтева мора задовољавати исте услове као трезор, уз примену интегралне заштите унутар његовог периметра
3. трезор - зидани или монтажни простор унутар финансијске институције у којем се складишти готов новац и вредности изграђено од чврстог непробојног и противбалистичког материјала са ограниченом контролом приступа, нормативно класификован. Под трезором се не сматра чврсти непробојни (зидани или противбалистички) простор или просторија са алармним или другим непробојним вратима, нормативно неклассификован и уз друге мере заштите прихватљив са становишта похране већих износа готовог новца и вредности
4. дневно / ноћни трезор (ДНТ) - облик самоуслугне опреме који је корисницима на располагању 24 сата, а намењен је полагању и чувању готовог новца и вредности пре свега ван радног времена
5. уплатно - исплатно место - свако радно место у пословници или уговорној или покретној канцеларији на којем се обавља пословање готовим новцем и вредностима у раду са странкама

6. пословница - самостална пословна јединица правног лица, обрта или другог организационог облика финансијске институције, у којој се послује са странкама готовим новцем и вредностима и која је предметом штићења физичком и / или техничком заштитом
7. непробојне преграде - противбалистичке грађевинске конструкције које се састоје од преграда израђених од испитаних противбалистичких материјала (противбалистичког стакла или материјала сличних стаклу, носиве и преградне конструкције од челика или материјала сличних челику или зиданих преграда који морају бити од пуне цигле омалтерисане цементним малтером, бетона, камена и других грађевинских материјала дебљине мин. 12 цм) и противпровалних врата одговарајуће класе отпорности на провалу која имају и додатну површину противбалистичке заштите

Заштита финансијских институција остварује се применом одговарајућих просторно - техничких и организационих мера те применом мера физичке и техничке заштите.

ВРСТЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИНСТИТУЦИЈА

Финансијске институције које су обвезници примене ове уредбе су:

1. Народна банка Србије са припадајућим дневно - ноћним трезорима
2. Завод за израду новчаница
3. Банке и штедионице са припадајућим интерним и екстерним банкоматима, дневно - ноћним трезорима и безбедносним депозитним резервоарима
4. Поште
5. Пословнице Државне лутрије Србије
6. Мењачнице и мењачка места
7. Кладионице
8. Кредитне задруге
9. Аутомат - клубови
10. Златаре, филигранске радње, пословнице за откуп племенитих метала и драгоцености те правна лица и преузетници за прераду племенитих метала
11. Казина
12. Правна лица и преузетници које самостално обављају финансијско пословање путем уплатно - исплатних трансакција готовим новцем.

Одредбе ове уредбе примењују се на централне објекте финансијских институција као и њихове филијале, пословнице, испоставе и друга уговорна уплатно - исплатна места у којима се обавља пословање с готовим новцем и вредностима (у даљем тексту - пословнице), као и у поступку дистрибуције готовог новца и вредности.

Уколико се финансијско пословање једне финансијске институције обавља у пословним просторима друге финансијске институције, свака од њих мора успоставити прописане услове заштите у складу са одредбама члана 7. ове уредбе.

Уколико једна врста финансијске институције обавља делатност друге врсте финансијске институције, а чија делатност је по природи пословања разнородна, обавезно се мора штитити кумулативном применом мера заштите за обе врсте финансијских институција.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИНСТИТУЦИЈА

Пре успостављања мера техничке и физичке заштите, финансијске институције морају спровести просторно - техничке и организационе мере заштите у својим пословницама.

Под просторно - техничким мерама заштите подразумевају се општи минимални услови којим се дефинише одговарајуће уређење, опрема и кадровска попуњеност пословнице у сврху омогућавања несметаног и безбедног кретања и боравка странака и запосленог особља, као и несметано пословање при манипулацији и дистрибуцији готовог новца и вредности.

Организационе мере заштите односе се на целину мера којима се обезбеђује претпоставка за превенцију и спречавање кривичних дела у пословницама финансијских институција које спроводе радници финансијске институције током свог свакодневног радног времена, а прописују се општим актом и безбедносним процедурама.

Свака финансијска институција за спровођење просторно техничких и организационих мера као и мера физичке, техничке и друге заштите у пословницама мора општим актом именовати лице задужено за спровођење одговарајуће безбедности у пословници у складу са прописаним безбедносним процедурама.

Финансијске институције обавезно се штите применом следећих мера заштите:

1. Народна банка Србије са припадајућим дневно - ноћним трезорима
 - а. применом противпрепадног система са централизованом контролом и надзором аларма,
 - б. применом противпровалног система са централизованом контролом и надзором аларма и спајањем на унутрашње сирене и спољне сирене са ротационим светлом,
 - в. непрекидним системом видео - обезбеђења унутар и изван објекта са складиштењем видео - записа у дигиталном облику,
 - г. применом система контроле приступа у просторије и просторе са посебном наменом, у складу са прописаним безбедносним процедурама,
 - д. складиштењем новца и вредности у централне трезоре или трезоре са временским одлагањем отварања или "дуплим кључем", који се штите и системима противпровалне и противпрепадне заштите као и системом видео - обезбеђења са складиштењем видео - записа,
 - ђ. физичком заштитом.
2. Завод за израду новчаница штити се као и објекти Народне банке Србије, а продајна места завода штите се:
 - а. применом противпровалног система са централизованом контролом и надзором аларма и спајањем на унутрашње сирене и спољне сирене са ротационим светлом,
 - б. непрекидним системом видео - обезбеђења унутар и изван објекта са складиштењем видео - записа у дигиталном облику,
 - в. складиштењем вредности које су изложене као продајни артикли у пословницама у чврсте просторе (фиоке, ормане, витрине и сл) са стакленим елементима као и механичким отварањем помоћу кључева,
 - г. складиштењем дневног манипулативног новца у фиоке са механичким или електронским отварањем или касе са механичким или електронским отварањем.
 - д. складиштењем готовог новца са уплатно - исплатних места изнад благајничког максимума прописаног безбедносним процедурама у касе са механичким отварањем.

3. Банке и штедионице са припадајућим интерним и екстерним банкоматима, дневно - ноћним трезорима и безбедносним депозитним резервоарима штите се:
- а. применом противпрепадног система са централизованом контролом и надзором аларма,
 - б. применом противпровалног система са централизованом контролом и надзором аларма и спајањем на унутрашње сирене и спољне сирене са ротационим светлом,
 - в. непрекидним системом видео - обезбеђења унутар и изван објекта са складиштењем видео - записа у дигиталном облику,
 - г. применом система контроле приступа у просторије и просторе са посебном наменом, у складу са прописаним безбедносним процедурама,
 - д. складиштењем дневног манипулативног новца у фиоке са временским одлагањем отварања или касе са временским одлагањем отварања,
 - ђ. складиштењем готовог новца са уплатно - исплатних места изнад благајничког максимума прописаног безбедносним процедурама у:
 - централне трезоре или
 - трезоре или
 - чврсте непробојне (зидане или противбалистичке) просторе или просторије са алармним или другим непробојним вратима у сефове са механичким отварањем или сефове са временским одлагањем отварања или
 - сефове, уколико се налазе ван централних трезора, трезора или чврстих непробојних (зиданих или противбалистичких) простора или просторија са алармним или другим непробојним вратима, који имају временску одгоду отварања.
- Простори из тачке ђ. алинеја 1. - 3. овога става штите се системима противпровалне и противпрепадне заштите као и системом видео - обезбеђења са складиштењем видео - записа. Приступ трезору и централном трезору мора бити осигуран контролом приступа као и механичком заштитом претпростора трезора челичним вратима са или без решетки.
- е. уплатно - исплатна места на којима се послује тзв. "Drive - in" начином, односно где је омогућено странкама обавити финансијско пословање из возила, морају имати непробојну противбалистичке преграду, техничко решење које омогућава говорну комуникацију као и покретну трансфер фиоку за спровођење трансакција са странкама.
- ж. интерни банкомати штите се противпровалним системом који детектује отварање врата, а насилни покушај прослеђује у контролни центар безбедносне компаније и путем звучног аларма, као и непрекидним видео - обезбеђењем којим се покрива и кориснички и позадински део банкомата, са складиштењем видео - записа.
- з. екстерни банкомати штите се противпровалним системом који спречава отварање врата, а насилни покушај прослеђује у контролни центар безбедносне компаније и путем звучног аларма, а изузетно непрекидним видео - обезбеђењем којим се покрива и кориснички део банкомата, са складиштењем видео - записа за банкомате над којима је почињено кривично дело провале, покушаја провале или " скимминг ". Складиштење видео записа са екстерних банкомата може бити на снимачу унутар банкомата или у просторији за банкомат у заштићеном противсаботажном металном кућишту одговарајуће класе противпровалне заштите са контролом неовлашћеног приступа снимачу или се видео сигнал може послати на издвојену локацију на којој се снима.

Интерни и екстерни банкомати морају имати непрекидни надзор комуникационе везе банкомата с контролним центром, а сефови банкомата морају имати ЕН 1143-1 европски сертификат за противпровалну заштиту.

и. дневно - ноћни трезори банака штите се противпровалним системом који региструје и прослеђује у контролни центар безбедносне компаније као и обавезним непрекидним видео - обезбеђењем са складиштењем видео - записа, који покрива спољашњи кориснички део трезора. Конструкција депозитног сефа за дневно - ноћне трезоре мора имати ЕН 1143-2 европски сертификат за противпровалну заштиту,

ј. безбедносни депозитни резервоари у које се складишти новац и вредности штите се комбинованом заштитом (минимално противпровални систем са контролом из контролног центра безбедносне компаније, или звучним алармом као и механичком заштитом путем учвршћења резервоара за чврсту површину и начином отварања врата путем електромеханичких брава са шифрама или "дуплим кључем").

к. физичком заштитом, а у пословницама пословних банака у којима се финансијско пословање обавља на 10 и више активних уплатно - исплатних места, са најмање два службеника обезбеђења у смени.

4. Поште

4.1 Мале поште које имају до 3 уплатно - исплатна места и / или просечни дневни промет на годишњем нивоу до 4.000 €, штите се:

- а. применом противпрепадног система са централизованом контролом и надзором аларма,
- б. применом противпровалног система са централизованом контролом и надзором аларма или применом противпровалног система са контролом путем унутрашње сирене или спољне сирене са ротационим светлом,
- в. непрекидним системом видео - обезбеђења унутар и изван објекта са складиштењем видео - записа у дигиталном облику,
- г. складиштењем дневног манипулативног новца у фиоке са механичким или електронским отварањем или касе са механичким или електронским отварањем.

4.2 Средњи поштански уреди који имају 4-10 уплатно - исплатних места и / или просечни дневни промет на годишњем нивоу 4.001€ - 20.000 €, штите се:

- а. применом противпрепадног система са централизованом контролом и надзором аларма,
- б. применом противпровалног система са централизованом контролом и надзором аларма и спајањем на унутрашње сирене и спољне сирене са ротационим светлом,
- в. непрекидним системом видео - обезбеђења унутар и изван објекта са складиштењем видео - записа у дигиталном облику,
- г. складиштењем дневног манипулативног новца у фиоке са временским одлагањем отварања, или касе са временским одлагањем отварања.

4,3 Велики поштански уреди који имају више од 10 уплатно – исплатних места и / или просечни дневни промет на годишњем нивоу већи од 20.000 €, штите се:

- а. применом противпрепадног система са централизованом контролом и надзором аларма,
- б. применом противпровалног система са централизованом контролом и надзором аларма и спајањем на унутрашње сирене и спољне сирене са ротационим светлом,
- в. непрекидним системом видео - обезбеђења унутар и изван објекта са складиштењем видео - записа у дигиталном облику,

г. складиштењем дневног манипулативног новца у фиоке са временским одлагањем отварања или касе са временским одлагањем отварања,
д. физичком заштитом.

4.4 Покретне поште штите се:

- а. системом видео - обезбеђења унутар објекта који се састоји од минимално 1 видео камере одговарајућих карактеристика и функционалности за возила, са складиштењем видео - записа у дигиталном облику,
- б. применом противпровалног и противпрепадног система са централизованом контролом и надзором аларма,
- в. складиштењем дневног манипулативног новца у фиоке са временским одлагањем отварања или касе са временским одлагањем отварања,
- г. уградњом ГПС система за праћење возила.

5. Пословнице Државне лутрије Србије

- а. применом противпрепадног система са централизованом контролом и надзором аларма,
- б. применом противпровалног система са централизованом контролом и надзором аларма и спајањем на унутрашње сирене или спољне сирене са ротационим светлом,
- в. непрекидним системом видео - обезбеђења унутар и изван објекта са складиштењем видео - записа у дигиталном облику,
- г. преградњом радног простора запослених непробојним противбалистичким преградама од простора за странке с начином отварања улазних врата пословнице из заштићеног уплатно - исплатног простора путем браве са електропрекидачем,
- д. складиштењем дневног манипулативног новца у фиоке са механичким или електронским отварањем, или касе са механичким или електронским отварањем.

6. Мењачнице и мењачка места

6.1 Мењачнице које послују као самостални објекти и као основну делатност обављају мењачке послове штите се:

- а. применом противпрепадног система са централизованом контролом и надзором аларма,
- б. применом противпровалног система са централизованом контролом и надзором аларма и спајањем на спољне сирене са ротационим светлом,
- в. непрекидним системом видео - обезбеђења унутар и изван објекта са складиштењем видео - записа у дигиталном облику,
- г. преградњом радног простора запослених непробојним противбалистичким преградама од простора за странке,
- д. складиштењем дневног манипулативног новца у фиоке са механичким или електронским отварањем или касе са механичким или електронским отварањем.

6.2 Мењачка места на којима се обављају мењачки и остали послови у склопу других уговорних пословних субјеката, штите се:

- а. применом противпрепадног система са централизованом контролом и надзором аларма,
- б. применом противпровалног система са централизованом контролом и надзором аларма и спајањем на унутрашње сирене и спољне сирене са ротационим светлом,
- в. непрекидним системом видео - обезбеђења унутар и изван објекта са складиштењем видео - записа у дигиталном облику,

г. складиштењем дневног манипулативног новца у фиоке са временским одлагањем отварања или касе са временским одлагањем отварања.

7. Кладионице се штите:

- а. применом противпрепадног система са централизованом контролом и надзором аларма,
- б. применом противпровалног система са централизованом контролом и надзором аларма и спајањем на унутрашње сирене или спољне сирене са ротационим светлом,
- в. непрекидним системом видео - обезбеђења унутар и изван објекта са складиштењем видео - записа у дигиталном облику,
- г. преградњом радног простора запослених непробојним противбалистичким преградама од простора за странке с начином отварања улазних врата пословнице из заштићеног уплатно - исплатног простора путем браве са електропрекидачем,
- д. складиштењем дневног манипулативног новца у фиоке са механичким или електронским отварањем или касе са механичким или електронским отварањем.

8. Кредитне задруге се штите:

- а. непрекидним системом видео - обезбеђења унутар објекта са складиштењем видео - записа у дигиталном облику,
- б. складиштењем новца у касе са механичким или електронским отварањем.

9. Аутомат - клубови се штите:

- а. применом противпрепадног система са централизованом контролом и надзором аларма,
- б. применом противпровалног система са централизованом контролом и надзором аларма и спајањем на унутрашње сирене и спољне сирене са ротационим светлом,
- в. непрекидним системом видео - обезбеђења унутар и изван објекта са складиштењем видео - записа у дигиталном облику,
- г. складиштењем дневног манипулативног новца у фиоке са механичким или електронским отварањем или касе са механичким или електронским отварањем,
- д. физичком заштитом.

10. Златаре, филигранске радње, пословнице за откуп племенитих метала и драгоцености као и правна лица и предузетници за прераду племенитих метала штите се:

- а. применом противпрепадног система са централизованом контролом и надзором аларма,
- б. применом противпровалног система са централизованом контролом и надзором аларма и спајањем на унутрашње сирене и спољне сирене са ротационим светлом,
- в. непрекидним системом видео - обезбеђења унутар и изван објекта са складиштем видео - записа у дигиталном облику,
- г. складиштењем новца и вредности са уплатно - исплатних места изнад благајничког максимума прописаног безбедносним процедурама у:
 - чврсте непробојне (зидане или противбалистичке) просторе или просторије са алармним или другим непробојним вратима у сефове са механичким отварањем или сефове са временским одлагањем отварања или

- сефове, уколико се налазе ван чврстих непробојних (зиданих или противбалистичких) простора или просторија са алармним или другим непробојним вратима, које имају временску одгоду отварања

д. складиштењем вредности које су изложене као продајни артикли у пословницама у чврсте просторе (фиоке, ормане, витрине и сл) са стакленим елементима који чврстоћом задовољавају услове за противпровалну заштиту (ламинираних - " антивандал ") или противбалистичких карактеристика, као и механичким отварањем помоћу кључева или другим начином отварања који захтева ауторизацију овлашћеног лица.

11. Казина се штите на начин прописан посебним прописом који уређује просторне и техничке услове за приређивање игара на срећу у казинима, на аутоматима и уплатним местима кладионица.
12. Правна лица и преузетници које самостално обављају финансијско пословање путем уплатно - исплатних трансакција готовим новцем.
 - а. применом противпрепадног система са централизованом контролом и надзором аларма,
 - б. применом противпровалног система са централизованом контролом и надзором аларма и спајањем на спољне сирене са ротационим светлом,
 - в. непрекидним системом видео - обезбеђења унутар и изван објекта са складиштем видео - записа у дигиталном облику,
 - г. складиштењем дневног манипулативног новца у фиоке са механичким отварањем или касе са механичким отварањем,
 - д. складиштењем новца и вредности са уплатно - исплатних места изнад благајничког максимума прописаног безбедносним процедурама у сефове са временским одлагањем отварања.

ИЗДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ НА АЛТЕРНАТИВНЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ

Изузетно, пословнице финансијских институција могу подношењем захтева Министарству унутрашњих послова затражити изузеће од примене неких од мера прописаних у члану 7. ове уредбе и успостављање алтернативних мера заштите, у појединачним или комбиновано сагледаним околностима:

- Ако се ради о финансијским институцијама које се налазе у склопу граничних и царинских прелаза као и ваздушним, речним и поморским лукама уколико у тим објектима и просторима постоји непрекидна 24 - сатна заштита полиције или службеника обезбеђења.
- Ако се ради о пословницама финансијских институција које се налазе у непосредној близини полицијске станице из које је омогућен несметан поглед на објектат пословнице или случајева учесталих обилазака полиције за радног времена финансијских институција.
- Ако се ради о пословницама финансијских институција које се налазе у већим трговачким центрима и другим пословним објектима у којима су претходно успостављени системи противпрепадне и противпровалне заштите, систем видео - обезбеђења којим се надзире унутрашњост и улаз у пословницу као и складиштење новца у касе са временским одлагањем отварања или касе са механичким отварањем и заштитом од отуђења или ако је у објекту успостављена 24 - сатна физичка заштита.
- Ако се ради о пословницама финансијских институција које имају уграђен систем контроле улаза / излаза у / из пословнице путем специјалних

фиксних или обртних " interlocking " улазних врата са противбалистичким оклопљеним стаклом или материјалом сличним стаклу минималног нивоа отпорности на пропуцавање противбалистичке нивоа заштите ФБ2/БР2, опремљене видео - надзором унутрашњости простора са могућношћу аутоматског или мануелног блокирања врата од стране запослених пословнице као и претходно успостављене системе противпрепадне и противпровалне заштите као и систем видео - обезбеђења којим се надзире унутрашњост и улаз у пословницу, док су стаклене површине објекта (прозори, стаклене стене и сл), у мери која је процењена на основи просуђивања угрожености, заштићене противпровалног нераспрскавајућим фолијама или механичком заштитом (решетке) и опремљене касама са временским одлагањем отварања на уплатно - исплатним местима или уместо касе са временским одлагањем имају касе или фиоке са механичким отварањем и успостављену заштиту новца путем система димне новчанице.

- Ако се ради о пословницама финансијских институција које имају успостављене системе транспорта новца у пословници путем цевне или пнеуматске поште, уз одговарајуће мере техничке заштите.
- Ако се ради о пословницама које имају претходно успостављене системе противпрепадне и противпровалне заштите, систем видео - обезбеђења којим се надзире унутрашњост и улаз у пословницу, преграђене радни простор чврстим преградама од метала или другог чврстог материјала и вишеслојног стакла или другог материјала сличног стаклу, као и противпровалним или другим чврстим вратима, али без одговарајуће техничке документације која доказује ниво противбалистичке и противпровалне отпорности материјала, са складиштењем новца у касе са механичким или електронским отварањем и успостављањем закључавања / откључавања улазних врата из заштићеног простора путем брава са електроприхватником.
- Ако је у пословницама успостављен ефикасан и функционалан систем електрохемијске заштите папирнатог новца, уз одговарајуће мере техничке заштите.
- Ако се ради о банкоматима у којима је готов новац заштићен електрохемијским системом заштите са видном ознаком на банкомату којом се обзнањује уништење и обојење новца при покушају насилне провале у уређајима.
- Ако се ради о уговорним поштама и осталим уговорним уплатно - исплатним местима других финансијских институција, на којима је успостављен систем видео надзора са складиштем видео записа у трајању од најмање 168 сати у резолуцији идентификације лица (који се састоји од најмање 1 унутрашње камере која покрива уплатно исплатно место у пословници као и спољне камере која функционално покрива улаз у пословницу или прочеље пословнице), металну касу за складиштење новца са временским одлагањем отварања или отварања путем нумеричке шифре као и мобилни или фиксни телефонски уређаји за контролу полицији у случају почињења казненог ђела.

- Ако се ради о пословницама у којима је успостављено уплатно - исплатно место заштићено непробојном противбалистичке преградом минималног нивоа ФБ2/БР2 " НС " или " С " са противпровалном нераспрскавајућом фолијом, уз пословање путем фиоке за трансфер новца на примопредајном пулту са одговарајућом документацијом која доказује непробојност и Противпровална заштита, а у простор пословнице се може ући успостављањем закључавања / откључавања улазних врата из заштићеног простора путем браве са електроприхватником.
- Ако се ради о аутомат клубовима који су пре доношења ове уредбе заштитили уплатно - исплатно место противбалистичким елементима заштите са одговарајућом документацијом која доказује непробојност и Противпровална заштита преграда уз претходно успостављене системе противпровалне и противпрепадне заштите и видео надзора са унутрашњим и минимално једном спољном камером којом се покрива улаз у пословницу и додатном уградњом видео портафона за контролу лица које улазе у пословницу као и складиштењем дневног манипулативног новца у фиоке са временским одлагањем отварања или касе са временским одлагањем отварања.
- Ако се ради о пословницама и киосцима лутрије и кладионица у којима до дана подношења захтева није почињено кривично дело разбојништва или крађе, а које су успоставиле противпровални и противпрепадни систем са централизованом контролом на овлашћену безбедносне компаније или сопствену унутрашњу чуварску службу, систем видео надзора висококвалитетан који се састоји од унутрашњих и спољашњих камера и одговарајуће заштићеног снимача као и одговарајуће заштићене металне касе с електронским или механичким отварањем, а улаз / излаз у / из пословнице је омогућен путем браве са електроприхватником, односно уколико су врата киоска закључана током радног времена.
- Осталим, које ће се утврђивати у појединачним случајевима у следећим околностима:
 1. увођењем нових уређаја, метода и технологија заштите којима ће се на једноставнији, прикладнији или примењивији начин постићи једнака или виша ниво безбедности од основних мера прописаних чланом 7. за појединачне финансијске институције,
 2. променом или успостављањем другачијих просторно - техничких и организационих услова пословања чиме се мења или престаје потреба за неким од основних мера прописаних чланом 7. за појединачне финансијске институције, а осигурава се прихватљив ниво заштите,
 3. увођење нових облика, метода и технологија пословања финансијских институција чиме се мења ниво ризика и утиче на однос фактора безбедности.

Захтев се заснива на израђеној снимци постојећег стања пословнице са анализом проблема, процени угрожености, елаборату безбедности, пројектном задатку и пројекту изведбеног стања који заједно чине пројектну документацију, а коју израђује правно и физичко лице које има одобрење за обављање делатности техничке заштите издато од стране Министарства, а израђују се у поступку спровођења техничке заштите.

Захтеве финансијских институција у поступку издавања сагласности на алтернативне мере заштите решава надлежна служба за приватну заштиту и

детективске послове Министарства унутрашњих послова. У двојбеним случајевима, надлежна служба за приватну заштиту и детективске послове Министарства унутрашњих послова затражиће стручно мишљење од одговарајућих служби полиције.

На основу поднетог захтева Министарство унутрашњих послова издаје мишљење. На основу позитивног мишљења, финансијска институција дужна је провести успостављање мера у року од 30 дана од дана његовог примања, а у противном ће Министарство решењем одбити захтев. У случају да документација из захтева не доказује оправданост примене алтернативних мера, Министарство ће закључком наложити одговарајуће измене или допуне захтева или ће решењем одбити захтев.

По уградњи система предложених пројектом, финансијска институција је дужна у року од 3 дана о томе обавести Министарство унутрашњих послова ради спровођења инспекцијског надзора и утврђивања одговарајућих мера заштите у пословници. Министарство издаје сагласност на алтернативне мере заштите по успостављању свих мера изведеног пројекта, па је финансијска институција за наведену пословницу дужна доставити пројекат изведеног стања система техничке заштите у року од 30 дана од дана пријема сагласности.

Ако се после издавања сагласности у пословници догоди кривично дело разбојништва, покушаја разбојништва, разбојничке крађе, крађе или покушаја крађе, као и други облик тешког кривичног дела усмереног према лицама и имовини којим ће се проузроковати штета по психофизичко здравље запослених или странака или материјална штета било којег обима, Министарство ће финансијској институцији решењем наложити сразмерно повећање мера заштите. Сагласности које су издате до дана доношења овога закона и које потврђују прихватљив ниво безбедности пословнице, остају на снази до почињања неког од кривичних дела наведених у овом ставу, након чега ће Министарство укинути предметну сагласност и финансијској институцији решењем наложити сразмерно повећање мера заштите или успостављање мера складу са одговарајућим одредбама уредбе.

Током временског периода у којем финансијска институција, у складу са позитивном мишљењу Министарства унутрашњих послова, успоставља алтернативне мере заштите, односно временског периода у којем је слиједом спровођења инспекцијског надзора Министарство решењем наложило отклањање мера, у складу са одредбом члана 18. став 3. ове уредбе, финансијска институција је дужна у пословници успоставити привремену физичку заштиту за њеног радног времена.

финансијска институције дужне су донети Безбедносни план заштите за ниво правних лица или предузетника (Општи акт) као и Безбедносне процедуре за сваку пословницу и екстерне уређаје за уплату / исплату и складиштење готовог новца у којима ће прописати:

1. просторно - техничке мере заштите
2. организационе мере заштите
3. мере техничке заштите
4. мере физичке заштите.

Просторно - техничке и организационе мере заштите дефинишу се:

- Организацијом простора на начин да се за финансијско пословање и пословање са вредностима одабере оптималан број и распоред просторија, утврди висина ризика у зависности о висини новца и вредности које се у појединој просторији налазе, као и успостави одговарајући начин манипулације, припреме и складиштења новца и вредности, у складу са безбедносним процедурама рада,

- Именовањем одговарајуће особе која је задужена за спровођење безбедности у финансијској институцији,
- Прописивањем дужности и обавеза лица задужена за спровођење безбедности као и сваког запосленог који обавља послове са готовим новцем и вредностима при свакодневном редовном пословању финансијске институције и у ванредним ситуацијама,
- Прописивањем организације доласка и одласка радника и службеника обезбеђења, места и процедуре улаза / излаза странака, кретања особља и странака у простору, као и у појединим финансијским институцијама и контроле лица које улазе у пословницу,
- Прописивањем начина коришћења система техничке заштите у објекту за сваког запосленог као и службеника обезбеђења у редовним и ванредним околностима,
- Прописивањем организације лица и сигурних путева новца при обављању дистрибуције новца и вредности, као и њихове примопредаје,
- Прописивањем процедура при опслуживању банкомата и других уређаја за уплату / исплату и складиштење готовог новца,
- Прописивањем обавезе објаве успоставе система техничке заштите у пословници која мора бити постављена на видном месту уи ван пословнице,
- Програмом едукације запослених за поступке при манипулацији новцем, коришћењу система техничке заштите и понашању у случајевима ванредних околности који се мора провести најмање једном годишње уз проверу и процену оспособљености запослених.

Мере техничке заштите дефинишу се:

- Прописивањем облика и квантитета техничке заштите,
- Прописивањем потреба за одржавањем, поправкама, дорадом и заменом уређаја и система,
- Прописивањем одговарајуће похране и чувања техничке документације,
- Прописивањем одговарајуће похране и чувања видео - записа.

Мере физичке заштите дефинишу се:

- Прописивањем броја и смештаја службеника обезбеђења у пословници,
- Прописивањем процедуре обављања послова физичке заштите у пословници,
- Прописивањем овлашћења и одговорности службеника обезбеђења у пословници,
- Прописивањем вођења, похране и чувања евиденција,
- Прописивањем начина складиштења оружја, његове провере и примопредаје.

Безбедносни план заштите мора се узети у обзир при изради процене угрожености, безбедносних елабората и пројектних задатака објеката финансијских институција које израђују овлашћене безбедносне компаније или преузетници за техничку заштиту, а које представљају темељ за израду безбедносних процедура сваке пословнице. Безбедносне планове заштите и безбедносне процедуре сваке поједине пословнице могу израђивати и овлашћене безбедносне компаније или преузетници за техничку заштиту, на

захтев корисника. План заштите и процена угрожености за објекте Народне банке Србије доноси се на основу посебних прописа.

Министарство унутрашњих послова, током спровођења управног поступка, кроз спровођење инспекцијског надзора финансијских институција, као и у случају почињања кривичних дела у пословници, на банкоматима, дневно - ноћним трезорима и на сигурносно депозитним резервоарима, као и у поступку дистрибуције новца и вредности, на основу увида у постојећу техничку документацију, План обезбеђења и Безбедносне процедуре којима се дефинишу услови заштите, у случају да није осигуран потребна ниво безбедности у пословницама, на поменутим уређајима и при дистрибуцији новца и вредности, може решењем наложити сразмерно повећање, допуну или измену постојећих мера заштите ради повећања безбедности у пословању с готовим новцем и вредностима.

ПРОВЕРА 14.1

ТЕМА 15 РАДНИ ОДНОСИ И РЕГУЛАТИВА

НЈ-1 Систем социјалног дијалога и колективни уговори

Грански социјални дијалог на европском нивоу и у Србији (социјални партнери, значај, ефекти); Врсте и правни значај колективних уговора

НЈ-2 Познавање радног права и актуелни проблеми

Утицај важећих прописа о раду на послодаваце и запослене у области приватног обезбеђења; Евиденције и потреба за информисањем запослених

ПРОВЕРА 17 - Радни однос СлОб

15.1 Систем социјалног дијалога

Европски социјални дијалог

Централна дирекција за запошљавање и социјална питања Европске комисије је предводила Европски социјални дијалог. Европски комесар за запошљавање контролише ову централну дирекцију. Представник Комисије председава састанцима социјалних партнера (CoESS и UNI-Eurora). Европска комисија је спонзор и председавајући ових састанака.

Састанци о социјалном дијалогу се одржавају у просторијама Европске комисије у Бриселу. Обезбеђена је услуга превоза. Ова ситуација ствара добру основу за представнике послодаваца и запослених да разговарају и преговарају европска питања која се односе на приватни сектор за безбедност. Запослене представља UNI-Eurora, европски огранак UNI (Међународна мрежа синдиката која представља 900 синдиката из 130 земаља света). UNI-Eurora представља синдикате из свих европских земаља. У приватном сектору безбедности UNI-Eurora представља око 300.000 запослених.

Послодавце представља CoESS. CoESS има чланове у свим европским земљама и представља скоро 10.000 компанија са 500.000 запослених. Укупан обрт је око 8.500 милиона евра годишње.

Социјални партнери

Европска комисија доноси своју социјалну политику. Споразум из Амстердама (из 1997. год.) захтева да се социјални партнери консултују пре него што се донесу одлуке и примени социјална политика и политика тржишта рада у Европи. Уколико социјални партнери постигну сагласност о смерницама политике, Комисија се брине за примену. Овај оквир предлога је познат као **зелени документ**.

Социјални партнери у приватном сектору безбедности имају заједнички интерес да анализирају и постигну сагласност о развоју овог сектора. На овај начин се може утицати на стварање правилника и закона и прилагодити их потребама и захтевима овог сектора.

Социјални партнери, такође, могу на основу заједничких ставова да добију подршку Европске комисије, која има више моћи и утицаја на земље чланице, него појединачни партнери.

Организације тржишта рада у земљама Европске уније имају значајан утицај унутар европског друштва. Они склапају колективне уговоре на конфедералном нивоу, учествујући у изради нацрта закона који се односе на тржиште рада. Споразуми на националном нивоу углавном постављају оквир за наднице, плате, трошкове, пензије, обуку, радно време и радне услове, уз општа правила на тржишту рада.

Када централне организације постигну договор о централизованим приходима, синдикати и удружења послодаваца преговарају о детаљима, како би се одговорило на потребе појединачних сектора, као што је и приватни сектор безбедности. У случајевима када централне организације не преговарају или не постижу било какав споразум или не дају препоруке, удружења послодаваца и синдикати преговарају о колективним споразумима за сваки сектор - грану. Ови споразуми дефинишу услове плаћања и рада. Када се преговори закључе на републичком нивоу и нивоу сектора, споразуми се прилагођавају захтевима предузећа, локалних власти и институција. Искуство из прошлости показује да колективни споразуми још увек дају могућност за проналажење решења по питању радних сати, плаћања и других услова рада на локалном нивоу.

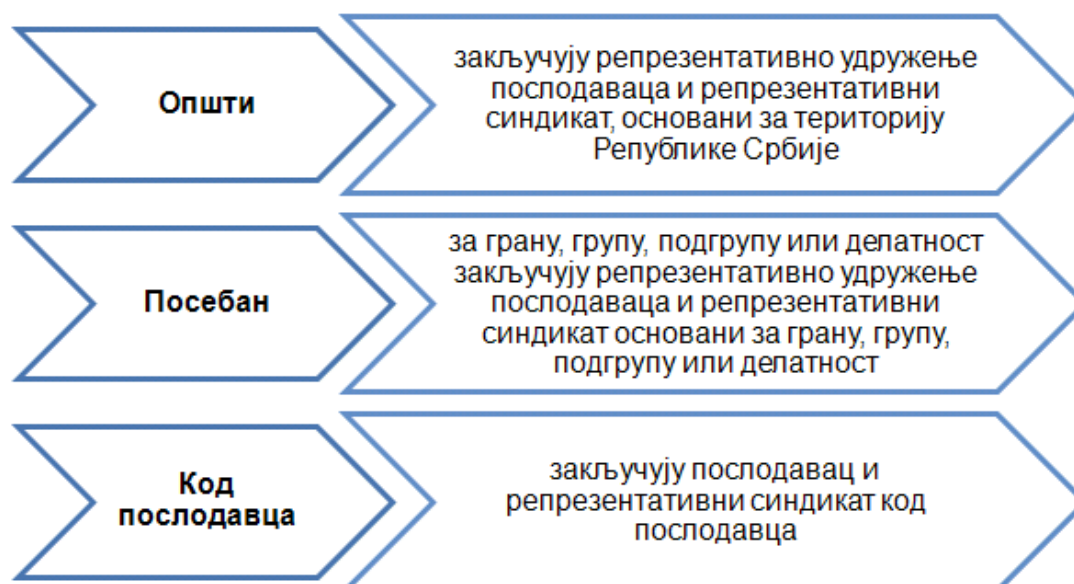
И поред настојања да социјални дијалог у области приватног обезбеђења у Р. Србији започне што пре, проблем представља непостојање гранског синдиката запослених у области приватног обезбеђења.

Колективни уговори

Предмет, врсте и облик колективног уговора

Колективним уговором, у складу са законом и другим прописом, уређују се права, обавезе и одговорности из радног односа, поступак измена и допуна колективног уговора, међусобни односи учесника колективног уговора и друга питања од значаја за запосленог и послодавца.

Колективни уговор закључује се у писменом облику.

Учесници у закључивању колективног уговора

Општи колективни уговор закључују репрезентативно удружење послодаваца и репрезентативни синдикат, основани за територију Републике Србије.

Посебан колективни уговор за грану, групу, подгрупу или делатност закључују репрезентативно удружење послодаваца и репрезентативни синдикат основани за грану, групу, подгрупу или делатност.

Посебан колективни уговор за територију јединице територијалне аутономије и локалне самоуправе закључују репрезентативно удружење послодаваца и репрезентативни синдикат основани за територијалну јединицу за коју се закључује колективни уговор.

Колективни уговор код послодавца закључују послодавац и репрезентативни синдикат код послодавца. У име послодавца колективни уговор потписује директор, односно предузетник.

Ако ниједан од синдиката, односно ниједно од удружења послодаваца, не испуњава услове репрезентативности у смислу закона, синдикати, односно удружења послодаваца, могу закључити споразум о удруживању, ради испуњења услова репрезентативности утврђених законом и учествовања у закључивању колективног уговора.

Ако код послодавца није основан синдикат, зарада, накнада зараде и друга примања запослених могу да се уреде споразумом.

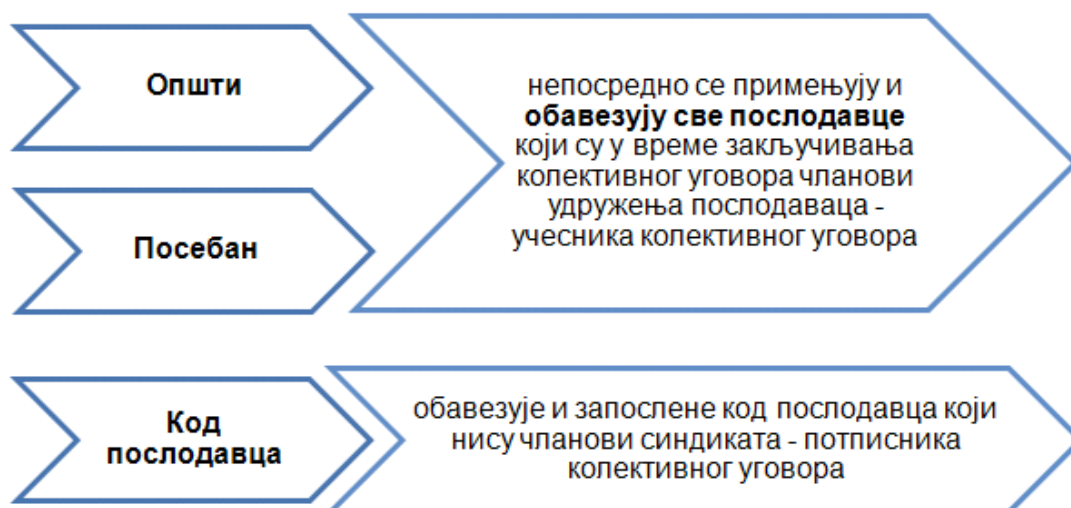
Споразум се сматра закљученим када га потпишу директор, односно предузетник и представник савета запослених или запослени који је добио овлашћење од најмање 50% од укупног броја запослених код послодавца. Споразум престаје да важи даном ступања на снагу колективног уговора.

Преговарање и закључивање колективног уговора

Ако у закључивању колективног уговора учествује више репрезентативних синдиката или репрезентативних удружења послодаваца, односно синдикати или удружења послодаваца који су закључили споразум о удруживању из закона, образује се одбор за преговоре.

Чланове одбора одређују синдикати, односно удружења послодаваца, сразмерно броју чланова.

Учесници у закључивању колективног уговора дужни су да преговарају.

Примена колективних уговора

Министар може да одлучи да се колективни уговор, или поједине његове одредбе, примењују и на послодавце који нису чланови удружења послодаваца - учесника колективног уговора.

Одлуку министар може донети ако постоји оправдани интерес, а нарочито:

- ради остваривања економске и социјалне политике у Републици Србији, у циљу обезбеђивања једнаких услова рада који представљају минимум права запослених из рада и по основу рада;
- да би се ублажиле разлике у зарадама у одређеној грани, групи, подгрупи или делатности које битно утичу на социјални и економски положај запослених што има за последицу непојалну конкуренцију, под условом да колективни уговор чије се дејство проширује обавезује послодавце који запошљавају најмање 30% запослених у одређеној грани, групи, подгрупи или делатности.

Одлуку министар доноси на захтев једног од учесника у закључивању колективног уговора чије се дејство проширује, а по прибављеном мишљењу Социјално-економског савета.

Министар може, на захтев послодавца или удружења послодаваца, да одлучи да се колективни уговор у делу који се односи на зараде и накнаде зараде не примењује на поједине послодавце или удружења послодаваца.

Послодавац, односно удружење послодаваца, могу да поднесу захтев за изузимање од примене колективног уговора са проширеним дејством, ако због финансијско-пословних резултата нису у могућности да примене колективни уговор.

Уз захтев послодавац или удружење послодаваца дужни су да доставе доказе о разлозима за изузимање од примене колективног уговора са проширеним дејством.

Одлуку о изузимању од примене колективног уговора министар доноси по прибављеном мишљењу Социјално-економског савета.

Министар може ставити ван снаге одлуку о проширењу дејства колективног уговора и одлуку о изузимању од примене колективног уговора, ако престану да постоје законски разлози.

Одлука престаје да важи престанком важења колективног уговора, односно појединих његових одредаба, чије је дејство проширено, односно изузето.

Одлука се објављује у "Службеном гласнику Републике Србије".

Колективни уговор код послодавца обавезује и запослене код послодавца који нису чланови синдиката - потписника колективног уговора.

Важење и отказ колективног уговора

Колективни уговор се закључује на период до три године.

По истеку рока од 3 године, колективни уговор престаје да важи, ако се учесници колективног уговора друкчије не споразумеју најкасније 30 дана пре истека важења колективног уговора.

У случају отказа, колективни уговор се примењује најдуже шест месеци од дана подношења отказа, с тим што су учесници дужни да поступак преговарања започну најкасније у року од 15 дана од дана подношења отказа.

Спорна питања у примени колективних уговора може да решава арбитража коју образују учесници колективног уговора, у року од 15 дана од дана настанка спора.

Одлука арбитраже о спорном питању обавезује учеснике.

Састав и начин рада арбитраже уређује се колективним уговором.

Учесници у закључивању колективног уговора могу пред надлежним судом да остваре заштиту права утврђених колективним уговором.

Регистрација колективних уговора

Општи и посебан колективни уговор, као и њихове измене, односно допуне, региструју се код министарства рада и социјалне политике. Садржину и поступак регистрације колективних уговора прописује министар.

Објављивање колективног уговора

Општи и посебан колективни уговор објављују се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Начин објављивања других колективних уговора утврђује се тим колективним уговорима.

15.2 Познавање радног права и актуелни проблеми

Социјални партнери се слажу да обезбеђивање добрих услова рада представља главни фактор у одређивању квалитета услуге која се нуди клијентима. Здрава клима у односима унутар сектора, између организација послодаваца и синдиката и добри услови рада, повећавају задовољство запослених на радном месту и дају им могућност да побољшају услугу коју пружају.

Интегрални део овога представљају детаљи, попут одредби о уговореној и прихватљивој заради, системима и процедурама здравствене и безбедносне заштите, системској стручној обуци, могућностима напредовања у каријери и личном усавршавању, организацији и ангажовању запослених, и све ово доприноси бољем квалитету услуга, битном за све заинтересоване стране - клијенте, послодавце и запослене.

Права, обавезе и одговорности из радног односа, односно по основу рада, уређују се **Законом о раду** и посебним законима, у складу са ратификованим међународним конвенцијама.

Права, обавезе и одговорности из радног односа уређују се и колективним уговором и уговором о раду, а правилником о раду (општим актом послодавца), само када је то законом одређено.

Политика једнаких могућности за све запослене је важан принцип у функционисању фирми за приватно обезбеђење, а успоставља се општим актом послодавца.

Правила компаније - општа акта

Општа акта су намењена да ближе одреде, дефинишу и појасне неке одредбе закона и прописа, а ређе и да самостално уреде неке односе између послодавца и запослених (нпр. начин обрачуна зарада - коефицијенти, вредност бода, висину накнаде за топли оброк, регрес за годишњи одмор, јубиларне награде, шта се сматра повредама радне обавезе и друга питања која нису уређена важећим законима и прописима.

Форма општих аката су обично правилници и одлуке, као што су:

- правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места
- правилник о зарадама, накнадама зарада и других примања запослених
- правилник о служби обезбеђења са описом свих радних места и овлашћењима и др.

Међусобни однос закона, колективног уговора, правилника и уговора о раду

Колективни уговор и правилник о раду (у даљем тексту: општи акт) и уговор о раду не могу да садрже одредбе којима се запосленом дају мања права или утврђују неповољнији услови рада од права и услова који су утврђени законом.

Општим актом и уговором о раду могу да се утврде већа права и повољнији услови рада од права и услова утврђених законом, као и друга права која нису утврђена законом, осим ако законом није друкчије одређено.

Ако општи акт и поједине његове одредбе утврђују неповољније услове рада од услова утврђених законом, примењују се одредбе закона.

Поједине одредбе уговора о раду којима су утврђени неповољнији услови рада од услова утврђених законом и општим актом, односно које се заснивају на нетачном обавештењу од стране послодавца о појединим правима, обавезама и одговорностима запосленог - ништаве су.

Посебним колективним уговором не могу се утврдити мања права и неповољнији услови рада запосленом од права и услова утврђених општим колективним уговором који обавезује послодавце који су чланови удружења послодаваца које закључује тај посебан колективни уговор.

Колективним уговором код послодавца не могу се утврдити мања права и неповољнији услови рада запосленом од права и услова утврђених општим, односно посебним колективним уговором који обавезује тог послодавца.

Ништавост одредаба уговора о раду утврђује се пред надлежним судом.

Право да се захтева утврђивање ништавости не застарева.

Уговори о раду

Радни однос заснива се уговором о раду. Уговор о раду закључују запослени и послодавац. Уговор о раду сматра се закљученим кад га потпишу запослени и директор, односно предузетник.

Уговор о раду може да потпише и запослени кога овласти директор, односно предузетник, у складу са законом.

Уговор о раду може да се закључи на **неодређено** или **одређено време**.

Уговор о раду у коме није утврђено време на које се закључује сматра се уговором о раду на неодређено време.

Уговор о раду закључује се пре ступања запосленог на рад, у писменом облику.

Ако послодавац са запосленим не закључи уговор о раду у складу са законом, сматра се да је запослени засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад.

Уговор о раду садржи:

САДРЖАЈ УГОВОРА О РАДУ

- назив и седиште послодавца;
- име и презиме запосленог, место пребивалишта, односно боравишта запосленог;
- врсту и степен стручне спреме запосленог;
- врсту и опис послова које запослени треба да обавља;
- место рада;
- начин заснивања радног односа (на неодређено или одређено време);
- трајање уговора о раду на одређено време;
- дан почетка рада;
- радно време (пуно, непуно или скраћено);
- новчани износ основне зараде и елементе за утврђивање радног учинка, накнаде зараде, увећане зараде и друга примања запосленог;
- рокове за исплату зараде и других примања на која запослени има право;
- позивање на колективни уговор, односно правилник о раду који је на снази;
- трајање дневног и недељног радног времена

Уговором о раду могу да се уговоре и друга права и обавезе. На права и обавезе која нису утврђена уговором о раду примењују се одговарајуће одредбе закона и општег акта послодавца.

Врсте уговора о заснивању радног односа

- радни однос на неодређено време
- радни однос на одређено време
- радни однос за обављање послова са повећаним ризиком
- радни однос са непуним радним временом
- радни однос за обављање послова ван седишта послодавца
- и др.

Запослени је дужан да се у току рада образује, стручно оспособљава и усавршава за рад у складу са потребама процеса рада и пословном политиком.

Радни однос на одређено време

Радни однос заснива се на време чије је трајање унапред одређено када су у питању: сезонски послови, рад на одређеном пројекту, повећање обима посла који траје одређено време и сл. за време трајања тих потреба, с тим што тако заснован радни однос непрекидно или с прекидима не може трајати дуже од 12 месеци.

Под прекидом се не сматра прекид рада краћи од 30 радних дана.

Радни однос на одређено време, ради замене привремено одсутног запосленог, може се засновати до повратка привремено одсутног запосленог.

Радни однос заснован на одређено време постаје радни однос на неодређено време, ако запослени настави да ради најмање пет радних дана по истеку рока за који је заснован радни однос.

Радни однос за обављање послова са повећаним ризиком

Уговор о раду може да се закључи за послове за које су прописани посебни услови рада само ако запослени испуњава услове за рад на тим пословима.

Запослени може да ради на овим пословима само на основу претходно утврђене здравствене способности за рад на тим пословима од стране надлежног здравственог органа.

Радни однос са непуним радним временом

Радни однос може да се заснује и за рад са непуним радним временом, на неодређено или одређено време. Запослени који ради са непуним радним временом има сва права из радног односа сразмерно времену проведену на раду, осим ако за поједина права законом, општим актом и уговором о раду није друкчије одређено.

Запослени који ради са непуним радним временом код једног послодавца може за остатак радног времена да заснује радни однос код другог послодавца и да на тај начин оствари пуно радно време.

Радни однос за обављање послова ван просторија послодавца

Радни однос може да се заснује за обављање послова ван просторија послодавца, односно код куће.

Уговор о раду, поред горе наведеног, садржи и:

- трајање радног времена према нормативима рада;
- врсту послова и начин организовања рада;
- услове рада и начин вршења надзора над радом запосленог;
- висину зараде за обављени рад и рокове исплате;
- коришћење и употребу средстава за рад запосленог и накнаду за њихову употребу;
- накнаду других трошкова рада и начин њиховог утврђивања;
- друга права и обавезе.

Рад ван просторија послодавца, односно код куће, запослени обавља сам или са члановима своје уже породице, у име и за рачун послодавца.

Члановима уже породице у смислу става 1. овог члана сматрају се брачни друг и деца, родитељи, браћа и сестре запосленог или његовог брачног друга. Послодавац може да уговори послове ван својих просторија који нису опасни или штетни по здравље запосленог и других лица и не угрожавају животну средину.

Стручно оспособљавање и усавршавање

Послодавац је дужан да запосленом омогући образовање, стручно оспособљавање и усавршавање, када то захтева потреба процеса рада и увођење новог начина и организације рада. Запослени је дужан да се у току рада образује, стручно оспособљава и усавршава за рад.

Трошкови образовања, стручне обуке и усавршавања обезбеђују се из средстава послодавца и других извора, у складу са законом и општим актом. У случају да запослени прекине образовање, стручно оспособљавање или усавршавање, дужан је да послодавцу накнади трошкове, осим ако је то учинио из оправданих разлога.

Обавезе послодавца

Пробни рад

Уговором о раду може да се уговори пробни рад.

Пробни рад може да траје најдуже шест месеци.

За време пробног рада послодавац и запослени могу да откажу уговор о раду са отказним роком који не може бити краћи од пет радних дана.

Запосленом који за време пробног рада није показао одговарајуће радне и стручне способности престаје радни однос даном истека рока одређеног уговором о раду.

Ступање на рад

Запослени остварује права и обавезе из радног односа даном ступања на рад.

Ако запослени не ступи на рад даном утврђеним уговором о раду, сматра се да није засновао радни однос, осим ако је спречен да ступи на рад из оправданих разлога или ако се послодавац и запослени друкчије договоре.

Послодавац је дужан да запосленом достави фотокопију пријаве на обавезно социјално осигурање најкасније у року од 15 дана од дана ступања запосленог на рад.

Евиденције и информисање запослених

Књига запослених

Садржи све релевантне податке и прописану документацију о запосленом везане за радни статус и напредовање у служби. Може бити у штампаној форми (типске рубрике образаца) или у електронској форми (база запослених је обично саставни део програмских апликација за вођење пословања).

Корисне евиденције

Запослени би требао да попуни **персоналну чек листу** и да назначи податке које је научио, а важни су за уговорена права и обавезе према послодавцу и клијентима послодавца.

Подаци о запосленом	
Презиме и име	
Датум почетка рада	
Место рада	
Прво надређени	
Безбедносна провера МУП-а	
Датум здравственог уверења	
Датум уговора о раду	
Услови рада	
Пробни период	
Распоред радног времена	
Паузе	
Хронична обољења и опис третмана	
Повреде на раду и опис	
Службена одећа и легитимација (број)	
Износ уговорене зараде и датум исплате	
Годишњи одговор (радних дана)	
Текући рачун (број и банка)	
Промена личних података	
Руководилац магацина	
Здравствена заштита	
Амбуланта коју користи	
Синдикати	
Назив синдиката	
Име непосредног синдикалног представника	
Безбедност, здравље и рекреација	
Основно упутство за заштиту на раду	
Идентификовани ризици на раду	
Надлежне организације обавезног осигурања	
Фонд ПИО	
Завод за здравствено осигурање	
Филијала националне службе за запошљавање	
Радна организација	
Подаци о компанији	
Претежна делатност	
Моје радно место	
Улога, одговорност и помоћ сарадника	
Кондициона и стручна обука	
Примљена додатна акта о компанији	
Статут компаније	
Правилник о организацији	
Правилник о зарадама	
Колективни уговори	
Дисциплински правилник	
Правилник о мобингу	
Правилник о служби обезбеђења	
Подаци о радном окружењу	
Ризици на раду и радној околини	

Употреба заштитне опреме	
Упутство за прву помоћ	
Процедуре за ванредне ситуације	
Метод заштите на раду	
Посебне напомене о клијенту	
Клијент	
Основни елементи уговора о обезбеђењу са клијентом	
Основне карактеристике компаније клијента	
Клијент и његови клијенти	
Уговорена сарадња са клијентом (извештаји, састанци ...)	
Контакт особа клијента	
Познавање Акта о процени ризика безбедности на раду клијента	
Обавеза СлОб у повратној спреси компаније и клијента	

Заштита личних података запослених

Запослени има право увида у документе који садрже личне податке који се чувају код послодавца и право да захтева брисање података који нису од непосредног значаја за послове које обавља, као и исправљање нетачних података.

Лични подаци који се односе на запосленог не могу да буду доступни трећем лицу, осим у случајевима и под условима утврђеним законом или ако је то потребно ради доказивања права и обавеза из радног односа или у вези са радом.

ПРОВЕРА 15.1

ТЕМА 16 КРИТЕРИЈУМИ ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ

16.1 Елементи оцењивања

Обуци могу приступити полазници који испуњавају претходне услове, односно: да су држављани Србије, да су пунолетни, да имају најмање средњу стручну спрему (изузетно, да овај услов испуне у року од 3 године), да су психо-физички способни, да нису кажњавани и да се против њих не води кривични поступак (полазници који раде на пословима службеника обезбеђења, овај услов доказују изјавом послодавца да имају сагласност МУП за ношење оружја за обављање делатности, остали полазници изјавом да нису кажњавани и да се против њих не води кривични поступак) - Елемент 0.

Присутност на обуци мора бити 100%. Инструктор и асистент по утврђеном критеријуму прате и оцењују ангажованост сваког полазника посебно у процесу обуке - Елемент 1.

После наставне јединице полазници одговарају на контролна питања, а после анализе се прелази на следећу наставну јединицу - Елемент 2.

Писани део испита обавља се на крају обуке, за групу полазника која се квалификовала за полагање испита испуњавањем предуслова, и/или по завршеној стручној обуци. Група полазника распоређује се у одговарајућој просторији на довољном растојању за несметан самостални рад. Сваки полазник попуњава тест од 25 питања са понуђеним одговорима, међу којима може да буде и више од једног тачног одговора. Тест се попуњава закривљивањем једног или више од укупно 2 или више понуђених одговора на свако питање. У понуђеним одговорима може да буде и више од једног а највише три тачна одговора. Писани део испита траје најдуже 60 минута - Елемент 3.

16.2 Критеријум оцењивања

Техника усвајања знања и вештина	Максимални број бодова	Утицај на завршну оцену	Остварено бодова
ЕЛЕМЕНТ 0: Испуњеност услова	50,00	25%	12,50
ЕЛЕМЕНТ 1: Ангажованост током обуке	50,00	25%	12,50
ЕЛЕМЕНТ 2: Оцена провера током обуке	100,00	25%	25,00
ЕЛЕМЕНТ 3: Завршни испитни тест	100,00	50%	50,00
Укупно:	300,00		100,00

Оцена од % оствареног броја бодова

Положио	51% - 64%
Квалитетан	65% - 79%
Истиче се	80% - 100%

Услов је да на завршном испитном тесту кандидат тачно одговори на најмање 50% питања. У противном му се остварени бодови Елемента 3 не сабирају са оствареним бодовима Елемената 0, 1 и 2, па мора поновити завршни испитни тест.

Описна оцена

По успешно положеном завршном испиту, полазнику се издаје **Потврда о обучености** са оценом и рангом у групи, која је један од прописаних услова за

даљу сертификацију компетентности за занимања у области приватног обезбеђења (по основу стандарда) и лиценцирање (по основу закона). Уједно је и доказ да је полазник испунио законске услове за приступање обуци, а у каснијој процедури не мора их поново подносити (чувају се у Центрима за обуку и доступни су надлежним органима ради контроле).

ИНДЕКС СКРАЋЕНИЦА

ATS

Akreditaciono telo Srbije 9

CoESS

Konfederacija evropskih službi privatnog obezbeđenja 9, 10, 11, 169

EN

Evropski standard 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191

EU

Evropska Unija 11, 38, 106

FPO

Firma za privatno obezbeđenje 18, 19, 20, 37, 61, 62, 63, 113

GPS

Sistem globalnog satelitskog pozicioniranja 185

ISO

Međunarodni standard 114, 191

KoC

Kontrolni centar 93

KoS

Kontrolna soba 93

KZ

Krivični zakonik 66, 67

RS

Republika Srbija 62, 63, 66, 67

SIOb

Službenik obezbeđenja 9, 10, 62, 87, 89, 91, 92, 93, 104, 109, 113, 114, 115, 116, 119, 120, 123, 127, 130, 133, 135, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 192

SRPS

Srpski standard 10, 189, 191

UNI-Europa

Evropska unija sindikata 9, 11, 169

ТЕРМИНИ И ДЕФИНИЦИЈЕ

приватно обезбеђење

анализа, откривање и спречавање потенцијалних опасности и противправних радњи које нарушавају достојанство и угрожавају пословање, живот и физички интегритет лица, угрожавајуштићени простор или умањују вредност имовине

НАПОМЕНА 1 Услуге приватног обезбеђења не спадају у полицијску или другу безбедносну делатност државе, односно њиховим вршењем се безбедност лица, имовине и пословања остварује изнад обима који обезбеђује држава.

НАПОМЕНА 2 Приватно обезбеђење обухвата заштитну делатност, самозаштитну и детективску делатност

услуге обезбеђења

услуге које пружају организације за обезбеђење са циљем заштите људи, имовине и пословања

[ЕН 15602:2008]

обезбеђење лица

услуге обезбеђења које обављају СлОб специјално обучени за спречавање угрожавања лица

[ЕН 15602:2008]

обезбеђење имовине

услуге обезбеђења усмерене на заштиту покретне и непокретне имовине од неовлашћеног приступа, отуђења, уништења, оштећења, губитка и других штета

обезбеђење пословања

скуп програма и активности усмерен на спречавање разлчитих извора и облика угрожавања пословања

заштитна делатност

обезбеђење лица, имовине и пословања које се обавља кроз физичку заштиту, техничку заштиту, менаџмент вредностима и менаџмент из контролног центра

физичка заштита

услуге обезбеђења које се пружају применом физичких мера и средстава заштите

техничка заштита

услуге обезбеђења које се пружају употребом појединачних или функционално повезаних периметарских мера и средстава и механичких средстава

НАПОМЕНА Категорије техничке заштите су: противпровална заштита, заштита од пожара, видео обезбеђење, контрола приступа и изласка, сателитско праћење возила (ГПС), електрохемијска заштита вредности и механичка заштита.

менаџмент вредностима

организовани систем за руковање вредностима у месту и транспорту

НАПОМЕНА Категорије менаџмента вредностима су: транспорт вредности; Центар за готовину (место за безбедно депоновање, заштиту, прераду и дистрибуцију готовине у оптицају на тржишту за пословне банке и Народну банку Србије); руковање банкоматима за финансијске институције и трговине и информационо комуникациони систем за менаџмент готовином.

менаџмент из контролног центра

организовани мониторинг са удаљених локација и управљање алармом примљеним од алармних система уграђених у стационарне и/или мобилне објекте и/или придодате особама, као и организовање интервенције по аларму употребом патролног тима у зони одговорности у координацији са надлежним јавним службама

НАПОМЕНА Категорије менаџмента из контролног центра су: менаџмент из контролног центра обезбеђењем стационарних објеката, менаџмент из контролног центра обезбеђењем мобилних објеката и менаџмент из контролног центра патролним тимовима.

самозаштитна делатност

обезбеђење лица, имовине и пословања које организација обавља за сопствене потребе

НАПОМЕНА Служба самозаштите представља могући унутрашњи облик организовања приватног обезбеђења за сопствене потребе.

детективска делатност

послови прикупљања и пружања информација у оквиру области приватног обезбеђења

НАПОМЕНА Категорије детективске делатности су: тражење изгубљених лица, активности приватних истражитеља, активности детектива у трговинским радњама и активности агената осигурања

интегрисани системи обезбеђења

примена, за истог корисника, више врста заштите које чине функционалну целину

пословни обавештајни консалтинг

пужање услуга аналитичко-информатичко-правне подршке пословању привредних субјеката

јавни скуп

свако организовано јавно окупљање, било да је са улазницом или не, на отвореном или у затвореном простору

[ЕН 15602:2008]

заштита јавних скупова

услуге обезбеђења, контрола и други задаци обезбеђења јавних скупова који су ограничени у времену и простору

[ЕН 15602:2008]

менаџмент скупом

систематско планирање и надгледање организованог кретања и окупљања људи

[ЕН 15602:2008]

обезбеђење улаза

контрола уласка на места за забаву, где је потребна дозвола уласка од стране корисника, како би се одржао јавни ред и мир

[ЕН 15602:2008]

градско патролирање

услуге обезбеђења које обављају СлОб на јавним површинама или комерцијалним подручјима којима је дозвољен приступ

[ЕН 15602:2008]

аеродромска контрола

услуге обезбеђења које укључују проверу путника/запослених, пртљага, робног терета и њихове идентификације, са циљем да се спречи да лица и ризичне супстанце угрозе безбедност летилица и аеродрома

[ЕН 15602:2008]

пристанишна контрола

услуге обезбеђења које укључују проверу путника/запослених, пртљага, робног терета и њихове идентификације, са циљем да се спречи да лица и ризичне супстанце угрозе безбедност пловидбе и пристаништа

[ЕН 15602:2008]

обезбеђење у јавном саобраћају

услуге обезбеђења које на стајалиштима и у јавном саобраћају обављају специјално обучени СлОб

[ЕН 15602:2008]

контрола приступа и изласка

контролисање кретања лица, возила и робе на утврђеним приступним и излазним тачкама

[ЕН 15602:2008]

обезбеђење рецепције

контрола приступа и изласка у комбинацији са услугама за корисника

[ЕН 15602:2008]

механичка средства за заштиту

појединачна или функционално повезана средства која су посебно израђена за спречавање провале, неовлашћеног одношења имовине или ометање неовлашћеног кретања лица и возила

електрохемијска заштита

систем заснован на интелигентној микропроцесор технологији и специјалним патронама са дим/боја пигментима, који се аутоматски активира у случају неовлашћеног приступа садржају, при чему емитује велику количину дима (најчешће црвеног) и обоји новчанице које више нису погодне за оптицај

транспорт вредности

обезбеђење пријема, транспорта (преноса и превоза од врата до врата) и испоруке новчаних и других вредности

НАПОМЕНА Вредности, у овом смислу, представљају папирне и коване новчанице у националној и страној валути, вредносни папири, племенити метали, драго камење, покретна уметничка добра и друге вредности.

тротоар

простор између транспортног возила и/или стајних тачака који посаде транспортних тимова са вредносним пошиљкама прелазе пешице

НАПОМЕНА Тротоар представља критични пут у процедури транспорта вредности

стајна тачка

место преузимања или депоновања вредности

НАПОМЕНА 1 Места преузимања су објекти корисника са којих се, у складу са посебним процедурама, преузима новац, вредносни папири и/или друге вредности, заједно са документацијом.

НАПОМЕНА 2 Места депоновања су одредишта за предају вредности, најчешће банке и /или ноћни трезори и/или свако друго место које одреди корисник

трезор

свако место на коме се чува новац у оптицају и/или имовина велике монетарне вредности

НАПОМЕНА У оквиру менаџмента вредностима организације могу формирати центар за готовину који, по техничким и другим захтевима, врши функције трезора.

ескорт

једно или више возила која прате друго возило да би га водили, штитили или ради одавања почести путницима

Контролни центар

место са сталним присуством особља у коме се примају информације које се тичу надгледања статуса једног или више алармних система и где се према њима поступа по прописаним упутствима

[ЕН 15602:2008]

аларм

упозорење о потенцијалној опасности по живот, имовину или околину

[ЕН 15602:2008]

одзив на аларм

поступак СлОб за одзив на аларм у циљу реаговања на примљену алармну информацију

[ЕН 15602:2008]

патролирање

услуге обезбеђења које врше СлОб крећући се у одређено време између више међусобно раздвојених места објеката

[ЕН 15602:2008]

зона одговорности

штићени простор на којем се обављају делатности у складу са обимом уговорених обавеза са корисницима услуга обезбеђења

патролирање у зони одговорности

услуге обезбеђења које врше СлОб патролирајући у одређено време у задатој зони одговорности

прописана упутства

сет писаних упутстава које израђује давалац услуге у складу са обавезама преузетим уговором са корисником услуга

[ЕН 15602:2008]

план обезбеђења

докуменат са примењеним услугама обезбеђења које су дефинисане у безбедносној процени

[ЕН 15602:2008]

безбедносна процена

процена ризика ради утврђивања одговарајуће врсте услуга обезбеђења, у циљу испуњавања захтева корисника

[ЕН 15602:2008]

контролна соба

сигурно место за мониторинг и/или менаџмент радним процедурама

[ЕН 15602:2008]

кључ

средство или податак који омогућава овлашћени приступ корисниковој имовини

[ЕН 15602:2008]

руковање кључем

право неке организације на руковање кључем или кључевима који омогућавају приступ корисниковој имовини или опреми

[ЕН 15602:2008]

остава за кључ

место или услуга коју пружа организација за обезбеђење за чување кључева, корисникове поверљиве и друге документације у име корисника и према прописима надлежних органа

[ЕН 15602:2008]

сагласност надлежног органа

сагласност државног органа о испуњавању прописаних услова за вршење услуга обезбеђења запослених и полазника за запошљавање

[ЕН 15602:2008]

безбедносна провера

процес провере биографије запослених и полазника за запошљавање

одговорно лице за заштиту

особа запослена код имаоца лиценце на пословима руковођења заштитном или самозаштитном делатношћу

инжењер система заштите

особа која обавља послове одговорног пројектанта алармних система и механичких средстава за заштиту

детектив

особа које врши прикупљање и пружање информација у оквиру области приватног обезбеђења, детектив у трговинским радњама, службеник обезбеђења без униформе који надгледа понашање купаца у трговинским радњама, у циљу откривања и спречавања крађа

[ЕН 15602:2008]

инспектор

овлашћена особа за самостално извршавање задатака инспекцијског надзора, доношење решења у управом поступку и извршавање других задатака за које је овлашћена

лиценца

дозвола надлежног органа за обављање услуга обезбеђења

НАПОМЕНА Надлежни орган у националном законодавству је комисија за лиценцирање.

[ЕН 15602:2008]

легитимација

службени докуменат за идентификацију особа које врше послове обезбеђења лица, имовине и пословања и/или прикупљања информација

[СРПС А.Л2.001]

лиценцирани службеник обезбеђења

СлОб који има дозволу надлежног органа за вршење услуга обезбеђења

[ЕН 15602:2008]

менаџер ризика

особа сертифицирована од акредитоване организације за вршење послова процене ризика у заштити лица, имовине и пословања

службеник обезбеђења (СлОб)

особа која је плаћена у складу са прописима, обучена, проверена и ангажована на вршењу једне или више следећих дужности:

- спречавање или откривање упада, неовлашћеног улаза (контрола приступа) или активности, вандализма или неовлашћеног приступа јавној или приватној својини;

- спречавање или откривање крађе, губитка, утаје, проневере или прикривања робе, новца, обвезница, акција, меница или вредносних докумената или папира;
- заштита лица од телесних повреда;
- заштита животне средине и менаџмент безбедношћу у руралним и приобалним областима;
- примењивање (у смислу обавезе) успостављених правила организације, прописа, смерница и установљене праксе који се односе на сузбијање криминала;
- пријављивање и задржавање преступника на начин који је дефинисан прописима

[ЕН 15602:2008]

У складу са врстом и категоријом обезбеђења које врше, службеници обезбеђења могу бити:

надзорник обезбеђења

службеник обезбеђења одабран и специјално обучен да буде одговоран за рад службеника обезбеђења у вршењу услуга обезбеђења по закљученом уговору са корисником

надзорник скупа

особа одређена од стране надлежног органа за менаџмент скупом и одржавање реда у штићеном простору

[ЕН 15602:2008]

наоружани службеник обезбеђења

службеник обезбеђења који поседује уверење за безбедно руковање ватреним оружјем и испуњава друге прописане услове за ношење оружја

[ЕН 15602:2008]

службеник обезбеђења скупа

службеник обезбеђења који је специјално обучен за обезбеђење скупа

[ЕН 15602:2008]

службеник обезбеђења улаза

особа коју је запослило лице одговорно за менаџмент неким простором или јавним скупом, које има овлашћење власника, именованог надзорника, менаџера или организатора, стално или према потреби, да одлучује којим посетиоцима је дозвољено да уђу у простор или присуствују јавном скупу, и/или да одржава јавни ред и мир

[ЕН 15602:2008]

службеник обезбеђења за одзив на аларм

службеник обезбеђења, специјално обучен, који прима сигнал директно од алармних система или информације од оператера контролног центра и поступа према прописаним упутствима

[ЕН 15602:2008]

оператер контролног центра

особа која је одговорна за поступање према порукама примљеним од опреме за упозорење

[ЕН 15602:2008]

водич службених паса

службеник обезбеђења који је специјално обучен за водича службених паса

службени пас

пас, специјално обучен за услуге обезбеђења и регистрован код надлежног органа

[ЕН 15602:2008]

техничар заштите

особа која монтира или склапа техничка средства и механичка средства за заштиту

ванредна ситуација

изненадан, брзонаступајући, обично неочекиван догађај или дешавање који захтевају брзу акцију

НАПОМЕНА Ванредна ситуација је обично рушилачки догађај или стање које се може предвидети или се за њега припремити, али ретко са прецизношћу.

[СРПС ИСО/ПАС 22399]

инцидент

могућ догађај или догађај који може водити прекиду операција, поремећају, губитку, ванредној ситуацији или кризи

[СРПС ИСО/ПАС 22399]

криза

инцидент проузрокован људским или природним фактором, који захтева брзу реакцију ради заштите живота, имовине или окружења

[СРПС ИСО/ПАС 22399]

акцидент

догађај који је довео до прекида операција, поремећаја, губитка, ванредне ситуације или кризе

поремећај

инцидент предвидив (ураган) или непредвидив (земљотрес) који прекида нормално одвијање операција на некој организационој локацији

НАПОМЕНА Поремећај може бити проузрокован позитивним или негативним факторима који прекидају текуће операције.

[СРПС ИСО/ПАС 22399]

катастрофа

догађај који проузрокује велику штету или губитак

[СРПС ИСО/ПАС 22399]

конфликт

борба између две супростављене силе или супротност између две симултане али некомпатибилне жеље или импулса, понекад водећи до емотивних тензија.

комуникација

давање или размена идеја или осећања путем говора, писања или гестикулацијом.

агресија

напад или штетни чин од стране једне особе или групе према другој особи или групи. Може да се учини путем говора или гестикулацијом.

љутња

осећај велике иритираности или антагонизма као резултат неке реалне или претпостављене повреде.

језик

систем изражавања мисли или осећања употребом изговорених звукова или конвенционалним симболима. То укључује било које друге начине комуницирања као што су гестикулације или испуштање звукова говора животиња.

сталоженост

нормално стање индивидуа и друштва.

вербално нервирање

говор особе која показује ниво изнервираности.

говор насиља

сада особа постаје љута и не чује рационалне покушаје да се одговори на проблем и да се реши ситуација.

вербалне претње

сада се особа фокусира на циљану особу или групу. Изрази љутње су сада присутни и расту.

физичке претње

сада особа показује додатно физичко насиље уколико његов проблем није решен. Уопштено говорећи ово је праћено говором насиља и говором тела које често показују непосредно прибегавање насиљу.

критични моменат

ово је тачка где реакције СлОб могу или да реше проблем или да ескалирају у насиље. То захтева личну свесност, предузимљивост и професионалност од стране СлОб. Циљ СлОб је да поврати ситуацију на прибраност.

физичко насиље

тачка када је нормално, прихватљиво понашање прекинуто и особа прибегава насиљу да постигне своју тачку гледишта. Ово може бити дужи или врло кратак напад. СлОб мора да има на уму да је ово још увек ситуација која се може вратити у почетно стање и не сме да је напусти. Прибраност мора да се поврати чак иако је то само због физичке исцрпљености супростављених страна. СлОб мора да искористи сваку прилику да ситуацију смири.

прибраност

нормално стање је прибраност и смиреност. Чак и када се ово поново успостави, СлОб мора да остане свестан како би спречио поновну ескалацију. Ситуација може поново да се запали до физичког насиља.

генерална свесност

СлОб треба да избегава да наређује агресивним особама, јер обично неће послушати. Ако нареди а особа се оглуши на то СлОб „губи образ“ и његов ауторитет и его су изазвани. Ауторитет са насилницима је врло лош алат при покушају успостављања мирног стања. СлОб би требало да употреби своју моћ посматрања, обуку, искуства говора тела и професионалност, да би успоставио мир. СлОб мора да размисли пре реаговања. Мора исто тако да себе не излаже ризику, кад год је то могуће.

опасност

потенцијални процес, систем или предмет итд. који може да изазове повреду, смрт и/или оштећење.

ризик

комбинација вероватноће догађаја и његове последице

НАПОМЕНА 1 Термин „ризик“ се уопштено користи само ако постоји бар могућност негативних последица.

НАПОМЕНА 2 У неким ситуацијама ризик настаје из могућности одступања од очекиваних резултата или догађаја.

[СРПС ИСО/ИЕЦ Гуиде 73]

несрећа

непланиран или нежељен догађај, који може или не мора да изазове повреду, или оштећење имовине.

изложеност

бити рањив или незаштићен од потенцијално штетних материја који могу да доду у контакт или уду у тело. Што је дужа изложеност некој хемијској супстанци, већа је вероватноћа да ће она деловати на ту особу. Велика доза веома токсичне хемијске супстанце може да има тренутно дејство, а мале дозе умерено токсичне хемијске супстанце можда није једноставно открити.

штетност

супстанца која, у случају да се удахне или прогута, или уколико продре у кожу, може да изазове ограничену здравствену опасност.

токсичност

супстанца која, у случају да се удахне или прогута, или уколико продре у кожу, може да изазове озбиљну акутну или хроничну опасност по здравље или чак смрт. Токсичност неке супстанце представља њену способност да изазове штетна дејства, стога што је већа токсичност неке супстанце, то су већа њена штетна дејства.

канцерогено дејство

супстанца која изазива рак као што је азбест.

корозив

супстанца која може у контакту са живим ткивом, да га уништи, као на пример киселина.

дерматитис

супстанца која изазива дерматитис (осип на кожи).

иритирајуће дејство

некорозивна супстанца, која приликом тренутног, продуженог или поновљеног контакта са кожом или слузокожом може да изазове дерматитис или упалу.

акутно дејство

брзо изазвана реакција након само једног излагања.

хронично дејство

дејство које изазива продужена изложеност или понављана изложеност током дужег периода.

арбитража / поравнање

процес тражења одлуке или решења од треће стране.

централизовано колективно уговарање

оквир за националне преговоре који обухвата главни синдикат и представнике удружења послодаваца.

колективно уговарање

оквир за националне преговоре између синдиката и послодаваца.

конференција

главни састанак синдикалних делегата.

захтеви

расправа о ставовима (гледиштима) група или појединаца.

делегат

члан синдиката овлашћен да присуствује и гласа на конференцији / конгресу.

разграничење

разлика између различитих вештина, заната или врста запослења.

неправда

оглушење послодавца о прихватање колективног уговора или закона.

синдикални представник компаније

запослени у компанији који је представник запослених у синдикату и делује у име чланова синдиката по питању односа у грани.

штрајк

обустављање рада као резултат нерешених неправди и неприхваћених захтева.

савет запослених

тело које сачињавају изабрани запослени за консултације са руководством.

синдикални представник

запослени у синдикату са пуним радним временом, који координира рад синдикалних представника компаније и представља грански синдикат током преговора.

МЕЂУНАРОДНА ПРАВИЛА СЛУЖБЕ

Правла службе и етика приватног обезбеђења⁹

I. Шта је циљ ових Правила ?

Сектор приватног обезбеђења у Европи (34 државе) обухвата око 52.300 компанија са око 2.170.589 запослених (подаци за 2010.г).

Корисници услуга приватног обезбеђења, како у јавном тако и у приватном сектору, захтевају стално повећање квалитета услуга. Технологије су сваки даном све софистицираније. Безбедност службеника обезбеђења (који су често изложени опасним ситуацијама) разликује се од безбедности обичних грађана.

Од сектора приватног обезбеђења свакодневно се захтева повећање нивоа професионализма.

Повећани захтеви за обезбеђењем и заштитом лица и имовине морају бити у складу са стриктним демократским законима и легалном заштитом грађана. У том контексту, сектор може допринети развоју безбедног друштва, омогућавајући јавне и личне слободе грађана, без ограничења.

У том смислу, сектор приватног обезбеђења је веома важан за садашње и будуће чланице ЕУ и њихове грађане.

CoESS и UNI-Europa установили су одређене проблеме које ограничавају развој сектора на Европском нивоу. Регулатива на националним нивоима је понекад неадекватна или је нема, што не гарантује потребну професионализацију сектора. Осим тога, национална регулатива се разликује од државе до државе, што је ограничавајући фактор у процесу европских интеграција.

У погледу будућег проширења ЕУ, CoESS и UNI-Europa верују да ће се нормативни оквир у сектору приватног обезбеђења хармонизовати. У њиховом социјалном дијалогу, CoESS и UNI-Europa очекују добровољну примену и развој стандарда и европске регулативе како од стране држава, тако и компанија, у циљу кретања ка предностима хармонизације целог сектора приватног обезбеђења.

У том контексту од круцијалне важности је да се све активности сектора приватног обезбеђења извршавају са неопходним професионализмом. Ова правила установљена су од европских социјалних партнера (CoESS и UNI-Europa) као део социјалног дијалога, у циљу обезбеђења развоја стандарда понашања и професионалне етике у заједничком интересу компанија, запослених, корисника и целог друштва.

II. Које су карактеристике ових Правила?

Ова Правила садрже серије стандарда који се заједно препоручују од CoESS и UNI-Europa свим компанијама и запосленима у сектору приватног обезбеђења.

⁹ „Code of conduct and ethics for the private security sector, превод на српски УПО ПКС, 2009.г

Листа правила по структури и одређених аспеката области приватног обезбеђења, по мишљењу CoESS и UNI-Euroпа, представљају основне услове који гарантују минимум неопходног степена професионализма и квалитета.

Успех у примени ових правила зависиће од заинтересованих страна у сектору - менаџера компанија, запослених, синдикалних представника, гранских синдиката, националних професионалних удружења и Европских организација - односно степена њиховог ангажовања у циљу потпуне имплементације истих у сектор.

III. Принципи

1. Приврженост прописима који се односе на сектор

Генерално, у Европским државама постоји стриктна регулатива и надзор над обављањем делатности приватног обезбеђења. Компаније за приватно обезбеђење обавезне су да дословце примењују прописе у духу како су написани. То чине тако што настоје да искрено и транспарентно то показују својим запосленима, корисницима (у јавном и приватном сектору) и релевантним надлежним органима.

У државама у којима не постоји, или је неразвијена национална регулатива. Одговорност компанија, запослених и њихових представника је да стално промовишу потребу развоја регулативе, кроз њихове репрезентативне организације.

Свако лице у сектору приватног обезбеђења, зависно од позиције, мора имати стални циљ да доприноси јачању свести о потреби побољшања законодавства у својој држави и целој ЕУ.

2. Транспарентност процедура и система успостављених у компанији

Компаније за приватно обезбеђење морају, у што већој мери, све интерне организацијске процедуре учинити транспарентним и доступним свима на кога се односе, без дискриминације.

У оквиру овлашћења, одговорност запослених и њихових синдикалних представника је да, такође, своје интерне процедуре или системе успостављене кроз колективне уговоре на нивоу компаније - учине транспарентним и доступним.

3. Дозволе и овлашћења

Активне компаније за приватно обезбеђење и оне које намеравају да се региструју, морају испуњавати услове прописане националним законодавством у циљу прибављања дозвола (лиценци) и овлашћења (легитимација) потребних за компанију, запослене на руководећим и извршним пословима.

Професионална удружења за приватно обезбеђење морају се уверити да ли њихови чланови извршавају те обавезе.

CoESS и UNI-Euroпа сматрају да додељивање лиценци мора бити на непристрасној основи, у складу са фер и транспарентним процедурама, и примењене на исти начин према свим компанијама, без обзира на њихову величину.

4. Селекција и запошљавање у сектору

Селекција и попуна службеницима обезбеђења је важан критеријум професионализма у компанијама за приватно обезбеђење.

Квалитет и вредност услуга приватног обезбеђења веома зависе од квалитета и квалификованости запослених на тим пословима.

Као резултат, веома је важно да селекција нових запослених буде на бази критеријума који омогућавају објективну оцену способности кандидата. Током

процедуре пријема компанија мора посебну пажњу обратити на то да ли кандидати поседују склоност ка професији службеника обезбеђења.

Без обзира, и уз сво поштовање прописа о заштити података о личности, CoESS и UNI-Euroпа сматрају да безбедносна провера игра важну улогу и представља приоритет у избору запослених у сектору приватног обезбеђења.

5. Стручна обука

Компаније велику пажњу посвећују стручној обуци:

Основна стручна обука:

CoESS и UNI-Euroпа сматрају да је посебно важно да ново запослени службеници обезбеђења савладају основну стручну обуку, како би савладали основне вештине за вршење послова.

CoESS и UNI-Euroпа траже да се квалитетна стручна обука изводи у складу са националним и европским нормама или стандардима. Такође траже да валидност лиценце, којом компаније показују своју поузданост и квалитет, кроз програме стручне обуке демонстрирају и за своје запослене.

Компаније се морају уверити да су њихови службеници обезбеђења савладали основну стручну обуку по било којим националним нормама и стандардима. У недостатку националних норми и стандарда стручне обуке службеника обезбеђења, компаније морају настојати да за сваког запосленог спроведу Програм основне стручне обуке службеника обезбеђења, израђен од CoESS и UNI-Euroпа као саставни део социјалног дијалога.

Специјалистичка стручна обука:

Компаније се морају уверити да су њихови службеници обезбеђења, распоређени на послове код специфичних корисника услуга, савладали одговарајућу стручну обуку по било којим националним нормама и стандардима, ако такви постоје. У недостатку националних норми и стандарда специјалистичке стручне обуке службеника обезбеђења, компаније морају, за сваког запосленог на неодређено време, спровести одговарајући програм стручне обуке.

Додатна стручна обука:

Компаније морају настојати да службеницима обезбеђења пруже додатну стручну обуку, за унапређење стечених вештина и промоцију напредовања у служби. Примена нових технологија, која се свакодневно уводи у сектор приватног обезбеђења, такође је разлог за извођење додатне стручне обуке.

Сви службеници обезбеђења морају разумети значај непрекидног стручног усавршавања у току каријере. Такво схватање позитивно ће се одразити како на стручну обуку које организује и плаћа компанија у којој су запослени, тако и на похађање курсева у акредитованим Центрима за обуку. Обавеза је и синдикалних представника да промовишу значај додатне стручне обуке службеника обезбеђења.

Што је више могуће треба консултовати представнике запослених у погледу развоја и оцењивања ефеката стручне обуке, како би се утврдио квалитет и прикладност, као и уверење да су постигнути очекивани резултати обуке.

6. Социјални односи у компанији

CoESS и UNI-Euroпа наглашавају значај конструктивног социјалног дијалога синдиката и организација запослених на свим нивоима (европском, националном, у компанијама).

CoESS и UNI-Euroпа су уверени да је социјални дијалог кључ за професионализацију свих компанија за приватно обезбеђење.

У вези тога, CoESS и UNI-Euroпа препоручују свим послодавцима и запосленима у области приватног обезбеђења да осмисле и/или унапреде начин социјалног дијалога и нађу начин и постигну сагласност по свим питањима од обостраног интереса.

На нивоу компаније, најбоље је да се дијалог отвори у обостраном интересу менаџмента и синдикалних представника компаније. У интересу усклађивања социјалног дијалога на нивоу компаније, националног и европског нивоа, стране у дијалогу морају изабрати своје представнике на националном нивоу и потребу њиховог повезивања са европским представницима у социјалном дијалогу.

7. Услови рада

Обзиром на покретачку снагу сектора приватног обезбеђења, добри услови рада су основне компоненте за развој компанија у сектору и потенцијала запослених.

Компаније за приватно обезбеђење морају дословно примењивати све важеће прописе и закључене колективне уговоре у вези услова рада.

У циљу повећања атрактивности професије и постизања задовољства запослених, неопходно је дефинисати и спровести услове рада кроз консултације на нивоу компанија и на националном нивоу у грани.

8. Зараде и приходи од делатности

Квалитетан рад се мора адекватно платити.

Задовољавајући ниво плата зависи од достигнутог степене професионализма у грани, угледа гране на тржишту и појединачног доприноса службеника обезбеђења. Одржавање адекватних зарада смањује ризик од нелојалне конкуренције, повећава продуктивност и обезбеђује висок ниво квалитета услуга.

CoESS и UNI-Euroпа охрабрују стране у преговорима о висини зарада да уговоре такве износе плата, који одговарају условима рада и омогућавају конкуретност компанија на тржишту.

9. Безбедност и здравље на раду и у радној околини

Битна функција у сектору приватног обезбеђења је препознавање професионалних ризика у вршењу послова. Компаније за приватно обезбеђење морају увести минимум стандарда за безбедност и здравље на раду и радној околини, који пружају максималну превенцију од професионалних ризика на раду.

Такав стандард мора бити усаглашан од свих страна у гранском социјалном дијалогу, на начин да повећа безбедност и здравље на раду и у радној околини службеника обезбеђења.

10. Једнаке шансе за све, без дискриминације

CoESS и UNI-Euroпа се залажу за демократско, отворено и поуздано друштво.

Они верују да су социјални партнери на свим нивоима одговорни за промовисање једнаких шанси за све, без икаквих облика дискриминације.

Компаније из области приватног обезбеђења морају обезбедити пуни интегритет свих запослених, без обзира на њихово друштвено порекло, боју, пол, синдикалну и политичку припадност, религију, националност, сексуалну оријентацију и друге различитости.

11. Организација рада

CoESS и UNI-Euroпа верују да се мора успоставити равнотежа између два захтева: радне сигурности и квалитета живота с једне, и захтева и потреба корисника с друге стране.

С једне стране, у преговорима партнера на нивоу компаније морају се наћи решења за модернизацију организације рада у циљу повећања професионализма, технолошког развоја и достизања квалитета услуга на задовољство корисника услуга. С друге стране, такође морају омогућити радне и животне услове и напредовање у професији, радну сигурност, редовну исплату месечних зарада, потребан ниво кондиционе обуке и систем превенције по безбедност и здравље на раду и у радној околини службеника обезбеђења.

Када је у питању радно време, прековремени, ноћни рад и рад у време викенда и празника, преговарачи морају наћи оптималну равнотежу између професионалних обавеза и приватног живота службеника обезбеђења.

12. Однос са грађанством

CoESS и UNI-Euroпа знају да се уговори у обезбеђењу још увек закључују по критеријуму најниже понуђене цене, а не по критеријуму квалитета услуга, услова рада, степена обучености службеника обезбеђења и репутације компаније. Осим што таква пракса стимулише нелојалну конкуренцију и фаворизује појаву илегалног рада и непрофесионалности у вршењу послова, систематски се осуђује од стране CoESS и UNI-Euroпа и њихових чланица.

У вези с тим, одговорност националних удружења у области приватног обезбеђења и њихових чланова је да уверавају кориснике (у јавном и приватном сектору) да уговоре о обезбеђењу закључују по критеријуму економски најповољније понуде у односу на цену¹⁰.

Компаније за приватно обезбеђење такође морају обезбедити да и корисници услуга поштују принципе једнаких шанси и недискриминације службеника обезбеђења распоређених на рад у њиховим организацијама, стварање добрих услова за њихов рад и одрживост запослења на радном месту.

13. Односи са полицијом

Обављање послова приватног обезбеђења мора бити у складу са важећим прописима и у пуној функционалној сарадњи са надлежним државним органима, пре свега полицијом.

У циљу стриктног поштовања надлежности обе стране, одговорност компанија за приватно обезбеђење и службеника обезбеђења је да са надлежном полицијом развијају добру комуникацију и сарадњу која обострано мора бити отворена и конструктивна. Компаније такође морају запосленима давати потребне информације за ту сарадњу. Само ако се тако буду понашале компаније, службеници обезбеђења могу обезбедити заштиту добијених информација и њихово коришћење у складу са наменом.

14. Односи са другим компанијама за приватно обезбеђење

Компаније за приватно обезбеђење прихватају да поступају у складу са добрим пословним обичајима, фер конкуренције и пословним моралом. Прихватају уздржавање од примене лоше праксе, као што је: ангажовање лица за рад на црно, или која из других разлога пристају на рад без уплате пореза и доприноса из обвезног социјалног осигурања, или која прихватају рад за ниже плате.

15. Имплементација и примена правила службе приватног обезбеђења

CoESS и UNI-Euroпа верују да социјални партнери у свакој компанији имају посебно важну улогу у имплементацији ових правила.

¹⁰ У том циљу, CoESS и UNI-Euroпа су публиковали приручник са методологијом избора економски најповољније понуде у области приватног обезбеђења (www.securebestvalue.org)

CoESS и UNI-Europa наглашавају значај и потребу компанија и запослених за примену принципа из ових правила у својим активностима. Такође наглашавају потребу да национална удружења послодаваца и гранских синдиката максимално промовишу примену ових правила на свим нивоима.

CoESS и UNI-Europa предузимају, на регуларан начин, надзор и оцену имплементације ових правила у оквиру њиховог социјалног дијалога.

И на крају, веома је важно да се надзор и прелиминарна оцена врши како на нивоу компанија за приватно обезбеђење, тако и на нивоу националних гранских удружења и синдиката.

Кодекс професионалне етике приватног обезбеђења у Србији

ПРИВРЕДНА КОМОРА СРБИЈЕ

Удружење за приватно обезбеђење

Одбор Удружења за приватно обезбеђење

34- Број:

23.12.2010. године

На основу одредаба Пословника о начину рада Одбора Удружења број 34: од 27.04.2010. године, Одбор Удружења за приватно обезбеђење Привредне коморе Србије, на седници одржаној 23.12.2010. године, доноси:

К О Д Е К С

ПРОФЕСИОНАЛНЕ ЕТИКЕ ПРИВАТНОГ ОБЕЗБЕЂЕЊА

1 - Основна начела

- 1.1 Кодексом професионалне етике приватног обезбеђења Удружења за приватно обезбеђење Привредне Коморе Србије (у даљем тексту: Кодекс) утврђују се обавезујуће норме понашања по којима су дужни да се у свом деловању, пословању и међусобном опхођењу, придржавају чланови Удружења за приватно обезбеђење (у даљем тексту: Удружење), поштујући опште норме понашања и принципе пословне и професионалне етике.
- 1.2 На поштовање овог Кодекса обавезују се сви субјекти, правна и физичка лица којима је признат статус члана Удружења, и запослени у њима.
- 1.3 Чланови Удружења су дужни поштовати Кодекс без обзира да ли се ради о комуникацији и пословању у оквиру њихових међусобних односа, или о комуникацији између чланова Удружења и корисника њихових услуга и у свим другим приликама, на начин како то захтева достојанство и углед струке. Такође, у оквиру свог пословања, морају поштовати добре пословне обичаје, опште прихваћена правила понашања и обавезу чувања пословне тајне.
- 1.4 Чланови Удружења остварују ефикасно праћење и примену прописа, стручно оспособљавање и усавршавање и уједначавање праксе, кроз рад у органима Удружења.

2 - Међусобни односи чланова удружења

- 2.1 Чланови Удружења се залажу за савесно и потпуно извршавање уговорних обавеза.
- 2.2 Чланови Удружења су једнаки и равноправни у свему, а посебно у поштовању закона, осталих прописа и овог Кодекса. Такође су

обавезни да професионално пружају услуге обезбеђења, ради постизања потпуне сигурности и задовољства корисника услуга.

- 2.3 Чланови Удружења залажу се за лојалну и конкурентску утакмицу на тржишту без монополског положаја, као и етичко понашање према конкурентима, а посебно у погледу цена са којима је могуће пружити квалитетну и стручну услугу.
- 2.4 Чланови Удружења неће међусобно закључивати монополске договоре и споразуме, противне интересима других привредних субјеката у овој области.
- 2.5 Чланови Удружења неће ширити неистините информације о другим члановима Удружења путем средстава јавног информисања или у другим пословним круговима, којима би се нарушавао углед и пословни кредибилитет члана Удружења.
- 2.6 Чланови Удружења неће злоупотребљавати економску надмоћ у односу на друге правне субјекте из ове делатности, као ни омаловажавање њихових резултата рада на било који начин.
- 2.7 Чланови Удружења заснивају међусобне односе на обостраном уважавању и непосредном сарадњом, а све у циљу унапређења професионализације и заштите виталних пословних интереса.
- 2.8 Чланови Удружења остварују сталну сарадњу и размену искустава кроз рад у органима Удружења и непосредно.

3 - Однос према другим субјектима и корисницима услуга

Чланови Удружења залажу се да:

- 3.1 поступају према другим привредним субјектима и корисницима услуга по правилима пословне етике и са професионалним уважавањем.
- 3.2 поштују уговорне обавезе и придржавају се установљених професионалних стандарда и правила за ову врсту делатности.
- 3.3 не условљавају вршење своје делатности продајом друге робе или услуга.
- 3.4 не доводе у заблуду потенцијалне кориснике услуга у погледу квалитета, квантитета и ефективности стандардизованих услуга.
- 3.5 својим активностима и начином вршења услуга заштите доприносе безбедности људи, повереној имовини и пословању корисника услуга, не угрожавајући животну средину.
- 3.6 ефикасно и професионално одговарају и отклањају евентуалне примедбе и притужбе на свој рад и понашање.

4 - Поштовање кодекса

- 4.1 Сви чланови Удружења, као и њихови запослени, морају бити на адекватан начин упознати са одредбама Кодекса.
- 4.2 Необавештавање Одбора Удружења о повреди Кодекса, сматра се његовом повредом и повлачи одговорност.
- 4.3 Сва евентуалне несугласице и спорове, чланови ће првенствено покушати решити договором и међусобним споразумом.
- 4.4 У случају повреде Кодекса, одлучује као првостепени орган Суд части надлежне привредне Коморе.

5 - Надзор над поштовањем Кодекса

- 5.1 За праћење поштовања Кодекса надлежан је Одбор Удружења.
- 5.2 На основу пријаве о повреди Кодекса, председник сазива седницу Одбора на којој ће се, гласањем чланова Одбора, разматрати да ли постоји основана сумња да пријављени случај представља повреду Кодекса. У гласању не учествује члан Удружења против којег је поднета
- 5.3 У случају да Одбор Удружења утврди да постоји основана сумња да пријављени случај представља повреду Кодекса, подноси пријаву суду части при привредној комори према надлежности дефинисаној Законом о привредним коморама и правилницима о судовима части.
- 5.4 У случају закључка да није повређен Кодекс, Одбор Удружења не подноси пријаву суду части, а члан Удружења који је указао на кршење Кодекса може самостално покренути поступак пред надлежним судом части.
- 5.5 У случају повреде Кодекса, надлежни суд части привредне коморе окривљеном члану Удружења изриче мере према одредбама Правилника о суду части.

6 - Поштовање закона и правила пословања

- 6.1 Послови приватног обезбеђења морају увек бити вршени у складу са националним законима и стандардима, као и међународним стандардима прихваћеним у земљи

7 - Квалификације, селекција и пријем у радни однос

- 7.1 Службеници обезбеђења на управљачким и извршним пословима биће ангажовани у складу са условима прописаних законом и важећим стандардима.
- 7.2 Лица која су правоснажно осуђена за кривична дела предвиђена законом, не могу се ангажовати за рад у приватном обезбеђењу или, ако је за такво кривично дело покренут поступак, док овај поступак траје и не буде правоснажно окончан.
- 7.3 Код ангажовања за рад у приватном обезбеђењу, чланови Удружења ће тежити да примају кандидате оба пола из различитих друштвених група, укључујући етничке мањинске групе, са крајњим циљем да службеници обезбеђења одсликавају структуру друштва у коме раде.

8 - Обука припадника приватног обезбеђења

- 8.1 Чланови Удружења ће, свесни важности обуке на свим нивоима и чињенице да је основна обука нових службеника обезбеђења од кључног значаја за одржавање професионалних стандарда, до доношења одговарајућих прописа, сами организовати обуке својих запослених. Обука ће се организовати у складу са националним и међународним прописима и стандардима, посебно имајући у виду Европско упутство за основну стручну обуку службеника обезбеђења.
- 8.2 За службенике обезбеђења који су ангажовани код клијената на специфичним пословима, неопходно је организовати одговарајућу стручну додатну и специјалистичку обуку, према националним прописима и европским стандардима. У недостатку таквог прописа или стандарда, чланови удружења ће настојати

да, у одређеном року, обезбеде одговарајућу обуку за своје службенике обезбеђења.

- 8.3 Чланови Удружења ће својим запосленим организовати сталне - кондиционе обуке, са циљем одржавања њихових професионалних способности и развоја каријере. Схватање значаја перманентне обуке од стране сваког службеника обезбеђења одражава позитиван став запослених према обукама које су им понуђене и плаћене од стране компаније, али и према другим програмима које нуде квалификовани Центри за обуку.

9 - Људска права и безбедност

- 9.1 Прихватањем основних принципа Декларације Међународне организације рада о основним принципима и правима на раду, чланови Удружења промовишу могућност за добијање достојанственог и продуктивног запошљавања у условима слободе, једнакости, безбедности и људског достојанства, без обзира на пол, расу, боју коже, језик, старост, вероисповест, политичка уверења и друга лична својства.
- 9.2 Чланови удружења подржавају Универзалну декларацију о људским правима, као и Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

10 - Односи са полицијом

- 10.1 Чланови Удружења ће сарађивати са надлежним службама безбедности, јавним тужилаштвима и другим надлежним државним органима, достављајући тражене информације за њихов рад или сузбијање криминала, поштујући закон и истовремено штитећи поверљиве податке клијената.
- 10.2 Чланови Удружења и њихови запослени се залажу за што бољу комуникацију и отворену функционалну сарадњу са полицијом. О овој сарадњи се упознају сви запослени који ће, као и сами чланови Удружења, водити рачуна о поверљивости информација.

11 - Мито, корупција и сукоб интереса

- 11.1 Чланови Удружења неће тражити, примати или нудити мито, незакониту провизију или неку другу незакониту или неетичку повластицу, како посредно тако и непосредно, било у циљу закључења уговора, или из других разлога.
- 11.2 Чланови Удружења неће употребљавати поверљиве информације стечене приликом обављања послова за клијента у сврху стицања добити, и неће предузимати било какву активност која може довести до сукоба интереса.
- 11.3 Чланови удружења неће давати било какве доприносе, прилоге, или вршити уплате, посредно или непосредно, политичким партијама у циљу њихове подршке ових партија или њихових кандидата.

12 - Прелазне и завршне одредбе

- 12.1 На све што није предвиђено овим Кодексом, примењују се одредбе Кодекса пословне етике Привредне Коморе Србије ("Сл. гласник РС", број 1/06)

- 12.2 Кодекс ступа на снагу у року од 30 дана од дана доношења.
- 12.3 Даном ступања на снагу овог Кодекса престају да важе Правила пословне етике, број 34: 1069/2 од 26. 04. 2006. године.
- 12.4 Новопримљени чланови Удружења, даном приступања Удружењу, обавезни су да потпишу изјаву о прухватању Кодекса.
- 12.5 Кодекс објавити на интернет страници Удружења за приватно обезбеђење Привредне коморе Србије.

ПРЕДСЕДНИК ОДБОРА
Драгиша Јовановић ср.

План извођења основне стручне обуке

ПРОГРАМ ОСНОВНЕ СТРУЧНЕ ОБУКЕ СЛУЖБЕНИКА ОБЕЗБЕЂЕЊА			
	Предавање	Вежбе	Укупно
ИНДУСТРИЈА ПРИВАТНОГ ОБЕЗБЕЂЕЊА	1	0	1
О приватном обезбеђењу (у 33 европске државе и Р. Србији)			
О програму основне стручне обуке службеника обезбеђења			
ТЕМА 1 ПРАВНИ АСПЕКТИ ОБАВЉАЊА ДЕЛАТНОСТИ	4	1	5
1.1 Статистика криминалитета у Србији			
<i>Преглед података о пријављеним кривичним делима, коју води Републички завод за статистику</i>			
1.2 Основе кривичног и прекршајног права и кривичног поступка			
<i>Појам кривичног дела; Основна обележја кривичног дела; Дело малог значаја; Време и место извршења кривичног дела; Појам кривице; Врсте казни; Правне последице осуде; Кривична дела која се гоне по службеној дужности; Прекршаји у обављању делатности приватног обезбеђења</i>			
1.3 Обезбеђење места кривичног дела (догађаја)			
<i>Појам и подела криминалистике; Место догађаја; Основни поступци СлОб; Обезбеђење доказа и трагова; Садржај почетне информације јавним службама у случају настанка догађаја; Увиђај</i>			
1.4 Кодекс професионалне етике у приватном обезбеђењу			
<i>Значај кодекса у односу на законске санкције; Суд части</i>			
ПРОВЕРА 1.1			
ТЕМА 2 ПРИМЕНА ЗАКОНА	1	2	3
2.1 Шифре делатности приватног обезбеђења			
<i>Закон и уредба о класификацији делатности, хармонизован са међународним системом класификације делатности</i>			
2.2 Лиценце правних лица и предузетника			
<i>Општи и посебни услови за стицање лиценци за правна лица и предузетнике</i>			
2.3 Лиценце физичких лица			
<i>Услови за стицање лиценце физичких лица; Врсте лиценци</i>			
2.4 Потребне обуке за стицање лиценци			
<i>Обука за процени ризика у заштити лица, имовине и пословања; Основна стручна обука службеника обезбеђења; Обука за примену физичке снаге; Обука за безбедно руковање руковање ватреним оружјем, у складу са Правилником о ближим условима обављања, начину спровођења и програму обуке за руковање ватреним оружјем; Посебна обука за заштиту од пожара у складу са Правилником о посебној обуци и полагању стручног испита из области заштите од пожара; Обука за планирање, пројектовање и надзор над извођењем система техничке заштите; Обука за вршење послова монтаже и одржавање система техничке заштите; Обука водича и дресура паса</i>			
2.5 Остале законске одредбе			
<i>Униформа, ознаке и легитимација службеника обезбеђења; Надзор над радом, евиденције и заштита података</i>			
ПРОВЕРА 2.1			

2.6 Овлашћења СлОб			
<i>ПРИМЕНА МЕРА: провера идентитета лица; преглед лица или возила; издавање забрана, наредби и упозорења; привремено задржавање лица; УПОТРЕБА СРЕДСТАВА ПРИНУДЕ: средства за везивање; физичка снага; посебно дресирани пси; ватрено оружје.</i>			
ПРОВЕРА 2.2			
ТЕМА 3 ВАНСУДСКА ЗАШТИТА	1	2	3
3.1 Вансудска заштита			
<i>Законска регулатива; Однос судске и вансудске заштите; Општи услови допуштености (ликвидност права; недостижна судска заштита; потребан и примерен начин; одсуство очигледне несразмере; природна воља); Посебни услови допуштености (појавни облици; дозвољена самопомоћ, нужна одбрана, крајња нужда)</i>			
3.2 Дозвољена самопомоћ			
<i>Појам и услови за примену института; Право својине (овлашћење држања, овлашћење коришћења, овлашћење располагања); Ограничење права својине; Повреда државине</i>			
3.3 Нужна одбрана			
<i>Услови за постојање напада; Услови одбране; Прекорачење границе нужне одбране</i>			
ПРОВЕРА 3.1			
3.4 Крајња нужда			
<i>Услови постојања опасности; Услови отклањања опасности; Прекорачење границе крајње нужде; Дужност изложити се опасности</i>			
ПРОВЕРА 3.2			
ТЕМА 4 ОПРЕМА ЗА ОБЕЗБЕЂЕЊЕ	2	4	6
4.1 Профил службеника обезбеђења			
<i>Европска дефиниција службеника обезбеђења (прихваћена и у националном стандарду услуга приватног обезбеђења)</i>			
4.2 Безбедно руковања ватреним оружјем			
<i>Законске одредбе употребе оружја у вршењу послова обезбеђења; Врсте ватреног оружја; Конструкцијске карактеристике ватреног оружја; Принципи рада ватреног оружја; Пуњење и пражњење оружја; Расклапање и склапање оружја; Најчешћи застоји на оружју и начин отклањања; Чување оружја и безбедносни услови складиштења муниције; Одржавање оружја; Вежбовно гађање из пиштоља; Мере безбедности при руковању оружјем</i>			
4.3 Врсте послова у служби обезбеђења			
<i>Руководећи и извршни послови; Основни послови службеника обезбеђења без оружја; Специјалистички послови службеника обезбеђења са оружјем; Послови процене ризика у заштити лица, имовине и пословања; Послови техничке заштите</i>			
4.3 Опрема службеника обезбеђења у вршењу основних послова			
<i>Лична опрема; Опрема у просторији СлОб; Документација која се држи у просторији</i>			
4.5 Техничка заштита - подршка службенику обезбеђења			
<i>Алармни системи (провала, пожар); Видео обезбеђење; Контрола приступа; Безбедносна расвета; Системи електрохемијске заштите; Сателитско праћење (ГПС); Механичка заштита</i>			
ПРОВЕРА 4.1			
ТЕМА 5 РЕДОВНЕ ПРОЦЕДУРЕ ОБЕЗБЕЂЕЊА	2	4	6

5.1 Обезбеђење патролирањем			
<i>Обезбеђење патролирањем уштићеном објекту; Обезбеђење патролирањем у зони одговорности; Противпожарно патролирање; Тактика патролирања</i>			
5.2 Контрола приступа			
<i>Врсте контроле; Процедуре контроле лица и возила</i>			
5.3 Контролни центар			
<i>Контролни центар фирме за обезбеђење; Контролне собе корисника услуга; Функција и процедуре; Дежурни патролни тим; Интервенције по дојави аларма</i>			
ПРОВЕРА 5.1			
ТЕМА 6 ПРОЦЕДУРЕ У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА	2	4	6
6.1 Ванредне ситуације, појам и дефиниција			
<i>Појам и дефиниција; Узроци; Концепт приправности на инциденте; Редослед основних поступака службеника обезбеђења у свим ванредним ситуацијама; Додатни поступци службеника обезбеђења у различитим ванредним ситуацијама; садржај почетне информације јавним службама у случају настанка ванредне ситуације</i>			
ПРОВЕРА 6.1			
ТЕМА 7 ПОЖАР	2	4	6
7.1 Систем заштите од пожара			
<i>Дефиниција и ефекти пожара; Категорије угрожености од пожара; Организовање заштите од пожара према угрожености од пожара; Правила заштите од пожара; Противпожарна стража; Основна обука запослених; Посебна обука из области заштите од пожара</i>			
7.2 Феномен пожара			
<i>Извори топлоте; Други уобичајени узроци ватре; Троугао пожара; Ширење ватре; Класификација ватре; Принципи гашења пожара</i>			
7.3 Апарати за гашење пожара			
<i>Главни делови апарата; Врсте апарата према категорији ватре и смесе за гашење; Шифре боја етикета по врстама апарата; Употреба апарата</i>			
7.4 Процедуре за заштиту од пожара			
<i>Превентивне мере; Редослед поступака службеника обезбеђења у ситуацијама пожара; Садржај почетне информације јавним службама у случају настанка пожара</i>			
ПРОВЕРА 7.1			
ТЕМА 8 БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ	1	2	3
8.1 Законска регулатива, стање и потребе приватног обезбеђења			
<i>Закони и прописи; Акт о процени безбедности и здравља на раду и у радној околини; Чек листе за процену безбедности и здравља на раду и у радној околини службеника обезбеђења (европски стандарди)</i>			
8.2 Лична заштитна опрема			
<i>Кациге за главу, непробојни прслуци, заштитне наочаре, маске, штитници за уши, рукавице, заштитна обућа и одећа</i>			
ПРОВЕРА 8.1			
ТЕМА 9 КЛИЈЕНТИ И КВАЛИТЕТ	1	2	3
9.1 Принципи опхођења према клијенту			
<i>Однос према клијенту; Улога службеника обезбеђења у спровођењу принципа система квалитета управљања (ИСО 9001); Утицај службеника обезбеђења на квалитет услуга обезбеђења (СРПС А.П2.002); Утицај клијента на квалитет услуга обезбеђења</i>			

ПРОВЕРА 9.1			
ТЕМА 10 ПРВА ПОМОЋ	2	4	6
10.1 Прва помоћ у хитним случајевима			
<i>Појам и правни аспекти; Принципи прве помоћи</i>			
10.2 Мере при указивању прве помоћи			
<i>Процена ситуације; Процена повреде; Откривање узрока повређивања; Отклањање узрока повређивања; Прибор за прву помоћ; Области које захтевају додатну обуку за указивање прве помоћи (кардио-пулмонално враћање у живот; вештачко дисање уста на уста; ритмичко притискање абдомена и стављање у положај за опоравак)</i>			
10.3 Уобичајене повреде и њихово третирање			
<i>Поведа главе; Опекотине; Струјни удар; Отежано дисање услед удисања дима; Отежано дисање услед напада панике; Лом кости; Повреде леђа; Крварење из посекотина; Повреда ока; Клонулост; Шок; Положај тела за опоравак</i>			
10.4 Процедура СлОб у пружању прве помоћи			
<i>Превентивне мере и близина комплета прве помоћи; Редослед поступака службеника обезбеђења у ситуацијама повређивања; Садржај почетне информације јавним службама у случају настанка повређивања; Заштита достојанства повређеног</i>			
ПРОВЕРА 10.1			
ТЕМА 11 КОМУНИКАЦИЈА	1	2	3
11.1 Комуникационе вештине			
<i>Корисне вештине (вербална и невербална комуникација, међуљудски односи и тимски рад); Основне комуникационе вештине (говор, слушање, писање, читање, говор тела, визуелно запажање)</i>			
11.2 Извештаји СлОб			
<i>Методи евидентирања и извештавања; Форма и садржај извештаја (ко, где, када, шта, како, сведоци); Правила за писање; Прослеђивање</i>			
11.3 Бележнице/Књиге догађаја			
<i>Сврха вођења белешки; Правила за вођење Књиге догађаја; Употреба у судском поступку</i>			
11.4 Комуникација средствима везе			
<i>Врсте и функција радио везе; Смернице за употребу средстава везе; Основне врсте двосмерних радио уређаја; Радио процедуре (међународне скраћенице и фразе)</i>			
ПРОВЕРА 11.1			
ТЕМА 12 РЕШАВАЊЕ СУКОБА	1	2	3
12.1 Решавање сукоба			
<i>Стресне ситуације; Конфликт (појам, врсте); Фазе ескалације сукоба; Начини решавања конфликта; Фазе конструктивног решавања конфликта; Смернице за интервенисање у фазама конструктивног решавања конфликта</i>			
12.2 Информације за јавност			
<i>Обавеза заштите података прикупљених вршењем послова службеника обезбеђења; Обавеза уступања података прикупљених вршењем послова службеника обезбеђења (ко, коме, по ком основу); Информације за јавност на месту инцидента (права и обавезе службеника обезбеђења)</i>			
12.3 Лојалност и поступање по упутствима			
<i>Примена принципа хијерархије и субординације у служби приватног обезбеђења; Политика једнаких могућности (напреовање у служби)</i>			
12.4 Тимски рад			

<i>Појам тима и склоности за тимски рад у служби обезбеђења; Место службеника обезбеђења у тиму; Најважнији принципи тимског рада</i>			
ПРОВЕРА 12.1			
ТЕМА 13 ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ЈАВНИХ СКУПОВА	2	4	6
13.1 Законска регулатива за вршење послова редара			
<i>Закон о приватном обезбеђењу; Закон о окупљању грађана; Закон о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама</i>			
13.2 Послови редарске службе			
<i>На јавном скупу у смислу прописа којима се уређује окупљање грађана; На спортским приредбама; На местима и објектима где се окупљају грађани поводом одржавања забавних, музичких, културних и других програма</i>			
13.3 План обезбеђења			
<i>Сврха израде; Форма и садржај</i>			
ПРОВЕРА 13.1			
ТЕМА 14 ТРАНСПОРТ ВРЕДНОСТИ	2	1	3
14.1 Превоз новца, вредносних и других пошиљки возилима			
<i>Услови за вршење послова пратње и обезбеђења транспорта новца, вредносних и других пошиљака; Студија случаја оружане пљачке</i>			
14.2 Пренос новца, вредносних и других пошиљки пешице			
<i>Услови за вршење послова преноса новца, вредносних и других пошиљака; Студија случаја оружане пљачке</i>			
14.3 Минималне мере заштите у пословању готовим новцем и вредностима			
<i>Врсте и категоризација финансијских институција; Процена ризика у заштити лица, имовине и пословања; Врсте и начин остваривања мера заштите; Заштита и коришћење података прикупљених системима техничке заштите</i>			
ПРОВЕРА 14.1			
ТЕМА 15 РАДНИ ОДНОСИ И РЕГУЛАТИВА	1	1	2
15.1 Систем социјалног дијалога			
<i>Грански социјални дијалог на европском нивоу и у Србији (социјални партнери, значај, ефекти); Врсте и правни значај колективних уговора</i>			
15.2 Познавање радног права и актуелни проблеми			
<i>Утицај важећих прописа о раду на послодаваце и запослене у области приватног обезбеђења; Евиденције и потреба за информисањем запослених</i>			
ПРОВЕРА 15.1			
ЗАВРШНИ ИСПИТНИ ТЕСТ		1	1
ТЕМА 16 ОБУКА У ПРИМЕНИ ФИЗИЧКЕ СНАГЕ - САМООДБРАНА	3	32	35
16.1 Карате-бокс			
<i>Ставови, Кретања, Ударци</i>			
16.2 Џудо			
<i>Падови, Бацања</i>			

16.3 Захвати за привођење				
<i>Кључ спреда - провлачењем, савијање руке на леђа, пасивни отпор</i>				
16.4 Одбрана од наоружаног нападача				
<i>Одбрана од напада палицом, ножем, пиштољем</i>				
16.5 Обрана од ненаоружаног нападача				
<i>Одбрана од ударца руком, ногом, од гушења</i>				
УКУПНО:		29	72	101
		41%	59%	100%